GOVERNMENT ORIENTAL MANUSCRIPT LIBRARY
INDEXING FOR TELUGU MANUSCRIPT

Sl.	Particulars	Details
1	Language	TELUGU
2	Material	Paper Mss.
3	Bundle Number	TEL B 0598
4	Work Number	D 2565
5	Page No (From... To)	1 to 189
6	Name of the Work	RAGHA TALA CINTAMANI
7	Subject	RAGHA TALA

భరతశాస్త్రం ---------- ౧ ----------

జనితత్వంత తాళుమూలర సనాదంబొష్ఠ ప్రభూత్తమాంగ సంఘర్ష

ణంబున జ్జ్వలి అత్యంత వికసితంబై స్ఫుటప్రస్ఫురి నామవాగ్రూపంబన్న

నంతట నట్టినాదంబు మొదటమొదట యీశ్వరముఖంబున నోంకారరూ

పంబున ప్రకాశించినట్టి పరబ్రహ్మ వాచకంబై త్రివర్ణ త్రిమూర్త్యాత్మ

కంబై కంఠోష్ఠ నాసికా జన్యంబై మహానాదమయంబైన యీప్రణవం

వలన వాక్ప్రపాద్య కకారాదిక్షకారాంతంబైన పంచాశన్మాతృకాచయంబు

సంభవించె అందునుండి గాయత్రీ మహామంత్రరాజంబు సంభవించె. గా

త్రీ ... వచనంతంబైన వేదసముద్రంబు దయించె. నట్టి వేదసాగరంబున

... స్మృతి ... ణాగమ స్మృతీతిహాస సంహితా పురాణోత్పత్త్యాదిరూప

కల్లోల మాలికా జాలంబులు ప్పాలంబులై జనియించె. సంత

నియించె. విలసిల్లె. నట్టి మహావాఙ్మయ కల్లోలమా

... చిన్నంబా తారవర మరాజహంసంబు

... షంబుల తోగూడ నానా

... జి ఖండింప్రబు. మహా ని

... పించు నవాఙ్మన సగో

... తున్నవాలలాడుచు

... తి నావ పా

నంబులకు సమర్పించి కృతార్థులం జేసి తద్వైదిక వాక ...

ప్రదాయంబుల విచ్ఛిన్నంబుగా వించె తదనంతరంబున ...

౪౭ ఉగ్ర ద్విజ్వరుండైన భారతీశ్వరుండు బోధించి యజ్ఞాపించ నయ్యె ...

పారాశర్య పరాయణుండ పరనారాయణుండగు బాదరాయ ...

నిజ బుద్ధి ప్రావీణ్యంబున ... నంత నిగమ సముద్రంబు సర్వసా ...

గాంబుగా సుదుస్తరంబని దలంచి సంతోషంబువాటించి లాకో ...

౪౮ రార్థంబుగా ద్వాపరాంతంబునందు ఋగ్యజుస్సామాథర్వణంబులై ...

తుర్వేద తుల్య ప్రవాహంబులామ్నాయ సాగరంబు నసంగ్రహించి

గో పాంగంబుగా మధ్యమ లోకమందు ప్రశస్తంబుగా విస్తారంబు ...

వించినట్టి చతుర్వేద ప్రవాహంబుల తోనెక్కెక్క ప్రవాహంబునందు ...

౪౯ తద్గాంభీర్య విశేష నిధులైన మహాత్ముల కల్పించి వేళ వ్రసరచి శశాఖ ...

తీర్థం ... బులు గలిగించుచుండు నట్టి తీర్థ విశేషంబుల రచుండు ...

... ర నిత్యనివాస పరాయణులై మహా వైదిక శిక ...

౫౦ ఋణులు నిజపరిజనంబులతో గూడి ప్రతి బోధాచరణ ప్రచార ...

రూప స్నాన పాన దాన దాపసాది వ్యవహారంబులు గావించి తన్నిర్మలగ ...

భీరాశయ పరమార్థ జ్ఞానామృత రస పూరంబులు పరిపూర్ణంబులుగా ...

వను భవించి పరమార్థకులై కృతార్థ భావంబునం ప్రసిద్ధులైయుండు ...

నిట్టి మహానాద

౫౧ మరియు నిరూపితంబులైన చతుర్వేదంబులు దాత్తానుదాత్త ...

చయాది స్వరవిశేష ప్రధానంబులైన ... లో విశేషించి భగవద్ ...

యైన సామవేదంబు కైనలగీత ప్రధా ... హరిహర ...

హాది దేవతా ప్రీతికరంబై యొప్పుచుండు ...

౫౨ బున ఋగ్వేదంబువలన పాఠ్యంబును యజు ...

భరతశాస్త్రం

యురూపంబైన నృత్యంబును ప్రదర్శనంబు వలన శృంగారాది నవర

సంబును సంగ్రహించి తాళశ నవరసాత్మిక నృత్త గీత వాద్య ప్ర

౫౩ పంచ ప్రతిపాదకంబైన నాట్యవేదంబు బ్రహ్మ కల్పించి నిజపు

త్రుండైన భరతమునికి నుపదేశంబుగా నిచ్చి తత్శాస్త్రంబెట్లు

దనినా॥ విస్తారంబుగా నాట్యవేదావిర్భావ మహాత్మ్యంబెరుగింపద

నాకర్ణింపుమా॥

శ్రీకర విజ్ఞాన శేఖరులుత్తములత్రిప్రముఖులైన లక్షులరుషులు

బ్రహ్మసంభవులైన భరతరుషిం గని రెయిక్షేపము రయంబున నుభక్తి బాలజేసి

[illegible] వేదము గల్గిన విధంబు విని గోరి మునినాద్రివి నవం[illegible] ముస్న బ్రహ్మ

[illegible] వనే నిమిత్తంబున రేపురి తెరకు గాయుట్లు నాట్య

[illegible] తత్తాం[illegible] శాస్త్ర వేద జన్మ మహిమ మెరిగింపుమని వేడ మానియుట్లు

[illegible] వి వరుసతోనాద్వివి నాముదెచ్చెద రాము భూవిభుల లాను

[illegible] జైనారగ రాక్షస జనసమాక్రాంత మగుచు

[illegible] తిగని తెరమ్మైన జాంబవ ద్వీపమునకు

[illegible] వృత్తము న్వంతరమువేళ మనుజులెల్ల

[illegible] త్రైతాధ్వ మూఢ దురాచారరూఢులగుచు

[illegible] ప్రదుంగల్పించ బ్రహ్మ నాట్యగమంబు

[illegible] ముగా మేంద్రంయా నాట్యవేద మహిమ

[illegible] కు నుద్రిశ్యమైత్రౌ వృష్ణె [illegible]

[illegible] ంచ మునువేద యాత్ర [illegible]

[illegible] తికి తె విరయవివ [illegible]

[illegible] రుగ్వేదంబువలన వాద్యంబును యజు [illegible] లు వేరె న [illegible]

భరతశాస్త్రం -------------- ౧ --------------

విమలయోగక్షితి నినాల్గ[illegible]దములను దలచ మదిలోన రామభూవలయునాధ

౭౦ ॥యుఱ్లు సకలలోకపితామహుండైన బ్రంహదేవుండు చతుర్వేదం

బులన నవరసాత్మిక వృత్తిగీతవాద్యప్రపంచ ప్రతిపాదకంబైన నా

ట్యవేదంబు లోకోపకారార్థంబై ఆదిమహేశ్వర ప్రేరితుండై నాట్య

వేదానుగుణంబైన సకలార్థసిద్ధిప్రదంబై వెలయం గల్పించియు

౬౧ ట్టినాట్యవేదాభావప్రయోగంబులయందు నెవ్వరు సమర్థు

లగుదురోయని చింతించి వేదవిదుండైన యింద్రుని రావించియు

తనతో బ్రంహ నిట్లనియె॥

[illegible]ర్థసహితమై వివిధార్థబోధంబు వెలయం॥ పంచమవేదమిదను

[illegible]త నిర్మితంబైన ట్యాయానాట్యధర్మంబు యుప్రదుదెఖి

[illegible]కొందరునాట్యంబు కొందరు గీతంబు కొందరతుల

[illegible]వ్యత్యై ఖరి నేరక్కు మెరసినమర్త్యై వేటు గతుల

[illegible] సకలలోకములనకు వాచిక జ్యేయించు మనుచు బ్రంహ

[illegible] వుండు మగుడ బలికెను రామభూవలయునాధ

[illegible]ండియోగ్యులు సమర్థులరయుంగన మరజనులు

[illegible] వేదగుహ్యార్థములు వెరుగు కుశలమతులు

[illegible] తపోయోగములు శాంయతగినవారు

[illegible]తాదిక మునులు మహాత్ములరయ

[illegible]దే[illegible]ంచి తి విరి త[illegible]

[illegible]యు బత్యైనురామధ[illegible]

[illegible]రెతా గంబు ల[illegible]

[illegible]ంచి పితా[illegible]

[illegible]

సకల వేద వేదాంగాది నానా శాస్త్రయూ పారదృశ్వుండును | జ్ఞాన విజ్ఞాన నిధి
యైన భరతమునీంద్రుని గసుంగొని యతండు యీ నాట్యవేద గ్రహణాధార
ణ ప్రచారంబుల యందు విఖ్యాతుండని ఆత్మనెఱింగి [illegible] మధ్యంబున బ్రం
హ్మముని వక్త్రంబులోన గార్భుచున్న భరత ఋషి నితన సన్నిధికి రావించి ప్రి
యోక్తుల గారవించి సద్విజనాను మతంబున నవనికి వేదోపవేదాంబని
[illegible] బంధ బంధురంబైన నాట్యవేదంబు సాంగంబుగా నుపదేశించి | సారతి | నాట్యశ
అ భరతు | కైశికి | యనియుడు నాల్గు వృత్తుల నాట్యప్రయోగంబులు క్రమంబుగా
నెఱింగించి ఇప్పుడు పితామహుండు భరతుని జూచి నీకుపదేశించిన యీ నాట్య
శాస్త్రంబు తక్కిన ప్రతి సంఘంబునకు నుపదేశించి తన్ముఖంబున సర్వత నా
ఈ నాట్యప్రయోగంబుగా విస్తృమని ఆనతిచ్చిన అంగీకరించి భరతమునీంద్రుండు బ్రం
హ్మానుమతంబున నాట్యవేదోపదేశప్రయోగంబులందు | ఆచార్యత్వంబు వహిం
చి [illegible] శాస్త్రశ్రీ | నాట్యకోహాళ దత్తిల బతిల | అంబష్టక | తండు | అగ్నిశిఖ | సైంధవ |
[illegible] మకోహాణ బంబల జభ్రజ | కాకజంఘ ప్రవ్నక | తాపస | సైంధవ | శాలికర్ణ | దీర్ఘ
[illegible] ంశాలిక | అంబాలక | పల్లక | ముష్టిక | సైంధాయన | తైత్తిల | భార్గవ | శుచి | బుభుల |
[illegible] బుధసేన | అంబర | మాగధ | సరళ | కేరళ | అగ్ర | తుషార | పాండవ | గోమర
[illegible] యుణ | హాస్తిముఖ | పీతముఖ | కురుకేశ | అశ్వకుష్ఠ | మత్సద | ఉత్తమ | పాదుక
[illegible] ర్ | శ్రుతి | బాహుత్సర | అతిరుండు | ఆజ్యపాండు | సైవర్తక | కేకరాక్ష |
[illegible] ధూమ్ర | శాండంభ | నాయక | భీ భత్స | విచక్షణ | కుంతాక్ష | [illegible]
[illegible] ద్విజిహ్వ | శాలకాయన | శ్యామాయన | మహాహార | లో[illegible]
[illegible] శిఖ | శిఖ | శంఖవర్ణ ముఖ | పండ | శంకుకర్ణ | చ[illegible]
[illegible] తజంఘ | కౌండిన్య | ఇత్యాదినా మధేయులకు [illegible]
[illegible] ను లోకోపకారంబుగా నాట్యవేదంబ[illegible]
[illegible]

భరతశాస్త్రం ౧

...ద్యంబులయందు। సమర్థులగుదురు। వారివారియూ నాట్యంబులయందు వేరెవే

సాత్వతి

నేర్పరచి। భారతి ఆరభటులని యుద్ధముగా దు మార్గంబులచాత నాట్య ప్రయో

గ ప్రకారంబులు జెప్పి చెంది యరు భరతాచార్యుండు। ధానమును తనవారలను గూడ బ్రహ్మ

సన్నిధికేగి। ప్రతని హెూయుక్తిని చేసె॥

౨౩ ప్రవేయ ప్రదేశ పూర్వముననె సునునాక్షమువెల్ల నాట్యముల

పాయక నభ్యసించి తిమి భారతి సాత్వతి ఆరభటి క్రమం.

చేయుత బాయకుండ వివేయుని నాట్యము జూపవ బ్రహ్మపు

త్రాయుచు తెలుప్పు సంస్తు భరతాచార్యుని భక్తి హరామ భూవర

౨౪ సుమతివి నీ మహా మనోజ్ఞము నాట్యము జూడ వృత్తులన్

సవరణ మొప్ప జూపితివి సంతసము ఇత్తును నింకకైశికి

క్రమమున నాట్యము తెలుప గామతి చేయుము దాని కైన శ్రు

వేదా

తిముని బుద్ధిమత్తనని ప్రజ్ఞ జ డాడెను రాము భూవరా

౨౫ పద్మగర్భుని వాక్యంబు భరతుడు విని। భారతీనాథ కైశికి భవ్యనాట్య

సాధన ద్రవ్య మిమ్మని చక్కనడిగి। పురియు బలికెను రాము భూవరలలామ

౨౬ వృద్ధులాంగనా సంఘము లరూ తులదూరా। నవరస స్థితులచే రవళి మీరం

పరవి భావానుభావముల సంచారిభా। వములనుతు త్రయా క్రమముగల్గి

బాహ్యాస్త్ర ద్రవ్యది సాధనమ్ములు గల్గి। శృంగార రసమునే బలుకుచుండి

కైశికి నాట్యంబు గనుపట్టుమున్నొక। నాడు శంభుని నర్తనంబు వేళ

౨౭ నట్టునాట్యము గనుగొంటి హరుడు దక్ష। యుతరవురుషులు తన్నాట్య [illegible] కాంచు

[illegible] త్రులసరాము స్త్రీలతి కైశిక్యమునుచు। భరతముని దెల్పె రాముభూపా [illegible] చంద్ర

[illegible] వనవారి జాన నయెను నా కేరూప విలాస విభ్రమ

[illegible] గల్గియు నాటు సాటులం

[illegible] ంగ చేయు [illegible]

భరత శాస్త్రం ---- ౧ ----

...యుమ గల్గి సకల విద్యాధి నాథు

...ంగెడు   నాథు నఖిల వాంఛి

...లా సంగు విఘ్నేశునాత్మనెంతు

...భవ ద్వైపాయనుల గొల్చి। బాణ సుబంధుల భక్తి జేసి

...కాళిదాసుల వినుతించి। భవభూతి భారవి భట్టిదలచి

...లార మురారుల గీర్తించి। మాఘు విద్యానాథు మదినిగాంచి

...హాణ ప్రియ కవీంద్రుల నెంచి। జయదేవ హర్షుల సన్నుతించి

...టు భల్లటు ప్రష్పదంత

...క వీంద్రుల ప్రణుతి జేసి

...త్రపాణి దీ భాస్కరారు

...తు తిమ్మని ధూర్వరరుచులల్

...యన భట్టాది కవీంద్రులా। నన్నిని భాధర్వుల సన్నుతించి

...ము కవిచంద్రు నైరాఖ్యు। సుకవీంద్రు తిక్కన సోమయాజి

...తా మాత్య శ్రీనాథు। సోముని భాస్కరు సోమనార్యు

...నవీర నార్యుని। రామభద్రుడు తెన్నాలిరాయకవిని

...ర్జటి మరియు సంక

...ర్యు సరసమైన

...ల ప్రస్తుతింతు

...ల నభినుతింతు

...దత్తిల కొహ

౧ శ్రీవిద్యాధరమణామహేంద్ర దివిజ శ్రీదాయి పాదాంబుజ

శ్రీమద్వైగిజనాంతరంగవిహార శ్రీమోహనిధాసైకనా

దావిక్షావవిలాసవేదలతికాదాంపత్యవిభ్రాజతే

జ్యోత్స్నాత్రిక్ మదిలోదలంతు కమలాక్షుండ్రామభూపాగ్రణిర్

శ్వతము గుణైశ్వర్యము। విశ్వము నకు సంఘటించు విశ్రు

రులపార్వతీపరమేశ్వరులను ప్రస్తుతింతు నెంతం

ర్ శాస్త్రక పాణిపాదనత గర్వార్ సభ్యభూత

ర్ కోకిలవాణి భృంగతతి భాషణ్మేణి కా

ర్ కృష్ణత నాతకైణి ప్రకన శ్రో ర్ కరావ

వృజరాశ్రి పాప్రకము ని శ్రో ర్ గ

నుకైన

ల ప్రస్తుతింతు

ల న భినుతింతు

త్రిల కొరా

భరత శాస్త్రం ---- ౧ ----

శ్వాలంకార ప్రసంగ చతురులైన బ్రహ్మరుద్రాది వేల్పులు వీరు| కైలాసమునాంగ

...సులును| బ్రహ్మ నిర్మితమై కొందరు శిష్యులును స్వాతి నారదాదిగం

ధర్వులును| బ్రహ్మానుమతంబున గొబ్బున వరి వేష్టించి చనుదెర వక్రుడు

భరతాచార్యుండు పితామహుని చెంత నిమంతగిరి పర్వతాగ్రంబునం

దు నెక్కి రమ్యప్రదేశంబున నిల్చి| క్రమక్రమంబున| అంగిక వాచకాహా

ర్య సాత్వికాభినయాత్మికంబులైన| నాట్యభేదంబులును శ్రుతి

స్వరాది నానారాగాత్మికంబైన సంగీతంబును| తత్తాన ధ్వనుల్... ఘనాది చతు

ర్విధ వాద్యభేదంబులను| స్వరలయజ్ఞాన స్వరప్రస్తారంబుగాను| ప్రసురులలుకు

ను| శిష్యులకును సమ్యక్తంబుగా నుపదేశించి| నిజబుద్ధి కౌశలంబు చెప్పద

గ్రీకి నాట్యప్రబంధంబెల్ల సాంగంబుగా నభ్యసింపజేసి| నానావిధ నాటకాలం

కార ప్రసంగ నిపుణా చాతుర్యధురీణులైన దివ్యాంగనలచే... పరతుసం

తోషంబున భరతముని నృత్యంబొనర్చినాడు స్వాతి నారదాది గంధర్వవర్గంబును

ప్రసన్నులై ఆ శిష్యగణంబులు గొల్వ| మగుడ బ్రహ్మ సన్నిధికిం జని యిది

యవికి నమస్కరించి సవినయంబుగా నిట్లనియెను||

దేవా నీయుపదేశమార్గంబు నవదివ్యాంగనాస్త్రీ...

స్వాపంబు ... నటనము ...

...నానా విధంబు ... వర్ణింప ...

...ర్గ బ్రహ్మ ... ప్రయోగమని ...

...నియు ల్లు బలికెన నాన్నరనాచార్య| ...

...స్వవ చెందె వచ్చనా మహో| స్వవసమయము ...

...శాస్త్ర ప్రయోగంబు గా ...

...ముకుంద విజయంబు ...

భరతశాస్త్రం

[illegible]

భరత శాస్త్రం

[illegible]

భరతశాస్త్రం

[illegible]

వచనా॥

[illegible]

భరతశాస్త్రం -------- ౧ --------

౧౧. ప్రబుగా సంకల్పమాత్రంబు నిర్మించి పితామహున కెఱింగించి న

మ్మహాత్ముండు సకలగుణగణాకరి వేష్టితుండై నను దెంచి నిఖిల

భూలక్షణ స్థితంబైన రంగమంటపంబు గనుంగొని చాలా సంతోషిం

[illegible]

భరతశాస్త్రం ౧

[illegible]

భరతశాస్త్రం

[illegible]

భరతశాస్త్రం ------- ౧

జగములు గల్పించి జనులకునెల్లను తం(త్రి)కైతా తన్వై దనరి సర్వ

సమవృత్తి జైకొని చరియుంతువిట్టిది నీయందు దుదివతా నితరములను

రాక్షస (భ) జములు రహి పెంపెక్క రతిగా జన్మించియుండంగ సమతలేక

౧౭౦ దైత్యనాశన కరమగు దైవతాది సాధవిజయ(ప్ర)దంబుగా నాట్యవేద

విష్ణునాయంగ దగు నెవ్వలో కేశంటు నుచు వసుర బతి బన్నె రామ(ఖ)పాత్ర గణ్య

౧౭౧ నాటి ధ్వంబున బట్టి నా విరూపాక్షాది రాక్షస జనులతో బ్రహ్మ చెప్పె

[illegible]

భరతశాస్త్రం

భరతశాస్త్రం ౧

[illegible]

భరతశాస్త్రం ------- ౧ -------

సుబ్రాంహణ దేవమంత్రాశీర్వాదంబులు నుపంచవు పూర్వ

గణంబులును జలంగరాత్రి వుల ఖంబునంకుస భవుహాంగ్రం

నిగణంబులును దిదిశి ష్టవర్గంబునం గొలుపి సకలాలంకార శోభి

తంగమంటపంబు ప్రవేశించి రయందునిల్చి ప్రత్యాహారనాది శుంభ క్ర

లాపరించి త్రిస్వంత్ర జలప్రోక్షణంబు నరంగమందిరంబు నవవి

౧౭ గావించి యనంతరము బ్రంహాది దైవత్యంబైన రంగపీఠారాధనంబు

బ్రంహానుమతంబున తత్పీఠంబునం దధివిషాంచి దైవభ్వాది

తర గ్రహంబులయందు తత్తద్ది దేవతావాహనమంత్ర జపహో

మాన చతుర్విధ చిత్రోపహార సమర్పణాది పూజావిశేషంబు

౧౮ లభాతంజేయించి పెంచిను భరతాచార్యుండు తాను ప్రత్యే

రాధనంబుగాంచు దలంచి త్రిమంబున యిష్టదేవతావాహ

గావించ తత్పూర్వంబెట్లుదసినా॥

౧౯ సర్వేశ్వరుండైన చంద్రశేఖరుం బ్రంహాదికమలాక్షు నింద్రుని కార్తికేయు

ష్ణారతి లక్ష్మిలన్ సాస్త్రచంద్రులు సిద్ధి నిమిషను స్వాతి నమతిని

పవమాన రులల్లోకపాలాళి నీసుత మిత్రాసలా ఉత్త గోత్రరు

వర్ణచతుష్టయమాఘరశాల కవిష్ట్యత్యే నిరుతులయుమదంశ వీరజాక్ష

౨౦ సప్త ప్రకృతిరాజ గరుడ వజ్రములు మెరుగు ప్రక్ష జలధి గంధర్వులప్సరులు వు

రయక్ష భ్రాత కీశాగ గుహ్యకులవరుస నావహించె సురాను భ్రానాయకేంద్ర

౨౧ ములను భరతాచార్యుండు రంగమంటపారాధనంబు సాంగంబుగావ

నాత్యంబు పక్రమింప్ర బోర్చిష్ణంబు నక్త్రై మొదట గణనాథ పూజా

పరస్పరంబైన యుష్టాంగపద నాందిమంగళంబులను గావించి తాను రం

తాన్ సుంస్త్రై యరు ప్రదు సర్తన ప్రయోగంబు నకు నిజ శిష్యజనంబు

౨౨ లంబులగెల్పి నవారును బ్రంహేంద్రాది దేవతాధిష్టాభిష్టకంబైన స

భరతశాస్త్రం ౧

[illegible]

భరతశాస్త్రం ---------- 1

[illegible]ం బహ్వ్య న ష్ఠుంచరు ద బ్రహ్మేంద్రాదిదేవతా ఋష్యులా ప్రయోగ

[illegible]శ్యంబునకు బాలా సంతోషించి భరతాచార్యులకు సకల సత్కారంబు

[illegible] బహువిధంబులం గొనియాడి యున్నా త్వవేదమార్గంబు శాస్త్రం

[illegible] సకలలోక ప్రసిద్ధం బాగా [illegible] సిద్ధించి [illegible] భిక్షం

లోకసంగ్రహార్థం దరుం నిజనివాసంబులకు జనిరి ప్రాంతమున [illegible]

[illegible] భరతముని [illegible] బ్రహ్మాదులవి [illegible] ప్రయోగం

[illegible] శిష్యగణ సమేతంబుగా నిజా [illegible] బునకుం జనిసు [illegible]

[illegible] భరతముండు నాట్యశాస్త్రాచార్యుండై బ్రహ్మ [illegible]

[illegible] [illegible] ప్రయోగ [illegible] విజని [illegible]

[illegible] సకల దేవ [illegible] సకల బహు [illegible]

[illegible] శాస్త్రంబు [illegible]

[illegible] భరతమునీంద్రుండు [illegible]

[illegible] నాట్యభేదంబులు [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] నాట్యశాస్త్రంబు [illegible]

[illegible]

భరతశాస్త్రం ---- ౧ ----

[illegible]

[illegible] తిరుసు। [illegible] భుండును। [illegible] ష్ణుండును। [illegible] కుండును। బట్టు

ప్రభవ గుప్తాచార్యుండును। కీర్తిధరుండును। వీరు మొదలైన భరతాచా

ర్యులందరును। లోక ప్రసిద్ధంబు గల్గించిన భరతశాస్త్రంబుల చూచి

[illegible] తదను గుణంబుగా। వాక్యత్రితయ వ్యవహారంబుగా [illegible]

భరతశాస్త్రవతార క్రమం బెట్లనిన తత్స్వరూపము చెప్పెదను

[illegible]

[illegible]

భరతశాస్త్రం ------- ౧ ------- ౧

లవనాట్యమతం బెరుంగించె శిష్యపరంపరానువర్ణనం బన్నది ప్రథమాశ్వా
సం సంపూర్ణం॥

౧ శ్రీమంత్రం జన సన్నుతా సురవిభవా భిరామ భక్త విభోదా
శ్రీ సన్నుత హృదయాస్థితా॥ భూసురనుత కైలాసపుర నిలయ బుధజనపాల

౨ శ్రీవధూ రింద్ర మునుయిల్లు మహేశ్వర బ్రహ్మ భేతాదార్యాల ముహాన్ని స్తుతింతు
నయూ భరత శాస్త్రంబు నందు ప్రతిపాదితంబులైన నృత్తగీత వాద్యం
బులయందున గూఢ సంగీతనాదంబున వృత్త్య వ్యక్తాపంబు పరిహా[illegible]
సకలజనామరంబు జననంబు విష్ణు॥ నంబులో విశేషింపనిగతంబు సాహ

౩ [illegible] జన్యంబున నైవేలి సాధనయం నై నృత్తవాద్యంబులకు ప్రధానంబై [illegible]
గాత్రన [illegible] తలలక్షణంబు విశిష్ట గ్రంధనామాసు గుణంబుగా వలయు
ఆనరమా పింఛ పిష్మ ఉత్పత్తి శాస్త్రలక్షణంబు వెలంగింపి పదరదు గాంధర్వ
సకలై సామగాన మహా మంచెత్తి చెప్పి దనా॥

౪ సామగాన నతం [illegible] ద్రో స్వర మూర్తి॥ సామగానప [illegible] చతుర్ముఖుడు
సామగాన ధాతుండు జ్ఞాన శ్రవణమూర్తి॥ సామగాన ప్రియుడు సకల సురలు
సామగాన ప్రియులై సనకాదియోగులు॥ సామగాన ప్రియులు సకల మును
సామగానాసక్తులు సకల యజ్ఞంబులు॥ సామగాన మనస్య సాక్షా [illegible]

౫ సామగానము నిశ్రేయసం ప్రదంబు॥ సామగానము శాయుని జ్ఞమ ఉగలరే

భరతశాస్త్రం

సామ వేదాద్ధ్య గాయ విశారద దవిష్ణు। సామగుణాధ్యక్ష రామ భరతా జనవ... [illegible]

౭ ము ... [illegible] ... నాదము ... జనులు। నారదాదులు సామగానంబు ... [illegible]

... [illegible] ... శాస్త్ర ... [illegible] ... రామ ... [illegible]

౭ ... [illegible] ... సామజనంబు ... శాస్త్రంబు ... [illegible]

... [illegible] ... సామ ... [illegible] ... వాక్యంబులు ... [illegible]

[illegible]

భరతశాస్త్రం ——— ౧ ———

నాలుగ్రహ : రవశ్రేముగన్ని వఘ్న ప్లైక్రగల బక్తేనము విసర

౧౫ కసరి మసలుచు కుసబుచు కైసర బాకు(గాలుడా వేళ వెలదుల పొటబార

విపుడ కేకా గ్రులమ గగాన రసములానుగ్రావ భూపాల జగదేక రక్షక పేల

౧౬ గొల్లమమం ఛలర నిలి కైలాముని కలసు దేణుణాదముల్

వల్లనికా గభేదములు బక్కసైనర్ప గనోసహా గ్రమలో

మెల్లవనెరా కుదెత్త కెంని మేలిత ఘుకుంగక నాలకించగా

నృరుగానరాని విజయుంచుట వింత యు రామ భూపవర

౧౭ నా గనరానకేంద్రుడు గాగ మ దేవతలు న గాన రంభిలమలిమ్మె

[illegible] నెవాల వరుకతి గాపము భోగించుము కేగా సలూరి బుద్ధ జన పాల

౧౮ సంగిత మధ్యమగు వసుగు సంగతి దక్షిణ తుపంబు సాహిత్యముగ్

శృంగారము వా కృతియుగు సొంగతి మ కేగా సలూరి బుద్ధ జన పాల

౧౯ శ్రీపాలగెరా పాలు మందన్నికం దత్తు ప్రసంద కేంద కైలు యుసుమరించును

[illegible] ప్రాకున స్నేన నింక్త నిన్నిగుణ గంధ కైలము నైన కరణ నేయు

[illegible] త్రవా సమయ వెల్ల నే తనప్పులు శేయుగని త్రరూ ప్రలు శేయు చేతనములు

శ్రీకవి సప్తుఘ్నలపుడు నాతనిరు శ్రేంద్రల మొదలుగని జంద నీదు

౨౦ [illegible] కలుకిం [illegible] ముల్ వక్షతిల జేయు నిజలతన్న పాయక విరుతి [illegible]

[illegible] గత మనీహాను దానించ చదువు [illegible] శ్రీరామ [illegible]

౨౧ [illegible] నాద ముల జనకుల నస్తై

పరశివ సరిగతంబి న బురగించు మను కేగా సలూరి బుద్ధ జన పాల

౨౨ శ్రీగత మీరు దెరంగులు భాగగు గాంధర్వ గానమై నాకమున

కీగురుము గాగ శాశ్వత కైగానర్గత కేగా సలూరి బుద్ధ జన పాల

౨౩ గాంధర్వ మిత్తు రూపున సంధ్యల్లను గాన వెంట్లు సేవరణ్ణ గలదా

భరతశాస్త్రం ---------- ౧ ----------

సంధులు సే(ద్భుం)ధృతి గల తెరాసలూరి బుధజనపాల

౧౧ దేవ గంధర్వులు దేవలోకానాడి | సం(ప్ర)దాయాగత సరస భరత

శాస్త్రలక్షణయుక్త సంగీతము నరించు | రాగములు తిరియు తాళ్ళు తిష్ట

దారకం బగుచు గాంధర్వ నామము గాను | సనిగి త శా(స్త్ర) ల్లో దృష్టి యట్లు

వాగ్గేయకారులైన వారెఱుగ క్షితి | దాని ప్రాకృతముగా తెలిపిల దక్ష

౧౩ రాగములు గాక పిక లాన రాగములు గ లక్ష్య మార్గము పట్టి సల లక్షణము గ

పట్టి గీతము గానించి కట్టి గీత మగును గానంబు దాము భూపా(స్త్ర) గన్య

౧౪ గానగాంధర్వ తత్వమ్ము లోన గాంధర్వ్యములు సనవి లక్షణము ను సరించు

(వ్ర) శ్యశం పకగద గుసది యు లక్షణహీన శ్రీ నగా (స్త్ర) శ్యవాయు బగల్లు

గాత్ర నశాస్త్ర లక్షణము (ప్ర)ధానము | గానల క్ష్యము గాదు గానరం బు

గానం ధర్మలక్షణ (క్ర)మముగ నవరయుం గ | గాన విరాళగ కల క్ష్యము గణాము

౧౫ గానల క్షణ క్రారణ (క్ర)మము గాదు | లక్ష్యము ఉ (ప్ర)న లక్షణాలక్ష్మి తము గ

గానవెయు నరం వ జ్జ నరం జ కం బు గాదు | భవ్య గుణా భూర్య కావ భూపా వాల వర్య

౧౬ కావ్యన లక్ష్యము గుణాం | బ్జై వలయును భూ(త్ర)వనగా వక భి క్షం

శ్యవ త్రిలు వ్యగానము | భూ వ నుతా తెరా సలూరి బుధజనపాల

౧౭ సకల సంగీత శాస్త్రార్థ నభిజ్ఞుండు | శార్జ్గదేవుండు గానల క్ష్య (ప్ర)ధాన

తావహించు చెప్పె కార్య కా ద్యయము మసను | భవ్యగుణ సాం(ద్ర) రాయ భూపాల సా(ద్ర)

౧౮ బస్తు స్వభావ నిర్ణయ | శాస్త్రం బగు లక్షణంబు వ ర్షము వర్గ

(ప్ర)స్తుత లక్ష్యము వినుమా | ప్రస్తుత గుణా రాము భూపాల యుంచిత రూపా

౧౯ రాగం బుల లక్షణం బుల | రాగనిరూఢి పరాము శ్రేయుడం జిత శా(స్త్ర)

శ్రీ రాగం బు లక్షణం బును | భూ తెరా న్నత తెరాసలూరి బుధజనపాల

౨౦ లోకులు వారి కెల క్ష్యము | లోకముల లో లక్షణం బు లోకవ్యవహా

భరతశాస్త్రం — ౧

[illegible]

౧. లక్షణయుక్తమై లక్ష్యము లక్షణహీనంబు లక్ష్యలక్షణముగా

లక్ష్యం [illegible] లక్ష్యము గా [illegible]

౨. [illegible] లక్షణ శాస్త్రమెల్ల లోకముల [illegible]

[illegible]

౩. [illegible] లక్ష్యము లక్షణ [illegible]

[illegible]

౪. లక్ష్య [illegible] లక్షణము [illegible]

లక్ష్యము [illegible] లక్షణము లక్ష్యము [illegible]

[illegible] లక్ష్య [illegible] శాస్త్రము

[illegible] లక్షణ లక్ష్య [illegible]

౫. [illegible] లక్ష్య [illegible]

[illegible]

౬. [illegible]

[illegible] లక్ష్యము [illegible]

[illegible]

౭. [illegible]

[illegible] లక్ష్య [illegible]

[illegible]

[illegible]

౮. [illegible]

[illegible]

భరతశాస్త్రం ------------------ ౨ ----------

భక్త్యంబై పరిగ్రాహ్య శైశైలయులక్ష్యంబైన ఘంటారవం

బ్రహ్మస్త్ర త్రియజ్ఞానకే హృదయము రఘువర్యరామ భూపాగ్రణీ

౩౯ సంప్రదాయాగత శాస్త్రలక్షణయుక్త। గాంధర్వగీతంబు గణిగిన ట్లు

మనుజగానం బేల మహానియ్య శాస్త్రార్థ। సమ్మతిలేక విస్తారమయ్యె

శాస్త్ర సమ్మతి బూని సరసగాంధర్వంబు। నానాఫలంబుల నొసంగుచు

శాస్త్రసమ్మతిలేమి సజ్జలవిధానమి। గానమెంచగ నెల్ల మానవులకు

౪౦ ముఖ్యమనుజుల కెల్లను స్వంబుగాగాని। దివ్యగత శాస్త్రదీక్షవిడువ

వచ్చుగానమేల ర్భమత మిగుడన్న। వినుము రామ భూప విశ్రాంతు

౪౧ దివ్యశాకర సంపద తేజరిల్లు। దైవజనముల జంత్రగాత్రములయందు

శాస్త్రసమ్మత గాంధర్వ సరస గీతి। మానవజతులు రామ భూజనవరేణ్య

౪౨ వినద్ధు జంత్రగాత్రము। లానికి బలికించవేని యనుల్బులగానం

బానరిని శాస్త్రసమ్మతి। బూనుసైమరి కైరా సలూరి బుధజనపాల

౪౩ వినసంజనా తనుభవార్జున దత్తిల కుంభ జాదులీ

గానము శాస్త్రసమ్మతము గానమరించిరి మున్నుకెన్నిగా

ల్గానియు మంజు చెట్టి నత సంతన ధావిత వవృశ్వావ్యై

గానగ నయ్యెయాగ్యల ను గానభాస్య పాలకాగ్రణీ

౪౪ మును పటు రయుగముల మనుజులు। ఘనులన ఘుల్లుదవ స్వాములు గవ్వగానం

బనువుగ శాస్త్రస్థితిగా। బాగరించిరి కొనలూరి బుధజనపాల

౪౫ యిప్పటు కలికాలంబున। చప్పని మనుజులకు నల్ల శాస్త్రస్థితిగా

జెప్పడు నగాన సంగతం। లప్పెంపగ రామ భూపచొత్తమ వినుమా

౪౬ తావున వారి శాస్త్ర పరిశ్రపిత రాగవిశేష మార్గముల్

ద్భావనశాయయే కతగు సాటుగ నాత్మమనోసురంజనం

శైశైలయుంగ మానవజనావళి పాడగ దేశదేశమా

భరతశాస్త్రం ------------- ౧ -----

భావితరాగ భేదముల పేరములెంచును రాము భూవర

౪౨ ప్రియా దేశి జనానురంజనము కైయావిర్భవంబైనబో

నాంయా దేశకరాగ భేదములు కర్ణాటాచార శాస్త్రోక్తమా

ర్గాయంతంబులు కెన్ని కెన్నియు తద్గాయంతంబులం గాకయుం

దేయానందము లేయు లోకులకు ధాత్రిన్ రాము భూపాగ్రణీ

౪౮ ప్రాపాది కరాగంబులు భావించి జనానురక్తి బలముగ లక్ష్యం

ప్రావీణ్యగాన శాస్త్రము గావించను నా క్షణదేవ కవిరా మప్రపా

౪౯ కావ్య నలక్ష్యము కారణ ప్రైవలయు ను గాన మార్గ మంతయు శాస్త్రం

ప్రావీణ్యం బెంక్క్రయు సైగా విం చిన దైన రామ పార్థివ తిలకా

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

భరతశాస్త్రం ౧

లలక్షణంబును । పదంపడి । యథార్థవస్త్రాభవ సంస్థాన్నానాగత్యాస్థానా

లారి నిశ్చయంబును నాతశాశ్వత స్వత్రవా శ్రీ భేదలక్షణంబును । యూపల తార

౨౪ దశస్త్రాణ తారభేద నిరూపణంబును యుక్తి మంత్రమంబున దేవతలవల

రించవలెనని తలంచి శ్రుతిస్వర జనకంబైన స్థాన లక్షణంబు మొదటనిరూ

పించదలచె నవధరింపు మూటు

౨౫ పురుషుని వక్షస్థలమున బొడ్డు జందిశిరోవక్షస్థలా

సెరయుగవక్షస్థా మారుతము నాదగవాయుప్రబ్రంహగ్రంథిపై

బారసిచరించి యూర్ధ్వముగ బొక్కిపైఫాల్ధవి ముస్త్రస్థానా

త్రరముల గల్గి జెయు వర నాదము నాము ప్రోవాల కా(గ్ర)జే

౨౬ శ్రమమెట పారగు స్వస్వ్రతప్పటములన్ కంఠమాత్త మాంగాస్యే

నములన్ శ్రైదురి స్థానంబులన్ బొడమి ప్రాశ్యంబైన శబ్దంబుసెం

పమరన్ దానతి సూతిక్ష సూక్ష్మ పదప్ష ప్రస్పష్ట శబ్దాంకత్వ

శ్రమనావసాంకముప్రైదు గాంచను ధర(త్రి)న్ శాము భూపా(గ్ర)జే

౨౭ యూర్తి తమం(త్ర) మర్త్యమ । తారకసా దము లగిత త(త్ర)ంబున నిం

పారును త్రస్థాన శబ్దవ । ప్రారంబున శాము భూనత లాదిక మణే

౨౮ పంచస్థాన శబ్దమంత్రై । పఢచార్త్యల గస్థనాదు స్థానిలు త్రైస్థా

నంతిత గతస్థాన హా । రాంచిత్త స్టై శాము భూనవ లాదిక మనే

౨౯ త్రిషంచస్థద నాదమగ । దివితముగు మనుజ తతికి త్రిస్థాన గతిన్

రాపిత మ్మెసంగీత । వ్యాపారము నందు రాము వసుధా ధీశ

౩౦ త్రనుమం(ద్ర)మం(ద్ర)కంబులు । నమమధ్యము మధ్యమంబులనుతారకమున్

వినుతారకము నిత్రయు । గను త్రిస్థానంబు ద్వివిధ గతిరాము స్వసా

[illegible] గ్రాణము ష్టి యుమస్థాన త్రిక ప్రమాణంబు [illegible] త్రిస్థా

నంబున కు సంయుక్తంత తగ్గియుండు నని తెల్ప

భరతశాస్త్రం ౧

మురళీధరిరిం క్రమము॥

౬౧ శ్రీనాదము ద్వావింశతి శ్రుతి విశేషములగాంచు మరివి స్వరలక్ష

మానుగ సవిశ్రుతులవగా॥ భూమిని మనుకు తెలిపె సలూరి బుధ జనపాల

౬౨ యురుప దిడెండు విభుబుల॥ నిరవను నానాధ మెట్టు లింపగవి నయే

గుణమున శ్రుతు పెట్లగునన॥ మురుభ్రుగ దెల్పెదను రామ భూపాలమణీ

॥శ్రుతిలక్షణం పెట్టెదవినా॥

౬౩ స్వరము నకారం స్వరకష్టె॥ మరియు స్వరాగతము ప్రాక్షేమా ప్రక్షకష్టె

కరమాది సెట్టిపనబడు॥ వరయుగ శ్రుతి యుదు నగ బరగునదిగా ము స్వరా

౬౪ మం (త) నాధార షట్ మలయు ప్రాత్పుయుండు॥ మూ మూర్ఛ నాదికల పెనగియు

నానా జికల విరోద నందం బులై యుర్వు॥ పదెండు నాదికల పదలుముగను

పర్వ సప్తస్వర భవముల పవన నా॥ పాతమూర్ఛం బున బరగియుండు

నానా దికల తావ వనిలుండు నరదేర॥ వస్త్ర ని విధములై యున్న నాదు

౬౫ ఋన్న తెనాన్నత శ్రుతి స్థైయుంత రూప॥ ద్వావింశతి విచారి ద్వావింశతి రమ్య స్వర

ములను నివవగి శ్రుతులనస్త్రెలు ప్రమగిత॥ భక్ష్య గుణ ధుర్యరామ భూపాలవర్య

౬౬ యురువ దెరెండ విభ్రం బులు॥ వర లుచు న దేము (క్ర) మిట్లు ద్వావింశతి వి

పురిత శ్రుతు లానరించను॥ బుత్తోంపగ తెలిపె సలూరి బుధజనపాల

౬౭ యూతిత్ కరవష్ట నాం తరములర్ లీహుండు నావుఢ్యమూ

స్వార్త్రా స్త్రా వ్రకతార కారవములం తైకం బు గా వింశసం

స్వర స్వరవర్ణ శ్రుతి జన్మ కారణముట్లై గ్గావష్టు రన్నా దితా

ధారణ బ్లో ప్రత రక్త్రుబార వములబా తగ్రాము భూపాలగ్రణి

౬౮ యురువది రెండు తరంగుల॥ తిరముగ శ్రుతి నిచయము మిట్లు (శ్రు) స్థాన జహ్వే

యురువది యూరు విధం బుల॥ బురగెంచును తెలిపె సలూరి బుధజనపాల

భరతశాస్త్రం ౧

॥ మరియు నిట్లు శ్రుతి జన్య స్వర భేదలక్షణంబె ట్లుదనినా॥

౨౦. తగు షడ్జ రిషభ గాంధార మధ్యమ పంచమములు ధైవత నిషాదములనంగ
రహిమించి సప్త స్వరంబులా శ్రుతులందు జనియించు నన్నియా స్వరమనంగ
నదియు ద్వి వివరింప మనిస్వరో వివరింతు క్రుతమతి వినతి వయ్య శ్రుతికిచనక
నాదసుధా తన్మయుమఖ్యాత్మకే స్నిగ్ధరూపము దాల్చి దగ్గరసము

౨౧. మాధుమానవ మాగత మున్ని వింగిరి చొక్కమగు నెక్క నాదంబు శ్రోతృ చిత్త
రంజనము చేయు స్వరనామ రఘ్య మగుచు కాముభూపాల మహా సమ్య రమ్య
౨౨. బ్రహ్మంబు విశ్వమై పరితవిల్లి నరీతి పావెల్ల పెరుగుపై పరగినట్లు
నవనీతనికరంబు నవ ఘృతమై నట్లు జలములు బుగ్గలై చలగినట్లు
మహితమయూఖముల వెంబుల బాల్యంగి క్షేయ్యందు కేరము మున్నైన గతిని
పల్లవి మనోహరా వపరవర్ణమైనట్లు తరభంబు భ్రమరమై మెరసినట్లు

౨౩. శుక్ల శెలాన్వితములు శౌరిక శ్రుతి పరలిన ట్లు శ్రుతుల స్వరములగుచు
విష్ణువారి కెలసగు శ్రీ నుల పొందులు సరస గతుల రాఘు జనవ రెక్కి

౨౪. యిరువదిరెండగు శ్రుతులందు స్వరచయ మాతృకలుదయు ట్లు జన్మించనునా
స్వరములరా శ్రుతు లెట్ల సేరి గంపు మటన్నరామ ధ్రువమగా వినుమా

౨౫. సప్త స్వరముల సంభవం సెరిగింతు ద్వావింశతి శ్రుతులాదు సగర
షడ్జ దలరంటు తై తరపమానసి సనలవ శ్రుతి యందు షడ్జంబు గొంప్రమారె
నాలుక్క శ్రుతివిహాద సపదిసా రిషభంబు తగతు మ్మిదింటు గాంధారమసర
పదముగా రు మధ్యము ఛక్కి స్వరం బంచ్యవదియునా కెరటు స్థైషం తదంబు

౨౬. యిరువదింతుమ ధైవత మింపెసంగె యిరువదియు రెండు నైషాదము సగె మప
యిరువదియు రెండు శ్రుతులయందిట్లు స్వరము వెసంసియు దయుంచె దాసభ

౨౭. నాలుగుమూడు సాంద్రముతాలు గునాలుగు నుమూడు సవి రెండు శ్రుతుల
సరిగ సరిగమ పధసులు బాలునకె రఘు రెంచె రాముజన పాలమణి

భరతశాస్త్రం

౬౭ (శ్రీ)మత్ప్ర...త్రయము నాయుత| యనుత్పదు ప్రను మధ్యంబు వను నుదుతర శాలు

ఘన వృ్యగ నాలుగు మధ్యమ| ము నె సంధులు కూసలూర ము న జనపాల

౬౮ మ్యదువు ధ్రులౌయతా ఖ్యయు| పదలని తిరుగాయు న సంగతధర స్తా తులసా

ల్గాధ వృను తంగుపు పదపయున| న క్ష (శ్రీ) రామ భూప సత్యాలాప

౬౯ మరియును కరుగా యుతలున| పర మధ్యయు నె దుమూడు వస్తుత ఖ్యాతము

తర షుడు బడె వి[illegible]తంబున| ఖుర గోంబును కెూసలూర బుధ జనపాల

౭౦ పుకడ్ స్త్ర యము మధ్యంయు కను| పరమ శ్రుతి ఖ్యాతియు గలు

కరమ్ము క్షి విషా ధస్థ్స| పరము తయు గ వినుము రామప సుధా దీశ

౭౧ యటా తెరగున షలగ శ్రుతి| జాతులు స్త్రు స్తరాతి సంధులు తమత

స్తా తిర తెవపితి తెలియుము| జాతా పెసా దము నరాపు జనపాలమ

౭౨ యుంక మొక ఘు తయుకటు| యూా వంచ జాతులు నాలు స్త్రెకు షమాదు నాలుగారు

వితవు లవిస్సిదా ని| వి ధ మెల్ల శె ప్పెద| శ్రీ గ విను షయు రామభూప వర్ణ్య

౭౩ షడుం ధరా (శ్రీ)| వ (శ్రీ)యు సుగ్రంయు| నె నిడు నాల్గు పేరులవధరింపు

శ్రుతులు గ్నె సల్య్ శ్రుతి ఖ్యాతి క్త్ర కు| శ్రుణ్యసా (శ్రీ) రామ భూప శం(శ్రీ)

౭౪ ల షు కలషు ధ్రుతి త్రిరాశ్రీ (శ్రీ) సారగాయుప| నె సగ ద్ధి వినుము స రూపా హిగాయు

శ్రై దుస్త్రము లర్య్య నయిష్ట్రయు తాన్య ఖ్యాతి| వి న [illegible] యుర్యా సు భూ జన వర్ణ్య

౭౫ తవరు దంరా వతింపనాలా| పె నియుదు దంతికయున దు పేరులు మూడు

పె న గాన్న శ్రుతుల కరుగా| వినుత శ్రుతి ఖ్యాతి గలిగ విసురా మస్త్రపా

౭౬ ల మంద రయుర క్తి కతన నగా| నందంశ్రై (శ్రీ)తి శైలి యును నుసులని

ప్రేం దుఘునా ఖ్యాతి దము| లందిసు ప్పదు జాతి యోగ్య దుత్రి రాము స్త్ర

౭౭ విమ పిలన ఛంగా పతిరం| జనిదూా క్షని రక్త రమ్య సంస్థితా ఖిగేవ

దశకెదు వారువత మ్ములు| జనుమ స్త్రీ జాతి రాము బుధజన పాలారవన్లో

౯౯ ||యుక్తు పంచశ్రుతి జాతి జ స్వం బు స్త్రైవ తీవ్రాది దావపంశతి శ్రుతి శ్రేదంబు

లకు యభ్యా న్వితం బుగా షడ్జాది స్వరస్వర నియమం బు తత్త్వ జాతా

ను సారం బుగా నెరుంగింపదగు నవద్ధరింపుము||

౧౦౦ ద్విష్టాదియుం డును తీవ్ర యునాయుత్ర పొందటను కల్గునే మధ్యమయును

మధ్యలో రెండుమ స్వరంజ నీయుసు|వ్యుదు జాతి కెరడవ పదనమును

౧౦౧ మరియు స్త్రైక యును షడ్జపరుస పొంద| నీ శ్రుతులు పూడు దిలపిల్ల బుష్యమను

సంభడా చార్వ్రద గదాజ సా ఋ ద్వైర్య| భవ్యగుణ ధుర్య సామ భూపాల వర్య

౧౦౨ దీర్ఘలో రెండవ దియగు శాస్త్రియు నాయు|లజ్జా తి కెండవ తా శ్రీప్రాధ

యమ నది పరుపతా నిమురుని శ్రుతు లకెం|డు నుని జ్ఞగాం ధార మునకు నెప్రదు

దీర్ఘలో మూడవ దియగును షడ్జ్యము|లజ్జా తికు మూడవ శ్రుతులమునందు

గలప్రసార గోయును ఫలసమృద్ధం జాయూద|ాగా మన్ని శ్రీ తేయు నవలమధ్య

౧౦౩ యను నడు జాతిని మూత్రధవ శ్రైన మూర్ఛ| నియును నది గరాచ శ్రుతుముగా నియుత ష్మైన

నాల్గు జాతుల శ్రుతులు విన్యాస మమరు| పుష్ప ఘుం బున రాముభూపా మంతవే

౧౦౪ వ్యధు జ్ఞాతి నాలవప డమ్మైన శ్రైతియును| మధ్యలో నాలవ మన్నిత స్త్రీ

యును నవాయు త్రాజా సు నర నాలవది యొ్య్రయువరు సంభవ నీయుసు నదియు

కరుణాలో రెండవ వలుసయనా లా విన|యుసునది గూడవా శ్రైనయుష్లు

శ్రైతు లుపలసము మనస పాటు గొందుకరు నాల|దసరుమూ నవదిమ తుంటి

౧౦౫ నా యు తా జా తి స్త్రైదవ శ్రైన కొూహా| కోయును నీ మధ్య స్త్రై దవ నెలప్రరమ్న

యును నది యుగా ద శ్రుతులు మూడవ మరియుండు| శ్రైవత ఫుర మునరాష్మ

౧౦౬ ద్విష్టిలో గల్గు నాలవ దెశ్య సంగ్ర|యును యుమధ్యగారవ శ్రైన యుక్త

భరతశాస్త్రం .... శ్రీ

మంద్రమధ్యమమును మధ్యమధ్యమమును । తారమధ్యమమును దనరుచుండు

గీ॥ మంద్రపంచమ ధైవత మంద్రజనులు । మధ్యపంచమ ధైవత మధ్యజనులు

తారపంచమ ధైవత తారజనులు । వరలుచుండును రామభూపాలలలామ

గీ॥ త్రిరయుత నిశ్చయ సప్త । స్వరములు త్రిస్థాన భేద వర్ణిత గతులై

యిరువది యొక్క విధంబున । బరగించును కౌశలాలి బుధజనపాల

గీ॥ యీరెంటను నటు షడ్జ స్వర । జాతి [illegible] దేవికాంత [illegible] గ దేవియున్

షడ్జమ తక్కిన స్వర జాతి విశేషములు రామ జనపాలమణీ

గీ॥ యీరహాగ నను షడ్జ స్వర । ధారమగు మరి శ్రుతి రూప ధైవత మనదా

మారయ పదియారు విధా । శ్రుతిజలు రామభూపాల దీశమణీ

॥ వికృత స్వరంబెట్టిదనినా ॥

గీ॥ చ్యుతషడ్జమనియు నచ్యుత షడ్జమనరెండు । వికృత రిషభజన వెలయుచుండు

సాధారణాఖ్యచే జరిగెడు గాంధారము । అంతరగాంధారమనగ రెండు

చ్యుతమధ్యమనగ నచ్యుత మధ్యమనరెండు । చ్యుతపంచమమున నంగనొకటి

వికృత పంచమమున వెలయు వెరుస్త్రు । వికృత ధైవతమున వెలయునొకటి

గీ॥ కైశిక నిషాద కాకలి ఘననిషాద । విధములవి రెండు నిరతి వికృతరూప

తంజనంబున సర్వ స్వరాలి [illegible] ప్రతులు డాల్చు రామమహీపాలగణ్య

॥ మరియు లక్ష్యైక నిర్వకంబు నైన వికృత స్వరంబులు నాల్గు గలవవి యెట్లనినా ॥

గీ॥ పంచశ్రుతి ధైవతమును । పంచశ్రుతి రిషభమును నగపరము పతీశా ।

షట్ఛ్రుతి ధైవత రిషభములు । రెంటంగానవి నాల్గు రామమహీపా [illegible]

గీ॥ వికృత స్వరములు పదియారు తలంచి తెల్పు వెలయుచు వరుస నదా

వికృత స్వరలక్షణములు ప్రకటించిదవి మము రామ పార్థివ తిలకా

॥ శ్రుతి మంచిట్టిదనినా ॥

గీ॥ శ్రీ [illegible] శ్రుతి [illegible] షడ్జముని [illegible] శ్రుతి [illegible]

[illegible] ధారంబు [illegible]

భరతశాస్త్రం ---------- ౧

స్వాధీన శ్రుతినిచ్చు నిశ్రుతము దా నైషడ్జ సాధారణా

ఖ్యాధారచ్యుత షడ్జనామకము గల్గెన్ రామ ధాత్రీశ్వరా

॥ఇది చ్యుత షడ్జలక్షణంబింక నచ్యుతాడ్జ స్వరూపంబెట్టిదనినా॥

౨౩౩ రహితానిషదు తారకలీగరిమె బర్వంగా నిషాధంబుత

త్సహజారిన్ శ్రుతి యుగ్మగమౌను కైనషడ్జంబప్పుడా త్రౌఢ్య

ప్రహత స్థానము నందు ద్విశ్రుతులు పొరల్ బొజ్జినల్లాలంగనై

మహిలోన చ్యుత షడ్జనామ ముదయించెన్ రామ భూపాగ్రణీ

॥ఇచ్యుత స్వలక్షణంబెట్టిదనినా॥

౨౩౪ షడ్జ సాధారణాము శ్వేర షడ్జ జనకంబైన శ్రుతి జెంది శ్రుతులు నాల్గమరి బుషభ

ఆత్మనిలయంబు వదలక నలరు విశ్రుత క్రమము పేరబాము మహితవేంద్ర

॥షడ్జమధ్యమ సాధారణ లక్షణంబెట్టిదనినా॥

౨౩౫ ఆరయ షడ్జమధ్యమములాత్మపదశ్రుతులు బ్జగించి ద్వి

వారగత్రైశికా శ్రుతిని జైకము ఖశ్రుతులాని షాఢగాం

ధారములంటజేయుచు శ్రుతద్వయయుక్తము షడ్జమధ్యసా

ధారణ సామముల్ వెలయు ధార్మికవల్లభ రామ భూవర

౨౩౬ వారక మధ్యమ శ్రుతిని వారణ సెన్క్రటిగాంచి మధ్యసా

ధారణకైశికి శ్రుతియు తంబకైశికసంజ్ఞ జెందగాం

ధారము వేదిమధ్యము ఘన శ్రుతియుగ్మము జెందియుంతరా

ఖ్యారమువే చతుశ్రుతి సమన్విత మయ్యెను రామభూవరా

॥ఇదికైశికాంతరగాంధార స్వరయుగ్మలక్షణంబింకచ్యుత మధ్యమ స్వర

లక్షణంబెట్టిదనినా॥

౨౩౭ ఆరయ శుద్ధ మధ్యమము పంచమమును చేతను స్వాత్మ శ్రుతిన్

స్వరము గాఁగ నెన్నఁబడు నిజ ప్రథమ శ్రుతి కైశికాఖ్యగాం
ధారము జెంద విశ్రుతియు నచ్యుత షడ్జము సంజ్ఞ మధ్యసా
ధారణ వృత్తి కైశికయె దానను దక్షమ రామ భూవరా
॥ అచ్యుత మధ్యమ లక్షణం బెట్టిదనినా॥

౨౨౮ భారుతరా స్వయశ్రుతి వశంగత మైమను షడ్జ మధ్యమం
బారని జశ్రుతి ద్వితియు మంతర సంజ్ఞవహించు వ్యాళగాం
ధారము జెంద నంతర హ తంజ్ఞిఖ చ్యుత మధ్యమాఖ్యవి
స్తారము గా శ్రుతి ద్వయ యుత స్థితి కైకెను రామభూవర
॥ మధ్యమగ్రామ లక్షణం బెట్టిదనినా॥

౨౨౯ శుద్ధ పంచమ మాశ్రయించు శ్రుతిని ఫూని మరియు పాంచ్యని జశ్రుతి మరిగెనేని
మధ్యమగ్రామ సంజ్ఞనే మరక గాంచు భాస్వదేవేంద్ర రామ భూపాలచంద్ర
॥ చ్యుత పంచమ లక్షణం బెట్టిదనినా॥

౨౩౦ పంచమమాశ్రయించు శ్రుతిని పాళియు పాంచ్యని జశ్రుతి నతెూ
సంబిత మైశ్రుతిత్రయము సమంచిత మై విశ్రుత పేరుఁబాసినా
ప్రాంచిత మైన వేళ వెలయుఁ జ్యుత పంచమ సంజ్ఞ గల్గి వ
ర్తించును దారశేఖర సుధీ నుత రామ నృపాల నాగ్రణీ
॥ విశ్రుత పంచమ లక్షణం బెట్టిదనినా॥

౨౩౧ మధ్య షాడ్జార ణామువేళ మధ్యమ శ్రాశ్రయించు శ్రుతి మధ్యమగ్రామ పంచ
మంబు గాంచి చతుశ్రుతి మహిత విశ్రుత పంచమంబనెక్రరామ భూపాలచంద్ర
॥ విశ్రుత కైశికలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౨౩౨ స్వరము ననుండి మధ్యమగ్రామ వ్యాళ పంచమాధారక శ్రుతి గాంచి కైవ
త స్వరంబు చతుశ్రుతు దనరి విశ్రుత కైవతాం హ యుమగు రామభూవరేంద్ర
॥ కైశికినాదలక్షణం బెట్టిదనినా॥

భరతశాస్త్రం

షడ్జసాధారణమునందు చతుశ్శ్రుతి। షాడ్జకస్వరమా షడ్జ కాదిమధ్య

స్వరమెక్కుచుఁ జనించి త్రిశ్రుతులై సప్తకైశికీసాహాయంబయ్యెరా మధ్యమగ్రామగత్య

౧౩౩ ॥కాకలిని షాదలక్షణం బెట్టిదనినా॥

చేకొని షడ్జ శ్రుతియుగ। మాకలిత శ్రుతి చతురమనిజ నుతిగొర్

కాకలియయ్యె నిషాదము। ప్రాకటగతి ప్రాభృతిలక పార్థివతిలకా

౧౩౪ యీ వికృత స్వరముల యందు। బావేశమయ్యె తెలిపి ప్రభిధానం బుల్

భావించిదాని దెల్పెద। భూవరమతి కౌశలూరి బుధజనపాల

॥ప్రతి దియట్టి దనినా॥

౧౩౫ చ్యుతషట్జ నిషాదం బున। చ్యుత షడ్జత మొప్పభువిని సెరదినిషాద

స్థితికలిత వ్యవహారము। తతము నరామక్షితీంద్ర భువనగురోసాంద్ర

౧౩౬ చ్యుతమధ్యమగాంధార। స్థితిగని చేచ్యుతమధ్యమంబు చెలగును భువిను

ద్గతి సాంధార వ్యవహా। రత తతమునరాము భూపరాన ఖ్యమ నీ

౧౩౭ చ్యుత పంచమమధ్యమ। మున చ్యుతపంచమమెప్పు మధ్యమాశ్రుత్రి

సుతకెక్కి గణ్యతమున। రతులిత మతిరామ చంద్రావరాన ఖ్యమనీ

౧౩౮ పదియారు వికృతము వెనగతి। నెదవియు మరిత స్వరాలి యెరయగలక్ష్య

ప్రదముల పద మెక్కు మరికొన్ని। సుద చెప్పును తెలియరామ జనపాలమణీ

౧౩౯ మరియెంచు వికృత భేదము। లరయగలక్ష్యములందుదల నదురని వితమే

పెరపున నవనావి వరము। నరుదెంచరవి నుమురామ న్నృపతులలామ

౧౪౦ ఆరయగ సాధారణ శ్రుతి। ఖైరళీనం చుతకల్గు సాద భేదము మరియా

పెరప్రన స్వరభేదం బులు। బురగింతును కౌసలూరి బుధజనపాల

౧౪౧ మరియును సాధారణశ్రుతి। జరయునియుదసెల సాదభేదము కల్గున్

స్వరభేదమెల యుంబును। బురదిష్టుట గల్గిరామ భూపాలమణీ

౧౪౨ ॥కాకలిన నచ్యుత షడ్జాది వికృత స్వరం బులైదును॥ నాషాదశో

భేదం బు వేకుం డుటుర్ జే శే॥ను షడ్జాదుల యందు త్రీకృపించు

॥పంచశ్రుతి రిషభ లక్షణం బెట్టిదనినా॥

శుద్ధగాంధార కారణ శ్రుతిని జెందు। బుష భస్వర యుతబంచ శ్రుతి రిషభనామ

మందమున గ జెందలోకలక్ష్యైనుగుణముల। తెలియనిది జూడురామ ధాత్రీశచంద్ర

॥షట్శ్రుతి రిషభ లక్షణం బెట్టిదనినా॥

సాధారణగాంధారము। లాధారము జెందిరిషభే మతుల శ్రుతిష

ట్ప్రాధారకము షట్శ్రుతి। సాధారణ మయ్యెరామ జనపాలమణీ

॥పంచశ్రుతి లక్షణం బెట్టిదనినా॥

యుంచగ శుద్ధనిషాదా। దంచిత దేశం బుజెందికైశిక మస్తా

పంచశ్రుతి కైశికనా। ఖ్యాంచితమగురామ భూవరాయాఖ్యమణీ

॥[illegible] లక్షణం బెట్టిదనినా॥

కైశికని [illegible]

[illegible]

అరుష్టుబదిని॥

౧౮౩ శుద్ధషడ్జములోన సెరదిన చ్యుతషడ్జమనిగియేకశ్రుతి నమరించుండు
శుద్ధమధ్యమములోను జొచ్చియు చ్యుతమధ్యమము భేదమనయక వులయుచుండు
శుద్ధర్షభములోన జొప్పడి విక్రుత రిషభము వే వెతగాక తమలగనుండు
శుద్ధ ధైవతముతో జగ్గగి విక్రుత ధైవతము భిన్నగతిల్యాక దనరుచుండు.

౧౮౪ చెలయుచ్యుత పంచమములోన విక్రుత పంచమంబు భేదించ నైకమ్మెలయుగార
గాశ్రుతియొకటి గాగన్ని నాదభేద మనయునితతనరాముభూ పచంద్ర వతాళి

౧౮౫ ఈయిట్లు (క్ర)మంబున శుద్ధషడ్జాది పంచస్వరంబుల యుండుట (ప్ర)
తిష్టావంబు జందుకతంబున (ప్ర)చ్యుత షడ్జాది వికృత పంచస్వరం
బులు లక్ష్యంబులరయుండు వేశ్వరతను తప్పంరియుండుత(త్ర) వపదనకెంటు
వికృత స్వరభేదంబులు లక్ష్యరాథంబుల్లైయుండు వత్(త్ర)ము క్లేశం

౧౮౬ భిన్న చ్యుతషడ్జ నిషాదంబును కాకలినిషాదంబును కైశికె నిషాదంబు
చ్యుత మధ్యమ గాంధారంబును (అ)ంతరగంబును సాధారణ గాంధా
బును చ్యుత పంచమ మధ్యమంబును పంచశ్రుతి రిషభంబును శ్రుతిషట్క

౧౮౭ భంబును పంచశ్రుతి ధైవతంబును నతిపే(ష్ట) ధైవతంబును ననియుద్భుం
వి(క్రు)త స్వరంబులు పదనకెంటును శుద్ధ స్వరంబులు ఏడు కూడి
(అ)ష్టాదశ స్వరభంబులను లక్ష్యంబుల్లై రాగభేదంబులరయుండు తరుచుగా
పట్టుయుండు (నచ్యుత షడ్జాఖుల్లై దుమ(శుద్ధ షడ్జాద్రి భిన్నంబుల్లైన

౧౮౮ క్రి(య)ుదస్వర నామ ప్రురుషస్వరంబుగా వ్యవహారయోగ్యంబుల్లై ... యుం
డున నిసంగీతశా(స్త్ర) (ప్ర)వర్తకులు లక్ష్యమార్గ వ్యవర్తుల్లైయు దాహరింతురవ
రింప్రమిట్లు బహు(ప్ర)కారంబుల (ప్ర)తిపాదితంబుల్లైన షడ్జాది
స్వరంబులకు మరియును నామభేదంబు తెలియింపబడ నదియట్లు దనినా॥

భరతశాస్త్రం ---------- ౧ ----------

వాదియుసంవాదియు ననువాదియును వివాదియునైదు వరసాజ్ఞలునా
ల్గ్వ్యాదట స్త్రీ స్వరములు। వాదులేవర్గవి నుఖురాము పార్థివతిలకా

యేరాగములందైనను।నారయుతరుదైన స్వరము నంశ స్వరమం
వారది యువాది యనగా। వారతరం జిల్లరాముఁడ సుధాధీశా

శ్రీవార కశ్రుతులందునిల్చిన రెండు।రెండేళి స్వరములకే ఖనదమ
గండేందుగాకైన వరగనెనిమిది పైన।శ్రుతిమండలము నందుశ్రుతులునిలువ
నివిరెండు రెండును నెన్యోన్య సంవాదుల।నదగు తెలియుము దాహరణము
షడ్జమధ్యమములు షడ్జపంచమములు।విశషభ్ధైవతములు నివల మధ్య

సామ జస్వర గాంధార సామజప్లలంబులి విరెండు రెండేళి రహావహించె
నెనరన వెన్యోన్య సంవాదులనగబరగ।రామభూపాల మహావిద్యోర వ్యాప్తిల
।యిట్లు వాదిసంవాది లక్షణం బెరుంగించితి యింత వివాదృన
వాది స్వరలక్షణం బెరుంగించద నవధరింపుము

యేయే స్వరములకే స్వర।మాయయాంరుడ ప్రవఘోధత పా
నాయా స్వరములకా స్వర।మాయుదల వివాదియునగ నగురాము నృపా

క్రమమెప్పగని షాధ గాంధారములు షడ్జ।మధ్యమ పంచమ
ధైవత స్వరశ్రుతి కాపతి కవివాదు।నా నన్న ననవచ్చు నవియుగాక
దనరుని షాధ గాంధారములు విరెండు।విషభ ధైవతములయుద వివాదు
మదియుండునిది గాక నట్టిరిషభ ధైవతములు నిషాధగాంధారములకు

బిరవివాదులు గానే శ్లేషమైన। స్వరములెల్ల వివాది సంవాదివాది
లక్షణము లివి వినుడాది లక్షణంబుల।గురువిలసిల్లరామ నృపాగ్ర గణ్య

బహుళ స్వరంబులగా పరితవిల్లెడి వాది।రాజభావంబున రక్తిగాంచు
తదనుసారస్థితి దనరు సంవాదియు।వాదితేమం త్రిస్థాన వరులుబుండు
నారాజమంత్రులకను గారియుగుటనే।ననువాది భృత్యనిహరువ్వగాంచు

భరతశాస్త్రం ---------- ౧ ----------

విపరీత వృత్తిచే నలరువిఖ్యాదియు। నావాదికి విశేషాధిపత్యార్థ నర్చు

౧౫౭ ననుము సంగీత శాస్త్రజ్ఞులైన ఘనులు। వరుస నీరీతి వాదిసంవాదిలక్ష్మ

ణాది వాదివివాదిన గుణా మఖ్యాప। మెరుగజేశిరి రామమహేంద్ర వినుము

౧౫౮ సరిగమపధని స్వరములు। వరుస నువివరించి పలుకవరజంతువులన్

కరమర్థి దెలియజేశెద। నరుదారగరామభూతలాధీశ ముఖ్యా

౧౫౯ నానా మయూర సంతానంబు గావించు। సంతత స్థితి షడ్జ స్వరంబు

చాతకగోవృష వ్రాతంబు వివరించు। ఋషభ స్వరంబు సమీహితముగ

సతతము జాతికసము ధాయమెనరించు। గాంధార నాదము ఖండములగను

క్రౌంచ పంచాస్య ఖండములు పొటురించు। మధ్యమ స్వరము మర్థముగను

౧౬౦ పంచమస్వరమె సగించు పరభృతంబు। దర్దురాప్తములాదవించు ధైవతమ్మున

సమదగజరాజ మానిను షాధరవము। తెలియుదగు నేదిరామచంద్ర ధరేంద్ర

।।మరియు సప్తస్వరంబులకు క్రమంబున కులలక్షాదిలక్షణంబె రంగ

వదనా తర్ణింపుము।।

౧౬౧ వలువంద షడ్జగాంధార మధ్యములు దే। వకులోద్భవ స్థితి వహించు।

పంచమస్వరమెప్పు జంత్యనారులజన్మ। ఋషభ దైవతములు ఋషికులంబు

లగునిషాధ స్వరమసుర కులోద్భవ। ములరుస ప్తస్వరకుల మిట్లు

షడ్జ క్ర జాతులు షడ్జమధ్యమ పంచ। మములు ఋషభ ధైవతములు క్షత్ర

౧౬౨ జాతులు నిషాధ గాంధార జాతులర్య। జాతులంతరకాకలి స్వరములైన

నగుచు శూద్రక జాతులైదనరుచుండు। భవ్యగుణసాంద్ర రామభూపాలచంద్ర

।।మరియు సప్తస్వరా త్పత్తిక్రమంబెట్టు దనినా।।

౧౬౩ పరశివుని వలన షడ్జము। నిరవగు నీశానవలన నరిషభముగ లిగెన్

ఘురువగు గాంధారము తత్పురుని యుడ కొనసలూరి బుధజనపాల

౧౬౪ మరియు నషాదరు నివలననుఁ బరమగు మధ్యమముఁ బ్రాంమదేవుని వలనన్

వరమగు పైపంచమమిటు బురగించును కోసలూరి బుధ జనపాల

౧౬౫ సద్యోజాతుని వలననుఁ హృద్యంబగు ధైవతంబు నీశ్వరు వలనన్

ప్రద్యోతమగు నిషాదము సద్యోగము జందిరామ జనపాలమణీ

౧౬౬ ఛందోవతియు నంగపక్షిణవానంబాప్పునెసగు రక్తైక నాగిరి షబ్ధనామ

మిరవందు క్రోధా ఖ్యనెనశ గాంధారంబుఁ మార్జనీయున బరల్లుమధ్యమాఖ్య

ప్రలాపినియు నంగ నలరుపంచమ నామువరాధైవత ష్పుర మశ్యఖ్య జంతు

క్షోభిణీనామ పంకొా భితా క్రుతి గాంబియూనిషాధ ష్వర ములరునాత్మ

౧౬౭ కామ నొాక్రుతి నామములుఁ కలిగియుళ్లుఁ శుద్ధ సప్త ష్వరాంగవతాశ్రుతి సఖ్యజ

నములు గొల్వంగ గాంధర్వ నగర రాగ వీధులమెలంగు రామభూనాథ వినుము

౧౬౮ ఁ యూ క్రమంబున సర్వలక్షణంబున సవిస్తారంబుగా నెరింగించి

తి నని వినియుం కతాభ్యశ ష్వర ప్రస్థానంబైన గ్రామమూర్ఛనాలక్షణం

బెరుంగింపుమనుటయుఁ ॥

౧౬౯ మానకురు రాజ బుధ మాన్యగుణ పూర్ణాధీనజన ప్రాషణావి తర్నజిత కర్ణా

సూనశర సన్నిభ విశుద్ధ వరవర్ణాభా నునిభ తేజపరిపాలితసువర్ణా

౧౭౦ ॥ గద్యం॥ ఇతి శ్రీరామ భద్ర భద్రాయుత కరుణా కటాక్షవీక్షణా సర

ల బ్ధిసార ష్పుత విచిత్ర షైలూరి షైబయా మాత్యపుత్ర సకలసజ్జన

విధేయ గోవింద నామధేయ ప్రణీతంబైన రాగతాళచింతామణియను

సంగీతశాస్త్ర ప్రబంధంబునందు సంగీత మాహాత్మ్య ప్రశంసయు గాన గాంధర్వ

౧౭౧ దలక్షణంబును దేశిరాగోత్పత్తియు త్రిస్థానలక్షణంబును ద్వావింశతి

శ్రుతి జననంబును షడ్జాది సప్తస్వరోత్పత్తి విధంబును శ్రుతి జాతిలక్షణం

బును శుద్ధస్వర వికృత స్వర నిరూపణంబును వాది సంవాది చతుర్విధ స్వర

భరతశాస్త్రం .... ౨ .... ౩ ....

లక్షణంబును స్వరప్రస్తారంబును నది ద్వితీయాశ్వాసము॥ శ్రీరామార్పణమస్తు॥

౧ శ్రీమదయోధ్యానగరీ ధామ ఘనశ్యామ దైవతతలమసుర

స్తోమ దృగుత్పల హేమ సుధామధుర వచోభిరామ దశరథరామ

౨ ॥అవధరింపుము॥ క॥ శ్రుతి జాతి స్వర లక్షణ॥ గతులీ గతి తెలిపి మరి

యు గ్రామత్రయ సమ్మత మూర్ఛనాది స్థానస్థితులిపుడు రామభూ

పతి తెల్పెదవినుమంతా॥

౩ జనసమూహము రీతి స్వర సమూహము గూడి గ్రామంబనంగ విఖ్యాతమయ్యె

మూర్ఛనాక్రమము తానములతో వర్ణాలంక్రియా జాతులతో నాశ్రయంబనంగ

వెలయునా గ్రామంబులెలగు మూర్ద్విధములు నందు షడ్జగ్రామమాదిమంబు

మధ్యమగ్రామంబు మరి రెండవదియయ్యె నీరెండు గ్రామంబులేసగు భువిని

౪ మరియు గాంధారక గ్రామమరసి చూడ మూడవదియయ్యె నది స్వర్గభూమియందు

ముఖ్యమగునని నాయకముఖ్యులెంతు రా రామభూపాల వితరణారమ్యశీల

౫ స్వర సమూహము సకలంబెల్ల స్వరములుండ షడ్జ మధ్యమ గాంధార సహితమగును

గ్రామములు గల్గు కారణమేమియని తెలియ జెప్పెద రామభూపాలయనాద

౬ స్వర స్వరంబుల సముదాయమున తెల్ల [illegible] ప్రథమ [illegible] పొదటగా [illegible]

సంవాదులైన పంచమమధ్యమ స్వరములందు మంత్రులకధిక [illegible] ములందు కతన

మొదట షడ్జగ్రామమనుచు షడ్జకముప్రధానమై చలువందుం దానివెనక

షాడవౌడవతాన జన్యంబు నేడష। ధ్యైతగ్రామము వహీన గణాన వ్యైక

౭ వెనకముందర మెసియాడు మొనయు స్వరము।లాన దుమ నిక్కి దొరలవి వన్యమంత్రి

గానికథనను మధ్యమము ఖ్య మెనశ్వే।రహి నిరామేంద్ర మధ్యమగ్రామమునకు

౮ ధైవతులము నషడ్జమధ్యములతోడ।ప్రట్టువుండెడు కతన వేల్పులకు మోక్ష

మగుచుమూడవగ్రామాన కర్హ శ్రైష్ఠ।స్థానమగురాము భూప గాంధారమెప్రుడు

౯ షడ్జస్వరము ఖ్యఖ్యము।షడ్జగ్రామమునకెప్రుడు జరుగుట కతనన్

షడ్జగ్రామంబన ~~[illegible]~~ దగు షడ్జయునుత హృదయరామ జనపాలమణీ /

౧౦ మధ్యమగ్రామమారితి మధ్యమస్వర ప్రధానత్వమనెడు కారణమువలన

మధ్యమగ్రామనామకం పదపహింపె।స్థానుక్తుల ధుర్యరామ భూపాలవర్య

౧౧ గాంధారప్రాధాన్యము।గాంధారగ్రామమునకు గలుగుటకతనన్

గాంధారగ్రామంబన। సంధిల్లెను పేరు రామ జనపాలమణీ

౧౨ క్రమమున గ్రామత్రయమున।క్రమవిన చేదల క్షీణంబులట మూర్ఛనభే

దముగా రెంటికి దెల్పెద। సదురస మున వినుము రామ జనపాలమణీ

౧౩ తనతచుర్థాధార ఘనతర శ్రుతియుండు। జారక శుద్ధ పంచమము నిల్వ

షడ్జకగ్రామా ఖ్యశాశ్వతంబును నందు।శుద్ధ ధైవతము త్రిశ్రుతులు దాల్చి

కనుట్టు షడ్జక గ్రామలక్షణ మిది।మరి మధ్యమగ్రామ మహిమ వినుము

పంచమస్వర మాత్మ ధైవతాధార త్రిశ్రుతి। జారక నుపతిమ శ్రుతిని జెంది

౧౪ మధ్యమగ్రామనామంబు మలయువ ప్రదు।పంచమశ్రుతి చే కొనిపరగ ధైవ

తస్వరంబు చతుశ్రుతు దాల్చు నిదియు। మధ్యమగ్రామము గురామ మనుజనాథ

॥ఇది షడ్జమధ్యమ గ్రామద్వయలక్షణంబింక గాంధారగ్రామలక్షణంబెఱింగించెద

సవధరింప్రుము

౧౫ రిషభమధ్యమములదెస రెండు శ్రుతి యొక్కొక్కటి గాంధారమందెనేని

ధైవతమూ వాల బదగ పంచమశ్రుతి।దాల్చెనే నియును షాధ స్వరంబు

ధైవతశ్రుతి నొకటం దావలి షడ్జక | శ్రుతి నొకటందు వహించు బోధనేర్పు

నతిచిత్రమా కైశికమ్ముడు గాంధారక | గ్రామంబు టెంచు నారదుడు బళ్ళె

౧౬ నిట్టి గాంధారకగ్రామ మీమనుష్యలోకమున లేదు సురరాజలోకమునకు

గలుగు నివియ గాంధారకగ్రాములగుచు | నొప్రతారము రామభూనాయకేంద్ర

౧౭ గాంధార నామకగ్రామంబు భువిలోన | వాడికకేదన్న వాడువంగుట

నామేళ లక్షణ నామమూర్ఛనా శీతు | లానామ భేదముల తోరుమూఱు

లారాగసమయంబులది దేవతాభేద | మిది యల్ల దెల్పుట కేమిహేతు

వనితెలుప మన్నచో నా గ్రామలక్షణ | మారీతి దెలుపంగ నెరుగ నేర్పు

౧౮ బుద్ధిమంతుల భయ కాంద్ర భూమిలోన | కలిగె నివియు వారలా గ్రామరాగ

భేదముల పాడుదురు గాక పేర్మి ననుచు | తెలియ జేశము రామధాత్రీతలేంద్ర

౧౯ ॥ఇట్టి గ్రామ స్వరూపం బెరుంగించి నింత తజ్జన్య మూర్ఛనా శ్రుతి

బెరుంగించెద నందు మొదట తానమదాయత లక్షణంబె ట్టిదనిన

౨౦ వరుసను సప్తస్వరములు | క్రమముగ నారోహణంబు నవరోహణముగ్

గిరి గొల్పు మూర్ఛనాంహంయు | మరయగనది యనుచుదెలియదగు రామనృపా

౨౧ సరిగమపధనిసయనుచు | న్నరయుగ నారోహణంబు నవరోహణపా

మరినిధపమగరిసాయన | సరిలక్ష్యం బదియు రామ జనపాలమణీ

౨౨ వారగ్రామత్రయమున | నారయ మేలునమూర్ఛనాళియు ప్రత్యేకం

బారాకటకొరకటుయ్యన | వారణి వెతింపరామ వసుధాధీశా

౨౩ వకొక్కగ్రామమునకును | నక్కగ నారెకటుయ్యెన సరిమూర్ఛనముల్

లెక్కకునెన నిర్ఘటుట | టుంబెక్కను గ్రామములమూటి కేదిరామనృపా

౨౪ యుక్తి గణి సొక్కటొక్కటి | జక్కగ మూర్ఛనములరయ సప్తవిధంబుల్

నేతెన్న విధము దెల్పన | నిక్కము దెల్పెద సురామ నృపమణి వినవే

౨౫ స్వరము లెన్ని యైదువరుసతో మూర్ఛనం | బ్రస్థియగును గ్రామయుమళవునకు

నవయు బదియు నాళ్ళు | నమరింపుండును టుంచు | బుధులు దెల్పిరనఘ శ్రీగ వినుము

భరతశాస్త్రం

౨౬ ఇయ్యామూడుగ్రామములలో। భూమినిగలరెండుగ్రామముల మూర్ఛనములు
నామకలక్షణసంయుతమ్మైమను వివరింతు వరుస వినిరామనృపా

౨౭ మరియు నందు గ్రామమ్మయు చతుర్దశ మూర్ఛన నామంబులు మొదటనె రూం
గించి పిమ్మట తల్లక్షణంబులు వివరించద నందు తెలుత షడ్జగ్రామ సప్తమూ
ర్ఛనా నామంబులు యిట్టిదనినా॥

౨౮ ఉత్తరమంద్రముఖ్యమైనది మొదటిది। రజనిరెండవదియ్యెరవ్యమయ్యు
నుత్తరాయతను సంజ్ఞమూడవది శుద్ధ। షడ్జనాలవది నిశ్చలముగాగ
మత్సరీకృత నాగ మరియునేనవదియు। అశ్వక్రాంతయనగను నెట్టువదియాం
నారవమూర్ఛనాయభి రుద్గతయనఁగమరువప్పునాకెంకమూర్ఛనయగు

౨౯ ననుచు సంగీతశాస్త్రజ్ఞులైనఘనులు। క్రమముతోడను షడ్జక గ్రామమూర్ఛ
నాఖ్యలీరీతిదెల్పిరి లరసి జూచి। లోకితభార్గవరామ భూపాలవర్య
॥మరియు మధ్యమగ్రామ సప్తమూర్ఛనా భిదానంబులెట్టిదనినా॥

౩౦ సౌవీరియనగమూర్ఛన యొప్పుమొదటిది। హరిణాశ్వరెండవదియెన్నదనర్చు
మరికలోపనతాఖ్య బరగు మూడవదిమెచ్చుగ శుద్ధనాలవదియయ్యె శుద్ధమధ్య
యేడ్వదవమూర్ఛన యలరుమార్గియనం గసౌరవియనునామ మరవదిగతె
హృష్యకానామాంకమెనయంగవిలసిల్లు। నాకెంకమూర్ఛన వరయననుచు

౩౧ యాఱుగాంధర్వశాస్త్రవిశారదాగ్ర। గణ్యులీరీతి మధ్యమగ్రామమూర్ఛ
నాంకయంబులుదెల్పిరియందముగను। భార్గవేంద్రరామ భూపాలచంద్ర
॥మరియు గాంధారగ్రామసప్తమూర్ఛనానామధేయంబులెట్టిదనినా॥

౩౨ నందాంహాయంబున నల్లువందుమొదటిది। చక్రికెండవది విశాలయనగ
సుముఖియనంగపొల్చుగమూడవదిమొప్పు। నవలచిత్రాఖ్యనాలవదియయ్యె
దనరునైదవది చిత్రవతీ సమాఖ్యసు। ఖానిసుఖాఖ్యనారవది యొప్పు
నాలాపయనునేడవ నాకెంకమూర్ఛన। ధనరారునగును గాంధర్వశాస్త్ర

౩౩ సారతత్వజ్ఞుఁడైన యా నారదుండు । సరస షడ్జగాంధార గ్రామ సప్తమూర్ఛ
నాఖ్యలీ మాక్షి వివరించనందము గను । రామభూపాల మహనీయ రమ్యశీల

౩౪ ॥ యుం. త భరా లోకతరో స్యం. పైన గ్రామత్రయ మూర్ఛనా చతుర్విం
శంబున తు క్రమంబున లక్షణంబులు నిరూపించక నందు తెలుగు షడ్జ
గ్రామ సప్త మూర్ఛనా లక్షణం బెట్టిదనినా ॥

౩౫ మ[illegible]మస్థాన సమ్మత షడ్జమాదిగా । మొదటి మూర్ఛన గాఁ బలుకు గుఱ్ఱ
మరి దాని క్రింది మంద్ర నిషాదంబు మొదలుగా రెండవ మూర్ఛనయు ను
మంద్ర ధైవత మాదిమంబైన మూఁడవ । దే మంద్ర పంచమమాదిగాఁగ
నాలవ మూర్ఛనాలాఱు తక్కిన యవి షడ్జ గ్రామము నరాము జనవరే [illegible]

౩౬

॥ మధ్యమగ్రామ సప్త మూర్ఛనాలక్షణం బెట్టిదనినా ॥

౩౭ వామన మధ్యమాదిమంబు గతరగా । ధారాంతము నిన స[illegible]యురవ్యో
ధాని కెన్న గలు గాంధారంబు మొదలుగా రెండవ మూర్ఛనా రీతియు మరి
నావెన్న రిషభ స్వరాది మూఁడవయును । దానెన్న షడ్జ స్వరాదిగాఁగ
నాలవ దింపొందు నావెన్న మంద్ర నిషాదాదిగాఁగ పంచమి చలంగు

౩౮ మంద్ర ధైవత మాదిమ్మా మలయు నెనసు । నారవది మంద్ర పంచమమాది గాఁగ
నారెంకట్టులుంయుట్లు మూర్ఛనలా రెుఖటుంయు । మధ్యమ గ్రామము నరాము మనుజనా
[illegible]ల్లు నిరూపితంబైన చతుర్దశ మూర్ఛనా వర్గంబునకు స్వరలక్షణం బెట్టిదనినా ॥

౩౯ సరిగమపధనిలు సంధిల్లు మొదటను । నిసరిగమపదలు నిలుచు రెండ
ధనిసరిగమపలు దవరారు మూఁడును । పధనిసరిగమలొప్పుగ చతుర్థ
మపధనిసరిగలు మాన్యమై చెంతు । గమపధనిసలులు గలది షష్ఠ
రిగమపధనిసలునెగడు నారెుకటను క్రమము ప్పు షడ్జక గ్రామ సప్త

౪౦ శుద్ధ మూర్ఛన రీతి జ్ఞానుగ నెరిగి । కొంతమెు నరింప వలంతు వాగ్గేయకార
జనుల నైగడుదురఖిల భూజనులు మిగుల । రామభూపాల మహనీయ [illegible]

౯౧ । మరియు మతాంతర ప్రసిద్ధంబైన చతుర్దశ మూర్ఛనా లక్షణంబు గలది
రింగించబడ నదియెట్లు దనినా॥ మధ్యమస్థాన షడ్జంబు మొదలు జేసుకొని మధ్యమ
నిషాదాంతంబుగా ప్రథమ మూర్ఛన విగాహించుకొని యట్లు మంద్ర నిషాదా
దులు విడిచి మధ్యమస్థాన షడ్జస్యంబులైన నిషాద ధైవత పంచమ మధ్యమ గాంధా
౯౨ ర రిషభంబులు మొదలుగా వించి మిగిలిన మూర్ఛనాస్థానంబు గల్పించితగున దియె
ట్లనినా॥ సరిగమపధ నియన ప్రథమ మూర్ఛనయందలి షడ్జాది సప్తస్వర స్థానం
బులందు। నిసరిగమ పదాయని షట్కృత్తంబునందు మధ్యమంబును ధైవత స్థానం
బునందు పంచమంబును। నిషాద స్థానంబునందు ధైవతంబును। క్రమంబున నిట్లు
౯౩ గ్రహస్వరంబులు నిలుప్రకెని। మధ్యమస్థాన స్థిత షడ్జాది సప్తస్వర ప్రమాణంబు
లు తగ్గకయుండునట్లుగా నిషాదాదియైన రెండవ మూర్ఛన సవరించవలయు।
నిట్టిదంబున। ధనిసరిగమ పాయనియను। పధనిసరిగమ పాయనియను। (
పధని సరిగమా యనియను। మపధని సరిగా యనియను। గమపధ నిసరియని
౯౪ యను। రిగమపధ నిసా యనియును। నిట్లు క్రమంబుగా మధ్యమస్థాన ధైవతాది
స్వరంబులను షడ్జాది సప్తస్వర స్థానంబులయందు నుగ్రహస్వరంబులుగా ని
ల్ప్రకెని ధైవత పంచమ మధ్యమ గాంధార రిషభంబులు మొదళ్లుగా గలిగినయ
ట్టి స్వరములు మూర్ఛనలు గల్పించవలయును యిది షడ్జగ్రామ మూర్ఛనా లక్షణం
౯౫ బింక మధ్యమగ్రామ మూర్ఛనా లక్షణం బెరుంగించబడ నదియెట్లన్న మధ్యమ
స్థాన మధ్యమంబు మొదలుకొని తారగాంధార పర్యంతంబుగా మొదల
మూర్ఛన గల్పించి పిమ్మట। మపధని సరిగా యనియు ప్రథమ మూర్ఛనలు
దలి మధ్యమాది సప్తస్వరంబులయందు గమపధ నిసరియని మధ్యమస్థా
౯౬ స్థానంబునందు గాంధారంబును। పంచమంబునందు మధ్యమంబును।

తంబునందు పంచమంబును। నిషాదంబునందు ధైవతంబును సంబుధై
తవంబును షడ్జంబునందు నిషాధంబును రిషభంబునందు షడ్జంబును।
౪౭ గాంధారంబునందు రిషభంబును।। నిట్లు క్రమంబున గ్రహస్వరంబులు నిలుప్రకైని
మధ్యమాది సప్తస్వర ప్రమాణంబులు తగ్గకయుండునట్లు గాంధారాదిస్వ
రంబులమూర్ఛనసవరింప వలయు విక్రమంబున రిగమపదనిసాయనియు నను
సరిగమపదనియనియును నిసరిగమపధాయనియును।ధనిసరిగమపాయ
౪౮ న్యియును పధనిసరిగమాయనియును।మపధనిసరిగాయనియును గమపధ
నిసరియనియును।నిట్లు వరుస గామధ్యమాది సప్తస్వర స్థానంబులందుండు
రిషభాదిసప్తస్వరంబులను గ్రహస్వరంబుగా నియ్యుకైని రిషభషడ్జని
౪౯ షాధధైవత పంచమంబులు మొదళ్లుగాగలిగి నే।కేడమువంచ మూర్ఛ
వివరించ వలయు నిదిమధ్యమ ప్రాశ్రన లక్షణంబగు. నిట్లు గ్రామమధ్యమ
చతుర్దశ మూర్ఛనలు శుద్ధమూల నానా మంబుల సంబెకైపెన్నియుండు।
నింతత్షైదంబు వెరింగించద నవధరింప్రము।।
౫౦ కాకలికలిత మైకనుపట్టు మొఖభేద।మంతరయుక్తమై యుమరు నొఖటి
యుభయాశ్రితమ్ముగా నెకభేదమింపొందు।నెకటిశుద్ధ శ్రుతి నెనరియుండు
నిట్లు క్రమయుక్తంబు యూనాల్గు రూపము।లింపొందు వాచ్యవర్తించనేవి
క్రమమొప్ప నొక్కొక్క గ్రామానకిరువదియుని మిదిభేదములై సగుచుండు
౫౧ నట్లుగా రెండుగ్రామయుగ్మాను గతము।లై నపదనాల్గుమూర్ఛనల మరియుండు
నైబదారు విధంబులహొచ్చునను।శాస్త్రవిధులం ద్రుతామవాజనవకేర్య
౫౨ ।।ఇట్లు గ్రామ ద్వయ నిబంధశుద్ధ షట్పంచ మూర్ఛనా భేదంబుల
క్రమమూర్ఛనా మార్గంబు న బహువిధంబులయ్యైన తైరంగెరుంగిం

నవధరింప్రముగా॥

౫౩ శ్రీతెరంగున నేపదారు భేదంబుల| జదురెప్పు నట్టిమూర్ఛలయందు
నైకెక్కమూర్ఛన కెసరినసప్తస్వ| రములొక్కొక్కటి క్రమముతోడ
మొదటిది మొదలుగా మొగదలత గూర్చుచు| మూర్ఛ కలుపరింప మూర్ఛనంబు
లొకటొక్కటి రవందు నష్టాక్షరెక్కటి| బాధెక్క భేదములౌను కేతన
౫౪ యేబదారెండ్లు లెక్కింప నెసగు లెక్క| దీతిము న్నాట తొంబది రెండుగాగ
ఇట్లు క్రమశుద్ధమూర్ఛన వింపెసంగు| భాగ్యదేవేంద్ర రామభూపాలచంద్ర
॥యిట్టు క్రమమూర్ఛనావర్గంబు నకు స్వరలక్షణం బెట్లు దనినా॥
౫౫ సరిగమపధనులు చక్కగా మొదటను| రిగమపధలు నిసలు నెరుగ రెంట
గమపధనిసరులు గనుపట్టు మూడును| మపధనిసరి గలుగు నాల్గు భూర్య
పధనిసరిగములు పరగ నైదింట| ధనిసరిగమపలు దనరు షష్ఠ
నిసరిగమపధలు నిలుచు నారుకట నేడ్వ| కటును మూరుక్కట్టె యొనరు కేతన
౫౬ క్రమములను పేర షడ్జక గ్రామమూర్ఛనంబు లిరువది నయము గాదె
నూట తొంబదియూరు గా నూలుకెనును| రామభూపాల మహానియ్యర దమ్మ సిల
॥యివి షష్ఠగ్రామ క్రమమూర్ఛనా స్వరలక్షణం బింక మధ్యగ్రామ క్రమ
మూర్ఛనా స్వరలక్షణం బెట్లు దనినా॥
౫౭ మపధనిసరిగలు మాత్కెను మొదటను| పధనిసరిగములు పరగ రెండు
ధనిసరిగమపలు దనరుమూడవ తోడ| నిసరిగమపధలు నిలుచు తుర్య
సరిగమపధనిలు సంధిల్ల నైదింట| రిగమపధనిసలు నెగడు షష్ఠ
గమపధనిసరులు గవి నెనారికకటు నేడ్ల| కటు యూ రాకటు గానెదప్రకేతన
౫౮ క్రమములను పేరె మధ్యమ గ్రామమూర్ఛనంబు లిరువది రెండు నిమిది నయము గాదె
నూట తొంబదియూరుగా నగాలుతెనియె| రామభూపాల వితరణా రవ్య సిల

౫౯ ॥ఇట్లు షడ్జగ్రామ క్రమమూర్ఛ భేదంబులు మున్నూటతొంబ
ది యారును మధ్యమగ్రామ క్రమమూర్ఛనా భేదంబులు నూట
తొంబది యారునుం గాంధారగ్రామ ఖ్యాయంబునందు క్రమమూర్ఛ
నా భేదంబులు మున్నూటతొంబది రెండు తెరంగులు ఇయ్యనని శా

౬౦ స్త్రజ్ఞులు ద్రాహరింతురిట్లు శుద్ధమూర్ఛనా ప్రకరణం బెరుంగించితి నీ
క గ్రామద్వయశుద్ధచతుర్దశమూర్ఛనా భేదంబులు షాడవ ఔడవా
మార్గంబులు గాక తానవామంబులపై బహువిధంబులయ్యె విమ్మటదా నితెలి
పెదనా కర్ణింపుమా॥

౬౧ శుద్ధమూర్ఛన లీరీతి సెబగు విరాళి షాడవౌడవ భావముల సంధిలంగ
తానవామములయ్యెనా తానపద్ధము తెరుగ జేశెదరామభూమీంద్రచంద్ర

౬౨ షడ్జగ్రామ సప్తమూర్ఛనలు వరుస సరిదిస్త్రమువర్జ్యమై జరిగెనేని
యుర్వదెనిమిది భేదములై నయుచుండు నెట్లుకన్ను రామభూమీంద్రవినుము

౬౩ సెన భేదములరవందు మెకేష జ్జవర్జ్యమై త్రిషభవర్జంబుగా జెపగు నెక్కటు
పంచమహీన వ్యేపరగు షే రెంఖటు నిషాధవర్జంబుగా జరుగు నెకటు
యెకొక్క మూర్ఛన యెనిమిదిభేదము లీరీతిగాంచి పెంపెసగుకతన
షడ్జకగ్రామ మెయ్యేడ సప్తమూర్ఛన విట్లు షష్ట్యరాశితవృత్తి చదురు మీర

౬౪ షాడవాంశమయ తాన విశాలగంతుల నిరువదెనిమిది భేదము వెనరెదనయను
సారసంగీతశాస్త్రజ్ఞ చంద్రులిట్లు తెలియజేసిరి గామధా త్రీతలేంద్ర

౬౫ ॥ఇట్లు షడ్జగ్రామ షాడవతానసంఖ్యా క్రమంబు తెలియం జెప్పి
నంక మధ్యమగ్రామ షాడవతానసంఖ్యా లక్షణం బెట్లుదనినా

౬౬ క్రమము తోడను మధ్యమగ్రామమూర్ఛనలను షడ్జరచిష భగాంధారప

ములను నేకవింశతి భేదములు వహించ। రామభూపాలు గజరేకరవ్యసీల

॥ప్రతిదియుట్లుదనినా॥

౬౭ షడ్జ స్వరంబ వర్జంబుగా కలిగియు। రుక్క భేదంబుల సొరువ్రగాచు

రిషభ స్వరంబు విహీనంబుగా కల్గి। సప్త భేదంబులు జరుగుచుండు

గాంధారలోపంబు గల్గుట కతమున। సప్తమార్గంబులు జన్మనమరు

క్రమమున మధ్యమగ్రామసప్త విశుద్ధ। మూర్ఛనవీరీతి మూడుతెరగు

౬౮ లమరగ్రైకైని షడ్స్వరా వాక్త్రత్రెసగ। షాడవాంహయుతానవి స్తారగరిమె

నేకవింశతి భేదములె నయుచుండు। రామభూపాల మహానిర్వ్యరవ్యసీల

౬౯ యిరువదియనిమిది మొదలిట। యిరువదియొక్కటియు రెండుసీషాడవముల్

వరలగ నలువది తొమ్మిది। యిరవగు గ్రామములు రెంటికి నిరామనృపా

౭౦ ॥యిట్లు గ్రామద్వయ షాడవతానంబులుయేకైన పంచసంఖ్య

దంబు శ్రేయము దయించ నింక గ్రామ ద్వయతాడవతానభేదంబు

వెరిగించద నాతర్ణిం క్రమమూ॥

౭౧ షడ్జగ్రామ కమ సప్త మూర్ఛకలు వరుస। సలపవర్జించి ధృతి స్వరము వేడసి

బుధులువర్జింప భేదము విరువదెంకటు। పరగనె ఫ్లనరామభూపాల వినుము

౭౨ షడ్జపంచమ వర్జపంపన్నములుగాక। సప్త భేదంబులు చక్కనమురు

దనరి నిషాద గాంధారవర్జముగల్గి। సప్త విభేదములా దీప్తిగాంచు

రిషభ శైవత వర్జలొప్పు ఘింపెంచగా గల్గి। సప్తవిధంబు లెట్లగ దనర్చు

క్రమమొప్ప షడ్జక గ్రామసప్త విశుద్ధ। మూర్ఛనవి భంగి ముత్తెరంగు

౭౩ లరయగ్రైకైని షడ్స్వరా శ్రితంబులైన యౌడవతానవి ఖ్యాతుపెనయు

నేకవింశతి భేదములానకవింశ్శ। రామభూపాల జగదేకరవ్యసీల

॥ఇది షడ్జగ్రామ తాడవతానభేదలక్షణంబింక మధ్యమ గ్రామ తాడవతానము

గాం చెప్పుదనినా॥

౭౪ రిషభ ధైవత హీనత మెనయగల్గి (శ్రుతి ద్వయ వర్జమే తెలంయు సప్త

మధ్యమగ్రామ మూర్ఛనల మలంయు పదియు నాల్గు తెరగుల రాఘుభూనా శ్రవిసుము

॥(శ్రీ) దియు జెప్పుదనినా॥

౭౫ ఋషభ ధైవత లోప మెనయుటకతమాన సప్తభేదంబులు సంఘటిల్లు

బారుని షాడ్జ గాంధార వర్జంబుకై మరి సప్త విధముల్లు మలరయుచుండు

రహిని ల్లు మధ్యమగ్రామ సప్త విశుద్ధ మూర్ఛనల ద్వివిధమై మొనయుకతన

పంచస్వరాత్మకమై పరగునౌడవతాన విఖ్యాతి పదినాల్గు విధములయ్యె

౭౬ షడ్జగ్రామ షాడవ సంభు ...త వింశతియు మధ్యమగ్రామ విశ్రుత

క్రములను పదునాల్గుగ నాడిన వరలు ముప్పదేను తానంబులనరా మ ...తి చంద్ర

౭౭ ॥ మరియు నిట్లు షాడవౌడవ తానంబులకు క్రమంబున స్వరలక్షణంబు చె

లింగించద సంభు మొదట షడ్జగ్రామ షాడవ తాన స్వర లక్షణంబు చె

ప్పుదనినా॥

౭౮ రిగమపధని యుంచు నెగడింప షడ్జవిహీనమ్మై నెకభేద మెసగుచుండు

సగమపధని ఋర్షభ బాగడించు రిష స్వరవర్జముగాగ నెకభేద ము...

సరిగమపధ నిర్వర్జ సంధిలు పంచమ హీనమ్మై నెకభేద మెనసియుండు

సరిగమపధయు నపరగిని షాధవి హీనమ్మై యెకభేద మింపెసంగు

౭౯ నిట్లు లాకెక్క తానములు తెనయు నాల్గు తెరగులటు గాన షడ్జవి ధియ్యమాన

షాడవము లిరువదె నిమిది జరుగుననుచు తెలింపవలయును రామచంద్ర శ్రీ ...

॥ మరియు మధ్యమగ్రామ షాడవ స్వర లక్షణం చెప్పుదనినా॥

౮౦ మపధనిరిగ యుని మాన్యమ్ములు షడ్జహీనముగాగ నెకభేదము మరుచుండు

మపధని సగంరుని ములయుంప రిషభ విహీనమ్మై నెకభేద మెనసియుండు

షపధని సరిసమెని షరిగా ళు గాంధార(లో భక్షైసెక భేదమింద్రజ

న్నోక్షైక్షటవూ ళ్లు నెనరుము తెరగుల(రహితకట్టు సప్తమూర్ఛనలు

౮౧ మధ్యమగ్రామ షాడవ పహిత తాన(సమదయం షెకవింశతి సం

సదయమయ్యెన సంతతా భ్యుదయవితర(ణాతి శయధన్యరామన్య

౮౨ ॥యిట్లుగ్రామ ద్వయ షాడవతాన స్వరలక్ష్యం బెరింగి

తా ష్టె డవ తాన స్వర లక్ష్యం బుతెలియంచదనందు ష

ష్టా డవ తాన స్వరంబు లెట్లుదనినా॥

౮౩ రిగమధనియన నెగది షడ్జక పంచ(మరహిత సెకభేద గరిసె

సరిమపధాయన మెరసినా గాంధార(హీనము నెక్క భేదంబు ద

సగమపనీయని నిగుడింపరిషభద్వై(వతహీన మొక భేదయతి

నిమా ట్లుత్రత్యేక విరామమూడు విధములు(సప్తమూర్ఛనము

౮౪ షడ్జకగ్రామ రాజనం జాతమైన(యెతాడవాంహయ తానచయ

సైకవింశతి భేదమై నె సగునం త్ర(రామభూపాల జగదేకరామ

॥మరియు మధ్యమగ్రామ షాడవ తా నస్వరలక్ష్యం బె ట్లుదనినా

౮౫ సమవిసగాయన తమిత ప్యరిషభద్వై(వతవర్జ మై యొక్క విధము

షపధ సరియన మలశి నీ షాధగాం(ధారవర్జ మొకవిధంబు మెరయ

నిరతిత్రత్యేక విరాలెందువిధ ము న(నెనయుచు సప్తమూర్ఛనలు

మధ్యమగ్రామ జములు షాడవములు(పదునాల్గు జనియించ బ

౮౬ సవియు గలయుంగ మువ్వది నైదు షాడ(వములు గ్రామద్వితయ

పదియు తొమ్మిది గూడ నె పదియు నాల్గు(తానములు గ్నైకామ

౮౭ ॥ఇట్లు షడ్జమ ధ్యమగ్రామ జన్యంబులైన యను బదినాల్గు

ధ తానంబు లకు నీ డొ్రాక్రంబులైన యు జ్ఞనామ భేయంబు

నిక్షంబు నై(యెటువుచుండు క్రమంబు నందు(నామంబులె

భరతశాస్త్రం

౮౮ శ్రీదినగ్నిష్టోమమనగ సత్యవపదాగ్నిష్టోమమనగను నెగడి భువిని
వాజపేయంబున వరలి షోడశి యనఁ బౌండరీకంబన బాగుమీరి
అశ్వమేధమనంగ నలరారి రాజసూయమనంగ నితుల సప్తాహాయములు
చక్కగా గతి షడ్జగ్రామ సభీప సప్తమహీన షాడవతాన చయము

౮౯ లోన క్రమముగ షడ్జవిహీనతానస్సప్తవిధములు పెంపొందు సరసగతుల
ననుచు సంగీతశాస్త్రజ్ఞులైన జనులు తెలియజేసిరి రామధాత్రీతలేంద్ర

౯౦ శ్రీష్టకృతనగరాజలి బహుసావర్ణమనఘ [illegible] సవక్షకమనగ బరఁగి
మరి మహావ్రతమన మునివిశ్వజిత్తన నలువంది బ్రహ్మయజ్ఞంబనంగ
దనరి ప్రాజాపత్యమనగ పెంపెసగెడు నీ సప్తతానము లిట్లు గల్గి
షడ్జనామగ్రామసంభూత సరివ సప్తమపజ్జ షాడవతానగణము

౯౧ లోనరు షాభ్షప రవిహీన సప్తభేదవర్గము జూపట్టు [illegible] గాను
ననుచు గాంధర్వశాస్త్రజ్ఞులంత్య నిజము రామభూపాల జగదేకరమ్యశీల

౯౨ ఆదిదక్షక్రాంతమనగ నధక్రాంతమనగ విష్ణుక్రాంతమనగ చ్ఛబలి
ఋషుల సూర్యక్రాంతమనగ గజక్రాంతమనదభిజిత్తన నవని బరఁగి
నాగయుక్షగమన బాగుర గతిని ట్లు క్రమముగా సప్తనామములు గలిగి
షడ్జక గ్రామసంజాత సరిప సప్తమ మరహిత షాడవమహాతతాన

౯౩ సముదయములోన పంచస్వరవిహీన సప్తతానములు లలితరీతిగాను
ననుచు గాంధర్వవిద్యా విహార కుశలమతులు వివరించిరి [illegible] రామ మనుజనాథ

౯౪ మెలుదుల్తి దనతు జాచాతుర్మాస్యమనగను సముస్ఖ్యమన గశస్త్రంబనంగ
ననువందు యుకరికమనగ సౌత్రామణిక్రమనంగ చిత్రంయనగ హారుణ్యవిభాతి
యుద్ధిలాఖ్యంబు ననరు యూభాట్య నిక్రమములు సప్తనామములు [illegible]
షడ్జ [illegible] సాధ
గ్రామసంభవ సరిప సప్తమహీన షాడవభతాన

౯౫ వర్గకములోప ల [illegible] షాడవర్జితంబులైన తానములారెక్కుడు మరియుండు

ననుచువాక్ష్యంబు కారజనాగ్రగణ్యులెరుగ జేశరికామ మహేంద్ర మినుము

౯౬ ॥ యిట్లు షడ్జమ గ్రామమందు గలిగిన యిరువదెనిమిది షాడవతానంబులు

కునామంబులెరింగించి వెండియిరుమధ్యమ గ్రామ షాడవ తానములిరువదె

క్కటి నామంబులెరుంగించ దనవధరింపుము ॥

౯౭ సావిత్రియు ననర్ఘ సావిత్రియును సర్వ్యశైవాభద్రమనగ దొడ్డొదనవల

యుమరనాదిత్యయున జనంగవాయవ్యమనగ సర్వయమనగ దనరి

వాడవాంయునుమన క్రమములైనా నీచక్ర నారుక్ష నామధేయములుదాల్చి

మధ్యమ గ్రామసంభవ సరిగ విహీన షాడవతానసంజయములోన

౯౮ దనరు షడ్జక వర్జితతానసప్త విధములు తువిత విఖ్యాతి వెలయు ననుడు

సరస సంగీతశాస్త్ర జ్ఞు లెరుగ బలికి రనఘ గుణా ధన్య రామ స్వపాగ్రగణ్య

౯౯ ఆగ్నిష్టోమ నచ్చదశాహోక్యమనగను పౌండరీకమనగ హోమాఖ్యమనగ

నక్షత్ర తిగ్గహా మనగ వాజపేయరుము బహిరయినంగస మరూపగుగను

రక్ష్యద యాత్ర్మ యమరుము నీరతి క్రమమెప్పు సప్తనామములు గల్గి

మధ్యమగ్రామసమ్మత సరిశ్ పుత్రియునహీనషాడవనసజయ

౧౦౦ లాదరిషాభ స్వరవిరహితానవంద్య సప్తతానవతానములు క్షేత్రమయ్యె

ననుచు సంగీతశాస్త్ర జ్ఞులైనఘనులు తెలియజేశరికామ ధాత్రీ తవేంద్ర

౧౦౧ తనరారు సర్పస్త దక్షిణాంబనగనా గారది దీక్షణియనంగ సోమమనగ

నటు సమిదమవస్వాహా కారమనగను నానప మనగస న్నుతి వహించి

గోదాహనంబునగురుతుగా నీ సల సప్తనామక ములు చక్కదాల్చి

మధ్యమగ్రామ సంభావ్య సరిగవర్జకలిత షాడవతానకులములోన

౧౦౨ వెలయు గాంధారవర్జిత విహితసప్తతా నరతాన మత్స్యంత దక్ష్యమయ్యె

ననుచు గేయవిశారదులైన జనులు తెలియ పలయునురామ భూపాలయవార

౧౦౩ ॥ యిట్లుగ్రామ ద్వయంబునందున తిగిన నంబడి తెమ్మిది శద్ధతానంబు
లకు నామంబులేర్పరచి మరియు నాగ్రామద్వయతాడవ తానపంచత్రింశ
ద్భేదంబుల క్రమంబున నామధేయంబులు దెలిపెదన వధరింపుమూ॥

౧౦౪ షైనట్టి నిషాద్యయు పురుషమేధమనంగ శ్యేనమనంగ విశేషమగుచు
వజ్రంబనంగను వరయుచు నిషువనంగ రస్సనాంగ పైసంగ నేచి
కంకాఖ్యమనగ విఖ్యాతి గైకొని యిట్లు సప్తాంహాయు వ్యుతదీప్తి గరిగి
షడ్జము ఖ్యగ్రామ సప్త నిగరిధ వర్జితౌడ శత్రానచయంబులోన

౧౦౫ సంఖ్యల్గొల్లిన షడ్జ పంచమవిహీన సప్తతానములదృతశాంత్రకీర్తి
గాంచునీయట్లు వాగ్గేయకారజనులు తెలియ బలికెరి రామభాత్రీవరేంద్ర

౧౦౬ ప్రముఖ జ్యోతిష్టోమనగ దర్శవనంగ నవశ్యమనగ నానందమగుచు
పార్శ్వవాస్యయనంగ పరగియు పరిగ్రహంబనగను రాత్రియనంగ వెలసి
సారభమనగ శ్చిస్ర గానిర్ఘాత్రి యాగాశుక్రనామధేయమ్ము దాల్చి
షడ్జాంహాయుగ్రవసంఖ్యత సపరిగ రిధవర్జితౌడవప్రతిధతాన

౧౦౭ దళములలోనని షాద గాంధారహీన తానసప్తవిధంబులు దామమహాము
బాంయుకదరించ నమము వాగ్గేయకారజనులు దెల్పిరి భూరామభూజనవరేంద్ర

౧౦౮ సాఖాస్త్ర స్తృత్తనశాంతియ నంగను శాంతి కృత్తనగను మంతుకెక్కి
ప్రష్టికృత నగను పైలుకైందు పైన త్రయమునంగ నుఖ్యాతి నమరనమర
మరిపళికరణాఖ్య నిరవంధియారితి సప్తావ థావ విశాలగరిమ
గైకొనిషడ్జగ్రామోక్త సపనిగరిధ విహీనాడవత్రిధితతాన

౧౦౯ వర్గము నగల్లరుషభధైవత విపర్జితానంగత తానసప్తవిధంబులే పృథు
వెలయుననియిట్లుగాం ధర్వవేదవిదులు చాలవివరించిరి దిరాముజనవరేంద్ర
॥ యిది షడ్జగ్రామతాడవతానంబులు మరియు మధ్యమగ్రామతాడవతానంబులె

౧౧౦ మొదటది త్రైణాక్స్ర మొహనాఖ్యమనంగ దనరునువీరాఖ్యమనగ నెగడి

పైలుహైందుకందర్ప బలశాతనంబువ। శంఖచూడమనంగ ఛాయవనగ
శాస్త్రము విష్ణు విక్రమమనశ్రీయ। సుతరమై సప్తనామకములమర
గను షట్పుమధ్యమగ్రామజ। రిధనిషద్ధీనౌ డవాంహాయ తానసమితి
౧౧౧ లో సరిషభ ధైవతవర్జితానుభావ। సప్తతానములత్యం తదీప్తిగాంచు
సంతత గాంధర్వవేదవిద్యావిశార। ధార గణ్యులు రామభూపాగ్రగణ్య
౧౧౨ భైరవంబనగ దైధారు చుతతుదాఖ్య। మనగ నునవభ్యత మనగ పెలశి
ప్రష్టాతపాలంబు శ్లిష్టకృతనగను। గనుపట్టు మరివషభ్యారమనగ
షొభ్యాక్షదాఖ్యంబనముద్దుగుల్కు చునిట్లు। సప్తవిధాభిదనొప్పిగలిగి
మధ్యమగ్రామజమహానీయరిధనిగ। వర్జితాదవచారుతాన
౧౧౩ తతని గల్గని షాడ్గ గాంధారరహిత। సప్తతానములింపొందు జగతిననుదు
గానవిద్యావిశారదులైన బుధులు తెలియనేర్తురు రామభూపాలయనాఢ
౧౧౪ యూయజ్ఞనామంబులిందాసముల కెల్ల। ఘటిలుయిపనదిరుమికార్యమునిశ్
లక్షణాసంయుక్తలవితగాంధర్వంబు। నందు శ్రేయవిధాయకములగుచు
శుద్ధముర్ఛనలు సుశుద్ధతానంబులు। ఖేదబోధ్యతములైవెలయు కతన
నేయుజ్ఞనామంబులు పేతానములకబ్బు। నాసికతానంబులాశ్రయించి
౧౧౫ గేయము నరింతుసట్టు వాగ్గేయకారు। లట్టి వారికి నిత్యమౌయజ్ఞఫలము
లబ్బు ననిగీతశాస్త్రజ్ఞులంద్రు భువిని। రామభూపాల జగదేకరమ్యశీల
౧౧౬ ॥ యుప్పిధంబున గ్రామద్వయ జన్యంబులైన చతురశీతి తానం
బులతుదాసుదేయుక్రమంబెరింగించి యింతకెడా తానలక్షణంబు విశ
దనదియ ట్లనిన మొదట సంపూర్ణంబని యును అసంపూర్ణమనియు
తానంబు రెండు విధంబులందొప్పనందు సంపూర్ణతానంబు గ్రామద్వయం
౧౧౭ ద్దిమూర్ఛలమూర్ఛనా భేదంబులవలన మొదటి చెపు కళవిధ
మరియు తానకళాంతర సంహారాగభేదంబులవలన షట్పంచాశ

ష్టైషిమ్మట క్రమమూర్ఛనా భేదంబుల వలన మున్నాల్గు తెుంబదిరెం

డు భేదంబులయ్యె। నవియును ప్రస్తారవశంబున కూటతానంబుల సంబ

౧౧౮ రగి మరియును బహువిధంబులయ్యె। గానమున పూర్ణతాన సంఖ్యా

లక్షణంబు ముందర క్రమంబున నెరింగింపబడు మరియును సంపూర్ణతా

నంబన్న దివ్య త్ర్యోహాచ్చారణ వశంబున షడ్విధంబులయ్యె తల్లక్షణం బెరి

గింపబడ నవధరింపుము॥

౧౧౯ సంపూర్ణతానము తుదనుండి ప్రసగు నెక్కొ యొక్క స్వరము నతగింపయొగిన సంపూర్ణ

తానుషడ్విధములు షట్స్వరాంత్యంబుగాగ। వరుస నిరవందురావంభరావలయసాళ

౧౨౦ సరిగమపధని యిస్సప్తస్వరాశ్రిత। సంపూర్ణతానంబు జరుగునప్పుడు

సరిగమపధయని స్వరమెుక్కటియు త్ర్యోవ్షాఢవంబున మెప్పు జక్కి నెకటు

సరిగమపాయని స్వరంయుగ్మము త్ర్యోంచు। నౌరవంబును పేరనమురు నెకటు

సరిగమయనుచు త్రిస్వరముల త్ర్యోంచు స్వరాంతరమును పేరనలరు నెంకటు

౧౨౧ సరిగయనియు సరియు। సాయు నిసాంపుని। సాస్త్రైడు నారుస్వరముల వల్లన విడిన

నలరు సామితౌ క్య్వ। వటు గాధికంబును। ప్రసగ నాచికంబు వసుమతీశ

౧౨౨ ॥ యిట్లు యేకస్వరంబును ద్విస్వరంబును। త్రిస్వరంబును। చతుస్వరంబును ప

చస్వరంబును। షట్స్వరంబు నంగలిగి। విల సిల్లునీతానంబులు క్రమంబున

నాచికంబనియును। గాధికంబనియును। సామికంబనియును। స్వరాంతరంబ

౧౨౩ నియును। ఔడవంబనియును। షాడవంబనియును। నిట్లు పేర్లు గలిగి పెరయును

షడ్విధతానంబులును సప్తస్వరాశ్రిత సంపూర్ణతానంబునుం గూడ సప్త

బులైన సంపూర్ణతానంబులు కూటతాన సంజ్ఞకంబులై ప్రస్తారలనా స్వ

తమ్మాలక్రమంబుల ననుసరించుచుండు మరియును సాయు [illegible]

౧౨౪ స్వరంబైన షైన్యోష్టంయాశ్రితానంబు ప్రస్తారంబునందు। తానస్త్రై దరఖా [illegible]

నను నష్టా క్యష్ట। తార్కృష్టరెూ పయెూ గృత్యంబునుం జెప్పెదమేరు ప్రదంబు

శిఖనయూ స్త్రంబు యుతరకూ తానంబులకు నిత్యోపయోగి నయుగుటం

౨౫ జైశితా నుమకూ వాదాన నామకం బైరం జిల్లునిఘ్ను మరిన సప్తవిధ తానం

బులకును క్రమంబున ప్రస్తార సంఖ్యానిర్ణయం చెరిం. గిం. వం. దలంచి మొదటితత్వం

ఖ్యా సెూపాయంబు వివరించబడ నా కర్ణింపుమా॥

౨౬ తెలంతగా నేడిం ట్లు తెరాత్రా దవిభియుంచి నందెుక టులయురెండు నలవ మూడు

నాలుగు నైదును నాలునారెంక్కటు క్రమముగా ప్రా కొష్టములందుంచు

మొదటి లెక్కలలాత ముందరి లెక్కల హెచ్చుగుణియించుచు నెవళివరుస

పేక్షేర మెక్కెక్క వి ప్రలమూ శ్శనం దుమరిన నేకష్టే రాధి స్త్ర

౨౭ తానసంఖ్యలు వెలయు ప్రస్తార నీత సంఖ్యవి వియని సుజనులు చక్కవెలశి

వివహరింపంగ ప్రస్తారకై భవముననరస గుణగణ్యారామ భరాజన వశింగ్యా

౨౮ ॥ మరియునందు తానసంఖ్య గుణిత ప్రకారం బెట్లు దనినా

౨౯ రెుకొక్కక్క మెుకటుయ్యె మెుకటురెంటు నుహెచ్చ మెుకరెండు రెం తయ్యె నెనరనవల

రెండు మూడు నుహెచ్చిరెండు మూర్లారయ్యె నారునాల్గింటుతెరానది కిహెచ్చ

నారునాల్గురుయ్యె నమర నిర్వదినాల్గు నిర్వదినాల్గు హెచ్చుగాగ

నేనింట గుణియింప నిర్వదినాలైదు లగునూటుయిరువదియుట్లు నూట

౩౦ నిర్వదియునారిటు నుహెచ్చనేడునూట యిరువదయ్యెనునెన్నా టుంయురువ దేళ్ళ

నైదు వేలును నలుబదియయ్యె గుణిత మిదియుతానములకు రావన్స ప్రవశేణ్యా

౩౧ ॥ యిట్లు గుణితంబు లైనసప్తవిధ స్వర ప్రస్తారంబులయందు తానసంఖ్యా

కారం బెట్లన్న నెఱ్ఱుంచబడ రెంక్కెక మూర్ఛనయందు సప్తవిధంబులైన ప్రస్తారంబు

గలిగియుండు గావున నందు మొదటి యొక స్వర ప్రస్తారంబు నందు షడ్జ

ముగా ఫ్రన సాయని యేడు నాల్కి తానంబెుక్కటు యెుజ్జ్వం నెపెంచియు

౩౨ ఈ స్వర ప్రస్తారంబు నందు సరియునందగు రిషభాంత తానం మెుక్కటు

రిసయని యేడు షడ్జాంత తానం మెుక్కటుయునుం గూడ రెండుగా నిక తా

దయుంచె। మరియు సరిగమ యనియెడి త్రిస్వర ప్రస్తారంబునందు గాంధా
౧౩౨ రాంత తానంబులు రెండును రిషభాంతంబులు రెండును। షడ్జాంతంబులు
రెండును గూడ సామిక తానంబు లారు జనియించె సరిగమ యనియెడి చ
తుస్స్వర ప్రస్తారంబునందు మధ్యమాంత తానంబు లారును గాంధారాం
తంబు లారును రుషభాంతంబు లారును। షడ్జాంత తానంబు లారును గా
౧౩౩ గూడి స్వరాంతర తానంబు లిరువది నాల్గు సంఖ్యలయ్యె। సరిగమపా యనం దగు పం
చ స్వర ప్రస్తారంబునందు పంచమాంత తానంబు లిరువది నాల్గును మధ్యమాం
త తానంబు లిరువది నాల్గును। గాంధారాంత తానంబు లిరువది నాల్గును। రిష
భాంతంబు లిరువది నాల్గును। షడ్జాంతంబు లిరువది నాల్గును। కన్నియు నుం గూ
౧౩౪ డు నౌడువ తానంబులు నూట యిరువదియయ్యె। మరియు సరిగమప
ధ యనియెడి షట్స్వర ప్రస్తారంబునందు ధైవతాంత తానంబులు నూట యిరు
వదియును పంచమాంత తానంబులు నూట యిరువదియును। మధ్యమాంత గా
ంధారాంత రిషభాంత షడ్జాంత తానంబుల వేర్వేర క్రమంబున నూట యి
౧౩౫ రువది గా జతగూడి యన్నియును। నేడ్నూట యిరువది షాడవ తానంబులు
జనియిల్లె। వెండియు వెండియు సరిగమపధని యేడు సప్తస్వర ప్రస్తారంబు
నందు క్రమంబున నిషాదాంత తానంబు లేడ్నూట యిరువదియును। ధైవతా
౧౩౬ ంత తానంబు లేడ్నూట యిరువదియును। యిట్లు పంచమాంత మధ్యమాంత గాం
ధారాంత రిషభాంత షడ్జాంత మనురెండ్నూట యిరువది నన్నూట యిరువ
దియును। జతగూడి యన్నియును నైదువేలు నన్నూట యిరువది। సంపూర్ణ తానంబు
లు సంఖ్యలయ్యె। యిట్లు క్రమంబున నేకస్వరాద్యనంతనిరుద్ధ సప్తస్వ
౧౩౭ ర ప్రస్తారంబులయందు మొదట నార్చిక తానంబు లేడ్నూటయును। శేషగాథి
క తానంబులు ను। ఆరు సామిక తానంబు లిరువది నాల్గు స్వరాంతర తానంబు
లు నూట యిరువది యౌడువ తానంబులు నేడ్నూట యిరువది

షాడవతానంబులునుం గూడ నన్నియు నైన మున్నూట డెబ్బదియారు ప్రసం

౧౩౮ పూర్ణతానంబులు గల్గెను। వియును। సంపూర్ణతానంబు లయిదువేలుం నలువది

గూడ నొక్క మూర్ఛనయందు నైదువేలుం తొమ్మనూట పదమూడు సంపూర్ణకూ

టతానంబులు దయించె నిట్టిది ప్రస్తారకూటతానసంఖ్యాలక్షణంబు మరియు

ప్రత్యేకకూటతానసంఖ్యాలక్షణం బేర్పరించెద నందు మొదట గ్రామద్వయంజ

త షట్పంచాశన్మూర్ఛనలకు సంపూర్ణకూటతానంబు లెన్నియు నవి వరించ

నాకర్ణింపుము॥

౧౩౯ యొక్కొక్క మూర్ఛనకు నైదువంచసహస్రములు నల్బదియు నుతానములు ఘటిల్లు

కతన గ్రామద్వయస్థితమున మూర్ఛన। లెంపదియారింటికి నగు పూన

కూటతానంబుల నెలదియన్నైదటుంబు। దెల్పెదవి నవయ్యె తెలివి మీర

రెండులక్షల మీద నింటి వెప్పది రెండువ్రేలుని న్నాట్టికై వెలయు నాల్గ

౧౪౦ పదులు గా సంఘటిల్లునె పదియు నారు। మూర్ఛనావర్గములకు సంపూర్ణకూట

తానములటుంచు సంగీత ధన్యులం త్య। భవ్య గుణాఢ్య ర్యరామ భూపాలవర్య

॥మరియు నుక్రమమూర్ఛనా సంపూర్ణకూటతానంబు లెట్టి దనిన॥

౧౪౧ క్రమమూర్ఛనలయందు గనుపట్టు సంపూర్ణ। కూటతానంబు లేపాటియనిన

తొంభైయారము న్నాటతొంబదిరెండైన క్రమమూర్ఛనలయందు గల్గినట్టి

కూటతానంబులు గెబ్బువదెప్పిద నెంబదియారింటి నైన సుపూర్ణ

కూటతానకసంఖ్య గెవనగా నితండెంట్రాలా వుగుణించిన నైనయు నెక్కి

౧౪౨ వెలయు పంచెమ్మిదైనలక్షలకు మీద। నమర డెబ్బది యైదువేల్లారునూట

లునుబదియు టుంబు గాయకులేర్పరించి। తెలియజేశిరి రామ భూత్రి చతే। ధ

॥మరియు సంపూర్ణకూటతానసంఖ్యాలక్షణంబెట్టి దనిన॥

౧౪౩ గ్రామద్వయములనందు గనుపట్టు నెంబది నూరు మూర్ఛనలకు నపరిపూర్ణ

కూటతానంబుల కెల్లదియేర్పరచద, నెన్మిక్రమమూర్ఛనకెంనరు వెళ్ళ
యెనిమినూరుల కెనను దెబ్బది మూడు, హారువబ్ధనే బదియారు యుకిని
నైనయంగవలుబది నైనిమిదివేలున్ను, నైనిమిది నూరును నైనియెంబదియు
౧౪౪ నైనిమిదియు గూడ జనితమై యెసగుననుచు, నపరిపూర్ణకకూటతానైకసంఖ్య
తెలియజేతురు గాయకధీరజనులు, రామభూపాల మహానిరుత్య రమ్యశీల
॥క్రమమూర్ఛలకు సంపూర్ణకూటతానసంఖ్యలెఱ్ఱిందవినా॥
౧౪౫ క్రమమూర్ఛనలయందు గలిగిన పరిపూర్ణ, మూలైకమాటతానముల సంఖ్య
యరిగింతు వినవయ్యేయెంబదియారింటు, యుపరిపూర్ణాఖ్యతానౌఘుసంఖ్య
యేఢింతు హెచ్చించి యిరవంద వేళ్ళింప, బరగుమున్నాళు తొంబదియు రెండు
క్రమమూర్ఛనల కెప్పు గామూడులక్షలు, నలుబదిరెండు వేలూల యిరెండు
౧౪౬ నూరులకుమీద పదియారు నూరుకెనగ, నపరిపూర్ణాఖ్యకూటతానాళి సంఖ్య
తెలియునను చునుగాంధర్వవేదవిదులు, తెలియజేశిరి రామభూపాలయనాథ
॥మరియు యేబదియారు మూర్ఛనలకు సంపూర్ణకూటతానసంఖ్యా క్రమం బెఱ్ఱిం
దవినా॥
౧౪౭ వినుము పూర్ణాపూర్ణవిశ్రుతప్రస్తార, కూటతానాళి యేర్పాటు జేయు
మూర్ఛనయొకటికి మొనిక్నైదు వేలున్ను, పరగ తొమ్మిదినూర్లుపదియు మూడు
నీ ప్రెంటుకతనము నేబదియారు మూర్ఛనలకు నమరిన సంఖ్యరీతి
మూడులక్షల మీద మున్బదియొక్క వేయున్నాళు ఇరువది నిమిషంబుచర
౧౪౮ గాగ నపరిపూర్ణాఖ్య విపుల కూటు, తానసంఖ్యలు శ్రేయవిజ్ఞానపరులు
నెంబదారింటు కీరీతి నేర్పరచిరి, రామభూపాల జగదేక రమ్యశీల
॥యింక క్రమమూర్ఛనలకు పూర్ణకూటతానసంఖ్యాక్రమం బెఱ్ఱిందవినా॥
౧౪౯ దెంరసినవమున్నాళు తొంబదిరెంటైన, క్రమమూర్ఛనలయందు గలిగినట్టి
నాడపూర్ణాపూర్ణకూటతానంబుల, సంఖ్యనేర్పరచద చక్కవినుము

యుంబదియారింటు నెసగిన యాసంఖ్య (యేండింటు హెచ్చగుణించ కతన
ముదమొప్పు నిరువది మూడులక్షలమీద పదియునారువేలయు పరగునవల
౧౫౦ నెనమనూట తొంబది యారునెంచ సంకీర్ణప్రస్తార కూటాఖ్య భరారితాన
సంఖ్యక్రమమూర్ఛనలనెట్లు జరుగుననుచున్న నెరుగజేశిరి రామభూమీంద్రవినుము

॥యింక ప్రత్యేక షాడవతానసంఖ్యాక్రమంబెట్టిదనినా॥

౧౫౧ మూర్ఛనయొకటికి మురువ్రుగా నెన్నూట యిరువదితానములేనయు కతన
నేబదియారింటు నిరవందు షాడవ కూటతానంబుల తెలదివినుము
నలుపదివేల పైనలువందుమున్నూట యిరువది తానములింప్రవారె
నీసంఖ్య నైకెనిమియారింట హెచ్చింప రెండులక్షలమీద నిండుకొనగ
౧౫౨ నెనుబదియు రెండువేలును నెనయరెండు నూరులకుమీద నలుపది నాలుకెనిమి
దనుచుక్రమమున మూర్ఛనాళికి నపూర్ణ కూటషాడవములం దృరామభూజనపతి

॥మరియు సాడవతానసంఖ్యాక్రమంబెట్టిదనినా॥

౧౫౩ నలువందనొక మూర్ఛనకు నూటయిరువది తానాలకెక్క ప్రస్తారమైన
నేబదియారింటికి నయుంగనారింట (అ)రవై యెన్నూటయిరువదియు సంగుణాద
షాంహ యుతాటతానాళి నేశ్వరచిత్రక్రమమూర్ఛనలయందు గలుగుసంఖ్య
దెలియింతువినవయ్య నలువదియారులక్షవేయును నలువది వేలయుతనుచు
౧౫౪ నెక్కుమున్నూట తొంబదిరెండుగాగ నమరుక్రమమూర్ఛనాళికి షాడవాఖ్య
కూటతానాళి దెలిపిరి నెలదిగాంతు కాగ్రగణ్యులు రామభూపాగ్రగణ్య

॥మరియు స్వరాంతర తారసంఖ్యాక్రమంబెట్టిదనినా॥

౧౫౫ ముదమొప్పనెక్కొక్క మూర్ఛన కిరువది నాల్గుతానంబులుగల్గు కతన
(అ)రువ్రగా నెంబది యారింటికి స్వరాంతరాహయుకుట తానాళి వినుము
వెలయుమున్నూరువేలయు నలుబది నాల్గుతానములున్నవిచ్చె నీతాన సంఖ్య
నేడింతలుగ జేశి హెచ్చింప క్రమమూర్ఛనాళికి దనరు సంఖ్యాక్రమంబు

౧౫౬ పాదితొమ్మిదివేలనన్నూటయునిమ్మిదనుచు క్రమమూర్ఛనలకు ప్రస్తారాఖ్య
కూటతానాళి సంఖ్యయిపాపటులరుంధ్ర గాయకేంద్రులు రామభూనాయకేంద్ర
॥ యింకసామికతాన సంఖ్యాక్రమం బెట్టిదనినా॥

౧౫౭ క్రమమెప్పునెక మూర్ఛనకు నారిటుల కెవెఖ్ఖి నాపచారింటులకి నెనళినట్టి
సామికతానాళి సంఖ్యనేర్పురిబలి ముస్నాటుముప్పదారెన్నమెనుచు
నేపదారయు సంఖ్య నెడింతలు గజేశ క్రమమూర్ఛనలకు సంఖ్యలుఘంటుల్లు
రెండువేలున్నూట కెండనంబది రెండు సంఖ్యలు చెనియుంచు సామితాఖ్య

౧౫౮ కూటతానాళి ప్రస్తారవాటునమచం దెఖ్ఖమున్నూట తెలంబదరెండు గాగ
నమరు క్రమమూర్ఛనావిసంఖ్య క్రమంబు నిట్లు జెవిపిరి రామభూవరేంద్ర వినుము
॥ మరియు గాధికతాన సంఖ్యాక్రమంబెట్టిదనినా॥

౧౫౯ ప్రకటింబియొక మూర్ఛనకు రెండెవెఖమ్మదనరిన గాధికతానసంఖ్య
నమరంగ నేబదివారు మూర్ఛనలకు న్నూటపండెండు నర్వాటుగాగ
నారెట్లయుంతగా నాయబదారింటు సంఖ్యగుణించిన సంఖ్యవినుము
హారువప్పక్రమమూర్ఛనాళికి నేనూట యునబదినాల్లుగా నెసగుమరియు

౧౬౦ నెక్కమూర్ఛనకొన్ని [illegible] క్కె మొకటుగాగనెంబదారింటుకిజవించదాబదారు
నాల్గినాంహాంచు కూటతానాళియనుచు నిట్లు జెప్పిరి రామభూపాలచంద్ర
॥ యింకక్రమమూర్ఛనాశ్రిత కూటతాన సంఖ్యాక్రమం బెట్టిదనినా॥

౧౬౧ యేబదారింటు సంఖ్యఘుణేదింతమైన శెఖ్ఖిము స్నాటుయెంబది రెండుగాగ
నెనయు క్రమమూర్ఛనాళికి నెసగునాళి కూటతానాళి రామనృపాగ్రగణ్య

౧౬౨ ॥ యి ట్టిదంబున వృత్త్రం బేర్పడ సంస్థాన షాడవౌడవాదిభేద
తాన ప్రస్తారవిశేషవిస్తారిత కూటతాన సంఖ్యాక్రమ నిరూపణంబానంత
తత్సంఖ్యావిదర్శనంబైన ఖండప్రస్తారలక్షణం బెరింగింబద ప్రవిరుట్లు [illegible]

౧౬౩ గ్రామ మధ్యమ మూర్ఛనైలంబది యారింటిలో నెంతెక్క మూర్ఛనకు నాల్గి
క గాధిక సామిక స్వరాంతరాది భేదంబులచాత తానంబులు సప్తవిధంబులు
గల్గియుండుగావున నట్టి సప్తవిధ తానంబులలో నమొదటు యార్చిక తానం
బేకస్వరంబగుట జేసి। దానికెందటవైక్యంబైన స్వరంబువేదుగావున నదియు
౧౬౪ ను ప్రస్తారయోగ్యంబుగా కకేవలంబుగా ఖండమేరుపరి ప్రథమ పంక్తి ప్రథ
మ కోష్టంబునందు ప్రథమాంకంబై నిలిచియుండె యార్చిక తానంబున
కాందిష్ట తానోచ్చార కార్యమాత్రాదరయోగ్యంబు విలశిల్లు మరియు లక్షి
౧౬౫ న గాధిక సాధుకాధితా నషష్ఠంబు వెక్క స్వర సంపన్నంబగుట నిజేసి నిత్యం
బున ప్రస్తారయోగ్యంబై కతన్నాలక్రమంబునం బరగియుండు నందులో
గాధిక సామిక స్వరాంతర తానంబులు మూడును ప్రస్తారముల భే
దంబులైయుండు మిగిలినంతెా దవ షాడవ సంపూర్ణ తానంబులు మూ
౧౬౬ ను తానాధిక్యంబు గలుగుటంజేసి ప్రస్తారకాఠ్యంబులై యుండుగావున
యుధాయోగ్యంబుగా నట్టిదైనా నెక్కతానంబు మూలక్రమంబుగా
నిలిపి సలక్షణంబుగా ప్రస్తారంబు కేరినంశాయవలయు నదియుట్లన్నసం చె
క్షిప్తం ప్రధాయంబు సాధన సంవేద్యంబై గనుపట్టుచుండుత ద్విధంబు
౧౬౭ మొదట వివరించిపిమ్మట ప్రస్తారలక్షణంబెరింగించెద వినుము। సరిగమ ప
ధనియనెడు సప్త స్వరంబులందుండు మొదటు షడ్జ స్వరంబు నకు రిష...
స్వరంబులారు నుపరంబు లనం బరగియుండు వీనికెల్ల షడ్జంబు
౧౬౮ పూర్వనామకంబై యుండు। రెండవ రిషభంబు నకు గాంధారాది స్వ
రంబులైదు నుపరాఖ్యంబులై యుండు వీనికెల్ల రిషభంబు పూర్వంబన
మూడవ గాంధారంబునకు మధ్యమాది స్వరంబులు నాల్గు నుపరా...

బులైయుండు వీనికెల్ల మధ్యంబు ప్రాఖ్యంబనంబరగు నయ్యనవపంచ

౧౬౮ మంబునకు ధైవతాదిస్వరంబులు రెండును పరాఖ్యంబులై యుండుయా

రెండుటికి నిపంచమంబు ప్రాఖ్యంబనంబరగు నారవధైవంబునకు ని

షాదంబు పరాఖ్యంబైయుండు మరియు నిషాదంబునకు షడ్జాదులారు

ను ప్రాఖ్యంబనంబరగు నిషాదంబు యీ ఆరింటికిన్ని పరంబైయుండు

౧౭౦ నిట్లు మూలక్రమంబులైన సరిగమాది సప్తస్వరంబులయందు పూర్వాపర వ్య

వహార సంప్రదాయం బెరింగి ప్రస్తారంబుగా విలిపవలయు నట్టి ప్రస్తారరె

ఖ్యనాలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౧౭౧ క్రమమాది లెక్కించి క్రమమొప్ప ప్రాఖ్యంబు| పరము క్రిందను రాసిపరగి నదియు

ముందర విల్వదతుపూర్వంబె గానిదాని| తప్పలనిఖిపరాఖ్యమైన

స్వరము క్రిందను రాసి వరుసగా విరాదటు| స్వరములు ముందర చక్కగనిడి

మొదటి కెప్రాఖ్యము ముందర తరుచున్న| నందులో ప్రాఖ్యంబు నవలనిలిపి

౧౭౨ యయ్యమూలక్రమంబు (క్రమం) ననుశేష| మూదినిలిఖించి యాదితానావసా

నాంతము వెరిగి తదవరోహ్యంతముగను ప్రస్తరింపంగదగురామ పాక్షిరేంద్ర

౧౭౩ ॥ యిట్టి లక్షణక్రమంబు ననుప్రాయం దగిన ప్రస్తారక్రమంబు

దాహారక్రమంబున వివరించి చెలిపెదనది యుట్లన్నను త్రమంత్రాఖ్య

యైన షట్త్రామ ప్రకమమూర్ఛనయందు గలిగిన స్వస్థానంబులలో మొ

దటి ప్రస్తార యోగ్యంబుగా నియామిత దాగంబు చక్కదక్కిన

౧౭౪ నికాది తానంబులారింటులో కేవల ప్రస్తారమాత్ర ప్రయో

బులై ప్రస్తారమూల క్రమంబులైన మొదటిగాధిక సామిక స్వతా

తానంబులు మూడును ప్రస్తార సులభంబులై బాలబోధనంబుగా

లైన నామూటిని క్రమంబునను దాహరించి తెలియంజేసెద నదియు

భరతశాస్త్రం .... త్రి ....

౧౮౫ దనిన మొదటు సరియని యెడు ద్విష్టరం బైన గాధిక తానంబు మూల
క్రమంబులు గానిలుపు కెనిక్రమాత్పృష్ఠస్థాః ప్రాక్షః ప్రాక్పరా
దః। ఇతినే న్యాయంబాతను ప్రాక్పం బైన షడ్జంబుకు పరం బైన ఋషభం
బు క్రింద లిఖించి శేషం బైన రుషభంబున। మున్నుక్రిందరాశిన షడ్జంబు

౧౮౬ వెనతటు భాగంబున లిఖియించిన బోరెండవ పంక్తియందురి సంయుసరెం
డవ తానంబు ఇతి హరోహరూపం బై జనియించునట్లు బుషభాంత తా
నంబొక్కటియును గాక రెండు తానంబులవడూాద ష్టరాంతంబు లై గాధిగ

౧౮౭ ప్రస్తారంబునందు జనియించని శ్చిద్ధంబున సరిగయను రెండవ తానం
బు। త్రిప్వరాశ్రిత సామిక తానంబు క్రమంబుగా మొదటు నిలిపించుం
దుల్లో మూల క్రమమార్గంబున ప్రాక్పం బైన షడ్జమంబును పరం బైన రి
షభంబు క్రిందవిఖంచి పురస్తుపరి వర్తనః ఇతి న్యాయంబాతను

౧౮౮ దిపంక్తిగాంధారంబు క్రింది పంక్తి షడ్జంబునకు ముందర రాశి మూల
క్రమ క్రమాత్పృష్ఠశేషః ప్రస్తారే [illegible] ఇతి న్యాయము గా
ను శేషం బైన రిషభంబు క్రింద పంక్తి షడ్జంబు వెనక వ్రాశిన బోరిసగా
ఇతి నియడు రెండవ తానంబు దయించె త్రంతటునిట్లు రెండవ తానం

౧౮౯ బున నందు మొదటు రిషభంబు మొదట నుండుటం జేశి ప్రాక్పంబని
యెంచి పరంబునందు నుండు షడ్జంబు క్రింద వ్రాయుదము న్నమూ
లక్రమ మార్గంబున దానికి పరాక్పంబుగా పున షడ్జంబు విడి
చి సప్తే దుపరిత త్పూపర్వ ఇతి నేన్యాయము బాతను దానికి పూర్వంబున ను

౧౯౦ న్న బుషభంబునే ప్రాక్పంబుగా వించుకెని పరం బైన గాంధారంబు క్రిం
ద వ్రాశి శేషంబు లైన షడ్జాంధారంబులను క్రింద టురిషభంబు మొ
దటు మూలక్రమంబున [illegible] వ్రాశిన బో సగరియను మూడవ తా

భరతశాస్త్రం................................౩..................

౧౮౧ నంబు జనియించునంత నామూడవ పంక్తియందు ప్రాప్యంబైన ష
న పరంబైన గాంధారంబు క్రిందప్రాశి మీదటి రిషభంబును క్రిందషడ్జం
ముందరను ప్రాశిశేషంబైన గాంధారంబును క్రిందటి షడ్జంబువెనక ప్రాశి
న భోగసరియును నాలవతానంబు దయించె వెంబడిని నాలవపంక్తియం
౧౮౨ దలి మొదటి గాంధారంబునకు షడ్జరిషభంబులు ప్రాప్యంబులుగా షడ్జ
రంబులు గాదు(గా ప్రునగాంధారంబులు విడిచి ప్రాప్యంబైన నిషిద్ధంబ
బును పరంబైన రిషభంబుక్రింద నిలిచిశేషంబులైన గాంధారరిషభం
బులను గరియని ప్రాయుకమూల క్రమంబను సరించి రిగా యని క్రింది షడ్జం
౧౮౩ బు వెనక ప్రాయించగు సందుకత నరిగద సాయను పంచమతానంబు ద
యించె నంత నా పంచమపంక్తియందు ప్రాప్యంబైన రిషభంబును పరంబైన
గాంధారంబు క్రింద విభియించి మీదటి షడ్జంబు నెప్పటియట్లు కి
౧౮౪ రిషభంబు ముందర ప్రాశిశేషంబైన గాంధారంబు నాదుషభంబు
వెనక ప్రాశిన భోసరిగయను మొదటి తానంబున కవరోహిణియగ
సాయను నారవతానంబు దయించెనిట్లు రెండు గాంధారంబులు రెం
డు రిషభాంతంబులను రెండు షడ్జాంతంబులనుం గూడ నారు తాన
౧౮౫ బుల వరోహిత స్వరాంతంబులై త్రిస్వరప్రస్తారంబునందు క్రమం
బుగా జన్మించు నిట్టి ధంబున చతుస్స్వరంబైన స్వరాంతర తానప్రస్తా
రంబు దాహరించి చూడవలయును నదియట్లనిన సరిగమయను చతుస్స్వర
తానంబుమూల క్రమంగా మొదట ప్రాసుకొని క్రమావృత్త రస్తారః
౧౮౬ ప్రాప్యపాదః (అనేల క్షణంబాతను నట్టితానంబునందు ప్రాప్యం
బైన మొదటి షడ్జంబును పరంబైయుప్పల మున్న రిషభంబు క్రిందప్రాప్య
స్తార పరివర్తనః (అనే న్యాయంబాతను మీదమున్న గమలను షడ్జ

౧౮౭ బుకు ముందర ప్రాశివముాల త్రిష త్రి మాళ్వ ఋష్ట షీ సే షా ప్రశ్నే న్యాయం
బాత నుసే షంబైన రిషభంబును షడ్జంబు వెనక ను ప్రాశి న బోస గమ
యను రెండు తానంబు జన్మించి నంత నా రెండు వ పంక్తియందు మొద
టి రిషభంబు నకు ముందర పూర్వంబైన షడ్జంబున్న విరావున నచేదు
౧౮౮ పరిత తాపూర్వం ప్రశ్నే న్యాయంబు నైకెని దానికి మొదటునున్న రిషభంబును
పూర్వంబు చేసుకొని నడిమి షడ్జంబున విడిచి రిషభంబును పరంబైన
గాంధారంబు క్రింద వ్రాశి మీాదటి మధ్యమమున క్రింద రిషభంబు ముంద
ర వ్రాశి శేషంబులైన సగలను క్రమంబుగా క్రింద రిషభంబున తువెనక టి షా
౧౮౯ గంబున వ్రాశిన బోసగరి మంతును మూడవ తానంబుదయించె ప్రత్యు
మూదవ పంక్తియందు మొదటి పూర్వంబైన షడ్జంబు పరంబైన గాంధారం
బు క్రింద నిల్పి మీాదటి రిమలక్రింద రిమలు వ్రాశి శేషంబైన గాంధారం
౧౯౦ ను క్రింద షడ్జంబు వెనక వ్రాశిన బెరా సరిగమ యనువాలవ తాన[illegible]
సంఘటుల్లు పెండియు నానాలవ పంక్తి యందు మొదటి గాంధారం
బు నీతు పరంబున నున్న సరులు పూర్వంబులుగా నిషంబులు గా
వునవాని విడిచి పరంబైన మధ్యమంబు క్రింద గాంధారంబగు నిల
౧౯౧ పండగు నష్టైన యింకే రెండు మధ్యమా శ్రితానంబులు పుట్టక పోవున మొదటు
వ్యముల్ ముందర తరచున నం*గాడు నిరు వది నాల్గు తానంబులు మగరి సాయును
ప్రవసాహానాంతంబులైతద వ సాహిష్ రాంతంబులయ్యెను పుట్టునట్లుగా చ[illegible] స్వర
ప్రస్తారంబు నందు సంభవించు వనియరిగి బుద్ధిమంతులు తా ద్వేశ ప్రస్తారంబులు వి[illegible] వల
౧౯౨ యు యుప్పెదంబు నసరి సమా యను పంచమ స్వరంబైన క్రాదవ ప్రస్తారంబును సరి[illegible] మప
ధయ*॥ దులో పూర్వంబు నవల [illegible] ప్రశ్నే న్యాయం బాత ను మొదటు [illegible] స్తార
బును విడిచి పూర్వంబైన షడ్జంబును పరంబైన రిషభంబు క్రింద వి ఖం[illegible] దల

౧౫౯ మధ్యమంబు కింద మధ్యమంబు ప్రాశ్నేషంబుపైన గరులను గరించు పైప్రాయుక

మూలక్రమంబును ననుసరించి రిగాయని కిందిషడ్జంబు వెనక ప్రాయుట

కతనరిగ సమయను పంచమతానంబుగలు గు ల్ర ంతనాపంచమ పం

క్తియందు ప్రాశ్వంపైన గాంధారంబు కింద నిల్పి నిషాదటుసముల కింద నుమ

౧౬౦ లప్రాశ్నేషంపైన గాంధారంబున కిందరిషభంబు నను వెద కప్రాశిన చెా

గరిసమ యనునారవ తానంబు సంభవించు నిట్లు మధ్యమాంత్య తానంబు

లారు సంఘటిల్లు నింక మధ్యమాంత్య తానంబు గల్పింప బ్రంహకైన దరం

బుగాదుగావున నింక గాంధారాంతంబు లారు క్రమంబున ప్రుట్టవలయు

౧౬౧ టంజ్జేశినట్టి యారవపంక్తియంబు మొదటు గాంధారంబునకు అసల

రెండున ప్రాశ్వంబులుగాశ్రునవా నిరెంటి నిత్రాశి ప్రాశ్వంపైన గాంధార

నకు వెనకటు భాగంబున ప్రాయందగునందు కతంబున సరిగమ య

గాంధారాంత మ్పైన సప్తమ తానంబు దయించు యిట్లు మొదటు ఆరుమ

౧౬౨ ధ్యమాంత తానంబులారు గాంధారాంతంబు లారు ఋషభాంతంబులారు ష

డ్జాంతంబులారు సంగూాడ నిరువది నాల్గు తానంబులు మగరి సాయన ప్రవ

రోహితానాంతంబు పైతదవరోహా స్వరాంతంబులయ్యెను ప్రుట్టునట్లు

గా చతుస్వర ప్రస్తారంబు నందు సంభవించును నని యెరిగి బుద్ధిమంతులు

౧౬౩ ద్యశ ప్రస్తారంబులు విశ్లించవలయు ఔడువంబున సరిగమాయనం పం

చమస్వరంపైన షాడవ ప్రస్తారంబును సరిగమపధయను షడ్స్వరాంతమ్ సష

డవ తాన ప్రస్తారంబును సరిగమపధనియను సంపూర్ణ సప్తమ తాన ప్రస్తా

రంబును క్రమంబున నూటయిరువై తానంబులును నేనూటయిరువది తానం

౧౬౪ బులును ఐయిదువేలున్నలువది తానంబులుగల్గు తత్తత్ప్రధమతానమకరో

హాస్వరాంత తానసంఖ్యా క్రమంబు తెలింగి ప్రధమతానంబున నను ... రోహ

ష్మైనతానంబు ప్రస్తారంబులైనను పుట్టునట్లుగా ప్రస్తరింపవలయు నిట్లు ప్ర

౧౯౮ స్తారలక్షణం బేర్పరించితి నష్టోద్దిష్ట తానోద్ధార క్రమం బెఱింగించెదనని

చెప్పెనిట్లు ప్రస్తరించిన గాధికె సామికప్పరాంత ఔడవ షాడవ సంపూర్ణ

తాన ప్రస్తారంబుల యందు నేనవ ప్రస్తారంబు లోనేనవ తానంబు కావలెను

దు దానికి స్వరంబు లెవ్విధంబున నుండునని యడిగినట్లు నష్టతానంబులు

౧౯౯ నుద్ధరించుటను నష్ట తానోద్ధారంబనం బరగు మఱియు నిన్ని స్వరంబుల ప్ర

స్తారంబు లోనిట్టి స్వరంబుల తానం బెన్నవదోయని యడిగినబో దాని సంఖ్య

నుద్ధరించి చెప్పుటయు నుద్దిష్ట తానోద్ధారంబనందగు కావున నిట్టి నష్టో

ద్దిష్టంబులాది యుంటైన యాక్షిక తానంబు ప్రస్తానంబుగా వివరింపం దలం

చి యుండులకు పరమ సాధనం బైన ఖండమేరు చక్రోద్ధార క్రమం బెఱింగిం

చ దనందు మొదట తత్ప్రకారం ప్రకారం చెప్పెదనని॥

౨౦౧ ఒకటొక్కటియును గల్గి హారువప్పు నెక్కు బంతి| తెలుత నందం బుగా తెలియుదాని

ఒకటెక్కటియు దోసి ఆ కింద నారెండ్లు| బరగిన రెండవ బంతి దాని

యుండెక్కటు వదల్చి ఆ కింద నైదింట్లు| బలిశిన మూడవ బంతి దాని

ఒకటెక్కటు హారించి యా కింద నాల్గింట్లు| బరగిన నాలవ బంతి దాని

౨౦౨ మఱియు మూడింట్లు రెండింట్లు వరుస నెక్కయిట్లు గల బంతుల ట్లు ఘటిల్లజేయు

గల్గినా రెక్క బంతి యా ఖండమేరు| చక్రసీమను రామభూ జానవినుత

౨౦౩॥ యిట్లు మొదటు మొదట నెక్కెక్కయిట్లు తక్కువగా నమరిన యారెక్క

యుండ బంతి గల్గు ఖండమేరు చక్రలేఖనంబుగా వించి యుంత నా ఖండమేరు

వునందు మొదట నుండి క్రమంబుగా తుదదన్నను నూరాక్షర రూపంబు సప్తె

౨౦౪ దు నీ సప్తపంక్తులను నేకస్వరాదులైన యార్చికాది సప్త తానంబులకు [illegible]

తానకంబు లగునని భావించి వెండియు దాని కోశంబుల యందు [illegible] సం

లెఖ్ఖనంబు శేయవలయును నది యెట్లు దనినా॥

౧౦౪ నాఖండమేరువు నాలుక్క పంక్తిలో। నాద్యపంక్తినిగల్గు నాదికోష్ట
మును మొక్కట్లు ఘటించి వెనుకా నితక్కిన।లారిండ్లనెూసున్న నమరవ్రాసి
యుర్ధ్వాధరా వృత్తి నెసవరిన మొదటిది। మొదలైనబంతులు వెనలయందు
కలిగిన లెఖ్ఖలు గలయంగ గూడుడు। సున్నలకిందటు సెబగుపరచి

౧౦౫ ప్రతిమొ మొదలుగా కొష్ట సంఖ్యాగుణంబు।గలుగలె ఖించియాకింద వెలవ్రలందు
నిట్లులెఖ్ఖల్లు లిఖియింప నమరియొండు।ఖండ మేరువ్రరాముభూమండలేంద్ర

౧౦౬॥ మరియునీఖండ మేరుకొష్టసంఖ్యలెఖ్ఖన క్రమంబులు విస్తారంబుగా తె
లియ వివరించెద।స్ప్తాద్యేకాంత కొష్టానాం ప్రథమా.థస్స్థకొష్టయః। ప్రనే
న్యాయంబాతను।మొదటు యేడిండ్ల పంక్తినందరంబుగా లిఖియించి దానికి
ద నారిండ్ల బంతియు దానికింద ప్రయిదిండ్ల బంతియు। దానికింద నా
౧౦౭ బంతియు। దానికింద మూడిండ్ల బంతియు। దానికింద రెండిండ్ల పంక్తియు
దానికింద వంటి బంతియు।యిట్లారొక్క బంతియు నందంబుగా క్రమం
బున లిఖించి తాస్వాధ్యాయా మధ్యకొష్ట లిఖితేషు పరేషుఖం। ప్రనే న్యా
యంబాతను ప్రట్టియారొక్క బంతిలో మొదటి బంతి మొదటి కొష్టంబు
౧౦౮ నందు నొక్కటు లిఖియించి। మిగిలిన యారిండ్లలో నారు సున్నలు వ్రాశియి
తనూర్ధ్వ ధోరూపంబువైనయు యర్వారొక్క పంక్తిలోన మొదటు పంక్తి మొద
లుకొనియాపంక్తు లన్నిటుకింద కొనల యందు గలిగిన లెఖ్ఖలు క్రమంబున
దగియుంగూడియావైయుంటు సున్నలకింద రెండవ బంతి కొష్టము లందుం
౧౦౯ నా గూడిన లెఖ్ఖలు వ్రాశియాయుండ్లు మొదలునే నుకొని కొష్టసంఖ్యారె...
చి ప్రకిందియుండ్లలో వనా లెఖ్ఖలు×క్రమంబున దగియుంగూడియా...
యుంటు సున్నలకింద రెండవబంతి× లిఖించవలయు। ~~ప్రాక్షుణ్యా వ్యా...~~

౧౧౧ ప్రాక్పుంస్త్ర్యాం స్త్ర్యాం కసంయోగా। దూర్ధ్వాధస్థిత పంక్తిషు
పూర్వం దధోఽధి క్షేదం కం తం చాదో ధస్తకోష్ఠకాత్
కోష్ఠసంఖ్యా గుణాశ్చైవ ఖండమేరుర యం స్మృతః

౧౧౨ అనే న్యాయంబను సరించి తత్తమంబున సంఖ్యాలెక్కిన క్రమంబున వివరించ
బెట్టిన ఖండమేరువందు పూర్వరూపంబైన ప్రస్తారాల లోన మొదటి
పంక్తి మొదటి యింటి పెక్కరమైనదిగావున నా యొక్కటియు యాక యెక్కం
యేకాయ్యని గణించి ఆయొంటి మొదటి సున్న క్రింది రెండవ పంక్తి రెండవయిం

౧౧౩ టను వ్రాసి అది మ్రొట్టబంతి మొదటి యింటి వకటియు। మొదటి సున్నకింద
రెండవ పంక్తి రెండవయింటి వకటియు యొక్క టొకటి రెండు నికలయం గాని అరెం
టిని వెక్కి రెండవ సున్న క్రింద మూడవ బంతి రెండవ యింట వ్రాసి ఆ యెక్కె మొదట
జెక్కి ప్రకోష్ఠ ప్రాక్కోష్ఠ సంఖ్యాగుణా స్యాదిత్యాల అనే న్యాయంబాతను ఆమూడవవ

౧౧౪ రెండవ సున్న క్రింది రెండవయింటి రెంటిని వెక్కి రెటించి దానికి రెండవ క్రింది యింటయా
రెట్టించినను లు [illegible] క్షిప్రాశి పిమ్మట పూర్వ కోష్ఠక తంటపై మూడవ పంక్తి కిం
ది మూడవయింట నాల్గను రెండవ పంక్తి మొదటి సున్న క్రింది రెండవయింటి యొక
టియు ప్రకృతి మాదికోష్ఠాంతం యొక్కటియు ను। యూ మూడు బంతుల క్రింది కు సమూ

౧౧౫ హయింపట్లవెక్కిలును కలయ గూడిన యియ్యరను నారవ బంతి మూడవ సున్న క్రింద రెం
డవయింటి విక్షించి అది మొదటిబేశి దాని క్రింది రెండవయింటి ఆయూరును
టించి పంకెంచుప్రాశి అయింటి క్రింద మూడవయింట ఆయూరును పంచదిం
పడెనెనిమిది ప్రాశి మరియు ప్రాక్పుంస్త్ర్యాం కసంయోగాదనే న్యాయంబాతను

౧౧౬ నాల్గవ ప్రాక్కావస్థా దూర్ధ్వమైన నాలవ పంక్తి క్రింది నాలవయింటి పదినెనిమిదియ
ను మూడవయింటి క్రింది మూడవయింటు నాల్గను రెండవ బంతి సున్న క్రింద రెం
డవయింటి యొకటియు ప్రకృతి మాదికోష్ఠాంతం యొకటియు। [illegible] ల్గను

౧౧౭ [illegible] మైనయింట్లు పెక్కిలలో కలయుడు గూడి ఆరుకుతది [illegible]
[illegible] యింట్లు నాల్గవ సున్న క్రింది రెండవయింటు [illegible] ఆదిపైన్నిటల్లు [illegible]
[illegible] క్రింది రెండవయింట్లు ఆయ్యరువది నాల్గును [illegible] నలువది యెనిమిది
[illegible] మూడవయింట్లు ఆయిరువది నాల్గును [illegible]
[illegible] నాలవయింట నుఆయిరువై నాల్గును నలువదెంచి ఆ
క్రింది [illegible] రూపం [illegible]
[illegible] క్రింద [illegible] నాలువబంతి క్రింది కైన నాలువ

౧౧౮ [illegible] మూడవ బంతి క్రింది కైన మూడవబంతి నాల్గు
ను రెండవబంతి సున్న క్రింది రెండవయింటి యొక్కటియు। మొదటి బంతి మొ
[illegible] బంతుల క్రింది [illegible]
[illegible] నాల్గవ బంతి [illegible]
[illegible] సున్న క్రింది రెండవయింటు [illegible] మొదలుచేసి [illegible]
[illegible] క్రింది రెండవ యింటు [illegible]
[illegible] క్రింద మూడవయింటు [illegible]
[illegible] క్రింది నాలవయింటు [illegible]

౧౧౯ [illegible] క్రింది [illegible]
[illegible]
[illegible] నాలవ పంక్తి క్రింది [illegible]
[illegible] క్రింది [illegible]

౧౨౦ [illegible] నాలవయింటు [illegible]
[illegible] రెండవ బంతి సున్న క్రింది [illegible]
[illegible]
[illegible]

౨౨౩ యీమీద వ్రాసిన [illegible] క్రింది రెండవ వరుస [illegible] మొదలుకొని
ఆపైన దాని క్రింది రెండవ వరుసలో నున్న నామము [illegible] వరుస [illegible]
ఘంచి గడచిన [illegible] వెండియు నామమును వరుసదంతయు [illegible]
దాని క్రింద మూడవ యెంట [illegible] మొదటి [illegible] వరుస [illegible]
౨౨౪ బడించి దాని క్రింది నాలవయెంట [illegible] మరియును నామము
యిరువదియును [illegible] దాని క్రింద [illegible] వరుసలో
[illegible] వెండియు నామము యిరువది యును నారింటు [illegible] దాని క్రిం
ది [illegible] నారవయెంట [illegible] ఖండమేరు [illegible]
౨౨౫ నందలి రెండవ [illegible] మొదటి [illegible]
రెండవ [illegible] మూడవ యెంట నారుము నాలవ యెంట యిరువ
[illegible] నారవయెంట [illegible]
[illegible] సంఖ్యాక్రమంబున [illegible]
౨౨౬ యేక స్వరాదులైన [illegible] స్వరప్రస్తార [illegible]
[illegible] సంఖ్యలు [illegible] తెలియందగు [illegible]
[illegible] ప్రస్తారము [illegible] సంఖ్య [illegible] నానుష్ఠింపరాద
[illegible] ప్రస్తారము [illegible] మేరువనందు [illegible] సంఖ్య తెలియు [illegible]
[illegible] సూత్ర [illegible] ఖండమేరువ [illegible] నదియు [illegible]
[illegible] సూత్రం [illegible] ఖండమేరు [illegible]
X ౨౨౭ యున్న స్వరముల తానంబు [illegible] క్రింది యుక్తములంతు [illegible]
[illegible] తాన సంఖ్యాక్రమంబు [illegible]

౨౨౮ [illegible] దనినా॥

౨౨౯ తాన [illegible] స్వరాత్ [illegible] క్రమాత్
ఏకస్వరాది తానానాం సంఖ్యాసంజ్ఞా [illegible] క్రమాత్
[illegible] యను సరించి ఏకస్వరాది సప్తతాన సంఖ్యాక్రమంబులు [illegible]
[illegible] ఖండమేరు [illegible]

లైన సప్తపంక్తులలోన మొదటుతానానకు నొక్కయిల్లు గలిగిన మొదటి
౨౩౦ బంతి రెండవ తానంబునకు రెండిండ్లు గలిగిన రెండవ బంతియు మూడ
వతానంబునకు మూడిండ్లు గలిగిన మూడవ బంతియు నాలవతానం
నకు నాల్గిండ్లు గలిగిన నాలవ బంతియు ఐదవ తానంబునకు
ఐదిండ్లు గలిగిన ఐదవ బంతియు ఆరవ తానంబునకు ఆరిం
౨౩౧ డ్లు గల్గిన ఆరవ బంతియు ఏడవ తానానకు నారెక్కయిండ్లు గలిగిన
నారెక్క బంతియు నిర్ణయితంబులై యుండుగా ఘన నందులోను
రియును యిల్లే కరిత్యాది సప్తాంతకెలాష్టాన్వితంబులై యూర్ధ్వ కైలారూపం
౨౩౨ బులైన యాఖండమేరు స్థిత సప్తపంక్తులను షడ్జాది సప్తస్వరంబులకును
ప్రతి నిర్ణయితంబులగుటంజేసి యన్ని స్వరంబుల తానప్రస్తారంబునకు సం
ఖ్యాక్రమం బడిగిన నస్వపంక్తుల కింది కైనయిండ్ల ఐన్నిలెక్కలు మొదటు
బంతి మొదటి లెక్కయందు నుండి గూడి తెలిసి చెప్పవలయు। సరి యు
౨౩౩ ల్లన్నత క్రమంబు వినుము తెలిపెద నాల్గిత తానంబునకు మొదటు బం
తి మొదటి మొక్కలెక్కయు గాధిక తానంబునకు రెండు బంతులకింది రెం
డును సామిత తానంబునకు న్యూనాధిక బంతులకింది మూడు లెక్కలు స్వరాంత
తానంబునకు నాలువ బంతులకింది కైన నాల్గులెక్కలును। ఔడవతానం
౨౩౪ బునకు నైదవ బంతుల కింది కైనల నైదు లెక్కలును షాడవతానంబునకు నా
రు బంతుల కింది కైనలయిండ్ల నారు లెక్కలు సంపూర్ణ తానంబునకు
నేడు బంతులకింది కైనలయిండ్లను నేడు లెక్కలున్నా క్రమక్రమంబుగా ప్రస్తే
రంబునంగలయం గూడి నచో యేక స్వరప్రస్తారంబు నొక్క తానంబును ద్విస్వర
౨౩౫ ప్రస్తారంబునందు రెండు తానంబులును త్రిస్వరప్రస్తారంబునందు నా లుగా
నంబులును చతుస్స్వర ప్రస్తారంబునందు నిరువది నాల్గు తానంబులును పంచస్వ
ర ప్రస్తారంబునందు నూటయిరువది తానంబులును షట్స్వరప్రస్తా
౨౩౬ రంబునందు యేడునూట యిరువది తానంబులును సప్తస్వరప్రస్తారంబునందు

ప్రయుతవేల నలువది తానంబులును క్రమంబొప్ప యేకాది సప్తతాన ప్రస్తారం
బులయందు జన్మించునని యిట్లు ఖండమేరు చక్రంబు నందా ద్వికాది సప్త విధ
౧౩౭ తాన ప్రస్తార జన్యవత్తత్తాన సంఖ్యా క్రమంబులును బుద్ధిమంతులెరింగి క్ర
వహరింపవలయు మరియు నిట్లు ఖండమేరు చక్రంబు కైన తత్ప్రకారం
బున విహితంబులైన గాధికాది షట్తాన ప్రస్తారంబులయందు వలసిన చో
ట నష్టోద్దిష్ట తానోద్ధార క్రమంబు ఖండమేరు ప్రథమ పంక్తి ప్రథమ కోష్ఠ
౧౩౮ స్త్రైక స్థాపిత తానంబు ప్రధానంబుగా వివరించి తజ్ఞులు తెలుప్రదురం
డు మొదటను ద్దిష్టోద్ధార క్రమంబు తెలియక నష్టోద్ధార క్రమంబు తెలియ
డుగావున తెలుతను ద్దిష్టతానోద్ధార క్రమంబెరిలగింబదనది యట్లు
దనితా॥
౧౩౯ తెలియదగు తాన పంక్తి వృద్ధిష్టమైన ప్రకరము లెన్నియొ యన్ని లోష్టములమీద
బంతియుండ్లను మొదలంటు పాదు గొల్పవలయు క్రమము గకాము భూవలయు నా
౧౪౦ ॥యిట్టి పద్యోక్తం బెవివరింబి తెలిపెద నదియట్లన్న వేళ్యతాన ప్రకమిం
నేత్రేష్వవ లోష్టకాన్ని। ప్రనేకాశ్రేయంబాతను మొదటు మొదట ద్విస్వరతా
నంబు ద్దిష్టంబైన చో లోష్టద్వయంబును త్రిస్వరో ద్దిష్టంబునకు లోష్టత్రి
యంబును చతుస్స్వరో ద్దిష్టంబునకు లోష్ట చతుష్టంబును పంచస్వరో ద్దిష్టం
౧౪౧ బునకు లోష్టపంచకంబును షట్స్వరో ద్దిష్టంబునకు లోష్ట షట్కంబును సప్త
స్వరో ద్దిష్టంబునకు సప్తకోష్ఠంబును యిట్లు క్రమంబునను ద్దిష్ట ప్రకారంబు
నష్టోద్ధారానంబులకు షడ్విధంబులు గల్గినన్ని। లోష్టంబులు ఖండమేరు ప్ర
పైయుద్దబంతి యందు ప్రథమకోష్ఠ మొదలుకొని సప్తకోష్ఠంబు [illegible]
౧౪౨ దు వరుసగా నిలుపవలయు। లోష్టంబుల [illegible]। వృత్తికాశ కలంబుల [illegible]
న[illegible] త్పనసు నగాతాది ధాన్యవిసేషంబులైనను స్థాపితోక్త ప్రకా[illegible]
ప్రథమపంక్తి। సప్తకోష్ఠంబులయందు న్నిలిత చాలన ప్రకారంబున [illegible]
తానోద్ధారంబు శాయవలయు తల్లక్షణం బెట్టిదనినా॥

[illegible]

[illegible]

భరతశాస్త్రం

౨౮౩ యున్ని స్వరంబులకిరవగు నుద్దిష్ట। మన్ని స్వరంబుల నమరినట్టి

మూలక్రమము జాని ముందర లిఖియించి। యంత నుష్టానమైన స్వరమ్ము

నట్టిమూలక్రమాంత్య స్వరంబుల నుండి। మొదటుది వెళ్లింప ముద్దుగుఱ్ఱ

నెన్నవదైకింద నన్నవ చెంటుకి। సున్న మీదటు నుండి జొనిపిలోష

౨౮౪ మంత్యమీదిగ లబ్ధంబు నవల నుంచు। శిష్టమెల్ల నుక్రమమని లొష్టసంగ

తాంకములుగూడి యుద్దిష్ట మన్నవదని। తెలుపదగు నంక్యధారాము ధాత్రీతవెంక్ర

౨౮౫ వెంటియు నిట్టి యుద్దిష్టలక్షణా పద్యార్థంబే విస్తరించి తెలుపంకలంచి మద్దిష్టం

బులైన యుద్దిష్ట తానోద్ధార క్రమంబులియందు సులభంబైన స్వతుస్స్వరా దిష్టతా

నోద్ధారణా ప్రకారంబు దాహరించి జూపెదన దియట్టిదనినా॥ యిట్లు చతుస్స్వర

తానంబు దిష్టంబుగాకున తదనుగుణంబుగా నాల్గు లొష్టంబులు ఖండ మేరు

౨౮౬ ప్రస్తారమూర్ధ్వ భూరూపంబులైన నాల్గు బంతులందు మీదటి యింట్లలోన మొద

టియింటిగ మీద క్కలోష్టంబు [illegible] వలిమూడు సున్నల మీద మూడు

లొష్టంబులును నిల్పుకొని యంతట చతుస్స్వర ప్రస్తారంబు నందు మగరిసాయు

దిష్టతానంబు దిష్టంబుగాక్రాసుకొని నష్టల

౨౮౭ ను। నిరువ దినాలవయువ కూహ తానంబు దిష్టంబు గా [illegible]

సరిగమపధనియను సప్తస్వర తానసంఖ్యా ర్థ తానంబునందు నారుతానంబులు

ప్రస్తారమూలక్రమంబై యుష్ణవిగా వ్రునయ దియు నుంగాకెయు

దిష్టతానంబున నెన్ని స్వరంబులు గల్గు నన్ని స్వరంబులు గలమూలక్రమంబు

[illegible] చూడవలయు। గావున। సయ్యారింటి [illegible]

౨౮౮ దానికింద సరిగా వ్రాసి [illegible] మగరిసాయను సుదిష్ట

సరిగమయను చతుస్స్వర మూలక్రమ తానంబు మగరిసాయను నుద్దిష్టతానంబున సున్నరూప

నంబు కింద సమానంబుగా లిఖించి యుద్దిష్టతానంబున [illegible]

[illegible] నష్టలవ్రాసుకొని మగ [illegible]

లక్రమంబు యుండులబ్ధంబైన షడ్జంబున [illegible]

౨౮౯ [illegible] స్వరంబు [illegible]

యుద్దిష్టంబును। గరిమయును। మూలక్రమంబును। త్రిస్వరంబులు [illegible]

సమయంబుగా నిల్పుకొని యు దిష్టాంత్యంబైన। రుషభంబు మూ [illegible]

బు మొద నుండి మొదటుకి యుంచగా మూడవదైయున్న దిగా [illegible]

౨౫౦. ఘైారూపంబైన మూడవపంక్తి మీదిటు యింటు రెండవ సున్న మీదిలో
ష్టంబు నాయింటు క్రింది మూడవ యింటుకి దించి యుండును వలయు
ను ళ్లు భయ(త్ర)ంబైన రిషభంబును తివిచి యున్న వల(త్రా)క్షిప్తంబు

౨౫౧ వెన్క రిసాయని లిఖించి వెండియు మగయను నుద్దిష్టంబును గమయని మూ
ల(క్ర)మంబును సమంబు నిల్పుకొని చూచుచో నుద్దిష్టాంత్యంబైన గాం
ధారంబు మూలక్రమంబునందుకైన నుండి మొదటికి కైనెంచగా రెండ
వదైయున్న గావున నూర్ధ్వఘైారూపంబైన రెండవ బంతి మీదటి

౨౫౨ యింటు సున్న మొదటి సున్న మీదిటులోష్టంబును దానికింది రెండవ
కెలాష్టంబున దెచ్చి నిలువ వలయు యిట్లు భయస్థానంబుల యందును
లక్షింబైన గాంధారంబును సం(గ్ర)హించి యున్న వల(త్రా)శి వరిషల కువేన

౨౫౩ క గరిసాయని (వ్రా)శి వెండియు మాయనియు దిష్ట మూల(క్ర)మంబులు
సరిగా నిల్పుకొని చూచిన చోను దిష్టాంత్యంబైన మధ్యంబును స్థాన భేదం
బుల్యేకరెండును సమంబుగా నుండుట జేసి (ప్ర)థమ పంక్తి (ప్ర)థమ కోష్ఠ
(ప్ర)థమాంకంబు మీదటు లోష్టంబున కుచటువంబు చేతయ్యె నట్లియ

౨౫౪ నను భయ(త్ర) లబ్ధమధ్యంబు లబ్ధంబయ్యెనని యుంచి యామ(క్రో)
మంబును ముద్దిష్టంబు నిలిపిన సరిసల వెనక(త్రా)శి మగరిసయని యుద్దిష్ట
తానం బెప్పుడు యట్లే యుండగు నిట్లుద్దిష్ట తానమాత్రా ఘారంబు
నం దెల్ల తుద నుండి మొదటుకి లొష్టపల నంబు శ్రీ యుచు వస్తియం

౨౫౫ ప్రతి నిట్లులొష్టంబు లెక్కైన నాల్గు లెక్కలలో (ప్ర)థమ పంక్తి (ప్ర)థమాం
కంబాక్షటుయుచు రెండవ పంక్తి క్రింది రెండవయింటు లెక్క మొక్క [illegible]
మ్మూడవ పంక్తి క్రింది మూడవయింటు లెక్క నాల్గును నాలవ పంక్తి [illegible]

౨౫౬ లవయింటు లెక్క పదినెనిమిది యుచు గూడ నినాల్గు పంక్తుల క్రింద [illegible]
క్క లెక్కలను లొష్టాత్రాంతంబుగా ఫున నానాల్గు లెక్కలను కలయుచు [illegible]
చొ నిరువది నాలగుటం జేసి యాయంతు లెక్క జేసుకొని [illegible]

[illegible]

౨౹౩౭ తాంకసం యోగా దుద్దిష్టస్యమితి భవేత్ । ప్రశ్నే దున్యాయము చాతను
మగణసాయను నుద్దిష్టతానంబు చతురస్ర ప్రస్తారంబునందు కదనవ
రూహిమైన యిరువదినాలవ తానంబగు నని తెలుపం ద [illegible]

౨౹౩౮ పూర్వాన్నాల క్రమ స్యాంత్యే త్యూర్ధ్వం యావతి ధస్వరః
ఉద్దిష్టాంత్యం స్తావతిధే తే కోష్ఠే లోష్ఠకం భవేత్

౨౹౩౯ లోష్ఠకాలన మంత్యాత్యాత్యక్తేల ఖ్యం క్రమో భవేత్
లోష్ఠాగ్రాంతాంక సంయోగాదుద్దిష్టమితి భవేత్

౨౪౦ ప్రశ్నే శాస్త్ర న్యాయంచాతను పూర్వోక్త క్రమంబున నవరూహిమైన
చతుర్వింశో ద్దిష్టతానంబు ధ్ధరించు క్రమంబెరింగించి మరియును । తల్లక్షణ
క్రమంబున వ్యస్త మంబునైన యుద్దిష్టతానంబుల నుద్ధరించు ప్రకారంబెరిం

౨౪౧ గించెద నది యెట్లనిన నానాకర్ణింపుము॥ యప్పటి యట్లనాలుగు బొ
ష్ఠంబులపై బంతి మొదటి ఖళ్ళ । మొదలుకొని నాల్గింట్లను సంఘటించి గస
మరియును । వ్యస్తమతానం బెన్నవదని యుద్దిష్టంబుగా వ్రాసుకొని దా
నికింద సరిగమయని మూలక్రమంబు లిఖించినారాను నష్టుడు ద్దిష్టం

౨౪౨ బులైన నున్నరిష ఖంబు మూలక్రమంబు నందు తుదనుంచి మొదటికి నెం
బగా మూడవదైయున్నది । గాపున మూర్ధ్వభోరూపంబైన నాలవ
పంక్తి మొదటి యింటి సున్న మీది లోష్ఠంబును । దానికింది మూడవ
యింటికి దింపియుంచు నిలుపందగు । ఇట్లు భయస్తలంబుల [illegible]

౨౪౩ సు । లక్ష్యం బైన రిష ఖంబు నప్పల యత్ని వ్రాశి పిమ్మట గసమయను
నుద్దిష్టంబును । గమయును మూలక్రమంబు ను । త్రిస్వరంబులు గళ్ళ ।
నాకెం డును నిలుపుకొని చూచునప్పుడును ద్విష్ఠాంత్యం బైన మధ్యమంబు
మూలక్రమంబునందు సరిగానెనమున్నది గావున । స్థానష్టే [illegible] ప్రేకు

౨౪౪ దుటం జేసి । మూడవ పంక్తి మీది ఇంటి । రెండవ సున్న మీదిలోష్ఠంబు సత
చలనంబుకే దమ్యో । నష్టైనను నామ ధ్యమంబుల. ఖ్యంబైన [illegible] నెం

[illegible]

కాని యా స్వరంబును ద్దిష్టమూల క్రమంబులందు త్రైరాశి మున్న ట్లల
త్రైరాశిన రిషభంబు వెనక మరియని ప్రాయునంత గసయును సు ద్దిష్టం
బు ను సగయును మూల క్రమంబును క్షిప్తం బులు గాని
నుద్దిష్టాంతంబైన షడ్జంబు మూల క్రమంబులో మొదటిది మొదటికనే
షగా రెండవదైయుండె గావున ఖండమేరు వునందు నూర్ధ్వ భాగంబైన
రెండు పంక్తి వివాద టునున్న మాదిలో ష్టంబు నా సున్న కింది రెండవయుంటు
కింది పై నిలువవలయు। నిట్లు భయ త్రుల ఖంబైన షడ్జంబున త్రైరాశి మొ
న్న ట్లల నుంచి సమరుల వెనకను సమరియని త్రైరాశి నిల్పి పిమ్మట గాయ
న్నియు ద్దిష్టముల క్రమంబులు సరిగా నేకస్వరంబులు గా నిలుప్రకె నిచూ
చుచో। నుద్దిష్టంబు నకు మొదటి దియైన గాంధారంబు మూల క్రమంబు
నందు మొదటి దియై। సరిగా నున్న దిగావున నా మొదటి పంక్తి మొద
టిమొదటి లోష్టంబు చలింపక నున్న పాంధారంబు భయ త్రులక్షం
బై యునని దలంచి। యా రెండుది క్కులయందు నా స్వరంబు త్రైరాశి। మున్న
ట్లల లిఖించిన సమరుల వెనక గస మరియని యుద్దిష్టం బెప్పటియును
ప్రన బ్రాయుండ గునిట్లు తుత నుండి మొదటికి లోష్టంబు బాల సం
బుసేయు చు। వచ్చియుంత టు। లోష్టా క్రాంతంబులైనయిట్లు నాలు పంక్తుల
లోమూడు యుండ్లుగావున నందులో మొదటి బాంతి ప్రధమ కోష్టాంకం
బొక్కటి యును రెండవ పంక్తి సున్నకింది రెండవయుంటు కింద యొక్క
యును నాలవ పంక్తి సున్న కింద మూడవ యుంటు పదెండును యీ మూడి
ద్ద తెల్లులును కలయుగూడి నచో। పదినాలుగయ్యె। నట్లు యా
ఖ్యచేసెని। గసమరియను। నుద్దిష్టతానంబు చతుర స్వర ప్రస్తా
ము పదనాలవ తానంబని తెలుపందగు నిట్లు ప్రస్తా మూద్దిష్ట
ద్వారణ క్రమంబెరుంగించితి। నిత్తె ... గాదికాది షడ్జాస ... స్వరం

౨౭౧ బులయందును యున్న స్వరంబుల యుద్దిష్టంబొప్పినం నష్టంబు
లు ఖండమేరు పరిబంధియందు నిలుపుకొని యున్న స్వరంబుల
బులురాష్ట్రమైని యుద్దిష్టంబునందు తుద నుండి మొదటికి నడుగుచు మా
౨౭౨ లక్రమంబునందు కైన నుండి మొదటికి నెంచుచు స్వరం దని తెలుప
ను లక్ష్యత్యాగ శ్రిష్ట క్రమంబులు సేయుచు తుద నున్న మాద నుండి లోష్టబా
లనంబు మొదటికి జేయుచు ప్రథమాంతంబు విడవక లోష్టాంత్రాంతమెూ
ష్టాంతంబులన్ని యుతలయ గాది యుద్దిష్టంబెన్న వదని తత్సంఖ్యలు ప్రసు
౨౭౩ నష్టోద్దిష్ట సంఖ్యాప్రస్తారాది స్వర ప్రస్తారమొ దృష్టతానోద్ధరణ క్రమానసుగు
ణాంబుగా షష్టతానోద్ధరణ ప్రకారం బెఱుంగించదవినుము। తల్లక్షణాంబె
ఘుదని సా॥
౨౭౪ అష్టైరంకై ర్నష్టసంఖ్యా స్వాత్ప్రైకాంత సమన్వితైః
తేషులోష్టం క్షిపే త్స్థాల లొప్పష్టాన వింశం భవేత్
౨౭౫ యుక్తి నేష్టా కాక్షంబుగ తిగిన షష్టతానోద్ధారణ లక్షణ పద్యంబె
ఘుదని సా॥
౨౭౬ వెతాలిక్తై కంక సమన్విత క్షితిగన్న। యెంయంకములబాత నెఱుగవచ్చు
నష్టతానము సంఖ్యనలువప్పనందుల। మొదటి సున్నల మాదిలోష్ట
మలుదించినిలిక్ సున్నల నుండి నష్టతాన స్వరస్థానమెన్నంగ కింద
నైనవయుంటను నింప్రెందు లోష్టాంబుల। స్నద స్వరము క్రమాంత మప్ప
౨౭౭ రంబు దగ్గెర నుండి ప్రాశ్చనకె న్న। నష్టతానాఖ్యమగుచుల బ్బింబు విడువు
టుదిరయు గాతెంటు గతి నిక్షుకైన నష్ట। తాన మెఱుగంగ దగురాముధారంగా।
౨౭౮॥ నిది నష్టతానోద్ధార లక్షణాంబగు నీయుద్ధంబు విస్తరించి ప్రష్టం
బుగా వివరించదనెట్లన్న। నెన్ని స్వరంబుల తానంబు నడిగిన నన్ని
లు ఖండమేరుపై బంతి యందన్ని యుండ్లయందు మొదటనుండి
తనా ప్రథమపంక్తి ప్రథమకొష్టాంతంబుతొ గూడ నెన్నియుండ

లబాత నష్టతాన సంఖ్యవచ్చు నన్నియుండ్లయుంకెలయుండు నాపంక్తు
లమీాదటయుండ్లనున్న ప్రథమాదిలో ష్టంబులు తెంచిచెప్పియుండులని
లిపిమీాదనున్నయున్నయుల్లమొదలుకైని కెందలో ష్టంబులున్నయుండ్లత
నతనుయంమకు న్నచెరాద్రిగాదిసున్నలయొద్దనుండి కిందనెనవయుంటలో
ష్టంబున్నదియా। యున్నవష్టరము మూలక్రమాంత్యష్టరము దగ్గరనుండి
మొదటికి వెంచుగా ప్రస్తారలకప్పట్టు నదియె నష్టతానాత్యష్టరూపంబై చ
ల్పందు నిట్లుచూచుచో లబ్ధంబు విడుచుటయును శేషంబు క్రమంబు నేయు
టయును। సున్నవిాదిటిలో ష్టంబు చెరింపక యున్న మూలక్రమాంత్య
ష్టరంబును మూలక్రమాంత్యష్టరంబును। నష్టతానాంత్యష్టరంబును
నమంబని యుండుటయును। యిదియుల్లను దిష్టతానోద్ధారణంబు నం
దుసుంబోలె। దనియుండును తెలియవలయు। నిట్లు తెలియనేర్చిన చో నష్ట
తానసంఖ్య మొదుంగవచ్చు నిదియు నుంగాక। నష్టతానసంఖ్యకు సందేహం
బు గలిగిన చో మొదటను దిష్టతానోద్ధారణంబు గావించు నియామము
దిష్టతాన సంఖ్యా ప్రకారంబున యున్నిబంధులయుండ్లయుండు కింద [illegible]
బు లుండు నయుద్దిష్టతాన స్థానలో ష్టంబుతే గురిజేసుకొని నష్టతానం బు
ధరించి తత్సంఖ్యా క్రమంబెరుంగింప వలయు నదియొక్క సంప్రదాయంబగు [illegible]
యునుంగాక లెక్కలు గూర్చుచో టెక్కెక్క బంతికి నెక్కయుంటవి [illegible]
నివురియొక్కయుంటలెక్కగాక నియు నదియొక్క సంప్రదాయంబెరుంగవల [illegible]
నధియు నుంగాక। యుద్దిష్టతానోద్ధారణంబు నష్టతానోద్ధ [illegible]
రణంబనియును నాలెంటుకిని ప్రథమకెలా ప్రాంతంబైన ప్రథమం [illegible]
బు మూలతారణంబనియుని నిదియొక్క సంప్రదాయంబెరుంగవల [illegible]
నిట్టిక్రమంబున చతురస్థర ప్రస్తారంబునందు నష్టతానో [illegible]
బు హూరించి నదియు ల్పిదని నా॥ చతురస్రప్రస్తారతానంబు [illegible]
మునిదువదినాలవతానంబెట్లు దనిన చో। ఖండమేరుప్రస్తారంబు [illegible]

౧౮౬. నాల్గుస్వరంబుల స్థానంబునకు నాల్గుబంతులు వేళ్లలు గూడ వలయు గాన

ననాలవబంతికింది నాలవయుంటు పదినెనిమిదియును మూడవబంతి

కింది మూడవయుంటు నాల్గును రెండవబంతికింది రెండవయుంటు యొ

క్కటియును మూలాంకంబొక్కటియును గూడ నాల్గుబంతుల కింది నా

౧౮౭. ల్గింటి వేళ్లలు కలయుగా ప్రస్తారబు నిరువదినాల్గయ్యె నష్టనాశింపుంబా

నష్టతానస్వరస్థానంబుల నియుంచియా బంతుల మీది సున్నల మీదటి లో

ష్టంబులు తెరుగా కిందికి దించి యానష్టతానస్వరస్థానంబుల యందు నిలి

౧౮౮. తదనంతరంబా ప్రసిగమయును మూలక్రమంబు సరిగాలిఖియించి ప్రథ

నుండి మొదటికి తరువాత నాలవ బంతి సున్న మీదటి లోష్టంబు రెండి

దటి నాలవయుంటు నున్నదిగా ప్రన మూలక్రమంబు తుద నుండి మొదటి

కి నెంచగా నాలవదైనా షడ్జంబున ష్టతా నాంత్య స్వరంబుని యుంచి యూ

౧౮౯. షడ్జంబు మూలక్రమంబునందు తొలగించు ప్రలక్షేష్టంబు మరిగవం యు న

మూలక్రమంబు జేసిసి మాను నంత మూడవ బంతి సున్న మీది

తొష్టంబా కింది మూడవయుంటు నున్నదిగా ప్రన మూలక్రమంబు నందు

౧౯౦. తుదనుండి మొదటికి నెంచగా మూడవదైనా రిషభంబు నష్టతాన త్రితి

యస్వరంబుని యుంచియా రిషభంబు నచ్చట తొలగి మున్న వలనుంచి న

షడ్జంబు వెనక రిసా యని ప్రాశేష్టంబు రి మధ్యని క్రమంబు జేసి యుంత రెం

డవబంతి సున్న మీది లోష్టంబు కింది రెండవయుంటు నున్నదిగా ప్రన మూల

౧౯౧. క్రమంబు నందు నశ్లేంచ్చంగా రెండవదైనా గాంధారంబు నష్టతాన ద్వితీయ

స్వరంబుని యుంచి యది యుక్తి ము స్వరాశిన రిసల వెనక సరిగా యని ప్రాశే మా

శేష స్వరంబు క్రమంబు జేసి మూలాంకంబు మీదటి లోష్టాంకంబు నంద

కుండుటం జేసి మూలక్రమాంత్యంబైన మధ్యమంబున నష్టతాన ప్రథ

౧౯౨. మైన స్థానంబయ్యె ననియుంచి (.) దియుక్తి యున్న ప్రాశిన స్వరంబు

భరతశాస్త్రం ....

ఏకక్రమగరిసా యని నష్టతానంబు రాశి ప్రస్తారాంతర ప్రస్తారంబునందు

కథమనవరెూ హిత్యైన యిరువది నాలవది యైన నష్టతానంబు ఛ్చిన

౹౯౩ నియరింగించవలయు మరియు నిదియవరూహి నష్టతానొ ష్టార క్ర

మంబగు నింత క్రమ నష్టతానొ ష్టార క్రమం బెరుంగించవ నెట్లన్న

చతుస్వర ప్రస్తారంబునందు పదియారవతానంబు గన్పట్టదనియు

ట్టుదని నడిగిన నెూనాల్గు బంతులవెళ్లు గూడవలయు గాన్పన

౹౯౪ నదియు నుంగాక నెక బంతికి నెకయుంటు వెళ్లిగాని వెకెక్కయుంటు వెళ్ల

గూడరాడుగా న్పన నందులో నాలవయరూ ర్థవ బంతిపై నున్న యుంటు కిం

ది మూడవయుంటు శాపంతెందును మూడవపంక్తి వాది సున్న కింది కెం

డవయుంటు రెండున్నా రెండవపంక్తి సున్న కింది రెండవయుంటు యొక్కటియును

౹౯౫ మూలాంకం బొక్కటియును గూడనాల్గు బంతుల నాల్గింద వెళ్లలనుక

లియగూచి నచో పదియారయ్యెగా న్పన నాల్గుబంతులయందు గలిగిన

పష్టతాన స్వర తానంబులందు నాల్గు పంక్తులపైనున్న సున్నవాది లోస్థిం

బులకిందికి దింపియుంచి సరిగమ యను మూలక్రమంబు నిళ్ళి వ్రాద

౹౯౬ నుంచి తిందికి నెంచంగా నాలవబంతి సున్న కిందికి మూడవ యుంటను లోస్థిం

బున్నదిగా న్పన మూలక్రమంబు తుదనుండి మొదటు నెంచంగా సరిగ

లో మూడవదైనా రిషభంబు నష్టతానంక స్వరము నిళ్ళి ప్రదియుత్తి ము

౹౯౭ న్పవ ప్రాశేషంబు సగమ యని క్రమంబు జేశి చూచుచో నంతటు న

డవబంతి సున్న కింది రెండవబంటులో స్థంబు న్నదిగా న్పన మూలక్రమం

బులో తుదనుండి మొదటుకి నెంచంగా రెండవదైనా గాంధారంబు నష్టతాన

త్రితియ స్వరంబనియుంచి ప్రదియుత్తిము న్నక్రమ ప్రాశేయుంచి సరిస

౹౯౮ వెవక గరింయని ప్రాశేషంబు మాయని క్రమంబు జేసి చూచుచో

మొదటు బంటి మొదటుంటులో స్థంబు చెలింపకున్నదిగా న్పన

క్రమంబునందలి మొదటు మధ్యమంబు నష్టతానంబునకు మొదటు

౨౯౯ మానంబై యని యించి ఆ మధ్యమంబును మును పటుసరులవె నకను
మగసరి యని ప్రాశి యతిచతు ష్పర(ప్ర)స్తారంబునందు పదియారవ దైవ్య
న నష్టతానంబది బనియరింగి యుట్లు యుత్త్రమునష్టతాన ష్పరంబు పేరింగిం
పవలయు నిట్లు పంచ ష్ప(ప్ర)స్తారాదులయందును క్రమంబున నష్టతాన ష్పరం
౩౦౦ బు పేరింగింప దగు నదియు ట్లున్న పంచ ష్పర(ప్ర)స్తారంబునందు పదియవ తా
నంబెట్టి దని యడిగిన యా స్వాతవ నష్టతానంబునందు గలిగిన పంచ ష్పరం
బులకు ఖండమేరునందు నేడు పంక్తుల యుండ్లు గూడవలయు గా వున నందులో
౩౦౧ నాలవ బంతి మూడవ యుంటు పండెండును మూడవ బంతి సున్న కిందిరెం
డవ యుంటు రెండును మూలాంకంబౌ కృటుంరుసు గూడని ట్లు యూ మూ
డు బంతులయందును మూడిండ్ల వెళ్లులు గా బిన సూ పదియు నయ్యె గాన
౩౦౨ నాశై బంతి సైదిండ్ల యందును గలిగిన లోష్టములలోన నాలవ బంతి మీది
సున్న మీదిటిలోష్టంబు దాని కింది మూడవయుంటు నిట్టి మూడవ బంతి సు
న్న మీది లోష్టంబు నా కింది రెండవ యుంటు నిట్టి ప్రయుదవ బంతి సున్నమీ
౩౦౩ దటి లోష్టంబును (ప్ర)థమ మూలతైదా ష్టంబు మీది లోష్టంబును చెలిం
పక శాటుకని ట్లు మూలాక్కంబు తా గూడా లోష్టంకెండను తత్లోష్టంబు
లు మూడును నష్టతాన సంఖ్యాతానంబులని యుంచి యుంతట సరిగమ పక్ష
౩౦౪ యను మూల క్రమంబు ప్రాసుకొని పటున్న విధిచిన నష్టతాన పంచ ష్పర
స్థానంబుల షాదికోష్టంబులు తుదనుంచి మొదటికి నెంచి జూడగా
నైదవ బంతి సున్న మీదటిలోష్టంబు కిందికి నెవెలింప తుండుటు జేసి యు
ల క్రమాంతంబైన పంచమ ష్పరంబు నష్టతానాంతిమ ష్పరంబైన షాంబు
౩౦౫ సునని యుంచిన ట్లుల బ్జంబైన షంబ మంబును మూల క్రమంబున తా
యుప్పల ప్రాశి షంబు సరిగమ యని క్రమంబుజే సుకొని [illegible]
ల బంతి పాది సున్న మీది లోష్టంబు దాని [illegible] మూడవయుంటు [illegible]
గా నున మూల క్రమంబుతో శియూవ ల ప్రాశి షంబు తుద నుండి [illegible]

౩౦౬ యుంచంగా నందులో మూడవదై నరిషభంబు నష్టతాన చతుర్థ స్వరం
బౌనని యుంచి ప్రదియుత్తి మున్న ష్వల నుంచిన పంచమంబు వకుదెనక్కొ
ష యని ప్రాశిస్తేషంబు సగమాయని క్రమంబు చేశి చూచుచో మూడ
౩౦౭ వ బంతి సన్న విాది లొష్టంబు కెంద రెండవయింట నున్నది గాన్ప న మూ
లక్రమంబెన్నగా నందులో రెండవదైన గాంధారంబు నష్టతాన త్రితియ్య
స్వరంబౌనని యుంచి లబ్ధంబైన గాంధారంబును మున్న ప్రష్వల ప్రాశి నరిప
లపెన తగ్గరిపా యని ప్రాశిస్తేషంబు సమాయని క్రమంబు జేసుకొని చూ
౩౦౮ దినుంచి కెక్కింది కియుంచుచో మూడవ బంతి సన్నఖాది లొష్టంబు చెలి
వకుండుటక్ జేశి మూలక్రమంబెన్నగా నందులో నంతిమంబైన మధ్యమం
బున నష్టతాన ద్వితియ్య స్వరంబై సమానంబయ్యెనని యుంచుకొని ప్రస్తైన
౩౦౯ ను లబ్ధంబైన మధ్యమంబును మూలక్రమంబున తోాసి మునుప ముక్రరిపల
వెనక మగరిప ని ప్రాశిస్తేషంబైన షడ్జంబును క్రమంబు జేసుకొని చూచు
చో మూలాంకంబు ఖాది లొష్టంబు కదలకుండుటం జేశి మూలక్రమా
ది క్రమంబైన షడ్జంబు నష్టతానాదిమంబైన నంబయ్యెనని తలంచి
౩౧౦ యాషడ్జంబు నెత్తి మున్న ష్వల ప్రాశి యుంచిన మగరిపలకొదటను పదుగ
రిపాయని ప్రాశియుఙ్లుకెను పెట్టిన షాడవతానంబు పంచస్వర ప్రస్తారం
బునందు నష్టంబైన పదియొనవతానంబు నిజంబునే. నష్టతాన స్వరం
బు తెలింగింపవలయుని క్రమంబున షాడవ సంపూర్ణాది ప్రస్తారంబులయం
దు నష్టతా నోద్దానంబు శాఖవలయును నిఙ్లు ఖండమేరు ప్రస్తారంబు
౩౧౧ దు నష్టతా నోద్దానంబు శాఖవలయు నిఙ్లు ఖండమేరు ప్రస్తారంబులా వరింప
నచాపితతాన ప్రభావంబుగాను ధిష్టతా నోద్దారంబులా
వనిగాయుతా గ్రణులు దాహరింతురు యుఙ్లు సలక్షణంబుగా ప్ర
౩౧౨ రూపణంబును ఖండమేరు చక్రోద్ధార క్రమంబును నుద్దిష్ట న
నోద్ధారణ క్రమంబును సప్తస్తారంబుగా క్రమంబుగా వింశతి
యును బాలబోధాకరంబై సకలజనలక్ష్యంబై కీర్తిగాయక ...

భరతశాస్త్రం .... ౩ ....

౩౧౩ జ్ఞేయియుం బ్రైపెలయును నిట్లుగా ప్రస్తారయోగ్యగా ధితాది షడ్విధతా
న ప్రత్యేక ప్రభేద సంఖ్యాజ్ఞానసాధకంబైన స్వరప్రస్తారక్రమంబు
నుతా క్రూర ప్రస్తారజన్య నష్టొద్దిష్టతాసాక్షార ప్రథమ సాధనం
బై లిఖించి చూపెద నదియుట్టుదనినా॥ అందు మొదట సాధిక సామిక
స్వరాంతర తాన ప్రస్తారంబులు మూడు నుక్రమంబుగా లిఖించి లక్ష్యం
బు చూపెదనదియుట్టుదనినా॥

భరతశాస్త్రం

ఘన ప్రస్తార హస్త సంఖ్యా ప్రతిక్షయంబును స్వర ప్రస్తార లక్షణంబు

ఖండమేరు నష్టోద్దిష్ట [illegible] ప్రస్తార [illegible]

ప్రస్తార ఖండమేరుగ [illegible] లక్ష్య లక్షణం బన్నది [illegible]

౧ శ్రీ [illegible]

[illegible]

౨ [illegible] రాగలక్షణము [illegible]

[illegible]

[illegible]

౩ [illegible]

౪ [illegible]

[illegible]

[illegible]

౫ [illegible]

[illegible]

[illegible]

కన్నడబంగాళ కముల నమంగళ కైశికములహారుల కలయునిట్లు

౧౩ రమ్యనామము వెనశిన రాగచయమ్ము మొదలు గాకుని రాగము లుదయమందె
లలిత మాళవ గౌళ మేళంబు నందు తెలియదగు నయ్య రామభూపాల నాథ
శ్రీరాగ మేళం బెట్టిదనినా॥

౧౪ శుద్ధ షడ్జక మాదిగా సుబి గొందు పంచశ్రుతులు గల్గు రిషభంబు దొరయు నవల
గణుసాధారణ గాంధార మప్పల శుద్ధపంచమమును శుద్ధ మధ్య
మమును పంచశ్రుతుల వల యుతు దైవతమును కైశికాఖ్యనిషాద కమ్మనంగ
మ్మాశుశుద్ధస్వరంబులు నాల్గు వికృత స్వరతుని ట్లు సప్తస్వరములు గల్గి

౧౫ వెలయు శ్రీరాగ మేళంబు చలువ మమర యుట్టిమేళంబు నందు రచియించ
రాగములు చెప్పెంయు సరాగముగను రామభూపాల జగదేక రక్షశీల

౧౬ మలహరీ ధ్యానమ పరయు శ్రీరాగంబు భైరవి గాదియు పరగ నవల
మదియు ధన్యాసియు మరి శుద్ధ భైరవి వేళావళీ నయ వెలయుచుండు
వరాళి శ్రీ ధయను మెప్పైన శంకరా భరణ వసంతయా తియు బరగ దేవ
గాంధారి యునగచక్రవి మధ్యమాదియు నవతల్లి నే శ్రీ నాదనామ క్రియల మరు

౧౭ రాగచయము మా ఇ గా సంత రాగ నికర మాళిజనయం ధ శ్రీరాగ మేళమున
శౌరిధేశ్వర పుత్రి శతానక త్రి సుతమును ప్తోత్రి శ్రీరామ సుభ్యుదయత్రి
సారంగ నాట మేళము లక్షణం బెట్టిదనినా॥

౧౮ పంచశ్రుతులు గల్గి పించిన రిషభంబు శుద్ధ షడ్జంబు మశుద్ధ మధ్య
మమనంగ శుద్ధపంచమమును షట్ శ్రుతులుగల్గు దైవత మలరు నవల
చ్యుత షడ్జకన నిషాద మెనాజచ్యుత మధ్యమ గాంధారమనగ వివ్యంబు గాగ
వికృత స్వరంబులు వెలయంనాలుగు మూడు శుద్ధ స్వరంబులు నెంబుగ విరాజ

౧౯ విట్లు సప్తస్వరంబులు సంప్రమానౌ పరయు సారంగ నాట మేళమునను
దాన రాగము లుగల్గె వానినట్లి తెలియుజే శద రామభూపతి నేత్రి

భరతశాస్త్రం ----------- ౪

౨౦. మేళ ముఖ్యంబుగా తెలిపెదు సారంగనాదులు సాకేది మేళములయగంబు
మారిన సారంగ ధైవతియును నతు| నారాయణ గేయునంగ సారపైన
శుద్ధ పంచంబు షెండు కృ భ్రార్యగా| శియును కుంతలవరాళియును భ
షట్జనారాయణి గోచారు రాగద్వయ| మాదిగా పవ సంఖ్యవాప్యలయు

౨౧ రాగములు శ్రేష్ఠమైన్ని సారంగనాదు| మేటు మేళంబు నందునే రశాటు మెరశి
(ప్ర)మిత షాండ దృశ్యదర్శ్యహమా (ది) ధైర్య| విభవ గుణాధ్యైశ్వ రామ భూపాల వర్య|

[illegible] హిందోళ మేళ లక్షణం బె ట్లుబద ని నా||

౨౨ శుద్ధ షడ్జ స్వర శుద్ధ పంచ శ్రుతుల| గరినరి షభంబు (క్ర)మము మీరి
గాంధారనామదు సాదు గాంధారంబు| మరిశుద్ధ పంచమ మధ్యమములు
మాపద్ము నష్టల శుద్ధ ధైవత ముక్తి| సికిని షాదము నంగవల గురిట్లు
శుద్ధ స్వరంబులు సెరిది నాల్గామురు| విక్రృత స్వరంబులు వేలయుకత

౨౩ విదిత సప్త స్వరంబు లివి ప్రని సమరు| బారుహిందోళ మేళము ద
నందు జనియించు రాగములు నివిరించు| ల విశుగుణాదమూర్ధ రాయ భూ

౨౪ (శ్రీ)రాగ మేళల క్షిత లక్షితమూ జాత| హిందోళ మేళన మెల
ప్రెటరెండు ధైవ సుశ్రెందుగా క్షితవినే| ష బహిందోళ మేళ
జ్ఞాన ష్టు శెట్లున్న శుద్ధ ధైవత లందు| గను పట్టి నంద్యాద క
గావ్యనలీ వలఫుడ వస్త్రైన హిందోళ| మలహన కల్గుర

౨౫ తెలి శహిందోళ మహర్ష హిందోళరాగ| భూపాలదిరాగ
నవి ఇవు నాల్గు మొదలుగా నె సగునెనె| రాగములు రామభూప వినావు
శుద్ధ రా మ (శ్రీ)రాగాదిరాళ లక్షణంబె ట్లుదనా||

౨౬ శుద్ధ షం బును షుద్ధరిష భంబును| దగుశుద్ధ పంచమ ధైవతము
యును ప్రైపంచము నుమత| మధ్యము గాంధార పట

చ్యుతషడ్జ కనిషాధమాన గూ ధానాల్గు। శుద్ధస్వరంబులు సెంరదిమూడు
వికృతస్వరంబులు విలసిల్లు నిట్లు సప్తస్వరంబులు గల్గి దనరు నపుడు,

౨౭ శుద్ధరామక్రియాఖ్యాత మద్దిగతుల। బెలుపు గాంచు నుత్తమ్మైక మేళమునందు
సంభవించిన రాగసంచయము నిప్పుడు। తెలియ జేశద రామధాత్రీతలేంద్ర

౨౮ ఆదిశుద్ధరామక్రియ యనగ పాడి। ఆర్ద్రదేశియు దీపక మనగ కెన్ని
మంజరాగాలు శుద్ధరామాక్షియార్య। మేళమునే గల్గు రామభూపాలవినుము

౨౯ దశాక్షమేళలక్షణం చెప్పుదనినా॥

౨౯ శ్రుతిషట్కరిషభంబు శుద్ధషడ్జంబును, శుద్ధమధ్యమమును శుద్ధపంచ
మమును పంచశ్రుతి మహాత ధైవతమును। చ్యుతషడ్జ కనిషాధ శోభితముగ
చ్యుతమధ్యమాహ్వయ స్ఫురితగాంధారంబు। దనరు నాల్గావికృతస్వరములు
మూడు శుద్ధస్వరంబులు గూడ నేడ్రైతు। లు సప్త స్వరములు నెలమిగల్గి

౩౦ వెలయు దేశాక్షి మేళంబు విశ్రుతముగ। నట్టి మేళంబు నందు దేశాక్షి ... లు
గానగలు సంరాగములు తెన్న గవినె నయ్య। రామభూపాలమహానిరుపమ ...

కన్నడశాంత మేళలక్షణం చెప్పుదనినా॥

౩౧ శ్రుతులారు గలిగిన శోభిత ఋషభంబు। శుద్ధషడ్జంబును శుద్ధమధ్య
మమును నెంగి శుద్ధపంచమమును షంనశ్రుతి నెంచుత ధైవతమును దిరము నెంగ
త్రైశికాఖ్యనిషాదకంబును చ్యుతమధ్య। మాఖ్యగాంధారంబు నవల మెలగ
వికృతస్వరంబులు వివరింప నాలుగు। మూడు శుద్ధస్వరమ్ములు మెలంగ

౩౨ నిట్లు సప్తస్వరమ్ముల నింపుమిగిలి। లలిత కన్నడ గౌళ మేళంబు తెలయు
నందు గలిగిన రాగములు లెన్ని నుతింతు క్రమము మీరగ రామభూవర ...

౩౩ దేశాక్షి మేళ సంభూత లక్షణము కన్న। డా గౌళ మేళ సన్నద్ధము గు...
నెరుకరింత యేమైన నెంత నేద మెంచెంద। త్రైశికాఖ్య నిషాద స్త్రైన ...
నెరవంద కలవున నయులు ... కన్నడ। గౌళ మేళ జపరాగములు ...

ఖంబారవంబును క్రమముప్పు శుద్ధబంగాళమనగ

కన్నడగౌళయు

౩౪ మేరయు నవలభ్రాయగా నాటకురకేదుండి। వరుసనాగభూషిణియు మదేవక్రియాఖ్య

రాగమిత్రృడులగు. కొన్ని రాగములకు। జనకమా పృతమగు రామజనవకేళి

॥శుద్ధనాట మేళలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౩౫ శుద్ధషడ్జంబును శుద్ధమధ్యమమును। శుద్ధపంచమ ముషడ్జు తికరిష భ

ధైవతయుక్తంబు దనరారు చ్యుతమధ్య। ముఖ్యగాంధార సామభ్యతముగ

చ్యుతషడ్జకనిషాధ మొదవి నటునాళ్లు। వికృతస్వరంబులు వెలయుమూడు

శుద్ధస్వరంబులు సొగసుందు నీవేల। సప్తస్వరంబుల జాడ కల్గి

౩౬ శుద్ధనాటాఖ్యమేళంబు సొంపసంగు। నిట్టిమేళంబు నందుదయించినవను

శుద్ధనాటయు మొదలు (శ్రీ)... రాగములు కొన్ని రామభూపాలమణి వినుత

॥శ్రీరాగ మేళలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౩౭ శుద్ధషడ్జంబును శుద్ధమధ్యమమును। శుద్ధపంచమమును శుద్ధధైవ

తమును పంచశ్రుతుల దనరు రుషభము సా। ధారణాఖ్యగాంధారమలర

చ్యుతషడ్జకనిషాద శోభితంబగ నిట్లు। శుద్ధస్వరంబులు సొరదినాల్గు

వికృతస్వరంబులు విశ్రుతంబుగ మూడు। సప్తస్వరంబుల జాడనమరి

౩౮ శ్రీరాగమేళ మొప్పెందు నట్టిమేళము నను జనియించె నాహాలము ద్రాగ

ధములు కొన్ని సకల సంబోధరవము। లమితగుణ ధన్యరామనృపా(గ్ర)...

॥నాదరామక్రియ మేళలక్షణంబెట్టిదనినా॥

౩౯ శుద్ధషడ్జంబును శుద్ధమధ్యమమును। శుద్ధపంచమమును శుద్ధధైవ

తము శుద్ధరిషభంబు వసుమత షడ్జని। షాదంబు సాధారణాదిఖ్యాత

గాంధారవరాళి విగాన్సైదు శుద్ధస్వరములొప్పు వికృతస్వరములు రెండు

సప్తస్వరములు నిట్లు సంఘటిల్లగ నాదరామక్రియా మేళరాజములరు

భరతశాస్త్రం ---------- ౪ ------

౪౦ నిట్టి మేళంబు నందు గన్పట్టి వినుము । నాదరామక్రియా ముఖ్యనవ్యరాగ
భేదములు కెన్ని గాయకప్రియములకు । రామభూపాల జగదేకరమ్యశీల

* ॥ శుద్ధవరాళిలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౪౧ చ్యుత షడ్జ కనిషాధ ముదవంగ చ్యుతపంచ । మాఖ్యమధ్యమమున బొందుచుండు
శుద్ధషడ్జ ఋషభ శుద్ధపంచమ ధైవతములును శుద్ధగాంధారమెనసి
నరారనెదు శుద్ధస్వరంబులు రెండు । వికృత స్వరంబులు వెలయునిట్లి
సప్తస్వరంబులు సంధిల్లు శుద్ధవరాళికా మేళంబు రహిదనర్చు

౪౨ నట్టి మేళంబు నందు చూపట్టు నపుడు । ముఖ్యశుద్ధవరాళికా ముఖ్యరాగ
భేదములు కెన్ని దేశవిభేదములను । రామభూపాల సంతత రమ్యశీల

॥ శ్రీరాగ మేళ లక్షణం బెట్టిదనినా॥

౪౩ శుద్ధషడ్జ ఋషభ శుద్ధగాంధార మ । ధ్యమములు శుద్ధపంచమము నమర
పంచశ్రుతులగల్గి భవ్యధైవతమొప్ప । కైశికాఖ్య నిషాద కలితముగను
పంచశుద్ధస్వర చరితంబుగా రెండు । వికృత స్వరంబులు గలుగ నిట్టుల
సప్తస్వరంబుల జూడ నైనెనీరీతి శ్రీరాగ మేళంబు విఖ్యాతిగాంచు

౪౪ శ్రీరాగ మొదలుగా శ్రీరాగ । మేళమున బుట్టునెక్కెన్ని మేలురాగ
మోదములు సర్వగాయక మోదమొసగ । భవ్యగుణసాంద్ర రామభూపాలచంద్ర

॥ వసంత భైరవి మేళలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౪౫ చ్యుతమధ్యమాంహ్వయ స్ఫురిత గాంధారంబు । కైశికాఖ్యనిషాద కంబుమరియు
శుద్ధషడ్జంబును శుద్ధమధ్యమమును । శుద్ధరిషభంబును శుద్ధపంచ
మములు శుద్ధధైవత మమరంగ నైదును శుద్ధ స్వరంబులు వికృత స్వరద్వ।
రంబొప్ప సప్తస్వరాళికన్న వసంత । భైరవి మేళంబు పరిఢవిల్లి

౪౬ నిట్టి మేళంబు నందు జనించు మించు । భూమి నివసంత భైరవి సోమ...
ముఖ్యరాగములు లోకకెన్ని ఖ్యగములు । రామభూపాల సంతత రమ్య...

భరతశాస్త్రం

౪౭ శుద్ధ షడ్జా చ్యుత శుద్ధ మధ్యమ పంచ | మములు పంచశ్రుతి మహిత రిషభ

ధైవత స్వరములు భావింప చ్యుత మధ్య | మాఖ్య గాంధార మవల మరియు

చ్యుత షడ్జ నిషాద మతికిన నిట్టు మూడు | శుద్ధ స్వరంబులు పెంపగు మీర

వికృతి [illegible] ంబు గానాళ్గ | సప్త స్వరంబు వీణా నలర

౪౮ లలిత కేదార గౌళ మేళంబు దెలియు | దానియందు మక కేదార గౌళ

నామ నారాయణ గౌళక నామముల | రాగములు తెలుస్తి రామభూపాల వినుము

౪౯ కాకల్యంతర పక్షితంబు లైనాతంబైన మేళంబు సర్వ

జగత్కైషించద శ్రుతిభేదముల నిట్లో నిట్లు వర్ణించియా

కాకల్యంతర యుక్త మేళముల నికెంబాష్ప పంచశ్రుతి

స్థానాంతరంబుల నేర్పరింపు వినవయ్యా రామ భూపాగ్రణీ

మొదలు

||శ్రుతిపంచ విధ మేళంబులలో సహాజిజ్ఞ మేళ లక్షణం బెట్లనినా||

౫౦ శుద్ధ షడ్జ ఋషభ శుద్ధ మధ్యమములు | శుద్ధ పంచమములు శుద్ధ ధైవ

తములంతరాఖ్య గాంధారంబు కాకలి | కవిత నిషాదంబు కలియు నిట్లు

పంచశ్రుతికరంబు విలసిల్లు | వికృత స్వరంబులు తెలియు రెండు

స్వరంబులే పరగె నైకను మహా | జిజ్ఞికా మేళంబు సెంపు మీరు

౫౧ నందు జనియించె హా జిజ్ఞి యూ దిన్నె నరాగములు తెల్పి మరి గ్రామరాగము [illegible]

వలచి మిట్టుది గాంధార మేళమనుచు | శాజ్ఞి దేవమతముదామ జనసా [illegible]

||ంతం బైన సామవరాళ మేళలక్షణం బెట్లు దనినా||

౫౨ శుద్ధ షడ్జ స్వర శుద్ధ గాంధారమ | ధ్యమ శుద్ధ పంచమ ధైవతములు

తనుకాక తనిషాదములు నారులు | శ్రుతిగా లొకవికృత స్వరంబు

స్వరంబులు ల షవమైన సమరంగ | సామవరాళికా సామమేల

మనువగు నీ మేళ మున గల్గె సామవ | రాళియు తోండువ [illegible]

౫౩ రాగములు రెండు మరి తెల్పి గ్రామరాగ। మార్గములు గల్గ ననిగీత మార్గవేది
శార్ఙ్గదేవుండు వివరించ సమ్మతముగ। మతుల గుణ ధుర్య రామ నృపాగ్రగణ్య
॥మరియు నందు తృతీయ్యంబైన శ్రీవరుప్తి మేళలక్షణంబెట్టిదనిన॥

౫౪ శుద్ధ షడ్జంబును శుద్ధ రిషభంబును। శుద్ధ మధ్యమము ను శుద్ధ పంచ
మము శుద్ధ ధైవత మమర శుద్ధ నిషాద। మంతర గాంధార మనగ నిట్లు
నొక్క వికృత స్వరము కలుగగ తివిరార। శుద్ధ స్వరములారు సొంపుగాను
సప్త స్వరములిట్లు సంఘటిల్లిన శ్రీవ। గుప్తి మేళము సముద్దీప్తమయ్యె

౫౫ నిట్టి మేళంబు నందు జనించు శ్రీవ। గుప్తి రాగము మరియు ను తెల్పి గ్రామ
రాగములు టుంచు రత్నాకరమున శార్ఙ్గ। దేవకవి చెప్పె రామ ధాత్రీతలేంద్ర
॥అందు మరియు చతుర్థంబైన సామంత మేళలక్షణం బెట్టిదనిన॥

౫౬ శ్రుతులారు గల్గిన శోభిత రిషభ ధైవతముల కాకలీ వర నిషాద
మంతర గాంధారమటు శుద్ధ షడ్జము। శుద్ధ మధ్యమము ను శుద్ధ పంచ
మము గూడ శుద్ధ స్వరములు మూడు నం[రంగ]। నాల్గు వికృత స్వరాలు వెలయ
సప్త స్వరము లిట్లు సంగతి చెందు నరింప। సామంత మేళంబు సంఘటిల్లె

౫౭ నట్టి సామంత మేళంబు నందు గల్గె। మొదటి సామంత రాగంబు మొదలుగాను
రాగముల తెల్పె సకలానురాగకరము। లమిత గుణ ధుర్య రామ నృపాగ్రగణ్య
॥మరియు నందు పంచమంబైన కాంభోజ మేళలక్షణం బెట్టిదనిన॥

౫౮ అంతర గాంధారమటు కాకలీ నిషాదము ను పంచశ్రుతుల మరి నట్టి
రిషభ ధైవతంబు మీర షడ్జ మధ్య। మా పంచమము హితముగను మరియు
మూడు శుద్ధ స్వరంబులు గల్గి నాల్గు వి। కృత స్వరంబులు వెలయు [illegible]
సప్త స్వరము లిట్లు సమ్మిళితము గాగ। కాంభోజ మేళంబు దనరు [illegible]
మేళంబు నందు సమగ్రముగను। మొదటి కాంభోజ రాగంబు మొద

౫౯ రాగములు తెల్పె నియుడ యుంచె రమ్యమగుచు। రామ భూపాల మహనీయ [illegible]

భరతశాస్త్రం ౪

౬౦. ॥ఈ విధంబున నిరూపితంబులై వింశతి మేళంబులుగా త్రినియతం
బులై యొప్పునుండు వెండియు జంత్రమార్గంబునందు రెండు పక్షంబు
లు గల్గి యుండు నవియు లక్ష్యస ప్రమతిగా నిరూపింపబడు నట్లెట్లనంత
రగాంధార కాకలీ నిషాదంబులు ప్రత్యేకస్వరంబులుగా వింపుకొని
౬౧ తత్సంయుక్తంబు గాక్రమంబున నిరూపితంబైనయీ మేళ పంచకం
బుతోగూడ నన్నియు నిరువది మేళంబులు నిశ్చయంబు నియుడు
పక్షంబొకటియును॥ మరియు నంతరగాంధారంబునకు చ్యుత మధ్య
౬౨ మగాంధారంబును॥ కాకలీ నిషాదంబునకు చ్యుత షడ్జ నిషాదంబును
న్నిగ్గు రెంటుకిరెండును॥ ప్రతినిధులుగా వింపుకొని యేతత్స్వర ద్వయము
క్తంబులైన॥ హెజ్జొజ్జ్యాది మేళ పంచకంబు తత్స్వర ద్వయ యుక్తంబులైన
పంచదశ మేళంబులందు వేనంబుగా వింది మేళంబులు పదియొనవియుదు
౬౩ పక్షంబు రెండవపక్షంబగు నట్టి పంచవేన ప్రకారం బెట్లుదనినా॥
వసంతభైరవి మేళంబునందు హెజ్జజ్జ మేళంబును॥ శుద్ధవరాళి మేళంబు
నందు సామవరాళి మేళంబును॥ గౌళి మేళంబునందు రేవగుప్తి మేళంబును
౬౪ కన్నడగౌళ మేళంబు నందు సామంత మేళంబును॥ శ్రీరాగ మేళంబునం
దు కాంభోజి మేళంబును॥ నిట్లు తత్సావంబుగా వింపుకొని విభించి [illegible]
వినాది పక్షంబునందు ముఖారి మేళంబు మొదలుకొని॥ శ్రీరాగ గౌళ [illegible]
తంబుగా గలిగిన యీ పంచదశ మేళంబులు గాత్రంబునందు ప్రసిద్ధంబు
౬౫ యుండును॥ గతజ్ఞులైన బుధులు చెప్పుదురు॥ వెండియు నట్టి వింశతి [illegible]
బుల యందు॥ ప్రసిద్ధంబైన రాగ సమూహంబు లోన ఉత్తమము [illegible]
రాగంబుల నే ర్పరచి తెలిపెద వాతల్లిం ప్రమా॥
౬౬ శ్రీ విదితం ముఖారి యనశుద్ధ నాటయు॥ మాళవగౌళయు మహితతై
శుద్ధవరాళియు సౌరాష్ట్రంబు గుర్జరి॥ లలితాశ్రీరాగంబులలి తగ్గైన

శుద్ధసామక్రియ శుద్ధవసంతంబు। భైరవి హిందోళ భవ్యరాగ
ముదల శ్రీరాగాఖ్యమనగ కన్నడగౌళ। రాగంబు సామంతరాగమనగ
౬౭ ఘనదేశాక్షి ధన్యాసి బౌళికయును। నాహరిరాగమనగ లాహరియనంగ
శర్వపూజవశ్రీయు నారంగ నాట్యల మరు నిరువదిరాగముల్ రామభూప
౬౮ యీవింశతిరాగంబులు। భావితగీతప్రబంధ పటురాయూహా
శ్రీ విప్రములు తమగతు। శైవెలయును సంకరంబు శైరామన్నృపా
। మరియు మధ్యమరాగంబు లెట్టిదనినా॥
౬౯ క్రమమెఱుపు కేదార గౌళాఖ్యకాంభోజ। కన్నడబంగాళ కములనంగ
మరియు భైరావురి మధ్యమాదియు నార। ణీయనంగ గరతిగౌళనంగ
నాదరామక్రియా నలుపైన పాళియు। భూపాలశివగుర్జరులు నుమల్లియు
గుండక్రియా జఞ్జైసరు వసంత భైరవియును సామవరాళియనగ
౭౦ యిల్లుపదిహాను నితములనెసగునట్టి। మధ్యమాంహయ రాగముల్ మహిని
నతులగీతప్రబంధరాయాక్షావంగుచు। రామభూపాల మహానియ్యారప్పోల
॥ మరియు నధమరాగాలు యున్న దినా॥
౭౧ సారాష్ట్రముఖ చావిరాగములు నుభాయు। ఛాయాగౌళియు కురంజియనగ
రామక్రియయు సాదరాగంబు దివిరాగ। మంగళకైశికా మహిత ప్రాక్ష
గౌళలు పీఘురాగంబు నాంధ్రాళియు। ఫలమంజరి రాగ భవ్యశంక
రాభరణాఖ్యంబులారెవగాంధారి। యాదిప శనటనా రాయణావము
౭౨ చక్రశుద్ధభైరవి ఖస్నషడ్జమనగ। నిట్లు పదియ నెన్నిది జూడనెన్నత గన
ప్రథమరాగములనుచు మహాత్ములైన। గతవిధులందు రామ నృపాల తేంద్ర
౭౩ క్రమముగా కుంతలాఖ్యవరాళియనగ సారంగ భైరవియు నరంగు గల్గ
శుద్ధబంగాళంబు పెలగునా గధ్వని ఘంటారవాఖ్య రాగంబు వరాళ
హిందోళకాఖ్యదై నెసగు రాగంబుల్లా। యూనాటదేవక్రియాఖ్యమ
నారాయణగౌళ బాకుటుంటువరాళియునగ
౭౪ బలగుసావేరియాంధ్ర దేశీయకులు నెనంగ। నిట్లు పది మూడు రాగముల్ విదియు

భరతశాస్త్రం

గల్గురాగంబుల ధమరాగమ్ములం ద్ర్యాహ మద్యాపాల జగదేకరవ్యసీల

౭౫ యుట్లు మున్పదిమొక్కటుం బైన కెక్కనే । నమరిన యుధమ రాగములు తొంటటి

త్రిస్తమమ ధ్యమ ప్రోక్తరాగములందు । సంతర్భవింప్రను సజ్జినులు

ప్రత్యేకరాగ సంఖ్యమమ్ము నందము నెంచ । చాతుర ఖ్యామక ప్రభులుగాంచి

సంకీర్ణ వృత్తిచే జతగూడి గీతప్ర । బంధరాలాంచూప భాగములకు

౭౬ వర్ణాదులు గాక పిలశిల్లనను ముప్రార్థ్య । గీతవిధులాదిరిప్పటు గీతవిధులు

వానిగీతప్ర బంధరాయయానుగతుల । నమరజేశరి రామన్నపాగ్ర గణ్య

౭౭ । నిట్లురువది ంచూరు భేదంబులనాత నిరూపితంబులైన ఉత్తమమధ్య

మరాగంబులకు క్రమంబున గ్రహాంశ న్యాస షాడవౌడవ సంపూర్ణ

దక లక్షణం బెరింగించబడనాకర్ణింపుమూ॥

౭౮ దేశిరాగములెల్ల తెరగొప్ప షడ్జక । రామసాభవమున్నై ఘనతగాంచు

నా దేశి రాగమ్ములన్నిటిలోనను । మరి గ్రహాంశన్యాస మంత్రకాది

షాడవౌడవ భావ సంపూర్ణ భావముల్ । కొన్నిటికెనగూడు కొన్నిడమునకు

దేశిత్వమున జైశి తిరమెప్పకుంచుచ । పైనను లక్ష్యంబు నాశ్రయించి

౭౯ క్రమత నిరువది యుత్తమ రాగములకు । రహానిపది హేను మధ్యమ రాగముల్ల

ప్రథమములు కొన్నిటికి లక్షణానువృత్తి । నెరుగజేశరరామభూమీ ఇద్రుపను

। ప్రాంశ గ్రహ న్యాసాది లక్షణం బెర్లుదనినా॥

౮౦ ప్రాంశ గ్రహ న్యాస కాది లక్షణములు । క్రమము మునవినుమెరు గంగజేయు

తరుమగా నెద్ది గీతములోన జరియించటినా । స్వరమంశ స్వదాంతమునకు

గీతాదిగతాంత కీర్తిత స్వరములు । గ్రహములు న్యాసంబున రహిదనట్టు

మరియు త్రిస్థానముల మంద్రాదులని చెప్పు । షడ్స్వర రాగంబు షాడవంబు

౮౧ మరియు పంచస్వరాన్విత మహితరాగ । మౌడవంబగు సప్తస్వరానువృత్తి

మైనరాగంబు సంపూర్ణమనగబరగు । తెలియుడి నవమ్ము రామయా త్రితోం

భరతశాస్త్రం ---------- ౪ ---------

౭౨ యేస్వరంబులు గలవృత్తి నింపెసంగు। నా స్వరంబులె యంశక న్యాసగతుల
గీతముల నిల్చ ననుచు సంగీత విధులు। పలుకరింతురు రామభూపాలవినుము

౭౩ ॥ మరియు రాగలక్షణంబెరుంగించద నందు మొదట ఘుత్రీమరాగంబు విరు
వదింటిలోన పదిసంపూర్ణంబులైదు షాడవంబులైదు ఔడవంబులైయుం
డు నేతత్క్రమంబున రాగంబులేర్పరచద నట్టిసంపూర్ణరాగదశకంబునం
దు మొదటి ముఖారి రాగలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౭౪ షడ్జగ్రహ స్వరషడ్జగ్రహ న్యాస। షడ్జస్వరాంశక సహిత మగుచు
షడ్జఋషభాదిక సప్తశుద్ధస్వర। పరిపూర్ణభావ సంపదవహించి
సకలకాలములందు సంగీతశాస్త్రజ్ఞలెలమి రాగము శాయ నింపెసంగి
వెలయు మత్తమరాగవింశతిలో పూర్ణ। దశరాగములలోన దానమొదటి

౭౫ ఘనతవిరాజిన పూర్ణరాగము ముఖారి। దుష్టగాయక జానాస్త్యదుష్టవారి
నమ్మగాయకుల ధనమ్ము ఖారియనుచు। తెలియవలయును రామభూ త్రిత వెం(ద్ర)
॥శుద్ధనాటలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౭౬ సంపూర్ణస్వరరాగమై వెలయుచుర్ షడ్జగ్రహ న్యాసముల్
సంపన్నంబులు గాగ సంశమగుచుర్ సంగీతవిద్యానిధుల్
సొంపొప్పన్దివసాంతయామమున మెప్పుల్ గల్గు గేయంబునా
సంపాదించిన శుద్ధనాటి తగు నిచ్చల్ రామభూపాగ్రణీ
॥మరియు శుద్ధవరాళి రాగలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౭౭ ఆరయగ్ సంతత సంగ్రహంబు గను స న్యాసంశ సంయుక్తమై
వెరయుర్ శుద్ధవరాళి గాయకులు మోదత్రా పూర్ణరాగంబుగా
బురణింపంగ సమస్తయామముల మెప్పుల్ గల్గ గేయక్రియా
పరణిర్ బూన్పగ బొల్చు కౌశల పురామత్యావధాగ్రేసరా
॥సారంగనాటలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౭౮ సగ్రహ న్యాస సాంశక సహితమగుచు। బెనగు సారంగనాట సంపూర్ణరాగ
మనగ వగటు నా లవరుయామునందు గేయ। ...తి గాంచును రామభూపాల వి...

౬౭

భరతశాస్త్రం ------------ ౪ ------------

॥శుద్ధరామక్రియరాగం చెప్పుచునాను॥

౧౯ శుద్ధరామక్రియనానాము సుభగరాగమెరయు సంగ్రహ సాంశక న్యాసమగును
ప్రాణ్యవృత్తిని మధ్యాహ్నమున తనువెనక గేయమయ్యెడు రామ భూనాయకేంద్ర॥

॥భైరవిరాగలక్షణం చెప్పుచునాను॥

౨౦ సాంశకన్యాస సంగ్రహమశ్లాఘ్యమగుచు ప్రాణ్యరాగము భైరవి ప్రేలు ప్రమోద
మగటు వెనకటుజామున పాటపాడ పాత్రమైయుండు రామభూపాలచంద్ర

॥ఆహిరిరాగలక్షణం చెప్పుచునాను॥

౨౧ షడ్జకన్యాస సాంశక సంగ్రహములు ప్రేపగియాహిరిరాగంబు ప్రాణ్యవృత్తి
పగటునాలవ జామున పాట[illegible] యలమి నివహోమ రామభూపాలచంద్ర

॥సామంతరాగం చెప్పుచునాను॥

౨౨ సామంతాహయరాగమెల్లపుడు షడ్జన్యాస సాంశగ్రహో
ద్దామార్గప లఘుప్రాణ్యరావమున విస్పష్టస్ఫీతిగాంచియు
ద్దామంబై దివసాంతయామమున నందరిబాపు సంగీతవి
ద్యామహాశ్రయులు పాటపాడదవగు నయ్యారామ భూపాగ్రణీ

॥కన్నడగౌళరాగలక్షణం చెప్పుచునాను॥

౨౩ ఆరయన్ కన్నడగౌళరాగముని [illegible]డ్జాంశగ్రహన్యాసమై
పరిపూర్ణస్వర మయ్యెమెక్కువిధా భావింప నారోహణా
వరణన్ మధ్యమహీనమై దివసపశ్చాద్భాగగేయంబుగా ~~బురణించు~~
బురణించున్ భువిని వ్యాలప్రియగతిన్ భూమీసుతానాయకా

॥దేశాక్షిరాగలక్షణం చెప్పుచునాను॥

౨౪ ఆమరన్ సంగ్రహ సాంశకన్ స్ఫురితషం న్యాసస్తుతుల్ గాంచిని
ధ్యమపూర్ణస్వర మయ్యెమధ్యమని[illegible] త్యాగమారోహణా
క్రమవేళన్ బురణించ గానము నకున్ గప్పట్లు దేశాక్షియా
ఖ్యము తాత్కాలము రూపమువేళ వినవయ్యారామ భూపాలకా

౨౫ ॥ధన్యాసిరాగంబును శుద్ధనాటరాగంబును శుద్ధవసంతరాగ[illegible]

సారంగనాట రాగంబును; శుద్ధరామక్రియ రాగంబును; భైరవి రాగంబును

గ్రహారి రాగంబును; సామంత రాగంబును; కన్నడగౌళ రాగంబును; దేశా

౯౬ ళి రాగంబును; వనియుడు నీవవి రాగంబులు నుత్తమసంపూర్ణ రాగం

బులయ్యె; వింత నుత్తమ షాడవంబులైదును. త్రితంబున నేవు రించు

గ్రందు మొదటి [illegible] రాగలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౯౭ మగ్రహ న్యాసమాంశకోదగ్రమగుచు; మధ్యమో [illegible] షాడవమహిమ గాంచి

[illegible] విరాగంబు మాపటి వేళయందు; గేయమగునయ్యె రామభూనాయకేంద్ర

॥ శుద్ధవసంత రాగలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౯౮ సరసులకు శుద్ధవసంత రాగమువి షడ్జన్యాస సాంశ గ్రహా

చరణ్ పంచమ హీన భావమెనయించర్ షాడవం బయ్యెడా

నరయుర్ బంచమ యుక్తిగాంచియు వసాహంపైన భోగాంయ్యా

సురసైమాపటి ఝామువేళల హివిలంబర్ రామభూపాగ్రణీ

॥ వరాళి వశ్రీరాగలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౯౯ షత్తైసం గ్రహ సాంశ కస్వరిత షడ్జన్యాసముల్ మీరగా

సతతం బుర్ విగత క్షభంబులు నవోజ్ మాళ వశ్రీ మహా

న్నతరాగంబు షాడవంబగుచు నానాయామ గేంత్రక్రియా

యుతపైసంతత జిత్రదాయియగు నయ్యారామభూపాగ్రణీ

॥ గుర్జరి రాగలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౧౦౦ హరుప్తైఖారగరిగ్రహంబు రిషభం న్యాసాంశముల్ గూడి భా

ర్జరియం పంచమవర్జితస్థితి ఘటుంబర్ షాడవాకార భా

సురప్తైయు న్నవరూపహవేళ వయుత స్ఫూర్తిన్ విరాజిల్లు భా

స్వర బింబోదయ [illegible] గేయము వి [illegible] రామభూపాగ్రణీ

॥ లలితరాగలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౧౦౧ లలితా రాగము పంచమార్జితము గాలాపించినర్ షాడవ [illegible]

జ్వలరూపంబు [illegible] గ్రహము షడ్జన్యాసముగ్ [illegible]

దలపై సంఘటులంగ గాయకులు ప్రాతఃకాల గేయంబుగా

వెలయుంషక్ శుభదాయమ్మై యమరు నుర్వీ రామభూపాగ్రణీ

గం౨ ॥యిట్లి ధంబున భౌళిరాగంబును। శుద్ధవసంతరాగంబును మాళశ్రీరాగంబును।

ఘూర్జరరాగంబును। మాళశ్రీరాగంబును। ఘూర్జరరాగంబును। లలితరాగంబును।

నిమ్మైదు రాగంబులు ప్రత్యూషమందియు సుత్తమనాదవ రాగంబులే తింగింవద।

నందు మొదట హిందోళరాగలక్షణంబె ట్లిదనినా॥

గం౩ సకలశుభదమురిషభపంచమవివర్జి। తౌడవంబైన హిందోళ మమర సంగ్ర

హాంశకన్యాస భరితమై యఖిలసమయ। గేయరుచిరాంచె రామభూ నాయకేంద్ర

॥మలహారిరాగలక్షణంబె ట్లిదనినా॥

గం౪ వరుపగాంధారక నిషాధ వర్జనమున। నౌడవంబైన మలహారియమరె ధగ్ర

హాంశక న్యాస ధన్యమై యమరి యుదయ। రాగమిదియుస రామభూరమణవినుము

॥ధన్యాశిరాగలక్షణంబె ట్లిదనినా॥

గం౫ సన్యాసగ్రహసాంశక స్ఫురణముల్ సంధిల్ల బాహుళ్యమై

సన్యస్తర్షభ దైవతంబున సషాడ ర్దౌడ వాతార మై

ధన్యానంద కరంబుగా దనరు నీ ధన్యాసి గాంధర్వమూ

ర్ధన్యశ్రీ ధన్యలు గాత్ర జాతమున గూర్పుర్ రామభూపాగ్రణీ

॥మాళవగౌళలక్షణంబె ట్లిదనినా॥

గం౬ దనర్ మాళవగౌళరాగమునిషాదన్యాససాంశగ్రహా

జ్ఞన మొప్పర్ రిపవర్జితౌడవరుచుల్ సంధిల్ల వేరుక్ష్మ్య చూ

వనువందర్ రిపసంగతంబగుచు సాయంప్రాక గేయంబుగా

యుకరాజేంద్రులు పేరుమించెసగు సయ్యా రామభూపాగ్రణీ

॥శ్రీరాగలక్షణంబె ట్లిదనినా॥

గం౭ శ్రీరాగంబగ ధైవజితౌడవగతిక్ చల్వొందియుర్ వేదగాం

ధారస్వితము దైవతంబాతతరిక్ నల్లొంద సంపత్తితో

ధారంబౌనన సంగ్రహాంశ కలితన్యాసంబుగా గేయమై

భరతశాస్త్రం

విరార్జమాపటు జామునర్ నిజము సుమ్ము రామ భూపాగ్రణి

౧౦౮ ఇయిట్లు హిందోళరాగంబును మలహరిరాగంబును ధన్యా

భూపాళవసాళవరాగంబును శ్రీరాగంబును యిట్లైదురాగ

దవరాగంబులైయ్యె నిట్లు సంపూర్ణ షాడవ ఔడవ భేదంబులు

కువది యుత్తమరాగంబులు నిరూపించి వెండియు మధ్యమరా

౧౦౯ గంబులు వివరించెద నందులో నెనిమిది సంపూర్ణంబులును నాల్గు షా

డవంబులు మూడు ఔడవంబులును గూడ పదిహేను మధ్యమరాగ

నేత్రత్వమంబున వివరించెద నందుమొదట సంపూర్ణాష్టకంబులో

దిమంబైన కేదారగౌళ రాగంబునకు లక్షణం బెట్టిదనిన॥

౧౧౦ క్రమవిన్యాసక నిగ్రహాంశ యుతమై గప్తట్టి కేదారగౌ

ళమహారాగముపూర్ణరాగగరిమన్ లాలిత్యరత్నాకరా

వమహామాపటు జామువ్యేళరహా నింపన్ గానము శ్రోతురు

త్తమకీర్తజ్ఞులు కౌశలూరి కులచంద్రా రామ భూపాలశేఖరా

॥ నాదరామక్రియ లక్షణం బెట్టిదనిన॥

౧౧౧ రాగజ్ఞుల్ పరిపూర్ణరాగమని కర్ణాట నాదరామక్రియా

రాగం బెప్పుడు సంగ్రహాంశకము గన్యాసమై శ్రేయతా

భాగస్పదినాంత యామమున సంపన్నంబుగా గాయకుల్

భోగింపన్ వెలయిల్లు భద్రసుత శంభూ రామ భూపాగ్రణీ

॥ కాంభోజిరాగలక్షణం బెట్టిదనిన॥

౧౧౨ రాజుల్ మెచ్చగ పూర్ణరాగ గరిమన్ శ్రోత్రింపయుక్ మంచికాం

భోజిరాగము సంగ్రహాంశ ఘటనం బుర్ షడ్జకన్యాసమున్

రాజిల్లంగ మహోక్త పెంపు మునివర్యుల్ బాడిన రాహిణా

శ్రీవిశ్వేందిదినాంతవేయ మగు సర్వరామ భూపాగ్రణీ

॥ నారాయణీరాగ లక్షణం బెట్టిదనిన॥

౧౧౩ నలువంద్ర్ పరిప్రాన్త భాతిగని యున్నారాయణీరాగమిం
పలరంగా మరిమొక్క వేళ రిషభత్యాగా పతూహాత్రియా
కవితంపై చెలువందె గగ్రహా ముగా గన్యాస సాంశంబుగా
వెలయర్ కేపటు వేళ పాడదగు నుర్వీశరామ భూపాగ్రణీ

॥వేలావళి రాగలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౧౧౪ పరవృష్ఠ్ పరిప్రాన్తమయు నెకబో వేళ వలీనామ భా
స్వరరాగం బవరోహ వ్యాళ రిపవర్జం బొప్పనింపెంచుసం
ద్దరపైకే పటువేళ గాయకులు ధన్యాస గ్రహాం శక్రియా
పరయుగ్ గానము శేయు శక్తి గిరి గెల్వ్ శ్రీరామ భూపాగ్రణీ

౧౧౫ ॥ముఖ్యోద్ధం బున నీకేదార గౌళ రాగంబును ॥నాధరామ క్రియ రాగంబును ॥...
జ్జిరాగంబును ॥సావవరావళి రాగంబును ॥రితిగౌళ రాగంబును ॥హెజ్జిజ్జి రాగం
నారాయణీ రాగంబును ॥వేలావళి రాగంబును ॥యూపాంయని మధి రాగంబులు ...
ధ్యన్యాసం ప్రాగ్ర్న రాగంబులన్ని ॥యుంక మధ్య షాడవ రాగంబు వేళ్లింప
వందు మొదటి కన్నడ బంగాళ రాగలక్షణం బెటువలెనూ॥

౧౧౬ గగ్రహాంశక గన్యాస కవితముగుము ॥వెసగు కన్నడ బంగాళ రిషభహీన
షాడవాకృతి నేపటి సమయముననను ॥గేయమగు నయ్య రామభూనాయకేంద్ర

॥ జ్ఞావళి రాగలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౧౧౭ సగ్రహాన్యాస సాంశకశ్యాస్ఖ్యమగుచు ॥జ్ఞావళి రాగంబు గాంధార బాహ్యమై షా
వాకృతి వహించి నాలవ యామమున నను ॥వారిడి కెలుగాంచె రామభూవరలలామ

॥వసంత భైరవ రాగలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౧౧౮ రాగవిదుల్ వినంబుదయ రాగము నంగ వసంత భైరవీ
రాగము సగ్రహాంశములు రంజిలు షడ్జము న్యాసరూపమై
రాగిలు పంచమంబును మురంగిన షాడవ వృత్తి నెందు చూ
రాగము నిందు నందరికి రాజ శిఖామణి రామభూవరా

॥గుండక్రియా రాగలక్షణంబెట్లనిన॥

౧౧౯ త్ర్యక్త దైవతమయ్యును దైవతాఢ్యము గును సొఖయుగ సంగ్రహ న్యాస

ముఖ్య షాడవ విగుడక్రి యొదటు జాము నవేళని బ్జిందు రామ భూపా

౧౨౦ ॥యిట్లు తన్న ద బంగాళ రాగంబును శావిరాగంబును వ

బును గుండక్రియ రాగంబును యానాట్ట రాగంబులు మధ్యమ షాడవ

ముల్య నింక మధ్యమ నాదవంబులు వివరించదనందు మొదటు మధ్యమా

గంబెట్టిదనిన॥

౧౨౧ మగ్రహ న్యాస మాంశ సమగ్ర మధ్యమాది రాగము గద్ధ వర్జితాదహాంత

మేమర్తగాంబి మాపటి జాము నందు మేలిమి వహించి రామ భూపాలసం

॥భూపాల రాగలక్షణంబెట్టిదనిన॥

౧౨౨ మధ్యమ నిషాధ వర్జిత మహా మనాడ్వంక మెనయుచు సంగ్రహ న్యాసయా

తీలగ్గైతెని ప్రద్దున మేలుకొలుపు ప్రసగ భూపాల రాగము భువి నరామ

॥రేగుప్తి రాగంబెట్టిదనిన॥

౧౨౩ రిగ్రహ న్యాస కాంశ వెలైరే వగుప్తి మధ్యమ నిషాధ యుక్తమే మరకవి బి

ప్రభా జ్యేష్ఠ పశ్చిమ యామ గేయము గంచు వెలశిల్లు రామ భూపాగ్రగణ్య

౧౨౪ ॥యిట్లు మధ్యమాది రాగంబును భూపాళ రాగంబును రేగుప్తి రాగం

బును యామూడును మధ్యమ షాడవ రాగంబులయ్యె నిక్తై ఇంగు నవ ఔడు

ధ్యమ రాగంబులు యేర్పడి చిత్ర నింక నధము రాగంబులు తెన్ని ప్రాక్ష షాడవాదపం

బున వివరించదనందు మొదటు సౌరాష్ట్ర రాగలక్షణంబెట్టిదనిన॥

౧౨౫ షడ్జ కన్యాస షడ్జాంశ స గ్రహములు రమ్యమైమీర సౌరాష్ట్ర రాగ మొప్పు

ప్రాద్ధ రాగము మాపటి ప్రొద్దు పాడ వాదవలయును రామ భూపాల

॥నాట్యని రాగలక్షణంబెట్టిదనిన॥

౧౨౬ నాగ ధ్వనియును ప్రాక్షక రాగము షడ్జగ్రహాంశ తన్న్యాస

శ్రీగాంచి మెల్ల వేళల దానేయుంబయ్యె రామ ధరణీనాథా

భరతశాస్త్రం ------- ౪

సామరాగలక్షణం చెప్పుదనినా॥

౧౨౯ గాయకులెల్ల వ్యాఖ్యలను గానము సేయగ మంద్రమధ్యమ
శ్రీయుత తారకము జందనిదైనను ప్రార్థరాపము
బాయత సగ్రహాంశములు బర్య్యగషడ్జము న్యాసమై ఖరీ
రాయగ సామము విరాజిలు రామనృపాలశేఖరా

౧౩౦ శంకరాభరణరాగలక్షణం చెప్పుదనినా॥

౧౩౧ వరుస సగ్రహాంశవస్థితుల బర్య్య షడ్జకన్యాసమున్
వరియింపర్వతి ప్రార్థ రాగమగుచున్ సామంత రాగాసకున్
సరిగా పశ్చిమయామ గేయమని చెప్పన్ భూజనుల్ శంకరా
భరణం బింపువహించు గాయకులు దెల్పన్ రామభూపాగ్రణీ

౧౩౨ ॥యిట్లు సౌరాష్ట్ర నాగధ్వని సామంతరాగ శంకరాభరణం బులు నాలుగు
షాడవ రాగంబులయ్యె మరి నధమ షాడవరాగంబులలో మొదటి ఘంటార
రాగం చెప్పుదనినా॥

౧౩౩ ధగ్రహన్యాస ధాంశకధక్క మెనసి గారుగాంధారవర్జిత షాడవాంత
మధుర ఘంటారవంబు సమస్తకాల గేయమగు నయ్య రామభూనాయకేంద్ర
[illegible]

౧౩౪ ఋషభ షడ్జము మధ్యమ భేదమెనసి షాడవస్థితి నైనది సగ్రహాంశ
షడ్జకన్యాసముల గ్రొల సర్వకాల గేయమగు నయ్య రామభూనాయకేంద్ర
॥మరియు షాడవంబైన సావేరిరాగం చెప్పుదనినా॥

౧౩౫ ధైవతాంశకధన్యాస ధగ్రహములు వెలయు షాడవమైన సావేరి షడ్జ
పంచమమ్ముల తెలుగి ప్రభాతి గేయమగుచు నింపొందు రామనృపాగ్రగణ్య
॥మరి నట్టువరాంబోళి రాగం చెప్పుదనినా॥

౧౩౬ నిగల వర్జించి షాడవనియతి వంచ మగ్రహన్యాస తాంశమై మధ్యమాది
సాటు సాంబోళి పడమటి జాము వేళ గేయమగుచు రామభూనాయకేంద్ర

౧౩౭ యిట్లు ఘంటారవం భిన్నషడ్జరాగంబులు రెండును షాడవంబులగు నా
సాంబోళియు నీ రెండును షాడవంబులగు నిమియునా ౙగను సంప్రార్థ

నాల్గును గూడ కెనిమిదింటియను సంకీర్ణాధమ రాగంబు లైనిట్లు
చితిత త్రింశదుత్తమ రాగంబులు

భరతశాస్త్రం .... ౨ ....

బులు సంపూర్ణ షాడవాది క్రమంబున తత్తద్గానరూ

౧౮౫ బుద్ధిమంతులు నేయ వ్యవహార సముద్ధులు గావలయు మరిం పూర్ణ రాగంబులు

షాడవ కారంబులైన ఉత్తమ మధ్యమాధమ రాగంబులకు క్ర[illegible] బులు త్రయో

వరించెద నాకర్ణింపుము || గవిధినయు

౧౮౬ ఆయెనరనాదిము [illegible] శుద్ధనాటాఖ్య రాగంబు శుద్ధవరాళియను   గలక్షణం

సారంగనాటాఖ్య బౌరు రాగము శుద్ధ రామక్రియాం హాయ రాగమనగ   [illegible]వంబు

భైరవి రాగంబు [illegible] నాటాఖ్య [illegible] రాగంబు సామంత రాగమనగ   [illegible]బుల

కన్నడ గౌళ రాగంబు దేశాక్షి రాగంబు నేర దిరాగములాలవరుస   [illegible]

౧౮౭ పూర్ణ రాగములుత్తమ ప్రాప్తిగన్న రాగ వింశతి లోన సరాగమధ్య

శాశ్వత [illegible] గిరిరాజ సామ్య [illegible] భూపాల [illegible]

౧౮౮ పన్నెండు [illegible] సర సత్తుక్ష్మ సంతత [illegible] [illegible] వేలవిలు

[illegible] రాగంబు వెన్నను త్రమషాడవముతో [illegible] వంబులు వరుస వినుము

హిందోళ మలహరు [illegible] ధన్యాసి [illegible] మాళవ గౌళ రాగ

[illegible] రాగ [illegible] రాగములు త్ర షాడవ రాగములనగ బరగు

౧౮౯ [illegible] ని నిరువది యుత్తమ రాగములను షాడవాదవ సంపూర్ణ సరణి నిట్లు

తెలిపె [illegible] మధ్యమమ్ముల తెలిసి [illegible] మహా [illegible]

౧౯౦ [illegible] గౌళయు నాదరామక్రియా కాంభోజి నామరాగంబు సంగ

సామవరాళికా [illegible] రాగము [illegible] గౌళిపా [illegible] రాగంబు నార
[illegible]
[illegible] మధ్యమరాగము [illegible] గువరయు

[illegible] గౌళ [illegible] సంత భైరవి [illegible] పరగనిట్లు

౧౯౧ [illegible] మధ్యమ షాడవ నామములగు మధ్యమా [illegible] ములకెవ

[illegible] మూడు రాగములగూడి మధ్య షాడవములయ్యె [illegible]

౧౯౨ [illegible] మధమరాగములు [illegible] షాడవ పాడవ [illegible]

[illegible] రాగంబుల నెరుగిలతు సౌరాష్ట్ర రాగ [illegible] రాగమనగ

శంకరాభరణంబు [illegible] నాట్య [illegible] సంపూర్ణ రాగా [illegible]

భరతశాస్త్రం ....

ఘంటారవాఖ్యరాగము భిన్నషడ్జము। నిషేధించు సధము షాడవమ

౧౫౩ నరయునాపేరియూండెూలియనెడిరెండు। సధమరాగము శాడవా

నివియనెనిమిది యుత్తమములెల్లెరుంగ। వలయుమరికొన్నిరాము భూ

।మరియు శ్రీ ప్రకీర్ణగరాగలక్షణంబెట్టిదనినా॥

౧౫౪ క్రమమొప్పు పురుషరాగంబులు శ్రీరాగ। ములున పుంసకరాగములు వె

వలయును వినుపింతు వరుసతో వినవయ్య। భైరవరాగ భూపాలరాగ

ములు నుశ్రీరాగంబు ముఖారి శ్రీనరాగంబు। జకనామరాగవసంతరాగ

మాళవరాగ బంగాళకరాగము। నాటరాగంబులు నంగనిట్లు

౧౫౫ పురుషరాగములెనిమిది ప్రసంగియుండు। ననుచు భరతజ్ఞులైన మహాత్ములంద్ర

దశరథేశ్వర పుత్ర సీతాకళత్ర। భవ్యగుణసాంద్ర రామభూపాలచంద్ర

।ఇట్టి పురుషరాగంబులకు శ్రీరాగంబులెట్టిదనినా॥

౧౫౬ మేఘరంజి కురంజి వేలుదే వక్రియా। ముగురు భైరవిరాగమునకు సతులు

మరియు బిలహరి మలహరి జాళియు। భూపులు ముగురు భూపాలమునకు

దేవగాంధారియు బిలహరి ముప్పు బిలహరి। సావేరి శ్రీరాగ జాయలరయ

లలితము దేశాక్షి లలితయు తొంటు। ముగ్గురమణులు పదమంజరము నకెప్పుడు

౧౫౭ శుద్ధరామక్రియా ఖ్యయు శుద్ధనాము। పుంనవరాళియు పున్నాగ సావేరి యనగ

కాంతలు ముగురు శుద్ధవసంతమునకు। రామభూపాల జగదేకరమ్య శీల

౧౫౮ ధన్యాసియును ఖరహరప్రియా వక్రియా। వాద్యవగాళ కుమువిది విట్లు

నెనమండ్రు పురుషుల కెన్న నెక్కన్నరి। కింతులుముష్టూర్గ్గశె స్వయుకత

బోసగిరిదుఫది నలుగురు పురుషరాగగణము తెనావు పుదితెంచుగాగనట్లు

౧౫౯ తగునుతెలియంగ లింగభేదములవలన। రాగభేదము రామభూపాలచంద్ర

౧౬౦ ।యుదియునుంగాక మరియు కొన్ని శ్రీ పురుషరాగంబులు గలిగియుండు

క్షియనని సామంత హిందోళ కేదారగౌళ వసంత గౌళ। మార్గహిందో

భరతశాస్త్రం ---------- ౪

శుద్ధబంగాళ, సోమరాగ, ఘంటారవ, నాగధ్వని, భిన్నషడ్జ

౧౬౦ గములు పురుషరాగంబులైయుండు కొన్ని నపుంసకలక్షణం

మరియు కొందరు గీతప్రబంధతాయూర్ఘ్యంబులు గాకన

బు స్త్రీరాగంబులు నపుంసకంబులం ద్వ్యగా ప్రనవారి మత

మధ్యమాధమరాగంబులు క్రమంబున పురుషస్త్రీనపుంసక

౧౬౧ లని నిశ్చితంబుల త్రైవిధ్య, మరియు రాగభేదంబులు యే పురబల

దత్రంప దేవక్రియ, నాదరామక్రియ, శింధురామక్రియ, శుద్ధరామక్రి

బులు మాళవగౌళ, నారాయణగౌళ, రీతిగౌళ, ప్రాక్పగౌళ,

౧౬౨ ళ, కేదారగౌళ, భేదంబులు, శుద్ధవరాళి, సామవరాళి, పంతువరాళి,

పున్నాగవరాళి, ప్రతాపవరాళి, కుంతళవరాళి, తొండివరాళి, శోకవరాళి, ౦

రాళి భేదంబులు, శుద్ధనాట, ఛాయానాట, గంభీరనాట, సారంగనాట, యి

వసంతభైరవి

౧౬౩ భేదంబులు, భైరవి, శుద్ధభైరవి, ఆనందభైరవి, సా రంగభైరవి, భైరవ

భూపాలకల్యాణి

బులు, కల్యాణి, మోహనకల్యాణి, భూపాలకల్యాణి, ప్రాకల్యాణి, యమ

ల్యాణి భేదంబులు, కాంభోజ, కాంభోజ, కలకాంభోజ, భైరాజ

౧౬౪ భైరాజ భేదంబులు, నాగభేదంబులివి ప్రసంతంబులు గల్గియుండు, బుద్ధిమ

తెరింగి, స్వరపటాలంప తలయులు, రాగలక్షణం తెలియగలది, మరియు

రాగస్వరూపంబుల తెలింగి, వృత్తమునకరంబు గల్గి, ప్రకటిత జ్ఞానయుక్త

౧౬౫ రంజనంబు చేయును, నిర్దోషంబుగా ముఖంబున గేయంబు గా పాడువా

గేయకారకుండని తజ్జ్ఞులు చెప్పుదురు, తల్లక్షణంబు తెలియదగు వరం

సవధరింపుమా॥

౧౬౬ శాస్త్రనత్రంపు తెరింగి మునితత్కృతి జాతు, తెరిగియుండు శుద్ధస్వరమునైన

స్వరవిధంబు తెరింగి షడ్జాదికగ్రామములు శుద్ధ నత్రముమూర్ఛనలును

శుద్ధతానంబులు శుభ తానమ్ము తెరిగియు ప్రస్తార కృత్యమెరిగి

జాతు తెరిగి

కళలు వర్ణము అలంకారముల్ గ్రహములు సన్యాసములు రాగ

గాయకుల భేద లక్షణములు

౧౮. [illegible] షాడవౌడవ సంపూర్ణ [illegible] గేయమొనరించు వాడ

— — — — వాగ్గేయకారులనుచు బుధులందురా [illegible]

౧౯. దేశభాషాజ్ఞ విజ్ఞా గంభీరతా [illegible] విశేష బోధంబు గల్గి మిగుల

సౌందర్యమం [illegible] నానా స్వరముల [illegible] దోషములు [illegible]

కల్పిత శ్రుతి [illegible] పంచ [illegible] దోషరహిత చయము చెలిగి

స్వరలయ జ్ఞాని [illegible] చతురుదైర మనోజ్ఞ [illegible] రకము లమరి

౨౦. త్రివళి సంయుక్త [illegible] గల్గి కంఠము [illegible] ఘనులు వె

గేయమొనరించు వాడు వాగ్గేయకారుడనగ బరగును రామ [illegible]

౨౧. శాస్త్ర విధములు తప్ప [illegible] యతులు గీత ప్రబంధ రాయాడు చెలిగి

[illegible] గాక సద్బుద్ధి కవిత [illegible] గేయ పరదెుచ్చు రామ [illegible]

౨౨. మరియు ని [illegible] సద్గుణంబులు గల్గినవాడుత్తమ గాయకుండన బరగు

లో కొన్ని గుణంబులే నివాడు మధ్యము గాయకుండనం బరగు సర్వ

హీనుండైన కేవలదోషయుక్తుండగు వాడధమ గాయకుండనం బరగు

గాయక సమదాయ లక్షణంబున దియ్యనుం గాక వేరే గాయక భేదంబులు

చెప్ప నవధరిం ప్రభూ ॥

౨౩. శిక్షకాఖ్య [illegible] గెలువండు నమతారి [illegible] కుడ నంగసురంజికుడన

[illegible] లనగ

[illegible] తసగ [illegible] నంగయము [illegible]

తెనమం [illegible] గాయకుల తెన్నంగ వీరల లక్షణంబులువినుము [illegible]

శిక్షకుండనువాడు శిక్షించుచున్నట్టి నమతారి పరిభ్రంగి ననుకరించి

౨౪. రసము వెసగించు రసికుండు రంజకుండు శక్తి గల్పించు నతిశయపెక్కి జూరు

గానమున భావ [illegible] ను గాయకుండు రామభూపాలు నిరుపమ [illegible]

౨౫. యేక ముగ పాట బాడుపాడేకలుండు యుమళమ్ము నను జోడు గానములు

బృందమున గానమొనరించు బృందుడయ్యె తెలియవినవయ్య రాఘు [illegible]

౨౬. యు దిల్ర ష్టగాయక భేదంబగు నిందులో విశేషించి బృందగా [illegible]

త్ర మెుత్తముండని శాస్త్రజ్ఞులు వ్యవహరింతురు తద్బృందంబ [illegible]

భరతశాస్త్రం ---------------- ౪ -------

నవిధమేళంబనియది తల్లక్షణంబెఱింగింపఁద నవధరింపుమా॥

౧౭౨ గాయకవాదకగణము బృందమనంగఁదగునది త్రివిధమైదనరునుత్త

మము మధ్యమము నధమము నాఁగ క్రమముగఁ వినుమెఱుంగింతు తద్విధములెల్ల

ప్రసిద్ధమైనముఖ్యగాయకచతుష్టయమును సద్వేశగాయకాష్టకము మరియు

గాయనీద్వాదశకంబులా శికరచతుష్టము మార్దళీకచతుష్టగాఢ

౧౭౩ బృందమిట్టిదియుత్తమమౌనదర్ధమందు మధ్యమమౌ తదర్ధమధమ

నిందులో జైన నతిహీన ధృష్టి నగును రామభూపాల వితరణారత్మసీల

౧౭౪ యావిధమ్మున గాక నిచ్చకుదగునట్లు నెంతయు గూర్చియుద్దేశమగుచు

స్తుతమగా జృంభితమై యొనరిన బృందంబు కోలాహలాఖ్యమై తనరుగాంచు

నిట్టిబృందవిశేషమిరవొందగు తపాఖ్యమగునని భరతాఖ్యుతానతిచ్చె

నతికైతవంబు నందుండవలఖ్యబుగా యుకపెటాళికింపవా నధికమంచు

౧౭౫ నట్టిబృందంబు హలాఖ్యనెసగుభువిని త్రివిధమేళము లీరితి దెలిసియుచను

/ గేయమెనరించు వాదువాగ్గేయకారి వక్త్రియనతగు రామభూపా [illegible]

౧౭౬ ॥ యిదివాగ్గేయకారలక్షణంబగు నింక స్వరకారకదోషంబులుక్రమంబు

/ సవివరింపఁద నంధుష్టరంబులు నాల్లుతెల్పియనినా॥

౧౭౭ మరియుఖ్యాపృష్ఠము బాంభక్షకము నారాయంబు మిశ్రకాఖ్యంబు నగ్రమతి [illegible]

స్వర
నూషముల నానివరలక్షణంబుల్ నుమెఱుంగింపద విశదముగనగ [illegible]

[illegible]
ధుర్యసుస్నిగ్ధ మంద్రక మధ్యమస్థాన సంభవరవంబులునాభ్రలంబగు దా [illegible]

౧౭౮ నిసానర మరుషానక సున్నాలవటువంబులు బొంబకంబగు త్రిస్థాన గుంభితైక [illegible]

ఘనతర గంభీర రాగగమగుచు సారహాటకవిరెండు చేరకలయ [illegible]

రామభూపాలేంద్రా॥

౧౭౯ మరియు నట్టి త్రితాళ్యధోషంబులు బొంభకఖ్యాపృకపూర్వయనస్సా [illegible]

రూపం బెన్నియుంకభేదంబును మరియు సారహాటకబొంబక స్వర [illegible]

స్వస్త్రిత స్వరూపంబై యుక్తభేదంబునవిట్టి రెండువిధంగు లప్ప [illegible]

౧౮౩ పౌరుష స్వరూపంబైన భాంభక స్వరూపంబును। స్త్రీ స్వరూపంబైన ఖా ఫుళస్వ
రంబును। పరస్పరవిరుద్ధ రూపంబులు గా వున వీవు రెండు గూడిన మిశ్రక దో
షంబత్యంత వాక్ష్యంబై యుండు మరియు। ఘన రూపంబైన నారహాటస్వరం
బును। నిస్సార రూపంబైన। భ్రోణీకస్వరంబును గూడిన మిశ్రక దోషంబు త్రి
౧౮౪ నెన్యాన్య విరుద్ధ స్వరాశ్రితంబుగా వున। కేవలహేయంబని యెరుగవలయు। గా
వున సంవిరుద్ధంబులైన వూఘుక్ష్య స్థాల్యాది స్వరస్మాళిత రూపంబులు తెలిశి
త్రివిధంబై యుండు భాంభకంబు నిస్సార పరుష స్థూలోత్థిత రూపంబుల బావ
చతుర్విధంబై యొప్పుచుండు నానాటంబు త్రిస్థాన తళిత ఘనరూపంబునయు
౧౮౫ శ్వేదంబు మిశ్రకంబు సముదాయరూపంబును మొదలు ద్వివిధంబై నాను
మరియును విశేషించి। భాంభక కాహాంళ స్వరత్రయ క్రమమేళంబునొప్పి
త్రివిధంబయ్యును। నారహాటక భాంభక మేళనంబునం జేశి యెుక్క విధంబునం గూ
డ చతుర్విధంబయ్యె। గావున స్వరదోషంబులు వ్యవశవిధంబులయ్యె। నిష్టనా
౧౮౬ష్టంబులు పరిహారించి గేయంబు సేయువాడు వాగ్గేయకారుండనంబరగు। నిదిష్ట
దోష వివరణంబు మరియును రాగదోషంబులు పంచవింశతి విధంబైయు
న్న తలక్షణంబు చెప్పెదనినా॥

౧౮౭ వైన రంగ సందష్టముద్ఘృష్ట భీతిశంకిత కాక కరభ సహాతియు ఝుంబు
కాఖ్యంబు తుంబురా శ్వేక్షరా ఖ్యావన స్త్రీ తపులు కంపిత శిత్యృతములు
నపనాశి కాఖ్యంబు నఘుశికా తమకొంత దూషణ వుమవిరవిత మనంగ
మరియు నిరాశ నిష్ఠుర కనిస్సార స్త్రీ క్రాంత శ్రుతి వివర్జితాం హాయములు
౧౮౮ నవల కారు స్వరంబు ప్రయాణంయు నష్రమానతాళహీనాఖ్యము వైస్రంబట్టు
పంచవింశతి దోషములు బరగు నెప్పుడు। రాగముల యందు కానువిరాగ్గగట్టి
౧౮౯ యు ఝుక్రమెుూదిష్టంబైన పంచవింశతి దోషవర్గంబున శతత్రమ
న లక్షణంబు వెరింగించదనిమ। దంతంబులాంబొంటుం గదియు
నంబు నేయుడు సందష్టంబనం బరగు। వీకసూ స్థాత గానంబు

భరతశాస్త్రం ---------- ౪ ----------

౧౨) గు భయుసహిత గానంబు భీతితాఖ్యంబు భీతాఖ్యంబగు స్ఫురితంబు గానంబు
సేయుట శంకితాఖ్యంబగు శాత ఘూకనాదంబు శాతాఖ్యంబగు స్వరంతరం
బూడ్చుటు ఖ్యంబు గావించి చేసిన గానంబు తరళంబనంబరగు స్థాలపదన
గా౹ కంఠంబులయుండు నరంబులుండెలియు మహోత్తితంబుగా గానంబుసేయుట
ఝుంబుకంబనంబరగు నదియె లీనంబుకాఖ్యంబది చెప్పుదురు మరియు తుంబు
కాహోళ్ఛల్లి గల్లనిత గానంబు తుంబుకంబనగు గద్గదాక్షర నాదంబ
త్రిక్రంబనంబరగు త్రిస్థాన వ్యాపస్థారహిత గానంబు వ్యాయస్తితాఖ్యంబగు కర:
గా౹ (ప్ర)స్ఫుతి స్వరశాపయు కంపక వళిత గానంబు కంపితాఖ్యంబగు ప్రసఃప్రసః శత్రా
రయుక్తనాదంబు శత్రుతంబనంబరగు నాశికానుకుస్ఫిత గానంబును నాశి
కాహాయంబను ~~[illegible]~~ శిరాగా విహాత నెమ్మిగానంబు శీతాసిత
బనంబరగు నదిమ స్ఫురాఖ్యంబగు మరియు రక్తిసాహిత్యంబు నిరాశాఖ్యంబగు
గా౹ కంఠోష్ఠదన నాటపాదు ప్యంబు నిష్ఠరాఖ్యంబగు నాదక్రమ గానవాద నా
నదాష్టప్యంబు నిస్సారాఖ్యంబగు నవిహిత స్ఫూర్తా స్ఫూరణంబు బ్రత్రాంతంబనంబ
రగు నదియల్ప్రకర్షాఖ్యంబని దిహాస్మోక్తులు చెప్పుదురు స్వరవిహిత నిజకృత
గా౹ ల్లసారాది ఖ్యాపంబు శ్రుతివపక్షితంబనంబరగు భ్రమయిహీకాను నన్నైవస్వర
ఘుణు కాకుహ్వాఖ్యంబు రాగాంత రాత్రు దేశంబు ప్రయాణియు నంబరగు
పమతాన్నవరాహిత్యంబు అసమాన నామకంబును తాలత్రయమా మా [illegible]
హిత గానంబు తాళహానంబు నంబరగు నట్లు నిరూపితంబులైన పంచదశ [illegible]
గా౹ శగాన దోషంబులు తెలిసి వర్జించి నారతిపంచరాగ యుత దక్షనాదం [illegible]
చతుర్విధ రాగభేదంబులు తెలియు నేర్పియు నాదిసంవాద్యను వాదివా [illegible]
బులు నేరంగియు మరియు నా యుత్తంబును యేడు ప్రసు ఉగ్రహంబు [illegible]
గా౹ పారును పెద్దగాన్లను కంపితంబు నెరయు కంఠయును నయస్థా [illegible]
సంచారియు పెద్దగమకంబులును మొదలైన రాగమార్గంబు తెలి [illegible]
గానంబు గావించువాడు గాయక శ్రేష్ఠుండని గాంధర్వవిదులు అన [illegible]

భరతశాస్త్రం ---------- ౪ ----------

౧౯౭ రాగదోష నిరూపణంబును నిట్లు ప్రాశస్త్య ప్రకారంబున గత స్వరూప ప్రాంతంబు నెరింగించితి। ననిన విని యుప్పొంగి మత్ప్రాప్తం బైన స్వత ప్రా స్వరూప లక్షణం బెట్టిదనిన నారదు గుడు యా॥

౨౦౦ గద్యం॥ ఇతి శ్రీమత్ప్రమ భద్ర భద్రాయుత కరుణాకటాక్ష వీక్షణా సలబ్ధ సారస్వత విచిత్ర పైలూరి పైడాబయామాత్య పుత్ర సకల సజ్జన విధేయ సోమ విందనామధేయ ప్రణీతంబైన రాగతాళచింతామణి యను సంగీతశాస్త్ర ప్రబంధంబునందు వింశతి రాగ మేళ లక్షణ తత్ర్కమ్య రాగ నిరూపణం

౨౦౧ బును ఉత్తమ మధ్యమాధమ రాగ నిర్ణయంబును గ్రహాంశ న్యాస షాడవ ఔడవ సంపూర్ణ రాగ లక్షణ కాల నిర్ణయంబును శ్రీ పక్ష పుంస్త్రీ రాగ వివరణంబును నాస్తేయ కార లక్షణంబును అష్ట విధ గాంధర్వ స్వరూపంబును బృంద ప్రముఖ నిరూపణంబును స్వరనామ విషు వివరణంబున్ను నాదిచతుర్థాశ్వాసము సంపూర్ణము॥

భరతశాస్త్రం

అవిఘ్నమస్తు
శుభమస్తు॥శ్రీ॥

౧ శ్రీరమణీస్తన కుంకుమ॥ సారంగ విశాలవక్ష జలజాతాక్ష
కారుణ్యంబు దిప్రోక్షము॥ శ్రీరమ్యకళాభిరామ శీతారామా

౨ ॥శ్రీ భరతంబున యభ్యుదంబు నరాగ తాళచింతామణియును గ్రంథ నామ విశే
షానుగుణంబుగా మొదట రాగ స్వరూపం బెరింగించితి। నింక తాళ స్వరూపం
బెరింగించెద నట్టి తాళంబులు కాలమార్గాది దశప్రాణ కలితంబైన త్రిశ్రీ
క దేహంబునకు జీవప్రాయంబై తద్భవ హారంబున దీపించుగాన మొదటి

౩ యందు తాళశ్రుతిక స్వరూప నిరూపణంబు చేయలవ కర్తవ్యంబగుడంబెని
యంగాంగన్యాయంబున తాళనిరూపణంబునకు ముందర తాళశ్రుతిక స్వరూపం
బు వివరించెదనవియు నృత్త గీత వాద్యంబులు మూడును గూడదే

౪ త్రికమనంగనంబరంబరగు। నదియు నాట్యవేద ప్రతిపాదితంబై యుండు తా
ట్యవేదంబు బ్రహ్మదేవుండు లోకోపకారంబున నృత్త గీత వా
లు చతుర్వేదంబులు వలన। సరసంబులుగా సంగ్రహించి తద్రా
ని భరతాచార్యులకిచ్చి లోకంబున విస్తారంబుగా వించనని

౫ గించితిగావున నట్టి త్రయాజన్యంబైన నృత్త గీత వాద్యత్రయంబు
శియ్యభేదంబులవాత ద్విదింబైయుండు తెల్లిసదా శివ బ్రహ్మాది
శాస్త్ర మార్గంబున బ్రహ్మ భరతాచార్యులు ప్రయోగించిన
బుమార్గంబనం బరగు। ముస్న నానాదేశంబులు యందు తత్తద్

౬ దయ రంజనానుగుణంబుగా భరతానుజ్ఞేషు హారి పలు
బన తాళత్రికంబు శేశ్యహానంబున జల్పుందునట్టి దేశంబైన
శ్రత్రయంబు లోనముఖ్యంబైన గతస్వరంబు మనుస్కరించితిగా

భరతశాస్త్రం ---------------------- ౧ ---------

౭ శ్రుతుప్రోక్తనిరూపణంబులైన నృత్తగత వాద్యంబులలోన నృత్తంబు వాద్యా

నుగుణంబైన సుప్రభేదిష్టంబై యున్నను। ఆంగాంగ న్యాయంబు నవానికన్నా

ముఖ్యంబై యున్నను ప్రకాశకంబగు టంజేసి మొదట నృత్త స్వరూపంబు వివరిం

చెద నవధరింపుమూ॥

౮ ఘనకీర్తి యొసగు ప్రాగల్భ్య వైదగ్ధ్య సౌ। భాగ్యమోక్షానంద భరము లిచ్చు

సౌదార్య శౌర్య ధైర్య స్థైర్య వీర్యములఁ। గల్గించి సువిలాస కారణమగు

కడు దుఃఖ శోకార్తి కలిత నిర్వేదంబు। లణచి శుద్ధస్థితి నరుసుర జేయు

బ్రహ్మపరానంద భావానుభవమహోత్సవ మొదవ నధికము గావరులుచుండు

౯ నారదాదిక మునిమనోహారియగును। తెలయుకీ వర్ణనము కన్న వేరెయొకటు

నృత్యసంప్రాప్తిచే భువిని దలియవలదె। బాలపరికింప రామభూపాలతిలక

౧౦ ॥ఇష్ట సర్వార్థ సిద్ధిదంబును। సకల జనానందకరంబును నైన। నృత్తంబు

మరియు నాట్య నృత్త నామంబుల నాతతం త్రివిధంబై యుండు। నట్టి త్రివిధ

నృత్తంబునకు క్రమంబున ప్రయోగకాల నిర్ణయం బెఱింగించెద నదియెట్టిదనిన॥

౧౧ పట్టకాలములందు బరగు విశేషించి। నాట్య నృత్తైక సందర్శనంబు

నృత్తమెపుడటన్న నృపతి సామ్రాజ్యాభిషేక మహోత్సవములయందు

దేవయాత్రా నరదేవయాత్రలయందు। శ్రీసంగమమునందు పెండ్లియందు

నగర సంకేత ప్రాభినవ మందిర ప్రవేశమునందు పుత్రోత్సవములందు

౧౨ సర్వపర్వంబులందు ననరస నృత్త్యమహిమ జూపిన సంతత మంగళంబు

లమరునని చెప్పె ముస్న పద్మాసనుండు। రామభూపాల వీరకుమార మన్మథ

౧౩ ॥యిట్లు నిత్యశుభంబైన యీ నాట్య నృత్తంబులకు క్రమంబున లక్షణంబుల

ను। తత్పద్ధతి బులు వివరించెద విను ముందు నాట్యంబన్న దృశ్యంగారాభినయ

దుషం త్రి తారగాంబకుటం జేసి ముఖ్యతపర రూపంబై వల...

౧౪ ను। కేవలంబును। ఆంగికవాచికాహార్య చతుర్విధాభినయుక్త ప్రచురంబై...

భావసంచారిభావాదులచేత రసవ్యంజకంబై సామాజికులకు రసజనం
ముకల్పించుచు నుండునట్టి నర్తనంబు నాట్యంబనంబరగు. నానావిధకధా
సుబంధబంధురనాటకప్రబంధాశ్రితవాక్యార్థపదార్థాభినయాత్మ
౧౫ కంబుగా ప్రసక్తన్నాట్యంబును. భరతాదినాట్యజ్ఞులు నాటకప్రసంగంబుల
యందు ప్రచురంబుగా ప్రయోగింతురిట్టినాట్యంబునకు నభినయంబుగా
రణంబుగా శ్రీన నట్టింతుచు చికయుభేదంబు పేరింగించద. నాకర్ణింపుమా॥
౧౬ ఆంగికవాచికహార్యసాత్వికనామ. కాభినయచతుష్టయంబువలయు
కరచరణాదికాంగస్తుము దర్శనా. భినయమాంగికమనసుసరించు
నాటకాలంకారనయవాటిలాసప్రచారంబు వాచికశ్లాఘ్యమయ్యే
హారకేయూరకోటీకవివిధభూషావవిహారజ్ఞేమనగబరగు
౧౭ మరియు సాత్వికభావసంభావితంబు. సాత్వికంబు నిట్టినాల్గుజాడలమరు
నభినయంబుల లోపల నాంగికాభినయముత్రివిధంబు రామభావానుకేంద్ర
౧౮ ప్రత్తైకంగెట్టిదనిన శాఖాభినయంబును నంకురాభినయంబును. మరియ
భినయంబును. ననిరుడు నంగ భినయత్రయంబు నందు. మొదటిశాఖా
భినయంబు చిత్రవిచిత్రకరప్రవర్త నాత్మకంబై యొప్పుచుండు మం
కరాదగిన వాక్యంబును సూచించిగా వించు నభినయంబు అంకురనా
౧౯ మకంబై యుండు. భావికాంక్ష్యోపజీవితంబు పైన కరణాంగహారము
త్యాగాదినయభినయంబు సూచ్యాభినయంబనంబరగు. ఈ తా
భినయాత్మకంబు నాట్యంబనందగు మరియు విభవాను భావంబుల
౨౦ యంబైనయీనాట్యంబు లోకధర్మియు. నాట్యధర్మియు. ననిరెండు తెర
గులు పరిశవిల్లు తల్లక్షణంబు వినుము చిత్తవృత్త్యాత్మకంబై ....
బున లోకవృత్తానుకరణపురస్సరంబుగా ప్రవర్తిల్లిన నాట్యంబు లో
ర్మియు. ననందగు మరియు. బ్రాహ్మకృత్యాత్మకంబై ..... ప్రైదికా
౨౧ గవిన్యాసపురస్సరంబైన నాట్యంబు నాట్యధర్మియనంబరగు. నిదియును

భరతశాస్త్రం ---------- ౹౹ ----------

సాంక్షికాభినయయుక్తంబును, శైలూష నపంచాంశభావ సహితంబు

నైన నటనంబు మార్గనృత్తంబనంబరగు, మరియుగా త్రివిక్షేప మార్గం

౨౨ బైన సర్వాభినయ వర్జితంబైయాంగికప్రకారంబున నటించున ర్తనం

బు నృత్తంబనంబరగు, నట్టి నృత్తంబు గాండవలాస్యభేదంబులచాత

ద్వివిధంబైయుండు, తల్లక్షణంబెటున్న వధమానాది కరణాంబులు గతం

౨౩ బులును, ప్రస్తావిత శంబును కరణాంగహారాజులు నుంగలగి నటిం

చున ప్పుడు మహోదరాగ విన్యాసంబులు గల్గునది తాండవమనందగు

సుకుమారాంగహారంబులు గల్గి శృంగారరస ప్రచురంబై మకరధ్వజ వర్ధనం

౨౪ బైన, మకరధ్వజ వర్ధనంబైన నటనంబు లాస్యంబనందగు నందుతాం

డవంబనందగు షోడశవిధంబై యొప్పుచుండు, లాస్యంబన్నది సప్తవిధం

బై చెల్వందుచుండు, యట్టి తాండవలాస్యంబులు పార్వతీ పరమేశ్వరుల

ప్రియంబులై లోకప్రసిద్ధంబులైయుండు, మరియు నట్టి నృత్తంబు విష

౨౫ మవికటలఘు భేదంబులచాత త్రివిధంబై యొప్పునందు లోకజప్రియ

నా ప్రార్థకంబైన విషమ నృత్తంబనంబరగు, విరూపంబులైన వ

వయవ వాద్యహారంబులు గలది వికట నృత్తంబనంబరగు, నల్పంబులై

౨౬ కరుణాదులు గలిగి రంజకంబులైన స్వారిమండలంబులతో గూడిన ద

ఘు నృత్తంబనంబరగు గా వున నిట్లు నిరూపితంబైన నాట్యంబిట్టి కంబుల ప్ర

వృత్తియైయుండు, నిదియు మంగా కమరి యుసు, నుర్ధాది సప్తనాట్యంబులుగల్గియుం డు

నదియుట్లు వనినా౹౹౹

౨౭ శుద్ధ నాట్యంబున చూపించు నొక్కట్టు, దేశ్యమవంగ సంధిల్లునొకటి

పేరణియనగను ప్రేక్షించు నొక్కటు, ప్రేరణియనగ మించి దెక్కనొకటి

కుండలియను పరేర కుమతెప్పు నొక్కటు, దండ నృత్యంబునదనొకటి

బహువారి యనగను రహి నెప్పు నొక్కటు, నట్టి నామంబులనె నగు నొక

౨౮ [illegible] ।నిట్టు నామంబు లనేకంగు నెత్తు ఠీయుస్తనాట్యంబు లాదిన జనులనిను
హారుడు హారుణా ంయు జుదు నంయంబులా గ్ని।హారియుహాలకాళి రంభాదు లట్ట నాట్య
విధముల లాదిరి రామ భూ విభులలామ।

౨౯ ।।యి ప్పిధంబు న నాట్యలక్షణంబెరిం గించితి।నింక నట్టునాట్యంబు లాదియా
✓ డింబ న్ప్రిన వాడు నా ట్యాచార్యుండగు తల్లక్షణం బెరింగించద నాకర్ణింపుము।

౩౦ మంచి కులంబున మహా నియ్యుడై బుట్టు।వర నాట్యశాస్త్ర తత్వంబు దెలసి
ఇంద్రియజయము వహించియూహాప్రౌఢ।తెరిగి లక్ష్యము జూపు గరిమెగాంచి
కవిత జెప్పగ నేర్చి ఘన వాద్యవాదనా।దక్షుడై తా నాట్య శిక్షకల్గి
శిష్యుల శిక్షింప నిత్రు చాతురిబూని। సంగీతవిద్యను జాణయగుచు

౩౧ వివిధదేశియ్య నృత్య సంవేదియగుచు।కామశాస్త్రజ్ఞుడై గర్వకణముపేక
సంప్రదాయాగతోపదేశంబు గల్గి। నటుడు విలసిల్లు రామ భూనాయకేంద్ర

౩౨ ప్రతిమాంసలుడుగాక నతిక్రశాంగుడు గాక।పొట్టియు మిక్కిలి పొడవు గాక
సంస్కృతాంధ్రాదిక సకల దేశాద్భవ।భాషావిశేషము తావరగ దెలసి
సామాదితా భిష్ట సాహిత్యములరింగి।స్థలంబున జితశ్రమ ము గల్గి
వేగవేషాంతరాభోగంబు గొన నేర్చి।సమయోచితంబుగా నదుపు గల్గి

౩౩ తనకల పరిస్మేనపరిజనులు దంతగల్గి।తలను తలవెంత్రు కలుగు గుర్ప్పదాల్పి మంగ
మధుర శాారీర నాద సంపదలు గల్గి।వాడు నటుడగు రామభూవల[illegible]

౩౪ నవయువ్వనంబు సౌందర్యంబు సుచియు నా।నాదేశ లక్షణాజ్ఞాన మహిమ
దేశ వృత్త జ్ఞప్తి ధీరత్వమును గల్గి।పాత్రసిద్ధి కశేయు పటిమ యెదమి
మేళవ స్యము గల్గి వేంటు పైని ప్పామ।తాయు తాంతమ్ము నృత్యంబులమరి
సంగీత సాహిత్య చతురుడై సంకీర్తి।ధన్యుడై నాగ నేత్రంబు దాల్చి

౩౫ యింగిత మెరింగి నవ పాత్ర నృత్త శిక్ష।పాత్రముగ జేసి సభలోన చిత్రగతుల
నాట్యమాడించ నేర్చిన నటుడు నటుడు।రామభూపాల మితరగారదృ్యకల

భరతశాస్త్రం ---------- ౫ ----------

౩౯ ॥ కావున నిష్టురుణ విశేషంబు గలవాడు నటశేఖరుండు ననిపేరుదెల్పుదు

రు (ప్ర ట్టున టులు సాక్షాన్మహా నటుండునున్ బోలె (సర్వజనప్రాజ్ఞ్యం బై

విలక్షిల్లు నంత నగ సనాగవ(త్ర) జెరా వేష్టనంబు ధరింప సాంధూజ్యం బు

గలుగనేర వదియుట్టు దనిన (తన్మహాత్మ్యంబు దెల్పెద (తెల్లియెుక్క సమయం

౩౭ బున (పరస్పరన దీతీరంబునందు దారుకావనా(శ్ర)మవాసులైన మునీం

ద్రులెల్లను దురహంకార సంకలిత హృదయులై నిరీశ్వర వాదంబునం జే

శి కేవలకర్మ పరతంత్రులై మారి నిజకాంతా పాతివ్రత్య మహింబునం

౩౮ ॥ జేశియు (నిజతపో మహత్వంబు నుంజేశియు (లోకేశ్వరుండైన శివునికెన్న

జాలకుండున కయుండునట్టియెడ (సర్వజ్ఞుండైన పరమేశ్వరుండు వారల దుర

హంకారంబు నివారింపదలంచి (సకలలోకసమ్మోహనాకారధురంధరుం

డై దిగంబరవేషంబున వారు కాశ్రమవీధులయందు (ప్ర)వేశించి సకలమో

౩౯ ॥ హానందతాండవంబు సేయుచుండ (భిక్షాటనంబుగానించునట్టి సమయం

బున నచ్చటి మునిరాజకాంతాజనంబులు పరమేశ్వరుని దివ్యజగన్మోహన దివి

గంబరాకారంబై కసుంగొని మోహించి తామాంధకారంబావరింప విరతిక

యు మోహావారవస్త్రంబున దేహంబు పొదువుంగత నిజనీవిబంధంబులు సంసా

రం బంధంబులు బోలితముకు తామేవదలి జార నిరాణివేషంబులు ధరించి

యున్మహేశ్వరుని దివ్యమోహన నిర్వాణవేషంబు నిర్నిమేషంబుగా జూనునుం

డు (సమయంబున మహా తపోధనులైనయమ్మునీశ్వరులెల్లయీశ్వరకృత

౪౧ నిజకాంతామాన భంగంబు నకు (గాలాసైనా పింపయూ భసా ఈక వాము

బుగానింప నరబెక్కరాక్ష పకరంబు దగ్గించి శివునిదాంయుం జిను నప్పుడు పర

శ్వరుండు నన్నును నప్పు కట (శ్రుతి స్వరంబు తవళి రంబున ధరిగా మరియు

గంబు వచ్చిన వా. ని శికొర శిష్టణంబు గా పింసె (మరియు నొక్క మహా నాగం

శ్రు ॥ జినుదెంచిన దావికటుస్పా(త్రం)బుగా వహించె (వేశియుక్క బ(త్రి)విబ్రి

శార మహానాట్యంబుపరతెంచినం జూచి యహాశ్చర్యంబునం బొందియుచు
తన్నాగవిభూషణుండు తన్నాగంబును నిజదివ్యహస్తంబునకు పాత్రంబై

౧౩ నవ్వేత్రంబు గాధరించి యంత నిజస్థానంబునకు జనియం దొక్కనాడు
మహోల్లాసంబున మహేశ్వరుండు శ్వతాండవంబు సేయుచు తన తాండవం
బునకు లయజ్ఞానిమ్మైతాళంబు గల్పించిన బ్రహ్మకు సంతోషాతిశయం
బున నాగవేత్రంబు శిరోవేష్టణంబులు కెందును బహుమానంబులు

౧౪ గా నొసంగె(నంతండు వాని కెలన్నాళ్లుధరించి నిజపుత్రుండైన భరతా
చార్యునకొసంగె। నతండొక్కనాడు రంభాదుల నాట్యంబులు జూచి మెచ్చి పా
రితోషించిన నటశేఖరునకు తల్లాంఛనంబులొసంగె। దతండదక్షునకొసం
గె। నతండు భూలోకంబున నకు దెచ్చి విస్తారంబుగా వించె। నిట్లు నాగవే

౧౫ త్రశిరోవేష్టనంబులు భూమికివచ్చినతెరంగని(పెద్దలు దెల్పుదురు। త్రిశూ
గవేత్రంబు ముప్పదియారంగుళంబుల నిడుపున్నా(పంచపర్వంబులు
ను(కనిష్ఠాంగుళి ప్రమాణంబులు గలిగియిల్లివి నట్టు వెత్తంబు మొదలుగాను

౧౬ ప్రణాబ్రహ్మండును। రెండవ గణుపున రుద్రుండును। మూడవ గణుపున విష్ణు
డును। నాలవ గణుపున బ్రహ్మదేవుండును। యైదవ గణుపున సు
ర్యుండును రెండవ గణుపున రుద్రుండును। మూడవ గణుపున విష్ణుండును। నా
లవ గణుపున బ్రహ్మదేవుండును। యైదవ గణుపున సూర్యుండును। వసియిం

౧౭ చియుండు దుర దృష్టి నాగవేత్రంబు ధరియించిన యుద్మహోన్నత్తుని
రంబు నందెల్లనధిదేవతశ్లైనిల్చిరక్షించుచుండును(ఇది నాగవేత్ర మహాత్యంబు
ది నాట్యజ్ఞ లక్షణంబులకై నాట్యశాస్త్రంబైన పాత్రలక్షణంబు జెప్పెదనని

౧౮ కులము సుగుణముగోరంతయుసుపేక్ష(చక్కనిరూపు(ఱెండ్లంబుపే
ప్రాయిజక సుఖానిపాదశ్రైన నెమ్మను(పెట్టుతనంబును వి
గేదుసె శ్వవాతెర నిడుదవల్లరు సంయు(కెలంపక్రుచన్నులు గనానిలిపు
కెంకర మెదయును చిక్కని దేహంబు (బలిశినంతెలుకలుసు బట్టుతలయు

భరతశాస్త్రం

౪౯. సున్నితవిరెమ్ము చింతాకువన్నె కన్నులదరి బెదగారు బెదిదంప్రు నడుముగల్గి
వెలయునట్టిది వెలదులు వలదువలదు నాట్యమునరింపతాము భూనాయకేంద్ర
॥ మరియును ॥
౫౦. కఠినదేహముగల్గి కడుతామ్ర కేశిన్యౌయతిరక్త కృష్ణవర్ణాంగియనుచు
నక్షరవిజ్ఞానమావంతయును లేక సంగీతపోక్షలేశంబు లేక
దీర్ఘరోగవికారి దీనయౌ ప్రజ్ఞావిహీనయౌ యువయువ సూర్యనయుగుచు
దాసికివిదవకు తనుజయౌ షట్పుష్ట పంచాష్టమాస గర్భములుగల్గి
౫౧. వెలయునట్టిది దుర్గుణ స్త్రీలనెపుడు భరతశాస్త్రజ్ఞుడగువాడు భవ్యనాట్య
శిక్షణాయంగరాదని చెప్పుడుమున్ను పార్వతికి దెపైరామభూపాలచంద్ర
౫౨. ॥ యిట్లుదెల్పిన దుర్గుణంబులు లేశమాత్రంబులు లేక సకలసాముద్రికశు
భలక్షణంబును దివ్యసౌందర్యనవయౌవనవిలాసవిభ్రమంబులును సత్కు
లస్త్రీ చాతుర్యాద్యనేక విశేషంబులును సదాచారసంప్రవృత్తియు
గలిగిన కాంతలెవో మానిక్యంబు నాట్యశిక్షకు పాత్రంబై సకలజనస్తోత్ర
౫౩. పాత్రయై విలసిల్లునట్టి కాంతారతంబు సలక్షణంబుగా భరతకళాశా
స్త్రోదులభ్యసించి నానావిధకథా నిధాన నాటకాలంకార ప్రసంగమ
ర్మములు చెప్పి ... నిత్యంబుగా గల్గి నృత్తగీతవాద్యనద ...
౫౪. ప్రయోగాని వాద్యచాతుర్యధుర్యులౌ రైరంగమంటపంబున నిల్పి ప్రసాదంబ
జేసి నాట్యంబుగా వించుచో మొదట సమపాదంబున సమదృష్టియుగల్గి
శిక్షపట్టుపతాకహస్తంబుల తోనిల్చునప్పుడు దానిరేఖయందు సకలదేవతల
వివరింతురు గాపున నిట్టిరేఖా సమయంబున సకలశుభలక్షణసంప
౫౫. బైన నర్తకి కళ్యాణ మానిక్యంబున సర్వదేవతా మయంబై సకలజన
రక్షనియ్యంబై యాటపాటలచాతసభారంజనంబు సకలశుభలక్షణసం
పన్నశేయుచు నిఖిలసజ్జన ప్రాజ్ఞనియ్యంబై యుండు నిట్టిది పాత్రలక్షణంబుల

౫౬ మరియు నాట్య ప్రకరణ సంగవంబున ప్రాప్తవసరంబుగా
భున మార్దళీకాది లక్షణంబులు క్రమంబున నెరింగించద దాతర్ని
క్రమునా॥

౫౭ వరవర్ణత వ్యక్త సురచిర రేఖలు। దనరియూ ధ్వకవాద్య కర్త మెరిగి
హస్తలాఘవ పరిలవధాన పరిచయ। శ్రమ జయ పాత్రాను సరణమహిమ
లమరియు చర్మవాద్య ప్రవీణత గల్గి। సకలరంజన సౌంధర్య సామ్య హృదయ
మంజురాకారములగల్గి మార్దళికుండు। సకలరంజన సౌందర్య హృదయ

౫౮

॥ సన్నుతివహించు రామభూజనవరేణ్య

౫౯ యిట్టి గుణములు గల్గిన యట్టివాడు। మార్దళికచంద్ర దనయట్టి మార్దళికుడు
నిరుపమైనసు నలుపురయి నిలయు। నాట్యవేళను రామభూనాయకేంద్ర
॥మరియు తాళధారిలక్షణం బెట్టిదనినా॥

౬౦ తారజ్ఞానముళ్ ప్రహస్తములచే దక్షరరాహి త్యవా
క్పాలీమార్దవముల్ ప్రశస్తముఖముల్ బాహాక్షరవ్యక్తిలీ
లాలాపిత్య కరస్థిరత్వములు శీలశ్రేయు భాకారముల్
చాలంగల్గినవాడు తారధరుడెంచన్ రామభూపాగ్రణీ
॥మరియు శ్రైణావలక్షణంబెట్టిదనినా॥

౬౧ శ్రుతగీతవాద్య। నిరుపమ చాతుర్య। విమలరూపశీల విశదమతులు
గల్గివెలయువాడు ఘనవేణువాద్యంబు। దాల్చవలయు రామధరణినాథ

౬౨ ॥శృతి భర్త్రీకావాద్యధారియునను। నట్టివాడు గావలయు నంత్రి ళ్యంద పాంగ్రె
క్షణంబు ముప్పరాగా సప్తశంబున నెరింగించితి గాన నట్టిపరిజనం
గిన పాత్ర నాట్యం బై సభాజనరంజకంబుగా వెంచున నిజ కదన
రిట్లు నాట్య స్వరూపం నిరుపణానంతరంబునందు ప్రసంగవశంబున

౬౩ మహా నటునటుల లక్షణంబులును। మార్దళిక తాళధర వేణుసర

భరతశాస్త్రం ---------- ౫ -----

రూపంబు లేర్పరచి వరుసగా నెరింగించితి (నింతవాద్య స్వరూపం

బును తన్మహిమయు తల్లక్షణంబులు క్రమంబున నెరింగించెద నవధరిం

పుమా॥

౬౪ తతమును నానద్ధంబును। నతులితమగు సుషిరఘనములను నామములన్

క్షితియన్ని నాల్గువిధముల్। ఖ్యాతమగు వాద్యంబులా మహీపాలమణీ

॥తల్లక్షణంబు చెప్పెద నినా॥

౬౫ వీణాదిత త్రీకావిశ్రిత వాద్యంబు। లన్నియు తతవాద్యమనగబరగు

మర్దల ప్రముఖ చర్మపినద్ధవాద్యంబు। లన్నియు నానద్ధమనగబరగు

వేణుకాహళ ముఖ్య వివిధవాదిత్రంబు। లన్నియు సుషిరాఖ్యమనగబరగు

తాళాది కాంస్యవిస్తారవాదిత్రంబు। లన్నియు ఘనవాద్యమనగబరగు

౬౬ దనరు నిట్టిది వాద్యభేదములలోన। విపుల యుసా మర్దళంబును వేణువినాద

తాళములు నాల్గు కృత్తగీత ప్రధాన। భావమునజెందు రా మహీపాలచంద్ర

౬౭ ॥యిట్లులోక త్రిశిక్షంబైన తదానంద సుషిర ఘన వాద్యత్రయ మధ్య తతవా

ద్యంబుల లోనమిఖ్యంబులై కృత్తగీత ప్రధానంబులై సకలదేవముని జనమో

హ్యంబులైన యూవీణావ్యదంగములు దవినాళ తాళంబులు నాల్గింటియం

దు గల్గిన మహాత్మ్యంబున నెరింగించెద నందు మొదలు తతవాద్యయు క్ర

మైన వీణావాద్యమహిమంబెప్పెద నినా॥

౬౮ దంతంబు శంభుండు తంత్రులు శాంభవి। కకుభలాధిపుండు కమలభవుండు

పత్రికయుం దిరబ్రహ్మ తుంబాకృతిలో। నిపరస్వతి భైరవంబు

డెకరూప మైమెరయు సుధాపక కీచంప్ర। జపావిసారవి నందు

గ॥ వృషభవీణ ఘనసత్వదేవతా (మయమూర్తి యెల్లసర్వమంగళయుగు

౬౯ బ్రహ్మహత్యాది పాతకపతిత జనులు। లోభనమయిమయ దక్షిన ప్రకట

ప్రత్యక్షలోగంబు మోక్షంబు నొసగు నను। భరతముని చెప్పె కాపల్ల

౭౦ కాచ్యన నీరవి గంధర్వదివ్యగణులు। వినుతింపఁగ్లా ఖ్యాతిసాంబ యుదితా

ధర్మార్థకామ సంతత మోక్షపురుషార్థ।ములకు సాధనము నిఘంటువు దెల్పి
రచియుష్టులన విశ్వ దక్ష మేధము నందు। వీణావాయింపుచు వివిధగతుల
గానంబు శేయుచు క్షేత్ర వృషనినదము।వసుదాది నాథులు వైరాగి కులకు
ధనము కీర్తి రనియు।తరుణులు గాంయక।జనులు వలతురనియు బారు గీత
కామహేతువనియు।గానంబు వీనను।బోధము ననియు రామ భూపాలేంద్ర
మరియు వీణావాద్య మహిత నాదన మూర్త।గణులయ్యె స్వరలయజ్ఞానులయ్యె
శ్రుతి జాతిలక్షణ శోధన నిపుణులై।తాళ లక్షణములు తగ నెరింగి
మార్గజ్ఞ నరమణియ్యు లైమార్గ లక్షణ శుద్ధిగా శిక్షగల్గి
గానంబుగా విందురు ఘనుల కుమోక్షంబు।సులభంబనియు నిష్ఠ శ్రేయుబెల్పు
తతసవరతి ధర్మార్థ కామమోక్ష।ఫలములొసగుచు పల్లకి వెలయు ననుచు
యాజ్ఞవల్క్యాది మునిజనులభినుతించి।కీర్తిరంగున రామ భూపాలేంద్ర చంద్ర
త్రైలోక్యంబున నెరతి పురుషార్థసాధన।విభవంబు గైకొన్న వీణయు ప్రభు
ప్రస్తుతం త్రిభువ స్వర ప్రాప్త మూర్తిమ్మై పరివాదినియనంగ పరఢవిల్లి
కుర్పిందుం జైన భద్ర క్షితి వహించి।రుద్రవీణయు ననగరూఢిగాంచె
మరి రుద్ర వీణయు మార్గభేదములాత।మహతీయనంగను బృహతియనగ
వరుసకంబు ఘ్ధియనగళా వతియనంగ।వెలయు నిత్యాది నామాంకరి కొకార్ల
భరతములూ నారదాదిక ప్రియములగుచు।రామ భూపాల మహనియ్య రమ్యకేళి
నిత్యనారాయణ నియతిశబ్దము బ్రోయు।మహతి శ్రీనారద మౌని గాంచు
నెవ్వరికే బాగు యింప్రదు నాలాగి।బస్తైదు బృహతి విశ్వాసనుండు
పరియుంచు వేదాదివర వాక్యయనినాద।మమరకడ్డము బ్రహ్మ గోచదను
గాంధర్వముద గల్గ కళలలమిన్నా బల్క్య।మెరయుక శావతిలుంబు రుండు
భాష్యస్తుతి వీణలు తమకు దామె।రాగమేళములు మరిసరాగముగను
నారదుదరింప తుంబురు నారదాదుల।స్వర ప్రస్తుతు రామ భూపా కర్త
గుంఘల్లు సతల దేవతా ముఖంబు నను।సకల లోక రంజనంబు నైన యీ వీణ
మహిమంబు వర్ణింప నరాష్ట్ర నప సహస్ర హరంబు లెయ్యెందు మరియు
ష్ఠి తంత్రి నానా స్వరాజం శైన రుద్ర వీణ కను సారిక కైశ్వరముందును

౭౭. నందికముని యును, కామాటుయునియును, తుంబురుయునియును, రావణ
హస్తమునియును, ఇట్టి జంత్రి వాద్యంబులు మార్గభేదంబులు గాతన నేకంబు
లు గల్గియుండు నందు స్వర మండలంబు దాళవింశతి తంత్రికా కలితంబై పార్వ
తి ప్రియంబగుటంజేసి, రుద్రవీణ సాధ్యంబున సకలలోక ప్రశిద్ధం బయ్యె

౭౮. మరియు నెకెంతవీణానుసారంబుల గుటంజేసి, దండికతుంబురు వీణయు నితం
దరు జెప్పుదురు, యది యును గాక, తలక్షణంబు భరతశాస్త్రంబునందు ప్ర
తిపాదితంబై యుండు, మరియు కామాక్షితంబురు వాద్యంబులు కలికాలకల్పి
తంబులని జెప్పుదురు, రావణహస్తంబన్నది కైలాసం బెత్తిన సమయంబున శర

౭౯. మేశ్వర ప్రీత్యర్థంబుగా సనాదికంబైన నిజహస్తంబు జంత్రవాద్యంబానర్చి గా
నంబు జేసి యా స్వర ప్రియంబుగా వించిరావణుండు వాడిన వాద్యంబు రావణ
హస్తంబని పెద్దలు జెప్పుదురు, కిన్నెర కిన్నెర వాద్యంబు నంకెందరందు రిష్టివీణాది
తంత్రి వాద్యము బాహుంబు మరియు చర్మవాద్యము ఖ్యంబైన మర్దళమహత్వం
బెట్టిదనినా,

౮౦. శుద్ధి ప్రాగముల బ్రంహాండ దమభాగంబుల ద్వైత్యారి నడుమ సదాశివుండు
నివశించు నా మజనిన దంబు బంధ్యంబు, తక్షినా దంబు తపన మూర్తి
విలశిల్లు నెడమ కుండ విడియుండు శంఖుండు, కుడికుండవినితక్షకుడు పూని
గో మూత్రికా బంధ గుణము నవా సుకి, నంద మృదంగంబు నందు వెలయు

౮౧. నరయు నీకతి మూర్తి త్రయాత్మయైన మర్దళంబున తన్నాద మహిమ గాసగ
నావహింతురు పరమేశ్వరాజ్ఞ బూని సకల సురులు నరాము భూజన వరేణ్య

౮౨. తక్షింతోన్నంగ బున శిక్షిని నాగబుధిలు కురుచిత్ర మృదంగం
బిజ్జార్ధచంద్ర కరము న, శుద్ధిగ వాయించవలయు సుమిరామస్రా

౮౩. ఇట్లు సకలదేవతామయంబున సకల జన యోగ్యంబైన మర్దళంబు
నందికేశ్వరుండధినాయకుండగు నని యా మృదంగ మహత్వంబు బ్రంహ
డు నిజపుత్రుండైన భరతమునికి దెల్పె, ఇట్లు మృదంగ వాద్యవాదన స...

భరతశాస్త్రం ---------------- ౨ ----------

ఉ॥ శైవ కుమార నంది కేశ్వరులు పరమేశ్వర తాండవంబునందు। మృదంగం

బులు వాద్యంబులు। వాయించి శివుని మెప్పింతురని శాస్త్రసిద్ధంబు గాఁజె

ప్పుదురు గావున। నిష్టమృదంగ వాద్యంబిల లోకరంజనంబగు। డెంతయో

ప్పంబిది మృదంగ లక్షణంబింక తత్పజ్జాతి యుద్యంబులైన భరతవాద్యభేదంబు

లాలెఱ్ఱుఁదనినా॥ తమ్మట ఢక్కల నంగ। తప్పెటలనంగను। భేరుల నంగను।

వీరణావమన నరగజంబుల నంగ। నరగల నంగను। డోలికల నంగను। జుకిల

నంగ। తమ్ముకుల నంగ। తంత్రిమము లుక్కలు దవీణలు మొదలౌ రుతా

పురుకములు। ప్రణవవాద్యంబులు పటుజర్ఝరంబులు మురజమ్ముల నం

ఉ॥ గశైలాముఖముల నంగ నిఖిలబహుభేదముల చాత నింపెసంగ। యింక మా

లింగ్య మూర్ఖకమనియదు చర్మ ప్రాద్యభేదములు తెకెన్ని వసుధలోన వెలయు

నీకతి వలయు రామభూపలయ స్వాధా॥

ఉ॥ సత్వశ్వరుండైన శంకరుండానంద తాండవంబొనరింప్రు నుండు వేళ

సూర్యం ద్రుపేంద్రుండు సురవర మురళికా వాద్యమున్ దాల్చి పొం హృద్యగతుల

తాళమా నత్రిపురా ర్ధగంబు తెరుగుచు। వాయింతురనియు సువాసు దేవు

శ్రైన గోపాల తుండా గోప గోపికా జములరా సక్రీడ నిలుపు వార్త

ఉ॥ మురళివాదాతి శయముస మోహపరవశ మనుచు నీకతి భరతజ్ఞులభినుతింప

నర్తన ప్రైమమువు సుషిరవాద్యములలోన। మురళివాద్యంబురా ముఖ్యా వరలలాను

మరియు సుషిరవాద్యంబు తెల్పియునినా॥

ఉ॥ కాహళముశంఖములు నాగస్వరము శీలు కేర్నకంబులు ముభేరలు శంఖుకొమ్ము

బూరుగల నంగ బహుభంగి ప్రసగు సుషిర వాద్యవి ధములురాసు భూపతులపాదు

ప్రున వాద్యముఖ్యంబైన తాళమహిమం చెప్పుఁదనినా॥

ఉ॥ నాదము గల్గునదియు నుశ్శివ రూప మగు నంద్యవరుస తోనా నందులోన

శివనాక్షి

జగదస్త్ర స్రోతాళ మూపామ తాండవంబు శక్తినాదంబులాసగు

త్రిపక్షు ర్గుశ్శవతాళ నుష్టిమునశివుడు ద్వైవమగు శక్తితాళ మధ్యముననె

౭౩

[illegible] తాళములు [illegible] నాధ

౭౪. తాళములందు బ్రహ్మాదేవుండు తాళ [illegible] జనార్దనుండు తాళయు

గాంతరంబునందు రుద్రుండును [illegible] తాళంబు త్రిమూర్తు

[illegible] మరియు నిట్టి శివశక్త్యాత్మక తాళంబులు [illegible] శక్తి తాళం

బు కటకాముఖ హస్తంబున ధరియించి శివ తాళంబు కపిత్థ హస్తం

౭౫. హస్తంబున [illegible] వలయు నిట్లు [illegible]

[illegible] శివ తాళంబు [illegible] నాదంబును శక్తి తాళంబునందధిక నాదంబును [illegible]

[illegible] భంగ దోషంబు [illegible]

౭౬. [illegible] పరమేశ్వర నిర్మితంబయ్యెను [illegible] తాళంబు బ్రహ్మ నిర్మితంబయ్యె

[illegible] తాళంబు ధరియించి [illegible]

[illegible] బ్రహ్మ తాళంబు గ్రహింపనది భరతజ్ఞులు [illegible]

౭౭. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

౭౮. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

౮౦. [illegible]

[illegible]

॥మరియు తన్ని జరూపమెట్లిదనినా॥

౧౦౧ హస్తతలమున వేరుక్త హస్తతలముచెంటు తాటుంచి త్రిమ్మర హస్తమెత్తి

~~వ తనము నుసంత కుట క్రౌ~~ లంబు నడిచిన నిందుమ్ము తాళ రూపంబు రాము భూపాలచంద్ర

॥ నిట్టి తాళ క్రియాపూర్వక స్వరూపంబైన తాళంబు నకు తార్కృత్రిక వస్తకత్వం బెట్లు

దనినా॥

౧౦౨ భానుబింబముల విపగటు చందంబున రహిత నిచంద్రుడు వేనితాత్రి పగిది

రాజలక్షణ తెనిరాష్ట్రంబు రీతిని దీపంబు వేని మందిరము గతి ని

~~పుణ్యసంపద లేని పురుషుని~~ పైశ్చరిధర్త్వంబు వేని ~~సావి~~త్రంబు ~~కలా~~ తరణి

పుణ్యసంపదలేని పురుషుని పైశ్చరిధర్మంబు వేని సత్యంబు తరణి

ఘునవిత రణలేని మనుజాధమునిఘాతి ప్రతి పెంపు వేనట్టి పణితి క్రియను

౧౦౩ ప్రాణవాయువు వేనిదేహంబు మాట్లు నరయతాళము వేనితార్కృతికంబు

~~ప్పత్తి~~ మగు రంజనము వేక పండుకతన ప్రసగవా ళము వర్కృమై బుధవకేణ్య

౧౦౪ శివరూపమహిమను చలగుత తారంబు మరిలాకరము శక్తి మహిమగాంచు

శివశక్తిరూపవిశిష్టుల లక్షణసమన్వితతాళము జగత్పవిత్రమయ్యె

శివశక్తియుక్తి నివల్పంది విశ్వంబు శివశక్తిరూపమై ~~వెలగు~~ వెలగుచున్న

~~నట్టి తాళంబు మహిత ప్రభావమైన~~

శివశక్తియోగవిశేష భావంబైన తాళంబు వలన విస్తారమగుచు

౧౦౫ సకల తార్కృతిక ప్రపంచంబు వెలయు నిత్యతాళ స్వరూపమై నియతి మీర

నట్టి తారంబు మహిత ప్రభావముతైన భోగద జాలు రాము భూపాలచంద్ర

౧౦౬ తాక్షరము తెల్పు పదియారు తాండవములు లాక్షరము తెల్పు వానియొక్క

నట్టి రతన తాళంబు వార్ధ్య స్వరూప ప్రదీపితంబయ్యె రామధాత్రి పతేంద్ర

౧౦౭ ॥మరియు నిట్లు తాళంబు తాండవలాస్య తృకంబుగా వ్రన

రెండును నృత్తరూపంబు గాభునద దియు మనితవా దివ్య

గుటంజేసి తాళంబు తార్కృత్రికంబు యెన్న నట్టి తాళజ్ఞాన సాధ

౧౦౮ తాళ స్వరూపమై తార్కృత్రికంబై మునా తాళంబు నాదమై దతతారంద

~~శివశక్తి ... శ్రీ కరంబును భుక్తి ముక్తిప్రదము ...~~

గానమాత్రంబున్నమై రయవితుర్భుగా ప్రసన్నంబు ఇమ్మనరూంవ స్వరతాళ

~~[illegible]~~

తాళతత్త్వమెఱింగి తార్క్షత్రికము చేతను ప్రవర్తింపుచు నతఁడు తత్త్వజ్ఞుఁడెట్లు
శివశక్తిరూపంబు త్రికరంబు నను భుక్తి ముక్తి ప్రదములగు ఈ శక్తికరము
౧౦౭ పాపపరిహారి దశవిధప్రాణయుతము మంగళప్రద మౌ తాళ మహిమ మగన్న

మోక్షమరయుచుప్పొంద నర్హమైన బిరుదము లోకపావనము తాళమగు రామపార్థివేంద్ర

౧౧౦ ॥ యుక్తిఁ దీర్ఘంబున శివశక్తి త్రికంబై తార్క్షత్రిక ప్రభా సంబై కాల క్రియామా

నలక్షణంబై నాదస్వరూపంబై తాళంబును దివ్యదేహ తత్ప్రాణపానాదిద

శప్రాణంబులు భూతమయ శరీరికంబో వే॥

౧౧౧ కాలో మార్గ క్రియాంగాని గ్రహో జాతి కలాలయా

యతి ప్రస్తారకశ్చైవ దశప్రాణ సమాహితః॥

౧౧౨ ॥ యుట్లు లనియెడు దశప్రాణంబులు కల్గియుండునందు తాలమార్గాదు

దుస్త్ర మహాప్రాణంబులై యుండు ఇతర గ్రహ కళ్లా దుల్తైదును సుప్రాణం

బులై యుండు నట్టి తాలాది ప్రాణ దశకంబులోన తాల ప్రాణంబు ప్రాణం

బు నంబోలె ముఖ్యప్రాణంబై యుండు నితర ప్రాణ నవకంబు తత్సహాయంబై యుం

౧౧౩ డు నట్టి కాల ప్రాణంబు మొదలుకొని మహాప్రాణంబులై దింటికి క్రమంబు

నలక్షణంబులే ర్పరించెద నందు మొదట కాల స్వరూపం బెట్టిదన్నను॥

౧౧౪ తమ్మికేకులు నూరు తగ గుచ్చి యొక్కమారు సూదిచే నాటఁ బొడుచు నంత

కాలమెంతనది జూడ క్షణము నఁబరగును క్షణముల్ యెనిమిదిగూడ లవమగు

లవములెనిమిది గూడ లతి కాష్ఠయగు నవ్వి కాష్ఠలెనిమిదిగూడ నిమిష

మౌనిమిషాష్టకము గూడ కళ్లబ్బు నెండ్రి దమ రచతుర్భాగమయి యెండు

౧౧౫ తగ నను ద్రుత మది రెండు దనరు ద్రుతము రెండు ద్రుతంబైన లఘువగు రెండు లఘు

లు మరి గురువులు ముత్రయము గును ప్లుతము గాముఖ్యావాలవితరణవర్య

౧౧౬ యిట్లు దెలిపిన తాల భేదంబులలోన క్షణంబు మొదలుకొని

తంబును పారుపామార్ష రూపంబులై వ్యవహారయోగ్యం [illegible]

యిప్పలన ను ద్రుతంబు మొదలుకొని ప్లుతాంతంబుగా నైదు [illegible]

౧౧౩. తమశ్రావంబున స్థాలరూపంబులైతాళాంగంబులనంబరగి| వ్యవహారయో
గ్యంబులయ్యెనైనను సూక్ష్మంబులేక స్థూలంబులైదుగాత్రులనదియును| వానికి కార
ణంబగునని తెలియవలయు|| మరియు నట్టి స్థూలతాలరూపంబులైనయను
ద్రుతాదులైదింటియందు ననుద్రుతము పాదమాత్రయని యును| ద్రుతంబర్ధమా
౧౧౪ త్రయనియును లఘువేకమాత్రయనియును| గురువు ద్విమాత్రయనియును|
ప్లుతము త్రిమాత్రయనియును| భరతజ్ఞులు వ్యవహారింతురిట్టి దికాలప్రాణలక్ష
ణంబు మరియు రెండవ మార్గప్రాణలక్షణంబు తెల్పెద నిదా||

౧౧౫ దక్షిణము వార్తికమనచిత్రమనచిత్రతరమనంగను నక్షచిత్రతరము నతి
✓ చిత్రతమము న మార్గములు చెలగి [illegible]రు| తాళమున నెప్పురాము భూపాలతిలక
||యిట్టి మార్గషట్కంబు నను క్రమంబున లక్షణం బెరింగించెద నదియెట్టిదనినా||

౧౧౬ యనమిది మాత్రలయం బెందు తాళమౌదు| దక్షిణమార్గంబు దనరుచుండు
నాలుగుమాత్రలననలువందు తాళమౌదు| వార్తికమార్గంబు వరలుచుండు
రెండుమాత్రలచాల నందిన తాళమౌదు| చిత్రమార్గంబొప్పు చిత్రమగుచు
మరియొక్కమాత్రచే మెరసిన తాళరక్తి| చిత్రతరంబు రంజిల్లుచుండు

౧౧౭ నర్ధమాత్ర [illegible] తాళగాంచ నక్షచిత్రతరమను ద్రుతమాత్రను బరగుకతను
ములయు నతిచిత్రతమమిట్లు మార్గషట్కమిపై పంగెవరాము భూపాలచంద్ర
||మరియు మూరవ క్రియాప్రాణలక్షణం బెట్టిదనినా||

౧౧౮ మార్గక్రియల నంగ మరిదేశ్యక్రియలనం దెరగుల నమరు క్రియలు
నారెండు దెరగులందు నెక్కట్టి యిరువదిదెరగుల నెసగుచుండు
నెరి విలంబు నా వాప నిష్క్రామ విక్షేప సప్రవేశ ధ్రువ వ్యవాళ
సన్నిపాతాస్తాయు ష్టవిధ మార్గక్రియాలందు నా వాపమార్గములగనా

౧౧౯ క్రియలు నిశ్శబ్దములౌ ధ్రువక్రియయు మొదలు| నాల్గుక్రియలు సశబ్దములు
రెండుదెరగుల మార్గక్రియలు తెలియు| రామభూపాల జగదేకర
||మరియు దేశ్యక్రియ నామధేయంబులెట్టిదనినా||

౧౨౦ ధ్రువకా ఖ్యమొనుధ టుభ| తెలారం పుసర్పిణి క్రిష్ణపద్మినివిసర్జితయును

దనరువిక్షిప్తప తాకయు పతితయు। ననదేశ్యక(క్రి)యవిష్టవిధము
లగు నందు లొప్ధ్రువ తాళ్య(క్రి)యు నశబ్ద। మగు నిత ర(క్రి)య లారుకటయు
✓ నిస్సె సంజ్ఞల నెరిమించ నిరెండు। విధముల (క్రి)లయ కుబేరుపేర

౧౨౫। తాళపంచాంగములగుళ్ళు వాద్యులందు। వరుసవినియోగమిగింతు పరగవినుము
సంతసంగీత సాహిత్య సరసహృదయ। రామభూపాల సంతతరవ్యశీల
।।త్రిత్ర్యంతా వినియోగం చెప్పుదవినా।।

౧౨౬ యొక్కశబ్ద(క్రి)య యొనరంగ రెండునిశ్శబ్దము లా ప్లుతమున జరప వలయు
మెతశబ్దంబును నొక్క నిశబ్దంబు। గురువున కెప్పుడు గూర్పవలయు
లఘువు శెప్పుడు నున్నల నిశబ్ద(క్రి)య। లవ్వడు నెల్లను నతక వలయు
ద్రుతము ను ద్రుతము నెం మగనొక్క యొకచోట। శబ్దనిశబ్దము (క్రి)ంబు లగును

౧౨౭ చాలయూరతిమార్గదేశ్య (క్రి)య [illegible] శబ్దనిశబ్దగతులు విశాలతాళ
లలితపంచాంగములయందు దెలుపవలయు। రామభూపాలమహనీయ్యరవ్యశీల
౧౨౮ ।।యు ష్లు నశబ్దనిశబ్ద (క్రి)యల బాతవ్యవహారింప తగిన తాళ స్వరూపంబు
నందు ధనిహ స్తంయుగ సురెరాగవినియోగాత్మకంబుగా వున। తాద్యశవ్యవహారంబు
యోగ్య పంచాంగ గోచరంబైన హస్త (క్రి)యా (ప్ర)మాణ నిర్ణయంబు చెప్పుదవినా ✓

౧౨౯ (అ)ంగుళిద్వయమాన మమర హస్తము నెత్తి। వైసగున నమ్ముద్రుత మునరు నెల్లు
చతురంగుళంబుల మితముగా హస్తంబు। ద్రుతమున కెత్తంగ [illegible]యు నెల్లు
నష్టరకాలంబు విక్షేపించి హస్తంబుల। లఘువున కెత్తంగ లతిత మగుచు
ద్విగుణితలఘుమాన విలక్షితంబుగ హస్తమెత్తంగ గురువున కెంపసరగు

౧౩౦ (త్రి)గుణితాంచితలఘుమాన దీప్తమైన। హస్తమెత్తురు ప్లుతమున కధురయుండ
నిట్లుహస్త (క్రి)యా మాన మెరుగవలయు। తాళగతులందు రామభూపాలతిలక

౧౩౧ ।।యు ష్వీకంబున (క్రి)యాప్రాణలక్షణం బెరుంగించితి। యుదగ [illegible]
యుంగప్రాణలక్షణంబు వివరింపద నెర్లు నెమ్మును మ్మదివిపిక [illegible]
పంబునైన (ఆ)నుద్రుతాది పంచాంగంబులు భరతశాస్త్ర(ం) [illegible]
దకు కళ్లయుండు తాద్యశాంగపంచకంబున కు (క్ర)మంబున [illegible]

భరతశాస్త్రం ---------------- ౧ ------

వెలంగించబడు॥ సాంకర్ణిం పుడు॥

౧౩౨ నాట్యవేదముకాయ నలువదలందర సృష్టిఖ ఘ జ్ఞానరుపదాబ్జములను వరుస

ద్యుతలఘు గురువులు తెలాక్షైనద ప్లుతము ను॥ జనియించి తజ్జన్య సమయమునను

ముఖమున రుగ్వేదమున ద్రుతంబు గ ఇంచె॥ మరివె [illegible] లఘువు సామమున గన్గె

గురువులయ జుగ్వేద సరణిని జన్మియించె॥ ప్లుతము ధర్వణ వేదమున జనించె

౧౩౩ సంగములు నాలుగిట్లు [illegible] జాంగములును క్రమముగా గల్గ గను గాని కములగట్టు

ద్యేలవిరామ హంసపాదాంహయాంగ॥ ములను గ[illegible]ంచె రాముఖ్యా వలయు నాట్య

౧౩౪॥ యిట్లు బ్రహ్మదేవుండు నిజవదన బాహూరుపాదంబులందుం క్రమం

బున పుట్టిన॥ తాళచతురంగంబులలోన మొదటి ద్రుతంబు బ్రాహ్మణజాతి

యనియు ను॥ లఘు క్షత్రియజాతియనియును గురువు వైశ్యజాతియని

యనియును ప్లుతంబు శూద్రజాతియనియును॥ పిమ్మట గల్గిన విరామంబు వైశ్యకా

యనియు ప్లుతంబు శూద్ర జాతియనియును॥ పిమ్మట గల్గిన విరామంబు

౧౩౫ లఘువాపంబున పరావను శబ్దాన్వితంబుగా వున సంకీర్ణంబనియును॥ నా

పిమ్మట గల్గిన హంసపాదంబు సర్వబహిష్కృతంబుగా వున సంకీర్ణ [illegible]

బనియును॥ క్రమంబున జాతి నిశ్చయంబుగా వింటి యిట్లు తత [illegible]

౧౩౬ సని [illegible] తంబులైన షడంగంబులలో సంకరాంగంబులు కొంటు నివిసర్జింపుము

క్షుద్రతా దిచతురంగ ప్రధానంబైన తాళంబు గల్పించియూతా [illegible]

హీన జాతియ్య తాళంబని నిశ్చయించి యంతటు కములగట్టుం జేతర [illegible]

౧౩౭ యూది జాతియ్యతాళంబులు గల్పింపదలచి సంకరంబులైన [illegible]

పాదంబులలోన కేవలసంకీర్ణ సంతరంబైన హంసపాదంబు [illegible]

సమయంబున తొప్పిదంబై దంరుగతి కొనతి ప్రాయంబుగా [illegible]

గాని సర్వదా తాళయోగ్యంబు గానేరదని వక్కాణించి విరామంబు [illegible]

౧౩౮ తలక్షణంబున సంకరంబైనను ప్రస్తారయోగ్యంబును [illegible]

వసువవిరుంచితా క్షేత్ర విరామంబున॥ ద్రుతపదర పర్యా [illegible]

క్షయించి త్రిష్ట త్రను ద్రుత ద్రుతాది పంచాంగయుక్తంబులైన [illegible]

బులు నాట్య గల్పించె॥ యిట్లు మొదటి చతురంగ ప్రధానంబై [illegible]

ఆరతి తాళంబును షిమ్మకంబాంగ ప్రధానంబైన క్షత్రియ వైశ్యశూద్ర సంకీర్ణ
జాతి తాళంబులును క్రమంబు గల్పించి యిష్టిత ళపంచకంబున తు చతురశ్రాది పం
చకంబు క్రమంబున గల్పించెనా వెను బ్రాహ్మణజాతి యయ్యంబైన చతురశ్ర తాళప్ర
స్తారంబులను ధృతంబు కు దై[illegible]ర్ఘ్యంబైన సంకరంబుగా వున చతుర్విత
[illegible]ంబై శుద్ధ ధృతాది చతురంగ మాత్ర ప్రధానంబై యొప్పుచుండుగా వున తత్ప్ర
[illegible]ంబై శుద్ధ ధృతాది చతురంగ[illegible] వరిశుద్ధంబులైయుండు [illegible]
స్తార జన్య తాళంబులన్నియును సంకరంబు లైక పరిశుద్ధంబులైయుండు
క్షైనక్షత్రియ వైశ్యాది తాళప్రస్తారంబులెల్ల సంకరాంగంబు గల్గి పంచాం
గాంగ ప్రధానంబులైయుండుగా వున తజ్జన్య తాళంబుల వియును తాళ్యంబు
క్షైయును ధృతయుక్తంబులైయుండు నిట్లు కవులు గల్పించు విప్రాది జాతియ్య
తాళపంచకంబు గల్పించి తన్మయంబుగా తార్యత్రిక ప్రపంచంబు విస్తారంబు
గా విస్తరించె నిట్లు కల్పితంబులైన తాళ ప్రపంచంబు నకు మర్యాదలక్షణం
బులు క్షత్రియ మూలంబుగా వున నిట్లు తార్యత్రిక ప్రపంచకంబు గం డుగల్గి
వ చతురశ్రాది పంచజాతియ్య తాళజాతంబునకు నవరాస్య సంకరంబులు
కయుండు మర్యాదలక్షణంబు నకై నిజబాహుజన్యంబైన క్షత్రియులకు
గావున రాజు నగావించి పంచజాతులయందు పంచవిధ ప్రమాణంబులు
గల్గిన లఘురాజు కల్పంబు గల్పితదను గుణంగా గురుప్లుతను [illegible]
[illegible] తార్యత్రిక ప్రపంచంబు రక్షించె నప్పుడు పంచజాతి [illegible]
జన్యంబులు నిజరాజ లఘుప్రమాణ విశిష్ట లక్షణంబులై [illegible]
గావకర్యంబులు [illegible] చతురంగ [illegible] బారంగాది నిజ [illegible] [illegible]
నునుండు నిట్లు పంచజాతుల యుండు గలిగిన ప్రాంపా [illegible]
బులన్నియు యుండును మొత్త పిధంబున నుండు మరియు లఘు [illegible]
గాను బులు పత్త జాతి లఘు ప్రమాణాను గుణంబుగా [illegible]
క్షైయుండును సంకర వర్ణంబైన [illegible] ధృతంబు ప్లుతాది [illegible]
దును [illegible] పంబైనను వెండియు నక్షర [illegible] వంబున [illegible]

౧౩౮. ధారణరూపంబై యుండు నిట్టి పంచజాతియ్యతాళ ప్రస్తార ప్రకారం
బైన తౌర్యత్రిక ప్రపంచంబు వేదమూలంబుగా గల్పించి దాని
కి యథోచిత మర్యాదాన్వయామృతంబైన నాటకంబు బ్రహ్మ
దేవుండు గల్పించెయుభయంబున తౌర్యత్రిక ప్రపంచ కర్తలైన చతుర్ము

౧౩౯. ఖనిజ వదనాది చతురంగంబులందుండు జనియించి వి[illegible]దిచను
ష్టంబులైన నృత్తాది చతురంగంబులకు విస్తరంబుట్టిన మాత్రంబు
నంజేయు సర్వానుశర్వ్యాతంబు[illegible]గుడుంజేశి। సంతరాఖ్యంబై చను

౧౪౦. ర(శ్ర) వి(ప్ర) జాతికి అర్థంబు గాకున్న మాత్రంబై గానియను శ్రుతంబు
ప్రస్తారంబులయుండును। నక్షరతాల పరిక్షలయుండును। అక్షమాత్ర
వర్ణనశ్రుతంబులా సంగంబై పాదమాత్ర యునంబరగిన మతయు...
నక్ష[illegible]రతాలరూపంబున తాళంబునకు ప్రభుమాంగంబై వెలయు

౧౪౧. ంజేశి యక్షరంబైనయను శ్రుతంబు నృత్తాదులకు మెదటిని కైరయు
ను నృత్తాదిపంచాంగ పరిగణనంబు జేశి। న్యాపతించవలయు నాలన
నిష్ఠపరిగణితంబులై బ్రహ్మాంగ సంభవంబులైనయును నృత్తాది దా
ప్రపంచాంగంబులకు క్రమంబు నస్వరూపలక్షణంబును। న[illegible]
తాత్రమంబును వివరించెద నవిరుష్టిదని నా॥

౧౪౨. అర్ధచంద్రా శ్రీతి నమురన శృతము శృగిలాపూర్ణచంద్రాజమును
శృతమెుప్పులఘు[illegible]దుగనూక్షవశరరూపమును త్రిబా[illegible]
గురుశేక్షరైశఘు గూఢ[illegible]తాకృతి। యుమురనంబ్రెండు పంచాంగమును
నధికైవతంబుల నమురితుపినవయ్యు। మారిఅను ద్రుతమునకు[illegible]

౧౪౩. హారుధుద్రుతమున నకధికైవమాలఘువకు। గురుకైవంబు నా[illegible]
దరయుగురుప్లునకధి నాదులాప్లుతాధి। పతులుముష్టూ[illegible]
। మరియునను నృత్తాదిపంచాంగంబులకు పర్యాయనామం[illegible]

౧౩౭ ప్రశ్నచంద్రుక్తాంగమష్టోక్తమననాశికముచిరామనునంగ గవిని త్రిమము
గానమశ్రుతనామకంబులు విలశిల్లునక్షమాత్రంబు శైల్యము శైల్యయంబు
నరబిందువనగను వలయాఖ్యమనగమ్ముశృతనామకంబులు దురశియుంచు
ప్రాప్తంబు సరళంబు నరు మాత్రకంబని తావకమనుపేర్ల వరలులఘువు
౧౩౮ వరుస నుక్తమాత్ర మనగ లావత్రమనగ దీర్ఘంయములాఖ్యలబలం తిరముకేసియె
గురుసమాఖ్యలు భరతజ్ఞకైలాటిబాగథరామభూపాలవితరణకమ్మకేల
ఎత్తివనమంబు చెప్పెదనినా॥
మరియు ప్లుతనామంబు చెప్పెదనినా॥
౧౩౮ త్ర్యంగమనగ దీర్ఘమనథగసామర్థ్యమనత్రిమాత్రకమననామంతనముసాళ్ళ
శ్రీరులాఘునలుంకన ప్లుతము నకర యరామ భూవరాగ్రగణ్యు
౧౪౦॥యు ల్లుదెలిపిన పర్యాయ నామంబులు నైకేని తాళాంగ వ్యవహారంబుల
యుంచునను ద్రుతాది షడంగంబులు గావింప వలయు చిల్లునాలవ [illegible]
యుంగ ప్రాణంబు నిరూపించి మరియు పంచ ముఖ్యైన జాతి త్రి [illegible]
క్షణంబు చెప్పెదనినా॥
౧౪౧ ప్రాయోక్తంబుతైన చతుర శ్ర త్ర్య శ్ర మిశ్ర ఖండ సంకీర్ణంబులు నిదు దు
షంచనామంబులు కర్ణ క్రమంబున బ్రంహాక్షత్రియ వైశ్య శూద్ర
సంకీర్ణంబులనియు దు పంచజాతుల తాళంబులకు బ్రంహ [illegible]
బుత్తైన కర్ణయుండనిదియును భిన్న భిన్న నిజల ఘు ద్రుమార్గంబుల
౧౪౨ బూత పరస్పర ప్రదర్శనంబులు గాంచియుండునందు [illegible]
యైన చతుర శ్ర జాతి కైలాసోక్త క్రమంబున ద్రుతాది [illegible]
బులను క్షత్రియాదులైన త్ర్య శ్రా ది జాతులకు [illegible]
గంబుల మరి యుండు మరియు క్రమంబున [illegible]
గంబు వేశింగంబుల నదియు చెప్పెదనినా॥
౧౪౩ చతురక్షరంబుల జనితాలంబు చతురశ్రుల ఘువు [illegible]
నారక్షరంబుల నమానకాలంబు త్ర్యశ్రకలఘువున కవరంబు [illegible]

భరతశాస్త్రం ------- ౧ -------

సప్తాక్షరస్థిత తీవ్రతాలము మి(శ్ర)। జాతిం హ్యాలఘువున జరుగుచుండు

షంబ నాంచన ఝష్యతాలము ఖండజాతిం హ్యాలఘువున [illegible] తిగాంచు

౧౫౭ మరియు నానాక్షరతాల బంధించుగుచు (శ్రీ)తిగాంచను సంకీర్ణ జాతిలఘువు

వెలయుచుయారీతి లఘుభేద కవిత తాళ। పంచ జాతులు రామ భూపాలచం(ద్ర)

౧౬౦॥ మరియు నక్షరంబు నంగనేమి యున్న నది యును ధృతంబగునది యురెండు

ధృతయునంజనునట్టి ధృతాను ధృతంబులు రెండును। సర్వజాతి సాధార [illegible](ప్ర)

మాణంబులై యుండు। తత్రైవ లఘు గురు ప్లుతంబులు। [illegible]త్ర జాతియక్షర తా

ళానుగుణంబులుగా భిన్నభిన్న (ప్ర)కారంబులై యుండునవియును ంగాక

౧౬౧ గొందరు భరతజ్ఞులు త్రి(శ్ర)యు జాతి లఘువు షడక్షర కాలా వ్రతంబగా దని వరి

హరించి (త్ర్య)క్షర(త్రి)యు తాలంబు నిర్వహించి సంఖ్యా(ప్ర)స్తార యం(త్రా)[illegible]

(ప్ర)త్యేకాం త్ర్య(శ్రి)తియ్య షష్ఠనవమస్తానంబులు గూర్చి వ్యవహ[illegible]

౧౬౨ (త్రి)క వ్యవహారంబులయందు (త్రి)యక్షర (ప్ర)మాణంబుగా లోకలక్ష్యంబను సం

ని తాళంబు (ప్ర)యోగింతు రెట్లైనను త్ర్య(శ్ర) జాతికి షడక్షర తాల(ప్ర)మాణం

బు దేవలోక శిక్షంబై (ప్ర)మాణికంబై యుండు నందు (ప్ర)మాణంబే మంచు నన్ను

౧౬౩ (త్రి)పులాది సప్త తాళంబులలో మొదటి ధ్రువంబునందు లఘు గురు ధృతంబులు

ముఖాదంగంబులుగా వ్రనందున్నలఘువు దేవలఘువనియును। దేవ లఘువ

నియును। మనుష్యలఘువనియును (శ్ర)మంబున షడక్షర [illegible]

క్షర(ప్ర)మాణంబులై యుండు। గాన షడక్షరాత్మక లఘువు [illegible] (త్రి)యు [illegible]

౧౬౪ [illegible] దేవలఘువని పేరుగాంచి దేవలోక శిక్షంబై [illegible]

బునందు కలిగియుండు। పంచాక్షర లఘువు ఖండజాతియ్యంబై [illegible]

వ్యవహారయోగ్యంబయ్యె చతురక్షర లఘువు చతుర(శ్ర) జాతి [illegible]

తలితాల మనుష్య వ్యవహారయోగ్యంబయ్యెగావున ముఖ్యలఘువు [illegible]

౧౬౫ [illegible] ప్రమాణంబైన షడక్షర (ప్ర)మాణంబు త్ర్య(శ్ర) జాతి [illegible]

రింపశక్యంబుగాదని గుణగ్రాహులైన భరతజ్ఞులు తెలిసి వ్యవరింపవలయు

నిట్లుకాలాది మహాప్రాణ పంచకంబు నిరూపించి యింకను ప్రాణంబులైన

౧౬౬ గ్రహాతలాలయ యతిప్రస్తారంబులకు క్రమంబున లక్షణంబు లెరిగిం

చదనందు మొదటి గ్రహంబన్నది యతితానాగత సమవిషమ భేదంబు

చతుష్టయంబై యుండు దానికి క్రమంబున సలక్షణంబులు వివరించెద

నదియెట్లుండెననిన॥

౧౬౭ గతమునకు వెనకక్రమించి తాళంబు నడచుటెందు నెక్క యవసరమున

దరిగి నియదియతీత గ్రహంబండ్రు భరతవిదులు రామపార్థివేంద్ర

౧౬౮ తాళమునకు వెనకతగతి ముందరించి ప్రవియు నెందు నెక్కహరువుగాగ

దీరనెట్టి కని తెలియ ననాగతము మదియ రామ భూపరా గ్రగణ్య

౧౬౯ గతతాళములను క్రమించి యెటుకపొగాననదియు నెందు గణగయొక్క

సంగతి కెన్న సమగ్రహమని యంచరామ భూపవరేంద్ర వినము

౧౭౦ తుద మొదళ్లు యుండు దొరయుసామ్యము లేక గతతాళయుగము గలుగనగ

విషమ గతుల నదియు విషమగ్రహంబండ్రు తాళగతులు రామధారుణీంద్ర

౧౭౧ ॥యిట్లు ప్రతిపాదితంబులైనయా చతుర్విధ గ్రహంబులలో నతీత గ్రహంబు

యుప్పటి వారికి తాళవ్యవహార గోచరంబుగా దంత్య లక్షణను గణంబుగా న

యరింగి వ్యవరింపవలయు నింతకళా ప్రాణం బెట్టిదనినా॥ నదియును నేకకళయు ద్వి

కళయు చతుష్కళయు త్రివిధంబై యుండు తల్లక్షణంబు క్రమంబున జెప్పెద నవధరించు

౧౭౨ యేకకళయు ద్వాక్షరమగునెంచి నదియు పెంచ త్రియతో ద్విహ్రస్వ కటుంబని

ని ద్వికళయతాననే తాళమానవిధులు తెలియజేతురు రామధాత్రీతలేంద్ర

౧౭౩ భృగునీతంబుగ త్రియతో ద్వికళపెంచు నదవనేనియు నది జాని నాల్గువిధుల

తెలుపదు చతుష్కళయని తెల్లముగను రామభూపాల మహానిధ్యాకమ్యశీల

౧౭౪ ॥మరియు లంయా ప్రాణ లక్షణం బెరింగించెద నదియెట్లుండెనన లయయన

త్రిగత వాద్యత్రయంబునందు నిం చుమించుల లేకనెక్కసమంబుగా తాళం బు

తాళంబున దునుటలయయనం బరగు నదియు విళంబమధ్య నామంబులనుత్రి

పైయుండు క్రమంబున తల్లక్షణంబులు తెల్పెద నది యెట్టిదనినా॥

౧౭౫ తనయథాక్షర కాలంబు తాళిమిగను క్రియను వాడను మెల్లన గలుతెల్పి
యుమర గడపిన నది విళంబాఖ్యలయము తుంచు దెల్పిరి రామ నృపాగ్రగణ్యు

౧౭౬ నిజయథాక్షరకాల నియతి యు తత్క్రియతా దరగ తెప్పటురీతి దనరిన దువ
దానిని రెట్టించి తగ్గిన మధ్యమ లయయంధృతాళకాల జ్ఞులెల్ల
మరియథాక్షరకాల మరయంగ క్రియలతో తొదరియప్పటు యుట్ల నడచునప్పుడు
మధ్యమ దలయతగ్గమరియు రెట్టించి నద్రుతలయయని బల్కుదురు మహాత్ము

౧౭౭ యిట్లు ధృత మధ్యమ విళంబ హ్వయలయలు జాడవెరుగును తాళములా వాదవలయు
నతులతార్య త్రిక వ్యవహారములకు రామభూపాల పహానిర్యర వృశీల

౧౭౮ ॥నిట్లులయ ప్రాణంబు నిరూపించి యుంకయతి ప్రాణ లక్షణంబెరింగించద వినుము తా
ళులయందు అంగవిన్యాస విశేషంబు యతియనంబరగు నదియును న భేదంబె
యుండు తన్నామంబులు క్రమంబున నెరింగించద నదియెట్టి దనినా॥

౧౭౯ సమయతి స్రోతోవహయతి గోపుచ్ఛయతియు యతుల మృదంగ
సమయతి యు వైది మధ్యవి షమయతు లివియారు రామ జనపాలమణి
క్రమంబున తల్లక్షణం బెట్టిదనినా॥

౧౮౦ గొప్పయంగంబేని కురుచయంగంబేని తాళంబులో నెల్ల తావులందు
వరుసగా నొకరీతి వర్తిల్లనే నియు సమయతి యనవచ్చు జక్కనైదలు
కురుచయంగంబులు తొలుత నిలిపియుంచి గొప్పయంగంబులు తుదకు గూర్చి
తాళంబు నడపింప దగునవి స్రోతోవహా భిక్యయతియని యార్యులందు

౧౮౧ మొదట గొప్పయంగములను సంధిల జేసి కొంచపైన యంగ కులము నెల్ల
తుదల జేర్చిన దమ్ము గొప్పున యతియం దృ భరతవిధులు రామ పార్థివేంద్ర

౧౮౨ అలఘ్వంగముల నిల్పియా ద్యంత ములయందు నడుమను నధికాంగ ముదర జేసి
తాళంబు నడప మృదంగ నామక యతి యనదగు మరియునాద్యంత ములను
గొప్పయంగంబులు గూర్చియా నడుమ కురుచయంగంబులు గూర్చినట్టి
తాళంబు వాడిన తగవేది కామధ్య యతి తాళజ్ఞులందృ నిజము గొప్ప

భరతశాస్త్రం ---------------- ౧ ----------

౧౮౩ గొప్పగోళంబులనక నేర్పొప్పమొదటి శిరతల నడుమను నట్టియంగములనైన

నతికితాళంబు జరిపిన. నదియె విషమ॥ నామంయతియం ఖ్యాతముఖా నాయకేంద్ర

౧౮౪॥ ఇట్లు నిరూపితంబైన యా యతిషట్కంబునందు తెల్పెదకిక గణానియమంబు

తెరుంగించెద క్రమంబుగా వినుము మగణ నగణంబులయందు సమయతి

యను యగణ సగణంబులయందు శ్రోతోవహ యతియు। భగణ తగణంబు

లయందు గోపుచ్ఛ యతియును। జగణంబునందు మృదంగ యతియు ను।

౧౮౫ తగణంబునందు వేదిమధ్యయును। యిట్లు సంధిల్లిన నియతుల్లె అష్టగణం

బులు గలిగిన తాళంబులయందు సమయత్యాదులై యుండునగులు। నిరూపించి విష

మయతి యగణంబులయందు వేదని। తాళజ్ఞులు వ్యవహరింతు రిట్లు మగణా

ద్యష్టగణంబులకు క్రమంబున లక్షణంబు వివరించెద నవినుట్లు దనినా॥

౧౮౬ మగణము గురువులు మూడిట। భగణంబున కాది గురువుపాదు తెనంగా

జగణము మధ్యమగురువని। ప్రేగడుదురిల తెలాసలూరి బుద్ధజనపాల

౧౮౭ రగణము మధ్యమలఘువగు। తగణమ్మున కంత్యలఘువు తగు లఘు గురువుల్

వెలగి మూడు మూడు గణమని। ప్రేగడుదురిల తెలాసలూరి బుధజనపాల

॥మరియును తాళవ్యవహారయోగ్యంబులైన యుపగణంబుల లక్షణం [illegible]

నినా॥

౧౮౮ లా యునలఘువన బరగున్। గా యన గురువనగ బరగు కడు ప్లుతము నకు

బొందును పాయని [illegible] పలికెను దాయన ద్రుతమగును రామ ధరణీనాథ

॥యిది ద్రుతలఘు ప్లుతాది తాళాంగ వ్యవహారిక సంకేతంబు మరియు। ఉపగణంబు [illegible]

౧౮౯ హగణము గురులఘుయుక్తము। నగణంబగు లఘువు గురువు పరలఘుయుక్తం

బగులల సంజ్ఞము గురుయుగ్మ। మగు గగమన కాము భావ రాసక్షుసనే

౧౯౦ గురులఘుయుక్తము సలమున్। బరగును లఘుగురుయుగంబు బా [illegible]

గర వెలుప్పుల గమనం గనున్। బరపొంద తెలాసలూరి బుద్ధజనపాల

౧౯౧ వగణంబు లఘువు(లన) వంన బరగును। నగణంబు గురువన్న నగము [illegible]

వగణంబులఘువును సలమన బరగును। మగణంబులఘువును మల [illegible]

ఛందశ్శాస్త్రం

రగణంబు లఘువును లఘువుంచు విను చును। తగణంబు గురువును రగమ నదగు

తగణంబు లఘువును దలమన వగునంత్య। తగణంబు గురువును తగమ నదగు

[illegible] నగణావగణ ద్వయము గూడి నవమ నదగు। నగణాహ గణ ద్వయము గూర్పహ మనదగు

భగణాలఘువులు గూర్చిన ఫలమనదగు। రామభూపాల శాశ్వత రమ్యశీల

[illegible] భగణ గురువులు జేర్చిన భగురువయ్యె। సగణాలలములు జేర్చిన సలలమయ్యె

నగలఘ్వములు గూర్చిన నలల మయ్యె। నగణ గగములు నగణాగగములు గూడి నగగమయ్యె

పంచగీతము దీరామ పార్థివేంద్ర

[illegible] సగణమగణంబు లానరిన సమము నదగు। సగణహా గంబు లానగూడి సహమ నదగు

మగజగసగాది గణములు మరియు కెన్ని। తెలియదగు నిందు రామధాత్రీతలేంద్ర

[illegible] యిట్టిదంబున హగణ వగణ లలగగ నలసల మలరల రగతల తగనవ [illegible]

భల భగసలల నలలనగ గనగంబుల నియుడు నేకవింశతి నామంబు [illegible]

యుపగణంబులకు లక్షణంబు నిరూపితంబయ్యె నిట్లు ఛందశ్శాస్త్ర [illegible]

[illegible] ప్రస్తారంబు నందు గురులఘు విన్యాసా [illegible] గణా [illegible] గణా [illegible]

బునం బోలె। నా ధ్వశాస్త్రంబు [illegible] తాళ ప్రస్తారంబు నందు గురులఘు [illegible]

పాంగ నష్టాఖంబు నం జేశి తాళ్యశల ఘుగురు విన్యాస విశేష [illegible]

[illegible] గణాప గణావ్యవహారంబు గలదని భరత జ్ఞులు [illegible]

[illegible] సంజ్ఞేశి [illegible] గ లక్షణం బెరంగించితి। యిదియు [illegible]

వివరంబు యింక ప్రస్తార ప్రాణలక్షణం బెప్పెద వినవా। భారతి [illegible]

[illegible] పంచమం [illegible] జయం బును। [illegible] తాళ [illegible]

[illegible] ప్రస్తారంబు [illegible] యుండు [illegible] లక్షణంబు [illegible]

[illegible] ప్రస్తారంబ [illegible] తాల ప్రమాణంబున [illegible]

[illegible] తాళంబులు గలుగ విస్తారంబు [illegible] ప్రస్తారంబని [illegible]

[illegible] లక్షణ [illegible] తాళ పంచ [illegible]

[illegible] లక్షణంబులు [illegible] ప్రముఖా॥

[illegible] ప్రాంహణ [illegible] మొదటిలోను [illegible]

భరతశాస్త్రం

కదియయేతోత్తరమగునట్లు హెచ్చించి (యదిమహాత్తైనదిగాని యందు ప్రాశి
యది తాంగమలాపంగ మరయుచు కుడియుద (ములన్నిటి కాల (క్ర) మం బులన
వలశినయుంతయు ప్రాయనంగశ్రేణి (చ మనిట్లు త్ర్యశ్రాది జాతులందు
౨౦౦ నంగ కశ్రేణి కాలక్ర మానుగతుల (సాలకైన జేశి మొదలున ముత్యతంబు
నదియు నే తోత్తరశ్రేణి నమరప్రాయ (తగువ (త్రిశి మంతయును రామధారుణీంద్ర
౨౦౧ ॥మరియు సంఖ్యాలక్షణంబు దెలిపెద సంఖ్యయున నే మన్నను నిటువ్రాయించిన
యుంగశ్రేణి యందలి మహాత్తులగనుంగాని యీ మహాత్త్ర పెట్టి ప్రస్తరించి
దీనికింద యున్న తాళంబులు బుట్టునని యడిగిన చోట యీ మహాత్త్ర ప్రస్తా
౨౦౨ రంబున యున్న తాళంబులు బుట్టెనని జెప్పుటకు సాధనంబైన తెల్లి సంఖ్యయు
నంబరగు తల్లక్షణంబు జాతిభేదంబుల వలన పంచవిధంబై యుండు నది
యరుంగింబద నవధరింప్రభూ॥
౨౦౩ తెలుపనంత్యాపాంత్య చతుర్థ్య షష్టంబులు (సంఖ్యగూర్చిన బ్రహ్మ జాతిసంఖ్య
చక్రనంత్యాపాంత్య షష్టాష్ట్రకృత్తములు (సంఖ్యగుణించిన క్షత్రి సంఖ్య
ము నయనంత్యాపాంత్య ము నవమను మూర్ఖనత (గూర్చగా వి గుణిత సంఖ్య
పరగనంత్యాపాంత్యహీనావతారప (క్షములు గూర్చ శూద్ర జాతిసంఖ్య
౨౦౪ రహీన నంత్యము పాంత్యంబు బ్రహ్మ పక్ష (తార తాంహయ సంఖ్యలు ధారనిలగ
సంఖ్యగూర్చిన సంకీర్ణ జాతి సంఖ్యలనుచు జెప్పిరి రామన్రపాగ్రగణ్య
౨౦౫ ॥యిట్లు మొదలు తత్తజ్జాత్యక్షరకాల క్రమంబున నంగశ్రేణి విశ్లేషించి దానికిం
ద సంఖ్య ప్రాయనప్పుడు మొదలు మొదలు (ఆ శాంత్య యొక్క యొక్క విభజించి విభజ్యా
(ప్రాంత్యం యొక్క బిందువులు (అశేషా పాంత్యంబు వరి యొక్క బిందులు గూర్చి
ల విశ్లేషించి తజ్జాతి సంఖ్యా ప్రకారంబులు గ్రైకొని లఘు గురు
౨౦౬ కింద నాసలు గూర్చుచు నిట్లు పంచ జాతులకు పంచసంఖ్య [illegible]
యీ మహాత్త్ర కింద ప్రస్తరించిన తాళంబులన్ని తెల్సిన నితెలి [illegible]
నింగా కమరికొందరు భరతజ్ఞులు సత్య జాతికి దేశ [illegible]
షడక్షర కాల క్రమాణంబుల విభజించి తత్తత్క్రమంబున ప్రస్తారంబు [illegible]

భరతశాస్త్రం ---------- ౪

౧౦౭ నష్టోద్దిష్టాదులు సాధించి వ్యవహరింతురు దప్రమాణకంబులై ప్రాచ్య
శాస్త్రంబులు పొలంబగుచుండెను వైచిత్ర్యచురంబైనలాక్షణికులు తన శాస్త్ర
శాస్త్రమార్గంబు తెరుగ నార్యరత ప్రాంచరు పరానాస్వాయంబు న శాస్త్రీయ వ్యవహార

౧౦౮ గమ్యంబైన లక్ష్యంబు గానుంగాని పదను గుణంబుగా లక్షణాంతరంబులు ప్రకటి
లకల్పితంబులుగా వించుచుండెను ప్రాదిసత్యంబని పెక్కలంగీకరించి రక్షైనను శాస్త్రం
బు సంగీతంబు సంబోధేన సమర్థ శాస్త్రాంతలక్ష్యను గుణంబై ప్రాచ్యశాస్త్రమా
ర్గ ప్రష్టంబయ్యెను తలికాల జనాను రంజనంబు శ్రేయంబు ప్రశస్తంబయ్యె నది

౧౦౯ యునుంగాక భరతశాస్త్రంబులు బహువిధంబులుగా నున్నయప్పుడు లౌకిక లక్ష్య
ను గుణకల్పిత శాస్త్రంబులు గాక సదాశివ బ్రహ్మ భరత కశ్యపాది ప్రాచ్యశాస్త్ర
తంబుల లోదని యుండైన యీ లౌకిక లక్ష్యను గుణంబుగా త్రిశ్ర జాతి కిం
౧౧౦ త్ర్యక్షర ప్రమాణాల ఘుప్లుత లఘు నిషిద్ధంబుగా కలదని యుండె నేని యునేకదశ
ము తంబని సత్యంబుగా విశ్వసించి తలక్షణంబును సంగ్రహించి తాళ వ్యవహా
రంబు బుద్ధిమంతులైన భరతజ్ఞులుగా వించు వరాహ్యంబై యుండును నంత మం
త్రం పతాని యూదిమహేశ్వర శాస్త్రంబైన షడక్షర తాళ కలిత లఘు ప్రమాణం
౧౧౧ బు త్రిశ్రయ జాతి కలేదని లౌకిక లక్ష్య భావనం జేసి పరిహరింప శక్యంబుగా విరి
నిశ్చయంబు యుట్లు నిజ సంఖ్యా లక్షణం బెరుంగింపవలె నింక నిజ సంఖ్య త్రిందశ తాళ
సంఖ్య లిఖించు క్రమంబు జెప్పెదనది యెట్లనినా॥
౧౧౨ ప్రాంత్య ప్రాంత్యోర్ధ్వ నిలయములు పాంత్య గ్రహము క్రమముగా జాతి సంఖ్య ప్రమాణము
సంఖ్యవార్ధన పాతాళ సంఖ్యకాది నమరు నూర్ధ్వ పాశ రాము న్య పా గ్రగణ్య
౧౧౩ ॥యుట్లు పాతాళ సంఖ్య లిఖియించి దాని యుష్ట పాతాళ సంఖ్య యించవలెను
యెట్లనినా॥
౧౧౪ ప్రశస్తోనంత్య మొక్కటి యూదని దియు పెండియు మునంత్య మెుక్క ...
మరియు తజ్జాతి సంఖ్య క్రమాన నూర్ధ్వ నిష్టపాతాళ మెరగాను వ్యవహారం ...

భరతశాస్త్రం ---------- ౨ ----------

౨౧౮ ॥ఈ విధంబున దెలిపిన సంఖ్యల యందు మొదటి నిజ సంఖ్యకు మున్న ఫలలం
బు దెలిపితి నింక పాతాళాష్ట పాతాళ సంఖ్యా ఫల లక్షణం బెఱింగించెద నది
యెట్టిదనిన॥

౨౧౯ ప్రస్తారములయందు బ్రంహా ప్రశంసైన లఘు గురులకు నిలత మూలగనివె
యున్ని న్నియని దెల్పి యితర జాతులయందు నిన్నియను ధృతన్ని ధృతలు
లఘు గురు ప్లుతములు నుండున నిజాతి సంఖ్యా క్రమంబు నజక్ష దెలిపి
ఈయునిదు లాంతము లెన్ని లఘు గురు ప్లుతాంత తాళములని యుగ్ర జాతి

౨౨౦ జాతి కను ధృతాంతాది తాళ చయ వలన దనరు పాతాళ సంఖ్యలాత్మ్యములగజేశ
బా విడె వ్వరి సర్వ తాళ సంఖ్య ఫలములు లభించియజ్ఞులు రామస్వామి గణ్యా

౨౨౧ ॥ఈయిల్లు సంఖ్యా లక్షణంబు నిజ పాతాళాష్ట పాతాళ భేదంబు చాతుర్విధంబు
గా ప్రతిపాదితం బయ్యెనింక ప్రస్తార లక్షణం బెఱింగించెద ప్రస్తారంబు బహువిధం
బులైయుండు నదెంతగ స్త్రీలయందలి మహాత్మ్యత్వ మెన్నిగల మున్ని ముని త్రెందను ప్రస్తార
బు ప్రస్తుగాఫున మహాత్మ్యతైన నన్ని ప్రస్తారంబులు గలగిరియుండు నన్నిటి
ని పంచవిధంబై ఈయుష్టి

౨౨౨ ప్రస్తారంబు మొదట జాతి భేదంబున జేసి పంచవిధంబైన ధృతాం
నందు మొదటి చతుర ప్ర ప్రస్తారంబు నందు బ్రంహాంగ సంభవంబైన
గచతురంగంబు లెతాని ఉన్నాంగంబు సంఘటింప జేరదు పంచమంబైనయి
సుధృతంబు. ధృతానుసారింపై దనకింద ప్రస్తార ఏసెహా గ్యంబైన మనంత్య చక్రం

౨౨౩ సుధృతంబు గాదని సదాశివ బ్రంహా
బుగా ఫున శుద్ధజాతి ప్రస్తారంబునందు సంతతివంబు గాదని
విభేద తాత్పర్యంబురులు వివరించిరి ఈయిల్లు ప్రస్తారము గ్యంబైన విధానంబు
ప్రతిహారించి విస్తయింబుతకై మకారణంబని నవిసుము లోతకేతా మహాంత్ర

౨౨౪ ప్రతిహారించి విస్తయింబుతకై మకారణం బనిన విసుములోతకే
నదనమ్ము ఖ్యంబు చరాచర ప్రపంచంబు గల్పించి భ్రాంత మయు ప్రాకారంబుల
స్త్రీయు సూత్రవిధంబైనను నందు లోనిహారించ దవర్ణనంబులు బాహుగుణ
భా వంబులు ను సుత్తమానన మహాభావ తారతమ్యంబులు మున్ని
ఇంగకారంబులు గాయిత్రా నిశకీర కంబులకు నెఱుగజేయ చవిత్రంబు
ధంబైయుండు దని బహువిధంబులో క ప్రపంచంబు గల్పించి నట్టి

భరతశాస్త్రం ---------- ---౹౸------

త(ప్ర)పంచంబునందు తాలనాదస్వరూపంబులైన తాళశరీరంబులు విమో

౨౨౩ దార్థంగా జాతిలక్షణ(క్రి)యా భేదంబులచేత భిన్నభిన్న (ప్ర)కారంబుల

జేసి కల్పించ నిట్లు సర్వ స్వతం(త్రం)బైన (బ్ర)హ్మాదిలోకేశ్వరులచే నిర్ణ సంకల్పింబు

బు త్రైరాయశక్యంబుగాదు గావున చతుర(ప్ర)కార(ప్ర)స్తారంబులు ధ్రువాది

శుద్ధ చతురంగ(ప్ర)స్థానంబులైయుండు నితరజాతి(ప్ర)స్తారంబులు నాల్గునను

౨౨౪ కృతయుక్తంబుల గుర్తింపజేసి పంచాంగ(ప్ర)స్థానంబులైయుండు మరియు నట్లు

చతుర(శ్ర)(ప్ర)స్తారంబునందు షడ్విధ్యంగంబులై నాల్గైనను పంచాంగ వ్యాప్తా

రంబునం జేసి పంచాంగ(ప్ర)స్తార నామంబుగలుగ గావున నాది(ప్ర)స్తారంబు నం

౨౨౫ దు త్ర్యంతంబే నల్వాంగంబును (ప్ర)తంబుకన్న నధికాంగంబును లద నియతిం

గి సర్వపుతాంతంబుగా నక్షర కాల(క్ర)మంబున(ప్ర)స్తరించవలయు నితరజాతి

(ప్ర)స్తారంబులయందు విరామంబు కంటే నలాంగంబును ప్లుతంబుకంటే నది

కాంగంబును లేదని తెలిసి యక్షర కాల(క్ర)మంబున సర్వానుకృతాంతంబు

౨౨౬ గా భరతజ్ఞులు (ప్ర)స్తరింపవలయు నిది(ప్ర)సాదర వర్ణంబు నింక నిట్టి (ప్ర)స్తా

రంబున కు ఫలంబేమియన్నను సంగ(శ్రే)ణి సంఖ్యా(క్ర)మంబున నిట్టి తహా

త్తు(క్రి)ందినిన్ని తాళంబులు (ప్ర)భవని తెలిసియుట్లు నగునని యుతరుల చిగిన

౨౨౭ దు తు(ప్ర)స్తారంబానల్లి జూచిన గానతాళ సంఖ్య నిశ్చయింపరాదు గావున

యుతు (ప్ర)స్తారంబావశ్యకంబై యున్న యుండుటుం జేసి తల్లైకునెూ హాయం

బు తెలిపెదనది యుట్టిదనినా॥

౨౨౮ జాతులలో నిట్టి జాతియందైనను (ప్ర)స్తారయోగ్యమహాత్రజన్య—

యుల దుఫే శ్యంబైనయంగంబు(క్రి)ందనల్వాంగంబు సందించి యుదటుకే

మక్షర కాల(క్ర)మానురూపంబుగా దమహాత్త ఘూజాయ దగిన యం

త్రత్త వ్యమున నిల్పి నలుపమే బినవట్లు మహాతుకే యుంగ నగినయుట్లి

౨౨౯ కుడిన దమవదిరయు జేక్షినయు నధిమల్పుంబు నిడుచు యుధాంగ ముడు

ధాంగముగ

హాయ(ప్ర)స్తారముమరు నిట్లు జాతులై ... బు కి నిరాము జనవ ...

౨౩౦ ... యుత్తైరంగున చతుర(శ్రం)బునందు సర్వద్రుత తాళాంతం ...

తులయందు సర్వాను ద్రుతతాంతా తంబున్న గల్గ ప్రస్తరించిన ప్రస్తారంబు
లు మహోద్దేశంబులు వలన భిన్నభిన్న సంఖ్యాయుతంబులై బహువిధంబు
లైయుండు గావున తాళంబుల నంతంబులనుచు తెలియందగు యిది

౨౩౧ ప్రస్తార లక్షణంబగు నిట్లు ప్రస్తారింతంబులైన తాళంబులకు నష్టోద్దిష్ట భావ
ములచే శ్రేష్ఠ తద్విధంబు వియ జ్ఞను యున్ని మాత్రల మహత్త్వ క్రమంబు ప్రస్త
రించిన తాళంబులయందు నిన్నవ తాళంబు కేనుపట్టుదవి యుద్దిష్టదని యడిగిన
✓ తాళంబున ష్టాఖ్యంబగు నిర్దిష్ట యంగంబులు గలిగిన తాళంబు ప్రస్తార

౨౩౨ బునందు నన్నదని యుద్దేశించి యడిగిన తాళంబు ద్దిష్టాఖ్యంబగు నిష్టిన
ష్టోద్దిష్టంబులు రెండును పంచజాతి క్రమంబున దశవిధంబు లవ్యస్త
మంబున దానికి నెల్ల నంగశ్రేణి సంఖ్యలయందు తత్తజ్జాతి సంఖ్యాను రూ
పంబుగా తల్లక్షణంబులు వివరించెద నందు మొదట చతురశ్ర నష్టోద్దిష్టం
బులెట్లనగా॥

౨౩౩ అడిగిన తెల్లి మహత్త్వ లెల్లోన్న బుజ్జించు త్ర్యంశ్ర్యశాంత్యములనుమర్త్య
మునుగూర్చి భుక్తికి ప్రతము రెండింట్లు వెండనే త్రైరాశిఁయూ వెన్నగురున
కలరుచున త్ర్యము శాంత్యము గూర్చి రెండి త్తు భుక్తికి తొలి యునయులఘు
నకునెత్త్రైలు గూర్చి యొకంయిట్లె భుక్తికి గడప్రచు తనవాత గలుగుసంఖ్య

౨౩౪ యుద్దిష్ట సంఖ్యలు చగిన ని తుష్ట్రతములు తెదరిమాత్రల తెదవల తుష్ట్ర నునుచు
తెల్లర గునిట్లు విప్రజాతియ్య నష్ట తాళమిదిరామ భూపాల చంద్ర వర్య

౨౩౫ ॥ యు క్తిధంబు నన సంగశ్రేణి సంఖ్యాక్రమంబు జూచు తెంని జాతి సంఖ్యామా
గంబున ష్టతాళంబు దెలుపవలయు నింక నిష్టి నష్టతాళ స్థాన [illegible]
బునను దిష్ట తాళంబు దెలుపదగు నవిదనినా॥

౨౩౬ త్రిజాతి తాళ సంధిత సారుల ఘుగురు ప్లుతముల గనెటులు గనిమూ [illegible]
సంగతి గావించి సరితెల్ల కువచ్చిన వియని ప్లుత్తులావరలిగ తవి
యూక్షించి ద్రుతములు వివసరి కైనవెల్లలకువచ్చు నప్పుంచు తెలిపిన [illegible]
తెదవకును ద్రుతలొరదవెనంబరిగిరాని సమసంఖ్యలన్నియు చక్క గూ [illegible]

భరతశాస్త్రం ---------------- ౧ ----------

యెుకటుగా జేసియా యెుట్టు వెఖమెుదయ్యు సంఖ్యలో త్రైరాశి తెక్కసంఖ్యజూచి
పల్కరగునిట్టి తాళమీా పట్టిదనుచు పైసగసుద్దిష్టయినరామ భూవరేంద్ర

॥ యిట్లుబతుశిశ్రనష్టాదిష్టంబులు నిరూపితంబుపై యెుల్వనింక తాళ్వశ్రన
ష్టోదిష్టం బు వెట్టిదనినా॥

ఆదిగిన వెఖ్ఖమహత్తు వెఖను త్రైరాశియంత్యము పాంత్యషష్ట క్యములను
వెునగూచి ప్లుతమున కెునరంగఖుక్తికే నారింట్లు జరపుచు వవలగురున
కంత్యము పాంత్యషదర్యముల గూర్చుచు నింపుచూ భుక్తింపూరింటు జైనిషి
లఘువునం తెూ్య పాంత్యలూరితంబున జేశి నాగ్గింట్లు భుక్తికి నదిపి ద్రుతకు
మెుక్కయిల్లూచి భుక్తికి మెుక్కయిచ్చి చేతిసంఖ్యకు గృహసంఖ్య బారకున్న
మాత్రకెుదవైన యితివిరామము నశ్రనష్టమదియంశ్రరామభూనాయకేంద్ర

॥ మరియు తదనుసారిమ్మెుయుదిష్టలక్షణం బెట్టిదనినా॥

క్షత్రతాళమునందు గనిభృతలఘు గురు ప్లుతముల కారతి బూర్పియిట్లు
సంధిశేనివియిల్ల శరిత్మెున వెఖన క నియుంచి భుక్తులు గల్గుయెునని
పురివిరామంబులు సరిగాని వెక్కిలు కమరిన వదెబ్బియునివమాత్ర
కెుదముల కువిరామ మెుదవృతుయరిగించి సఖసంఖ్యలన్నియు బన్నగూర్చి
యంతుగా జేశి యావెఖ్ఖ యామహత్తు వెఖలో ద్రైరాశి మిగిలిన వెఖ్ఖగాచి
దెలుపదగునిట్టి తాళవిరామ ద్విక్కడమచు క్షత్రియెూద్దిష్ట మదిరామ జనవరేంద్ర

॥ మరియు మిశ్రనష్టోదిష్ట మెట్టిదనినా॥

ఆదిగిన సంఖ్య మహత్తు సంఖ్యను త్రైరాశి ప్లుతమునం తెూ పాంత్యము నిసరేంద్ర
సంగతంబుగ గూడి సవరించి భుక్తికి నేడింట్లు గురువుకు దింపె సంగ
చక్కసం తెూ్య పాంత్య సప్తమంబులు గూచి నేడింట్లు భుక్తికి వెరిగి మెూరి
లఘువు సం తెూ్య పాంత్యలవితమ్ము గాగూర్చి భుక్తికి రెండింట్లు బుజి ద్రుతపు
మెుక్కయిలు గూర్చి భుక్తికి మెుక్కయిక్కి చేతిలో వెఖ్ఖ సరిపోమనే విరామ
మెుదువు కెుదవకు నదయుటునసగుమిశ్ర నష్టతాళంబు రామభూనాయకేంద్ర

॥ మరియు మిశ్రమెూదిష్ట తాళంబెట్టిదనినా॥

౨౪౩ మిశ్రతాళమున పమ్మన ద్రుతలఘుగురుప్లుతములు కనియట్టి ప్రెన్కినట్లు
సవరించి సరియైన సంఖ్యలకీవివచ్చెనని భుక్తియం ప్రుతుంయట్లు తెల్పా
యుటవరామము జూచి యుదిసని ప్రానుతే ఖకుంవచ్చె ననిదెల్పి కణగివమాత్ర
కెుదవకును ద్రుత మొదవుట తెలియించి సరి సంఖ్యలన్నియు జక్కెసెక్క
౨౪౪ నియతి గాగూడి యాగ సంఖ్యనిజమహత్తు సంఖ్యనూచ్చినికైన సంఖ్య జూచి
యట్టి తాళంబు నిష్టౌటవి సగెననిన మిశ్రమోదిష్టమిదిరాము మేదినేంద్ర
॥మరియు ఖండజాతి నష్టోదిష్టంబు లెట్టి దనినా॥
౨౪౫ ప్రదిగిన వెళ్లను మహతువెళ్లను ద్రోశి ప్రాంత్యము పాంత్య భాగావతార
ములగూర్చియుద్రింట్లు ప్లుత భుక్తికైను సంగి గురున తాంత్యోపాంత్య శరయుతమగ
నమరించి భుక్తికి నర్గదింట్లువచ్చింబి సంత్యము పాంత్య ద్రుహంబు గూర్చి
లఘు గురుమూదింట్లు లరి భుక్తి ద్రాంయుచు ద్రుత మెక్క యులుగూర్చి తెునగ భుక్తి
౨౪౬ యొక్కయుల్లెక్ట్ చేవిలో వెళ్లయుం ట లెక్కలకుత గ్గమాత్రుల వెళ్లి కెుదవ
కెనయ గూర్తురను ద్రుతమిట్లు ఖండ న ష్టతాళంబు రాముభూపాలయేంద్ర
॥మరియు నుద్దిష్టక్రమంబె ట్లదనినా॥
౨౪౭ ఖండతాళమునందు గల ద్రుతలఘుగురు ప్లుతములగని లెంటు గతదిగ్రాహము
లూనగూర్చి సరి సంఖ్యలావరిననవివచ్చె నని భుక్తు లారతి నమరద్రోశి
సరిప్రానవెళ్లల కరయన నుద్రుతల మాత్రుల కెుదవకు మరివిరామ
ము న్నదియ దిదెల్పి మిన్నగా సరివెళ్లలన్నియు జెక్కటుగానమర గూర్చి
౨౫౦ అట్టి సంఖ్యను ద్రోశియూ మహతుసంఖ్యలో నమిగిలిన సంఖ్యనా ముగావల
యుట్టితాళంబు వేపట్ల నె సగునవిన దనరు నుద్దిష్టమిదిరామ మనుజనాథ
౨౫౧ ॥మరియు సంకీర్ణజాతి నష్టోదిష్టంబు వేర్పరచెద క్రమంబెట్లు దనినా॥
౨౫౧ ప్రతిదిన సంఖ్య మహత్తు సంఖ్యన ద్రోశి ప్రాంత్యముపాంత్యంబు లుజ్జగర్చి
సర్వంబులూనగూర్చి భవ్య ప్లుతంబున కెంట్లు తమ్మిది భుక్తికి టీగురునకు
కరగ నంత్యోపాంత్య పద్మాసనముల గూర్చియుండ్లు తెమ్మిది భుక్తికి నినదగు దెలి

భరతశాస్త్రం ---------------- ౧౭౬

[illegible]ంత్యము పాంత్యంబు సమరించి లఘుత్రముల భుక్తికి నేడింట్ల ప్లుతగవిడిచి
[illegible]ముకటుగూర్చు బుధ్వత భుక్తికి నేనే కటుడి చేతిలో వెళ్ళి సరిప్లామిచే తమా[illegible]
[illegible]దముబాతన సుద్ధ్వతుల గూర్చి సంగ్రహ గ్యనష్టంబు రామస్త్రపాగ్రగణ్యే
[illegible]మరి ఇరుల సంకీర్ణా దిష్ట తాళంబు వెట్టి దనినా॥
[illegible]ంకీర్ణతా శ్రమ సంగసు రుద్ధ్వత లఘువ ప్లుత ముసగూర్చి యుప్పె నింట్లి
[illegible]త గూర్చి సరిమైన సంఖ్యల కివిగ ప్లెన నిభుక్తి వమమపటుల యుద్ధ్రప్రాశి
[illegible]సరింయు సుప్లుత లున్న పరుసలు గనింయని సరిప్లాని వెళ్లల జాతలసుమ
[illegible]త్రలకుదవ స మలంయు పరామంబుల నియించి సరిశేళ్లలన్ని యొక్క
[illegible]రుప్రగూర్చి యువెళ్లె తాము హత్తు వెళ్లిలో ప్రాశి మనిలిన వెళ్ల జాతి
[illegible]ంబుల్లి తాళంబు విష్ణాద నేసగునవగ బరగునద్దిష్ట మిదిరామ పొర్లిదేం(శ)
[illegible]యుఖ్లి (ప్ర)స్తార జన్యతాళంబుల కర్తవ్యంబు లైన్న దశవిధ నష్టాదిష్ట శా
[illegible]స్తార (క్ర)మంబు తెరింగం బత్తిని విందుయు నుంగాక నవత్సంచ జాతియ్య(ప్ర)
[illegible]ర త్రయంబున వివరింప వేదయ్యని ష్టుది(ప్ర)స్తారంబు నిష్లు కాలాది జాత్యం
[illegible]బులైన మహాప్రాణంబులైదును (గ్ర)హాది (ప్ర)స్తారాంతంబులైన యుపప్రాణం
[illegible]బులైదును గూడ దశప్రాణంబులు నిరూపితంబులైయున్ని ట్టి తాళన ప్రాణం
బులు లంబు ప్రాప్తి క్ర(మం)బు (గ్ర)హంబు లిప్పుడు జాతి కాక జాతి పి[illegible]
[illegible] (గ్ర)హంబు వేదుగా వున (ప్ర)కల్లి కాల్కౌ క్లేశంబులు కు వృత్యాసం[illegible]
[illegible]యుందగు నన్నిటా వినుము తత్తాఖ కేశంబు పరిగణనా మాత్ర(ప్ర)[illegible]
[illegible]బగుగాని తాలప్మౌ పాద వతంబు గాదు గావున తారతమ్యంబు గల్గు[illegible]
[illegible]త్ర్యే కరణంబు కొంషా పాద కంబు గానేరదట్టి తారతమ్యం[illegible]
[illegible]నుము తాళ(ప్ర)ణికి కాల(ప్రా)ణంబు నాత స్వవిధానంబు మార్గం[illegible]
[illegible]రూపంబు క్రియాప్రాణంబు సహజజధ్వ (ప్ర)తిపాదకంబు యుంగ(ప్ర)[illegible]
[illegible]గణాది రూపంబు జాతిజన స్థానంబు గావున నెయ్యదును[illegible]

బులైన మహాశాస్త్రంబు నంబరగు। మరియు గ్రహంబన్న దిగ్రాహ్యగ్రాహ్య
త్మకత్వనిరూపకంబు కళాశాస్త్రంబు తెలియజేబల ప్రతిపాదనంబులయు శాస్త్ర
ణంబులకు తారతమ్యంబు వివరించుటనవల జాతిగ్రహ [illegible] బుజే
యుటం జేసి ప్రాకృతదృష్టమార్గంబు నకు శ్రేయస్కరంబగు గానిభంగంబు
గావించియును। నిదికల్పనా చమత్కారంబని యును। గుణగ్రాహకులైన భర
తజ్ఞశేఖరులంగీకరింప వలయు నిట్లు దశశాస్త్రాణ యుక్తంబై తాళ్యత్రిక ప్రకీం
చ నిర్వాహకంబైన సకల భరతశాస్త్ర ప్రతిపాదితంబై శివశక్త్యాత్మకంబై
సాత్త్వికంబున కుమహాశాస్త్రంబు। బోలే। నాదిమూలంబై నాదాత్మక
[illegible] శివ స్వరూపంబై లోక ప్రశిక్షంబై యీ మహాతాళంబు పంచజాతిన్య
ప్రస్తార పరమేశ్వరుని యీశానాది పంచముఖంబులై దు చతుర్ముఖ చాచ ప్రభు
షట్త్రింశ త్రిక సంప్రత్యష్టషు నామకంబులైన పంచమహతాళంబులు
మంబున సంభవించె। తాళ్యపంచ తాళ జనసాంతరంబున నాది భరతాచా
ర్యులైన యుమ్మహేశ్వరుండు తన గుణంబుగా మరియును। బహులాదిసప్తతా
ళంబులు గల్పించి తమార్గంబున తాళ్యత్రిక స్వరూపంబుగా వించె। ముందు నస
తద్వితి భరతాచార్యులైన చతుర్ముఖుండు తాళ్యత్రిక తాళభేదమ్ములన్మహేశ్వ
రుని వలన సంగ్రహించి తత్తాళాను గుణంబుగా తత్పంచ తాళంబుల తెలుపగా
సమాతయుతువది నాళ్యతాళంబులు చేసి కల్పించి లోక ప్రశిక్షంబుగా
వించె గాంధర్వ సృష్టి యనాది మహేశ్వర నిర్మితంబులై తాళ్యత్రిక స్వరూపరక్ష
ణంబులైనట్టి లాది సప్తతాళంబులు ముందర నేరంగించి ముమ్మడి త్రింశ
న్మితాది తాళభేదంబులు క్రమంబున నిరూపించదనలయు లాది తాళం
బులన్నవమార్గదేశీభేదంబులు చాతురెందు తెరంగులై యుండు నందు మార్గ
మాళాదులు శుద్ధలక్షణంబులై శివలోక ప్రశిక్షంబులై యుండు। దేశ్యమా
[illegible] దులు స్వాలోక ప్రశిక్షంబులై యుండు। సర్వంబు లాది సప్తతాళంబులకు

భరతశాస్త్రం

ళంబును, నందనంబును, ఉదీక్షణంబును, మఠ్యకతాళంబును, ఢెంకినంబ [illegible]

[illegible]గంబును, మల్లికతాళంబును, ఢెంకతాళంబును, నందితాళంబును, కుంకా

రతాళంబును, ముకుందతాళంబును, విషమకంతాళంబును, ఝుంఝుటతా

ళంబును, ఢెంగతాళంబును, చతుర్ముఖంబును, ప్రతిమఠ్యంబును, మద

నంబును, రతితాళంబును, వర్ణయతియును, శ్రీముఖంబును, లోకతాళం

[illegible]బును, లలితప్రియంబును, భద్రాచరణంబును, ద్వైతాళంబును, అర్జునతాళం

బును, మఠ్యకతాళంబును, నిస్సారుగ జయతాళంబును, శంభుకతాళంబును

ఛత్రతాళంబును, ఘనమత్యంబును, ముట్టుల [illegible]

[illegible] ళంబులు, త్రియుతాళంబుల [illegible] పంచఘ్ను ఉంబును, [illegible]

బును, అక్షరంబును, సింహవిక్రమంబును, ప్రత్యంగంబును, రంగద్యోత

బును, రాజతాళంబును, చతుర్వర్ణంబును, రంగప్రదీపకంబును, రంగాభరణం

బును, సింహనందనంబును, శ్రీ [illegible] కీర్తి తాళంబును, [illegible]

[illegible]యంబును, ప్రతితాళంబును, బిందుమాలి తాళంబును, మఠ్యకతాళంబును

ఢెంకితాళంబును, సమకంతాళంబును, చతుస్తాళంబును, రాజచూడామణంబును

జగఝంపయును, శ్రీనందనంబును, ద్వితీయంబును, మల్లికాతాళంబును, [illegible]

[illegible] తాళంబులు [illegible] తాళంబు [illegible]

[illegible]కంబును, [illegible]కంబును, ఝంపవర్ణంబును, [illegible] తాళంబును, [illegible]

చతుర్ముఖంబును, ప్రతాపశేఖరంబును, త్రిమాత్రయును, [illegible]

[illegible] ప్రతాపశేఖరంబును [illegible] తాళంబులు [illegible]

[illegible] తాళంబులకు క్రమంబున లక్షణంబు [illegible]

[illegible] తాళంబులు [illegible] మాత్రసంఖ్య [illegible]

[illegible] మాత్రలు [illegible]

[illegible]

[illegible]

భరత శాస్త్రం

౨౮౭ పదియునెన్మిది మాత్రల పరిధవిళ్లి| బ్రంహా జాతియ్యరూప వి(భ్ర)మమున్నెక్క
వర్తవే నామ తాళంబు సంఘటిల్లు| నమిత కృత ప్రశస్త నామ ప్రహా(గ)గణ్య

౨౮౮ బిందుద్వయ యుగ ద్రాన్తి| నందముల్లగ నారు మా(త్ర)లమరగ వెలయున్
కందర్ప నామ తాళము| ప్రేంపుగ విపంచి తైలా సల్లూరి బుధ జన పాలా|

౨౮౯ నాలుగు ద్రుతములు గురుద్వయము| నాలుగు మా(త్ర)ల వెలంగ నలువ ప్రంగా
మేలయ్యె రంగ తాళము| ప్రేంపలంగా తైలా సల్లూరి బుధ జన పాలా||

౨౯౦ పలయ ద్రుతయుగ గణంబుల్లు| వలతె నన్గను పంచయా(త్ర) [illegible] గుణున్
వెలయుప క(త్రి)ము తాళము (ప్ర)యుక్త [illegible] తైలా సల్లూరి బుధ జన పాలా

౨౯౧ ద్రుత యుగ్మములగ సంగతి| [illegible] మా(త్ర) [illegible]
గతి [illegible] తాళము [illegible] తైలా సల్లూరి బుధ జన పాలా

౨౯౨ గణానకు బిందు ద్రుతయున్| గణములు ద్రుతయుగ ములగ ము(క్ర)ము [illegible]
(ప్ర)[illegible] రాజ [illegible] మా(త్రా) [illegible] మనారా మ [illegible]

౨౯౩ [illegible] ద్రుతయుంబు| [illegible] ద్రుత యుగ్మ [illegible]
(త్ర)మము [illegible] సప్త మా(త్ర)లు గల్గి [illegible] తాళ [illegible]
[illegible] ద్రుతములు [illegible] ద్రుతకున [illegible]
[illegible] చం(ద్ర)ము [illegible]| [illegible]

[illegible] మా(త్ర) [illegible] సద్యో [illegible]
[illegible] విధము [illegible] భూపాల [illegible]
ద్రుతయుగ [illegible] మా(త్ర) [illegible]
[illegible] తైలా సల్లూరి బుధ జన పాలా
[illegible] (త్ర)ము [illegible]
[illegible] తాళము [illegible] తైలా సల్లూరి బుధ జన పాలా
[illegible]
[illegible] మా(త్ర)లు గల [illegible] తాళ [illegible]
[illegible] మా(త్ర)ల [illegible]

భరతశాస్త్రం

మతి నెంచ పదన తాళము [illegible]

[illegible]

భరతశాస్త్రం

౨౧౭ లఘువతుష్టముదీనావల్లవి తలవిరామంబు గలిగియున్నను శేత తెలగి యున్న

త్రు మసెుప్ప నాల్లగా లూమాత్ర యున్నైన నాలుగుమాత్రల మేలివైన

రనతంగ గజవిల తాళంబులివి లఘుగురు ప్లుతములు లలిత గూడి

యూరు మాత్రలుగాగ నమరు త్రిభిన్న తాళంబు లఘుంయు [illegible] యుగ యుమల

౨౨౦ ముఖుప్లుటించిన పంచమాత్రలవెలుంగ విరవిత్రమ తాళంబు వెలయునను

భరతశాస్త్రంబు తెల్లను పవికె [illegible] రామ భూపాల వితరణ రవ్యకీల

౨౨౧ వరలఘు యుష్మము నద్రుత [illegible] గాంచి రెండు పాతిక మాత్ర

నిరగెున్న హంసవిలా [illegible] తాళము వెలయు రామ ధీరవరకేళ్ళ

౨౨౨ మాత్రయుక్తంబున [illegible] ప్లుతము ద్రుతలఘు ప్లుతంబు [illegible]

నెవగూడు [illegible] నాలెక్క మాత్ర [illegible] విక్రమంబు

[illegible] ప్లుతయుక్త [illegible] లఘు [illegible] మాత్ర [illegible]

[illegible] లఘుమ [illegible] మాత్ర [illegible]

౨౨౩ [illegible] ద్రుత [illegible] తాళంబు [illegible] మాత్ర

[illegible] త్రియు [illegible] రామ [illegible]

౨౨౪ ప్రాప్త [illegible] ప్లుత [illegible] మాత్ర [illegible] మంత్రుల [illegible]

[illegible] తాళములకు [illegible] రామ భూపాల [illegible]

౨౨౫ [illegible] గణంబు [illegible] మాత్రా [illegible]

బు [illegible] తాళము [illegible] రామ [illegible]

[illegible] మాత్రలు [illegible]

[illegible] తాళంబు [illegible] మాత్ర [illegible]

[illegible] మాత్రయు [illegible] మాత్ర [illegible] మాత్ర

[illegible] తాళ [illegible] రామ భూపాల [illegible]

[illegible] మాత్ర [illegible]

[illegible] తాళంబు [illegible]

[illegible] మాత్ర [illegible] మాత్ర [illegible]

భరతశాస్త్రం ---------- ౫౨ ----------

వెలయను మల్లికతాళము ప్రెఋ పెంపగ తైలా సలూరి బుధ జనపాల

సరళ ఘుతా ప్లుత సగణ ప్లుతంబుల్ మలయు దేశాదశ మాత్రలమరు

త గుణ నగాంహయ తాళంబు మరియు నలఘు రుగ ద్రుతయుగ్మ లలగ గములు

గవి గి తొమ్మిది మాత్రలలవడ నంది తాళము వెన్న నగణంబు లఘుము గాద

షణ్మాత్ర ఫైకు స్సారుతాళంబా వ్రలఘులను ద్రుతయుగ్మ లగము లమర

పంచమాత్రా ప్లుతము తుంద భవ్యతాళము మనుచు గనా ద్రుతైపనా నైదుమాత్ర

లొలిమెరయంగ విషమతం తాళతాళము మరియు ప్రెంపెరా మన్వపాగ్ర గణ్య

నగణాను ద్రుత కలితంబు గురును పాదా ప్లితం(త) మాత్రాంచితవై

పెగడిన యష్టతాళము ప్రెగడ గద గుకైరా సలూరి బుధ జనపాల

రెండు లఘుతాధా నెన్నిదీప్త [illegible] నగురు ద్రుతా ఘ్నమాత్రలమరు నలు ద్రుమార

వెలయు మరియు భంగ విక్రుత తాళంబు బుధ వినావ భూప పురుషరూప

యొక జగణంబొక దీప్తము సకరంబు గాద ప్లుత శుభ మాత్రలవే

త్రకల చతుర్ముఖ తాళము సకలో ప్లుత మువ్యాదాపు జనపాలమణీ

ద్రుతు తెంపె సగణ భగణము లతికెన మరియుష్ట మాత్రలమరగ దనరున్

త్రితి మత్స్యతాళ పెంపయు ద్రుతము గ వినుకైరా సలూరి బుధ జనపాల

సగణంబు మగణంబు నవమాత్ర నైనిలువ లలిని వసంత తాళంబు వెలయు

దగణా ప్లుతంబుగా వరవెదు రతితాళము రయుంగ మాటత్ర భూ ధన్యమద్య

ద్రుతయు ప ద్రుయు లాపితంబు గురున్నా గరుతతాళము ష్టమా త్రాంక మద్య

లఘులు ఇరు ద్రుంతు సరళ ప్లై జయమంగళ తాళంబు షణ్మాత్ర ధన్యమద్య

లఘుత్రు గురు ద్రుప ద్రుతయుగళంబు ప్లుత ము గాదియూరెన్న మాత్రగా గురంత [illegible]

గురుపల్ కిత తాళంబు తప్ప పెంపు రామభూపాల నాప్లుత రమ్య శీల

లఘుత గణంబులు గాదిన వెలశిక [illegible] మాత్ర వక్రుత మనుచున్

ల లిత ప్రియ [illegible] బుధ జన పాల

నగణమునకు వెనకరా [illegible] ముగాదం పాత్ర బాదరై [illegible]

భరతశాస్త్రం

తగ్గతాళంబు సంగతమైనను ప్లుతద్రుత్యాసాంద్రనామ భూతలేంద్ర

సగలద్రుత సరళ సంయుక్తమై పంచమాత్రమౌ నరుగును మహి నెవెలయు

భరతవిధులు వెలసి బంధ్యా భరణతాళ మెఱుగరాదు భూమి భరణినాధ

లగలలఘులు వలయ ధ్రువ మగరుద్ర షణ్మాత్రలమరపతి జయతాళం

బగుసాధ్వ భరతవేత్తలు ప్రగడందగు కోసలూరి బుధ జనపాల

పలవా దుకరమహో త్రువ విప్రులంబగు సత్పవా క్యవిశ్రుతతాళం

బుదయించ చతుర్మాత్రలపితంబగును సద్గుణ మకరతాళమయ్యె భరణీనాధ

నగగము నలలము గూడిన దసుని సెసర గాజయాఖ్య తాళము మాత్రల

[illegible] సంఖ్యను ప్రగడందగ కోసలూరి బుధజనపాల

లల లఘులు ప్లుతయుగ్మము గలశిన పదమూడు మాత్రకంబులు వెలయున్

[illegible] తాళము ప్రెలుప్రెందగ కోసలూరి బుధజనపాల

[illegible] లఘు [illegible] గయుక్త తాళ [illegible]

[illegible] వింశతి మాత్రలు ప్రెలుప్రెంచెను కోసలూరి బుధజనపాల

[illegible] సగణ [illegible] సగణ గణ [illegible] బులును గూర్చి పదియు నారు మాత్రలు [illegible]

[illegible] నామ [illegible] తాళం [illegible] కోసలూరి బుధవరేణ్య

నలనగణములు [illegible] విలశిత [illegible] కంబు విశ్రుత మగురున్

[illegible] తాళం బగును జనపాలమణీ

[illegible] లఘు [illegible] తాళం [illegible]

[illegible] గురువాదు [illegible] రుపదింప [illegible]

బు [illegible] ప్రమురా [illegible]

గురుయుగ్మముల [illegible] సంధిల్లమాత్ర [illegible] సగ

[illegible] వదతా [illegible] ము వెలయు [illegible]

[illegible] ము తాళము వెలయున్

[illegible] కములు [illegible] కోసలూరి బుధజనపాల

[illegible] ములవెల్లిశేత

భరతశాస్త్రం ------- ౧౫౭ -----

నెగడెను షడ్భరీంశాయ్యముగుతాళము రామభూపరానఘమణీ

౩౬ లఘువలగసంయోగము తానొప్పె దశప్రమాణముల్ తాదిక్రమమువెలయు

మగణంబులలఘుసంగులలీలయుష్టమాత్రలుగల్గి ప్రత్యంగతాళమొప్పు

గా త్రయులఘుద్రుతకలితమై దశమాత్రలలమర కగదీపక తనమువెలుంగు

గురుద్రుత ద్రుతయుక్త గలవప్పై ద్వాదశదశమాత్రల రాజతాళమైనగు

౩౬౭ భగణ మధ్యమాత్రయునగమేక గురువున్నవమ్రపస్తమాత్రలగుచువెలయు

స్గణముభగ్న మరియుచతురశ్రవర్ణకతాళమరయరామభరణినాథ

౩౬౮ తగణాగురుద్రుతయుక్తం బగునిది రంగ ప్రద్యోతహాయతాళో

భగణోత గతిదశ మాత్రల నెగడెను భువి లూనరామ సృపమాత్రామ

౩౬౯ తలముసద్రుతముగాదిన విలసిత నవమాత్రమగుచు మిశ్రతలీల

వెలయుచు సదంగా భరణార్జ్యులతాళము భువి నిరామ జనపాలమణీ

౩౭౦ తనగా ద్రుతంబులు లగవలంచుద్వంద్వ తగణముల లఘువులా భగణముకలుగు

నిశ్శంకలముతెరా నెతబుగా గూడిన త్రింశమాత్రవిస్తారముగుచు

సింహనందనతాళశేఖరం బింపొందె రగణంబు తగణంబు కరమవయుం

మంత్ర ప్రష్టకంబుగా వెలయుచుబు భువిలోన సద్యుత్రసారతాళముప్రదు

౩౭౧ భగణాహగణగా ద్రుతంబులు పరగసాది పదియుమాత్రల కలితనిపతిత వెల్లి

లనచ్ఛత్రాలకవుతుతాళనంబు వెలయు రామభూపాల జగదేకదర్పకల

౩౭౨ లవెలయు ద్వయ ద్రుతములులాలయుగ జయతాళ మొప్పు సోన్నతవిలాస

నలుజీత దశమాత్రలనే ప్పెలుప్పెండగ కైరానయూరి బుద్ధజనపాల

గురులఘు ద్రుతయుక్తకై హాసెప్రియతాళ ప్రవారు మాత్రలగాత నమరియుండు

తగణంబుసరభంబు దనర షణ్మాత్రమైసశ్రీకీర్తి తాళంబు చెలువుగాను

నాథ్యంత గురు మధ్యమా ద్రుత ముచతుష్టయముమాత్ర షణ్మైధనుమరిసేని

బిందుమా లినమాఖ్యపెంపొందు గురువలవ ద్రుతంబు మాత్రలైధనరయు

౩౭౩ గాత మధ్యోత తాళంబు ఘనతగాంచె రగణా మనుమేర నైధుమాత్రల ...

... తాళ ప్పొంద ... నుజ... రామభూపాల ...

భరతశాస్త్రం

౩౭౩ భగణమొప్పుగ గూర్పఁదగు సమకంతాళ। తాళంబు పంచమాత్రములమర
గురువలయత్రయు భరితచతుస్తాళమున మూఁడు నరమాత్ర దనరుచుండు
రగవలయుద్వయ రంజితరాజకంగాళంబు తూర్తాష్టకమున వెలయు
గద్రుతయుగ్మగా నద్రుతంబులు గవిగి। భువిని జగఝంప వెలయుచుండు

౩౭౪ పాద కవిత త్రిమాత్ర సంభరితము గుచు। మరియు భగణ [illegible]
నారుసెకమాత్ర శ్రీనందనాఖ్యతాళ(మిం)పెసంగను రామభూమీంద్రచంద్ర

౩౭౫ మగణ వగణంబులూన గూడి నెగడె వేని। వెలయు తొమ్మిది మాత్ర విశదమగుచు
బిన్నజయనామతాళము చెప్పిగాంచె। రామభూపాలశాశ్వతరత్యశీల

౩౭౬ గురుద్రుతలఘుయుగ్మంబును। వరుసను ఘటియింపనాల్గువే మాత్రలచే
బరగు చుర్చుకతాళము। బురగించను తెలాసలూరి బుధజనపాల

౩౭౭ ॥ యుత్తేరంగునగు తావదుస్రైన యురువది యారుప్లుతాళంబులు వ్య। నిరూ
పించి యుంక ప్లుతాదుస్రైన శరాద్ర తాళంబులేనిమిదంబులి త్రమంబున లక్షణం
బు లేరుం గించద నవధరింపుము॥

౩౭౮ పగలముల గలపములపరగిన షష్టికాప్రత్రంబు ద్వాదశమాత్రమయ్యె
ప్లుతమగణాప్లుతయుతము సంపత్త్వష్టిమునకు ద్వాదశమాత్రములు దనర్చు
ప్లుతగురుద్రుతయుగ్మములుతగయుక్తి వెలయుమరిద ఖండపక్షాఖ్యతాళ
యునకెంచ పదమూఁడు ముఖ్యమాత్రలనెప్పె। ప్లుతగురు ప్లుతగురు ప్లుతకృదనరు

౩౭౯ విజయతాళము దశమాత్ర విశదమయ్యె। ప్లుతలఘుద్రుతమాత్రల ప్రసగవాళ్ళ
తోనవిలశిల్లఁ బిన్నచతుర్ముఖాఖ్యతాళమాలోన రామభూపాలచంద్ర

౩౮౦ ప్లుతయుగళంబున నాశిక। యుతమగుచు ప్రతపశేఖరాజ్వలతాళం
స్థితిపాదావృతషణ్మాత్రతతిర్విలశిల్లు రామధరణీనా॥

౩౮౧ ప్లుతవల ప్లుతయుక్తమై ప్రసగె నేని। దనర త్రిమాత్ర కృష్ణామతాళమునకు
మాత్రదశకంబు నిజముగా మలయునను। భరతవిభుంద్ర రామభూపాలచంద్ర

భరతశాస్త్రం ---------------- ౫౪ ----------

౩౬౯ మరిదిక్త్రిక లలములు । బరగున బుధ్భరణ నామక్షాసురతాళం
బరయుపదియేనుమాత్రలఁ బురణించను కైలాసలూరి బుధజనకొల
౩౭౦ ॥ యుక్తైరం గున తెలుపనెంక్క మవనంబునాల తాళంబులక్షియు వరు
సగా నుద్దేశించి చెందించు । నలుపది తొమ్మిది పద్యంబులచే తద్యతాది
బహాది తాళంబులు ముప్పదినాల్గును । నలుపదినాల్గు పద్యంబులచేతను
లఘుశేఖర త్రింశతాళంబులేబదియారు పద్యెంబులచేత
౩౭౧ ను సురాది వైశ్య తాళంబును । విరుపదియారును । నాల్గుపద్యంబులచేతను
ప్లుతాది శూద్రతాళంబులు రెనిమిదియును । ఇంతుతాళ సంఖ్య త్రిరితాళంబు
లకు లక్షణంబులు క్రమంబున నేర్పరిచితి మరియు నిందులో విశేషించి ద్రుతశేఖ
౩౭౨ రంబును । చచ్చరియు ఇంతరక్రీడా తాళంబునం । త్రిఇంతరక్రీడా తాళం
వి(శ్ర)వక్ష్యంబును । రంగవర్ధనంబును । యుక్తిబ్రతాదితాళంబులు పదియుమలఘుశేఖరంబు నంగ బలపలియు
బునను । ఝుంపయుం త్రితియక తాళంబును । గరుడ తాళంబును । ద్వి స్వారతం
బును । సమతాళంబును । మల్ల తాళంబును । ఝుంపటంబును । ఇను నిర్ఘబ
ఘన్యాది తాళంబును । వెనివిదియును । సురాది యెన్న జంపా తాళం
౩౭౩ యును । ప్లుతాది యెన ప్రతాపశేఖర తాళంబొక్కటియును గూడా నిర్ఘ తా
ళంబులు దక్షత్రిక్రేన నాడు నాల్గు తాళంబులును । చతురశ్రాది పంచ జాతుల
యందు భిన్న భిన్న ప్రకారంబులై మహాభేదంబుల వలన జనియించి తాళా
యుల ఘన్యక్షరంబుల ప్రమాణంబు నంజేశి । ద్రుతసారరహా గ్యంబులై
౩౭౪ మరియు నట్టి ద్రుతశేఖర చచ్చర్యాది తాళంబు విరుపదియు సువిరామ
యుక్తంబులుగా ద్రువ విరామ వ్యవహార రహితంబైన చతురశ్ర జాతియందు
భవించు వ్యరక విరామ సహితంబులైన యుత త్ర్యశ్ర ఖచతుశ్రా జులయందు
౩౭౫ సంభవించు లఘ్వక్షర ప్రమాణభేదంబుల వలన వ్యవహారయోగ్యంబులై
డు నట్లైనను నిట్టి విరామ యుక్తాది తాళంబులకు మాత్ర
ల్గు యుండదనని నభో విను మనియు నట్లైతావని యుత వ్యవం బు

భరతశాస్త్రం - - - - - - - - - - - - - -

లాకృతయుండు సోమ నాస్త్ర లఘు ద్రుత నామంబు చేకొని చతురశ్ర జాత్యాను

౨౬౯ గుణంబుగా మార్గ ప్రదర్శ నాక్షంబైతాళ మాత్ర నిశ్చయంబుగా వించి త్రిసం

డు వలన భ్రాంతి జెందక బుద్ధిమంతులు తత్త జ్ఞౌత్య క్షర తాలంబు తెరుంగి ప

త్రనిశ్చయం బానర్చి తాళ వ్యవహారంబుగా వించవలయు నదియునుంగాక న

స్వతాళంబులు నెన్ని నెరింగించక నదియుట్టు దనినా॥

౨౭౦ మగణము గల చిత్రంబులు గలపములు గూడి మాత్రకములిరువదిగా

నిగడెవి నాయక తాళము ప్రకటించదగు కోసలూరి బుధజన పాల

౨౭౧ నాలుగు ద్రుతములు లఘువును మాలికగా పంచఘాత మత్యాంహాయస

తాళము నమూడు మాత్రలు కీలితము గురా మభూప కీర్తికలాప

౨౭౨ ॥ ఇట్టి తాళంబులు భిన్న భిన్న ప్రమాణోదంచిత పంచజాతి యుక్త మహాష్టి వి

విస్తార ప్రస్తారాతిశయంబుల వలన పార పారావారంబుల నతిశయించు నటకం

బుకైరయుండు ప్రచించయు నుంగాక తొల్లి సర్వవిద్యా నాథుండైన దైవమాత్రు పన్నం

దకాదికి తాళ ప్రస్తార సాగరంబుల పారంబుకై సదుస్తరంబులయ్యె కనభర

౨౭౩ తజ్ఞులైన మహాత్ములు దెలుపు దురట్టి తాళభేదంబులను తల్లక్షణంబు [illegible]

దృష్టాంతంబుగా నెరింగి తాళ్యత్రిక వ్యవహారంబు నందు ప్రవర్తించు నతండు

శిభాముణియగు నన్ని మహేశ్వరుండు నిజభరతంబు నందు వివరించ [illegible]

బవధరింపుయిది తాళ భేద నిరూపణంబు వినిర్వర్తింపుము॥

౨౭౪ శ్లో॥ గద్యం॥ ఇది శ్రీ రామభద్ర భద్రాంచిత కరుణాకటాక్ష వీక్ష [illegible]

సారస్వతీ విచిత్ర కోసలూరి కోనాబయామాత్య పుత్ర సకల సజ్జన [illegible]

గోవిందనామధేయ ప్రణీతంబైన రాగతాళ చింతామణి యను [illegible]

ప్రయ్య మహాప్రబంధంబున నానావిధ నాట్యలక్షణంబును [illegible]

౨౭౫ రభకాది లక్షణంబును చతుర్విధ వారణంబు నునిరూపణంబును

తాళ మనువర్ణంబును తాళదశప్రాణ నిర్ణయంబును సూళాది సప్త [illegible]

Pages 18?

భరతశాస్త్రం ---- ౧ ---- ౮ ----

లక్షణంబులు। చతుర్వింశత్యుంతరశతాది శుద్ధతాళాద్యభినయ రూపా నిరూపణం బులైన పంచమాశ్వాసము। సంపూర్ణం॥

౧ త్రసంజగాదంగుళీనాం మగుష్ఠ(క)నికుంచనాత్
పతాకాఖ్యకరః ప్రోక్తః కరీటుకా విచక్షణైః

౨ అర్థం॥ నాల్గువేళ్లూ నిడ్డగా చాచి బొటనవ్రేల్లి వంచిపట్టితేను పతాకహస్తమని హస్తభేదం యెరిగినవారిచే తెలుపబడెను। యీపతాకహస్తం యెయ్యెయ్యె యందు చెల్లునంటేను॥

౩ నాట్యారంభే వారివాహే। వనే వస్తు నిషేధకే
కుచస్థలే నిశాయాంచా। నద్యామమరమండలే

౪ తురంగే ఖండనే వాయౌ శయనే గమనోద్యతే
ప్రతాపే చ ప్రసాదే చ చంద్రికాఘనతేనవా

౫ కవాటపాటనే సప్తవిభక్త్యర్థే తరంగకే
యేవమన్యేషు యుజ్యంతే పతాకాహస్తభావనా

[illegible]

౬ ||అర్థం|| నాట్యం ఆరంభించేటందున్ను| మేఘమనేటందున్ను| కావస్తె

వనము మంచిది కాదు అనేటందున్ను| కైలమ్ము అనేటందున్ను| చీకటులు అనేటందున్ను| యేరు
నక్షత్రంయందున్ను| గాలి అనేటందున్ను పడుకునే అర్థాలయందున్ను ప్రతాపమనేటందున్ను| స్నా
అనేటందున్ను| మనేటందున్ను| గుర్రమనటందున్ను| వెంనల అనేటందున్ను|

అధికమైన యెండలనటందున్ను| తలుపు మూయుమనేటందున్ను| యేడువిభక్తుల

యందున్ను| అలలనేటందున్ను| యీ అర్థాలయందు పతాకహస్తం చెల్లును తెలిసేది||

౭ అస్మిన్ననామికా వక్రా యద్యసౌ త్రిపతాకకః

అర్థం|| యీ పతాకహస్తమందు అనామిక మనే వేలువంచి పట్టితేను| అ అస్తం

త్రిపతాకహస్త మని చెప్పుదురు| యీహస్తానకు అభినయం||

౮ ముకుటా వృక్ష భావేచ వజ్రే తద్ధర వాసవే

కేతకీ కుసుమే దీపే| వహ్నిజ్వాలా విజృంభణే

బాణార్థే యుజ్యతస్సాయం త్రిపతాకో విధీయతే

౯ అర్థం|| త్రిపతాకహస్తం యేయే అర్థాలయందు వచ్చునంటేను| కిరీటమనేటందుకు

న్ను| వృక్షమనేటందున్ను| వజ్రాయుధమనేటందున్ను| దేవేంద్రుడనేటందున్ను| మొగ

లిపుష్పము అనేటందున్ను| దీపమనేటందున్ను| అగ్నిజ్వాలా అనేటందున్ను| అం బె

లు అనేటందున్ను| యీ అర్థాలయందు త్రిపతాకహస్తంచెల్లునని భరతార్ణవం వారుచె

ప్పబడెనది||

౧౦ అర్థం ప్రాకృతనయుం ప్లతాకాం గుణాసారణాత్

అర్థ|| పతాకహస్తమందు అంగుష్టం చాస్తేను| అర్ధచంద్ర అస్తె వౌను| యీహస్తా

నకు అభినయం||

౧౧ చందనం ష్టాష్టమిం చ్రంజ గళహస్తార్థకేపిచ

భల్లాయుధే దేవతానాం| అభిషేచన కర్మణి

ప్రాకృతానాం నమస్కారే| హ్యర్ధచంద్రో నిదిశ్యతే

౧౨ అమావాస్యముందర అష్టమినాటి చంద్రుడు| అనేటందున్ను| మెడ అనేటందు

స్వస్తిభంద్రాయుధ మనేయుండున్ను, దేవతా అనే యుండున్ను, ప్రాకృతములే మస్వార మండున్ను,

యీ అర్థాలయందు అర్ధచంద్రహస్తం చెల్లును॥

౧౩ తర్జనీ వేలపలగా బహిరాస్య ముఖీయది

కర్తరీహస్త మిత్యేతత్ తద్రూపణ ముచ్యతే

౧౪ ॥అ॥ త్రిపతాకహస్తమందు తర్జని వెలపలగా పట్టితేను కర్తరీముఖహస్తమని చెప్పు

దురు॥ అభినయం॥

౧౫ స్త్రీపురుషయోస్త విశ్లేషే విపర్యాస మథేపిచా

విద్యుత శ్చైవ లతాశయ్యాయాం విరహే కర్తరీముఖం

౧౬ ॥అర్థం॥ స్త్రీపురుషుల యెడబాటయందున్ను, వెత్తిదాస మనే యుండున్ను,

మెరుపులనే యుండున్ను, యేకశయ్యావిరహ మనేది యుండున్ను, యీ అర్థాలయందు

కర్తరీముఖహస్తం చెల్లును॥

౧౭ పతాకే తర్జనీ వక్రా

మరాళకం

॥అ॥ పతాకహస్తమందు తర్జని వంచి పట్టితేను అరాళహస్తమని చెప్పుదురు॥ అభి

నయం॥

౧౮ విషపానాజ

చండపవనేపిచా

అరాళహస్త కథితః ప్రాంతవృత్త్యా విశేషతః

౧౯ ॥అ॥ యీ అరాళహస్తం యేయే అర్థాలయందు॥ తీర్థం పుచ్చు

కునే యుండున్ను, అమృతం పుచ్చుకునే యుండున్ను, చండమారుతమందున్ను, ...మా

ర్గస్త్రమందున్ను

౨౦ మధ్యమానాం గులీ సాంచ కుంచితానాం తలాంత్రనం

అంగుష్ఠ సోపరియుక్తం ముష్టిహస్తో విధీయ్యతే

॥అర్థం॥ ॥యిందు వంచి [illegible] న అంగుష్ఠము వంచి పట్టితేను

ముష్టిహస్తమని చెప్పుదురు॥ అభినయం॥

౨౧ స్థిరే కచగ్రహే ష్ఠానాం కృతి ధారణే

దండశస్త్రాది నాపేషు ముష్టిహస్తో విధీయతే

౨౨ ॥అ॥ ముష్టిహస్తం యేయే అర్థాలయందు స్థిరమైన అక్షరం

దున్ను [illegible] పట్టేటందున్ను జెట్టిసాముయందున్ను లాగులు [illegible] టందున్ను ముష్టిహస్తం చెల్లును॥

౨౩ అనుష్ఠితశ్చేతాంగుష్ఠః సంవతోవశిఖరః కరః

॥అ॥ ముష్టిహస్తమందున్న అంగుష్ఠమైతనుగా యెత్తిపట్టితేను [illegible]

ప్పుదురూ॥ అభినయం॥

౨౪ స్వయమన్నే నిశ్చయేపి వినారూపా దంతేపిచా

మదనే కార్ముకే స్తంభే త్రితాంచ శిఖరో భవే

అ॥ దున్ను నిశ్చయమనేటందున్ను వేదు అనేటందున్ను స్తంభం అనే

టందున్ను శిఖరమనేటందున్ను యీ శిఖరహస్తం చెల్లును॥

౨౫ అంగుష్ఠస్యైవ నామాథ ష్ఠావర్జస్య ప్రమస్తధా

అంగుష్ఠవత్ తర్జనీ మధ్యమా శ్రిత స్యాత్ కపిత్థకః

౨౬ ॥అ॥ మధ్యమ అనామిక కనిష్ఠికాలు పిడికిలుగా పట్టితే జనియిందు కప్రెదళ్ళ

యెత్తి అంగుష్ఠం కూర్చిపట్టితేను కపిత్థమని చెప్పుదురు॥ అభినయం॥

౨౭ లక్ష్మ్యాం చైవ సరస్వత్యాం వహనే తాళ మేవచా

పాశం చాస్వనే చాపి కపిత్థ సంప్రయుజ్యతే

అ॥ లక్ష్మిదేవి అనేటందున్ను సరస్వతీదేవి అనేటందున్ను న [illegible] వృత్తపాళ్ళం [illegible]

దున్ను రూపపార్శ్వమనేటందున్ను దీపహారమనేటందున్ను కపిత్థహస్తం చెల్లును॥

౨౮ కపిత్థలక్షణం చైవ వక్రితాంగుష్ఠ మధ్యతా

కటకాముఖహస్తేన   ప్రైాగమః

టీ॥ అ్రకపిత్థహస్తమందు, తర్జని దీ మధ్యమకు నడుమ అంగుష్టంపుంచి పట్టితే, కటకాముఖహస్తమని చెప్పుదురు,

౨౮ హారాణా వహా సక్తైపి పాదచారా స్త్రీల క్షిస్తే:
వర్ణ్యయం త్యా ప్రింఖా క్ష్యష్యం కటకాముఖహస్తకః

౩౦ టీ॥యీ కటకాముఖహస్తంయేంటే ర్హాలంరుందు వబ్బు నంపేను, కశ్యంబ ట్టుమనే టుందున్న పాదచారం కల వస్త్రతుడు ప్రనాధ్యమందున్న యీ కటకాముఖహస్తం చెల్లనూ॥

౩౧ అ్రరాళేనా మితా వక్రశుకతుం డక తూ భవేత్
టీ॥ అ్రరాళహస్తమందు అ్రనామికం వచ్చి పట్టితేను శుకతుండకమని చెప్పుదురూ॥ అ్రభినయం॥

౩౧ చాణా ప్రయోగ తుంత్నై బాళయు స్వప్రతిక్రమే
మన్నా త్యా ఉద్రుశా వేచ శుకతుండక తూ భవేత్
టీ॥ తూ

౩౨ పతాకతలనిమ్నత్వే సర్పశీర్షః కరో భవేత్

అ॥ పతాకహస్తతలం పల్లంగా పట్టితేను సర్పశీర్షహస్తమని చెప్పుదురూ॥

అభినయం॥

౩౩ భుజంగే చందనా శ్లేషి ప్రణామ్యేతి వచో భవేత్

హామునే ఉష్ణే సర్పశీర్షోయం వినియుజ్యతే

అ॥ సర్పశీర్షమనే టుందున్నా, గంధమనే టుందున్నా, సలాము చేశేటుందున్నా, ప్రేట్టివా

చనేటుందున్నా, యీ సర్పశిరహస్తం చెల్లునూ॥

౩౪ తర్జన్యామధ్యమానామా శ్లిష్టాః కనిష్ఠా ప్రసృతా యది

అంగుష్ఠో నామికామూలే సంస్థితే త్వతరః కరః

అ॥ అర్జనమధ్యమానామికా కూడి కనిష్ఠక చాంచి, అనామికమూలమ

దు అంగుష్ఠం వంచి పట్టితేను చతురహస్తమని చెప్పుదురు॥ అభినయం॥

౩౫ కస్తూర్యాం కించిదర్థాపి కనకత్రామ్రలోష్టయోః

లలాటు తైలగుమ్యోగా యుజ్యతే చతరః కరః

౩౬ ॥అ॥ కస్తూరి అనేటుందున్నా, యించుక అనేటుందున్నా, బంగారు అనేటుందున్నా,

రాగి అనేటుందున్నా లోహమనేటుందున్నా, లలాటమనేటుందున్నా, నెయ్యనేటుందున్నా,

నూనె అనేటుందున్నా, యీ చతురహస్తం చెల్లునూ॥

౩౭ అస్మిన్ కరే కనిష్ఠాంగుష్ఠప్రసారాత్ మృగశీర్షకః

అ॥ అర్ధశిరహస్తమందు అంగుష్ఠమున్నా, కనిష్ఠమున్నా, చాపి పట్టితేను, మృగశీర

హస్తమని చెప్పుదురూ॥ అభినయం॥

౩౮ స్త్రీకోసే స్త్రీమేణేతి వచనే భయ భాగినే

అదానే పిచనైపథ్యే వసనే మందవాచకే

౩౯ చిత్రే వివాదే సమకే క్షమనే చరణ బంధనే

కుమారస్త్రీ సదాం హాసే రంగవల్ల్యా ప్రసారణే

తిర్యగ్గల్లే పిసంచారే యుజ్యతే మృగశీర్షకః

౪౦ స్త్రీలు అనేటప్పుదున్నా, క్రమమనే ఉందున్నా, వా[illegible] అనే టుందున్నా, [illegible] టుందు

[illegible]గులు అనేమందున్నపుని కిల అనేటు[illegible] [illegible]టుందున్న రెల్లనె నూ[illegible]

స్ను ఘెదుగు అనేటుందున్ను, ధ్వనికి అనేటుందున్ను, నిర్ఘాత అనేటుందున్ను, దేహమనే
టుందున్ను, తెూకల అనేటుందున్ను, వెల్లనె మాడ్లాడమనేటుందున్ను, గోాడ అనేదుందున్ను, శై
౮౧ థిల అనేటుందున్ను, జగడమనేటుందున్ను, తాకుకొమ్మనెటుందున్ను, విభ్రాంతి పెట్టేటుం
దున్ను, దూరాన వుండేవారిని పిలిచేటుందున్ను, మృగముఖమందున్ను, సంహారమ
నెటుందున్ను, యీ మృగశిర హస్తం చెల్లునూ॥

౮౨ మధ్యమాద్యస్త్రియం గుష్ఠః ప్రసృతా విరళా యది
తర్జన్యం గుష్ఠ సందేశా కరామాం నాన్యతో భవేత్
అ॥ తర్జని మధ్యమం గుష్ఠం కూడి కనిష్ఠ ~~[illegible]~~ అనామిక పొంత్తాలు బాపి పట్టితే
సంహారం అనే హస్తమని చెప్పుదురూ॥ అభినయం॥

౮౩ చిత్రస్యేఖనే మోద్దా నాలకే బాహి వేదని
మదానాం వహనే మోహం భావనాకై నిరూపతే
౮౪ సొనైతివచనే చాపే నికర్షాణాం విభావనే
శృతమిత్యర్ధవచనే హస్త సోయం ముదీరితి

౮౫ అ॥ చిత్రం వ్రాశేటుందున్ను, గీచేటుందు కున్ను, పుష్పాలమాలిక ధరించేటుందున్ను, దేన
అనేటుందున్ను, భావమనేటుందున్ను, వేదుల అనేటుందున్ను, యేశైనా అ
ట్లా శేయమనేటుందున్ను, యీ హంసాస్య హస్తం చెల్లునూ॥

౮౬ స్త్రశేష్ఠ తరే సవ్యే కనిష్ఠా ప్రసృతా యది
హంసపక్షకరం ప్రోక్తం నిరూపమితి కీర్త్యతే
అ॥ సర్పశిర హస్తమందు కనిష్ఠకం చాచి పట్టితే సు హంసపక్షమని చెప్పుదు
రు॥ అభినయం॥

౮౭ మర్యాదాయాం శీతబంధా విధానే దూరకౌస్రుతే
శుద్ధనాట్య విధానే హంసపక్షా వినియుజ్యతే
౮౮ అ॥ మర్యాద అనేటుందున్ను, ఆద్ధుకట్టేటుందున్ను, కప్పుతునేటుందున్ను, [illegible]
పారల అనేటుందున్ను, శుద్ధనాట్యమనేటుందున్ను, చెయ్యి అనేటుందున్ను, యీ హం
సపక్ష హస్తం చెల్లునూ॥

2

౮౯ మధ్యమానామికే త్వేవ్య కుంచితే తలమాశ్రితే
శేషాః ప్రసారితే సోయం భ్రమరాభిధహస్తకః
॥అ॥ మధ్యమ అనామికాలు తలమందు వంచి తుదప వేళ్లు బాగ పట్టితే న భ్రమ
రహస్తమని చెప్పుదురు। అభినయం॥

౯౦ యోగమానస వ్రతే భంగేనాజానాదంత ఘాతని
యుక్తే భ్రమర సోయం హస్తోచర విచిక్షణైః
॥అ॥ యోగమందున్న మౌనవ్రతమందున్న। తుమ్మెద అనేటందున్న। యేనుగల
దొక్క దంతాలు తెప్పుటందున్న। యీ భ్రమరహస్తం చెల్లునా॥

౯౧ సర్వాంగుళ్యాగ్ర సంశ్లేషా ముకుళాఖ్యః కరోమతః
॥అ॥ అయిదు వేళ్లున్ను కొనలు గూర్చి పట్టితే ను ముకుళహస్తమని చెప్పుదురు॥
అభినయం॥

౯౨ దానే దైవార్చనే ధుని పంచసంఖ్యతి భాషణే
ముకుళే కృతి పత్రేషు భోజనార్థే జపేపినా
ప్రణామే చ పష్టనిష్ఠాయ ముకుళాఖ్యకరోమతః

౯౩ ॥అ॥ దైవ్యంగా అనేటందున। అయిదు అనేటందున్న। తామరమొ
గ్గ అనేటందున్న। భోజనార్థమందున్న। జపమందున్న। పంచప్రాణం అనేటందు
న్న। యీ ముకుళహస్తం చెల్లునా॥

౯౪ ముకుళాఖ్యే యదా హస్తే అంగుళ్యో విరళాయది
యుష్టదాకుంచితాగ్రశ్చే ఊర్ణనాభ ప్రకీర్తితః
॥అ॥ ముకుళహస్తమందు వేళ్లు విరళంగా నున్నించుక కొనలు కూర్చిపట్టితే
ను ఊర్ణనాభహస్తమని చెప్పుదురు॥ అభినయం॥

౯౫ వ్యాఘ్రపాశే సింహపాశే ఘోరకాంక్షప రశ్నే
వ్యాఘ్రాభిఘాత ఛేదేక్ష ముఖసందర్శనే భవేత్

౫౬ (అ॥ అప్పుడి అడుగు అనే టందున్న సహిం పాద మనే టందున్న భయంకర మనేటా
ష్టెసుల అభినయించే టందున్న ప్రతిముద్దు అనే టందున్న యీ ప్రాక్షనాభిహ
స్త చెల్లును॥

౫౭ త్రిపతాక ప్రదేశిని విశ్లేషాంగుష్ఠ మరియోజనాత్
శేషేషు సారితాసాయం సందర్శ పరికీర్తితః
(అ॥ అర్జున అంగుష్ఠం కూడికెదవ వేళ్లు బారి పట్టితేను సందర్శ హస్త మని చెప్పు
దురు అభినయం॥

౫౮ మొన్నాత్రి ప్రలనకే వారి బిక్ష రుద్రా క్షరింక్షయోః
గుళికాయాం చ కవిప్ర ముక్తికాయాం చ విక్రమే
తిలో హుతో చ సంఘాయాం సందర్శ పరికీర్తితః

౫౯ (అ॥ ముత్యమనే టందు తుకైనా మాంచ మనే టందుల కున్న నేల బిందు వ అనే టందున్న
గుళిగ యనే టందున్న యించుక విశ్లేషించిన ముక్తిఫలాలు అనే టందున్న పగడ
మనే టందున్న హోమంచేసే టందున్న సందర్శహస్తం చెల్లును॥

౬౦ తర్జన్యా ద్వ సత్యతా స్వాస్తాం గుష్ఠ స్తతం పరం
కనిష్ఠా [illegible] గా ముచ తామ్రచూడ కరో భవేత్

౬౧ (అ॥ తర్జని మధ్యమ అనామిక [illegible] కనిష్ఠికా ముడాల [illegible]
అంగుష్ఠం వంచి పట్టితేను కనిష్ఠిక వంచి పట్టితేను తామ్రచూడ మని చె
ప్పుదురు॥ అభినయం॥

౬౨ వేదత్రయ త్రిలోకంచ ప్రజాగ్న్యాభిన యుక్తతః
ముఖ్యతే తామ్రచూడాయం యోజనా త్రిముఖే దళం
(అ॥ మూడు వేదాలు అనే టందున్న మూడులోకాలు అనే టందున్న [illegible]
తామ్రచూడ హస్తం చెల్లును॥

౬౩ పతాక హస్త తలయో శుభం శ్లేషా వరక్షితః
(అ॥ రెండు హస్తాలు అనే టందున్న [illegible] చేతులున్న వేళ్లు సమముగా [illegible] పట్టితేను
అంజలి హస్తము నిచెప్పుదురు॥ అభినయం॥

190

౬౪ దేవతా గురు విప్రాణాం నమస్కారేష్వయా క్రమాత్
కార్యశ్శిరో ముఖోరస్థో [illegible]

॥అ॥ శిరస్సునందు [illegible]చితేను దేవతా నమస్కారము ముఖమందు నుంచితేను గురువులకు
నమస్కారం। రొమ్మున నుంచితేను బ్రాహ్మణులకు నమస్కారం। యీ అంజలిహస్తం చెల్లును

౬౫ [illegible]ప్రాతకరా యత్ర శ్లేషమూలా గ్రాహ్యతా
అక్రూర కన్యత్ప్రస్య సంజ్ఞా హస్తవిదో విదుః

౬౬ ॥అ॥ రెండు చేతులున్ను మొదళ్లు [illegible] ఉభయ పార్శ్వములున్ను [illegible] అరచేలు వక్షస్థల
యి కూడకుండా పట్టితేను కపోతహస్తమని చెప్పుదురు। కొందరు యీ హస్తమే కూర్మక
మని చెప్పుదురు॥ అభినయం॥

౬౭ ప్రణామ్య [illegible] సంభాషే [illegible]
ప్రజ్ఞా [illegible] స్త్రీ పురుష యోగరపి

౬౮ ॥అ॥ నమస్కారమున్ను గురువులతో మాట్లాడేటందున్ను వివరించవలెను। [illegible]
[illegible] చేటందునున్ను స్త్రీలు [illegible] యున్ను [illegible]
ములు [illegible] యున్ను। యీ కపోతహస్తం చెల్లును॥

౬౯ [illegible] యత్ర గుల్ఫస్య సంగ్రహ్య హస్తయోః
[illegible] హస్తానాం [illegible] హస్తాభిధీయతే

॥అ॥ రెండు హస్తాలున్ను అరచేతులుగాను [illegible]
[illegible] పట్టితేను [illegible] హస్తం యని చెప్పుదురు॥ అభినయం॥

౭౦ [illegible]

॥అ॥ [illegible] ఉండున్న [illegible] యీ [illegible] హస్తం చెల్లును॥

౭౧ ఏకస్మిన్ [illegible]
[illegible] పార్శ్వస్థా [illegible]
[illegible]

౭౨ రెండు [illegible] హస్తాలున్ను [illegible]

స్త్రైమాదుగా వామహస్తాన పట్టితేను ఆది స్వస్తికహస్తమని చెప్పుదురు। ఆదిమ

కాలం చేశినాను అమతాంతరం వారు స్వస్తికమని చెప్పుదురు॥ అభినయం॥

౬౩ విష్ణుతః స్వస్తికస్త్రీణాం కేవలస్త్వభి [illegible]

గగనే [illegible] గరా కౌచ విస్తీర్ణే [illegible] జయత్

అర్థ॥ స్వస్తికం విష్ణుతం చేస్తేను స్త్రీలతో ఇట్లాగను అనేమాటం దున్ను ఆకాశ

మందున్ను సముద్రం మొదలైన విస్తీర్ణమైన వస్తువులయందున్ను యీ స్వస్తికహస్తం చె

ల్లును॥

౬౪ అభ్యసా సావధానాత్ పుష్పాంజలి [illegible]

డోలాంచ [illegible] మద మూర్ఛయో:।

౬౫ సంభ్రమాదా [illegible] గం [illegible] పార్శ్వ [illegible]

రెండు పతాకహస్తాలను తను నాట్యారంభమందు గా బట్టి భుజాలు [illegible]

పతిచి। వ్రేళ్లు [illegible] పట్టితేను డోలహస్తమని చెప్పుదురు॥ అభినయ॥ [illegible]

ల హస్తం నాట్యారంభం దున్ను [illegible] మందున్ను మద మందున్ను మూర్ఛయందున్ను

[illegible] లమందున్ను యీ డోలహస్తం చెల్లును॥ యీ డోలహస్తమే [illegible]

[illegible] పదలక పట్టిన [illegible] స్థాలయందు వదలక పట్టవలెను [illegible]

కం [illegible] గా నే [illegible] వలెను॥

౬౬ [illegible]

అర్థ॥ రెండుహస్తాలున్ను [illegible] గా బట్టి ఆహస్తాలు [illegible]

[illegible] రెండుహస్తాలు [illegible] పట్టితేను [illegible]

అభినయం॥

[illegible]

[illegible]

[illegible] అయందున్ను [illegible]

[illegible] హస్తం చెల్లును [illegible] మహా [illegible]

193

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

194